پنجابی کہانیاں

کچ دیاں ونگاں

بشیر شیخ

کچ دیاں ونگاں ٭ پنجابی کہانیاں ٭ بشیر شیخ

بشیر شیخ

۱۹۱۸ء وچ اینہاں دے وڈ وڈیرے امرتسر توں قصور آ وَسے تے ۱۹۲۵ء نوں شہر قصور وِچ جمے، ۱۹۴۴ نوں سرکاری چاکری کیتی، اٹھارہویں گریڈ توں ۱۹۸۵ء وچ محکمہ برقیات (WAPDA) نے عزت آبرو تے خیر نال فارغ کیتا

ہن لاہور مال روڈ تے پینوراما سنٹر وچ اپنا کاروبار کردے نیں

بچپن توں ای لکھن دا چاء سی تے کوئی ویلا ہتھوں جان نئیں دِتا تے حالی تیکن اپنی ماں بولی پنجابی وِچ لکھن دا ٹھرک اے

پنج دیاں ونگاں کٹھیاں کر کے کتاب دی ونی وِچ پرو کے پیش کر رہے نیں

کچ دیاں ونگاں

(پنجابی افسانے کہانیاں)

بشیر شیخ

ناں کتاب	کچ دیاں ونگاں
ترتیب	عائشہ اسلم
زبان	پنجابی
صفحے	۲۸۰
پہلا اڈیشن	مئی ۱۹۹۲ء
مُل	۹۰، روپے
چھاپن دا پربندھ	ایس کتاب نوں چھاپن دا پربندھ بشیر شیخ ہوراں آپ ایس کیتا اے
چھاپہ خانہ	رپل پرنٹرز، المعصوم سنٹر شاہ عالم لاہور فون: ۲۵۰۲۸۲
ملن دا پتہ:	۱۳۶ - گراؤنڈ فلور، پینوراما شاپنگ سنٹر ۴۸، شاہراہ قائداعظم لاہور۔ فون نمبر ۳۰۵۳۴۱ - ۳۰۵۳۴۲

انتساب

اپنی پیاری تے مہربان

مرحومہ ماں جی دے

ناں

جنھاں نے لوری گھول کے

میرے سریرؔ نوں پالیا۔

بشیر شیخ

رائے

بشیر شیخ نال میرا تعارف اوہناں دیاں تحریراں راہیں ہویا۔ میں اوہناں نوں کدی ملیا تے نئیں پر فیر وی مینوں لگدا اے کہ میری اوہناں دی ملاقات پرانی اے۔ اوہناں دیاں کہانیاں اَج دیاں کہانیاں نہیں سچ دیاں کہانیاں نیں۔

کہانیاں توں علاوہ اوہناں میں انشائیہ دی طرز دیاں چیزاں وی لکھیاں نیں تے تصوف دے رنگ وِچ رنگیاں اوہ باتاں وی لکھیاں نیں جنہاں نوں پڑھ کے انسان رب دے ہور نیڑے ہو جاوندا اے۔

اوہناں دیاں کہانیاں وچ مینوں دھرتی دی خشبو وی ملدی اے تے آسے پاسے کھلریاں کئی اجیاں گلاں ملیاں نیں جیہڑیاں اہم ہوندیاں نیں پر اسیں اوہناں نوں نظر انداز کر دیندے آں خورے کیوں؟

بشیر شیخ ہوراں دیاں کوششاں اک بھرپور تاثر چھڈ دیاں نیں تے پڑھن والا ایس جہان وِچ گواچ جاندا اے۔

ایم شریف

رائے

بشیر شیخ ہوراں دیاں کہانیاں پڑھن توں بعد ایہہ احساس بڑی شدت دے نال ہوندا اے کہ کنیاں ای ایہو جہیاں نکیاں نکیاں گلاں تے واقعات ایہو جیہے جذبے تے احساس ساڈے آسے پاسے کھلرے ہوئے نیں جنہاں توں اسی کدی اپنے دھیان جوگا سمجھیا ای نئیں پر ایہناں گلاں باتاں دے وچ اَج دے سماج دے لوکاں دا اندر تے باہر جھلکدا اے تے ساہنوں انسانی رَوّیاں نوں سمجھن وچ بڑی مدد ملدی اے۔

بڑا اوکھا ہوندا اے ہر پاسے کھلری لو دے وچکار کسے ہنیری نگر نوں لبھنا تے رنگاں دے سمندر وچ بے رنگی وَل دھیان کرنا۔ ایہو وڈی گل اے جیہڑی بشیر شیخ دے ہنر وچ دِسدی اے۔

مشتاق صوفی

رائے

بشیر شیخ پنجابی کہانی دے حوالے نال جانے پچھانے نیں۔ انہاں دیاں کہانیاں وچ سانوں کجھ وی نواں نئیں لگدا تے کسے کہانی دے چنگے ہون لئی ایہی کافی اے کہ گل اوپری نہ لگے۔ اینہاں دیاں کہانیاں وچ محبتاں تے رشتیاں دی سانجھ دکھائی دیندی اے۔ سہیلیاں دیاں گوہڑیاں گلاں تے من اندر لگے راڈاں دی ہر بات کہانیاں دے کرداراں دی ہر جھلک وچ سانوں اپنے معاشرے دیاں منافقتاں مصلحتاں سچ تے جھوٹ دی ونڈی وگڑ دی شکل تے درد وچھوڑے دی پیڑ محسوس ہوندی اے۔ ان کہی محبتاں دی کہانی تے نکیاں نکیاں سوہنیاں گلاں ساڈا من موہ لیندیاں نیں۔

بشیر شیخ صاحب ساڈے معاشرے دیاں عورتاں دے مسائل نوں جاندے نیں تے اوہناں بوہت نازک معاملیاں تے اظہار کیتا اے۔ خورے کیویں اہ رمزاں پچھاندے نیں تے خورے کس طراں اوہناں نیں ایہہ کہانیاں لکھیاں نیں جیہڑیاں جھوٹ نئیں۔

اوہناں انشائیہ وی لکھیا اے تے دل دریا دیاں گلاں وی کیتیاں نیں۔ اظہار دے سبھے طریقے اوہناں ورتے نیں تے ایہہ ثابت کیتا اے کہ جذبیاں تے اظہار لئی تحریر دا چشمہ اپنیاں راہواں آپ بناندا اے تے ہر پل اک نویں کہانی نویں سوچ دا پرچھانواں جتھے سانوں ٹھنڈی چھاں دیندا اے اوتھے کڑاکے دی دھپ دا احساس وی دلاندا اے۔

عائشہ اسلم

سرنانویں

(حصہ اوّل)

حصّہ دوم

چڑیاں دا چنبہ

اکرم اپنے بھراواں نالوں سب توں چھوٹا سی تے بھین تناں بھراواں توں وڈی ۔
پیو تے وچارا اینہاں نوں دُنیا دے حوالے کر کے آپ چھیتی پچھاں مُڑ گیا سی چھٹی جو
مُک گئی سی ۔ مہلت جنی ملی ۔ ملی ۔ اپنے وس دی گل نہیں سی ۔ اصل حکم تے مالک
دا ای چلدا اے ۔ بس مُک گئی گل ۔ اکرم اپنی ضد کارن پڑھن پے گیا سی تے ہولی
ہولی بارہ جماتاں پڑھ لیاں دوجے دونویں چھابڑی لان تے ای رہے ۔
اکرم وچارہ آپے ای ایدھر اودھر رُلدا اکھلدا رہیا ۔ اخیر اللہ نے اوہنوں خیر پا دتا
کارپوریشن وچ نوکری مل گئی ۔ تنخواہ رلا ملا کے ۔ ۱۶۵۰/ روپے شروع ہو گئی ۔ اوہنوں
ایہہ ای بڑی وڈی گل لگی ۔ چلو نوکر تے ہو گیا آں ۔ کوئی عزت دی روٹی تے لبھی ۔ دھکے
کھان نالوں تے چھابڑی لان نالوں اوہ کوئی عزت نہیں ۔ ایہہ نوکری بڑی چنگی اے ۔
سویرے نہا دھو کے ناشتہ کر کے دفتر جان دی تیاری ۔ اوہنوں ایہہ گل بڑی ای چنگی
لگدی سی ۔ صاف ستھرا جانا ۔ صاف ستھرا آنا ۔ دفتر بھیت بھیت دیاں گلاں سنیاں
کرنیاں ۔ کئی لوکاں نال واہ پینا ۔ کِتوں چنگی لبھن کِتوں ماڑی سُننی ۔ چنگا آہرے لگ گیا ۔
سویرے ناشتہ کردیاں اوہنوں عادت سی بھئی چڑیاں نوں بھورے پاونا ۔ اوہ کٹھیاں
ہو جاندیاں چڑ چڑ کردیاں اک دوجی نال چُنجھاں لڑاندیاں ۔ تماشہ اکرم ویکھدا سی نالے
خوش ہندا سی ۔ تے چڑیاں وی چنگی طراں گجھ گئیاں سن ۔ تڑکے تڑکے آن بنیرے
تے چڑ چڑ شروع کر دی ۔ بس انج لگدا سی بھئی الارم ہو گیا اے ۔ ہُن سون دا نہیں جاگن
دا ویلا اے ۔ چڑیاں اپنا اوس ویلے چوگا منگدیاں سن ۔ اکرم جھٹ دے کے اندروں

اپنا ناشتہ چگ لیاندا سی۔ تے نالے آپ کھائی جاندا سی نالے بھورے چڑیاں نوں
وی پائی جاندا سی۔ وِہلا ہو کے دفتر نوں تیار ہو پیندا سی۔ ایہہ سوچ اوہنوں بڑی
آؤن لگ پئی بھئی رات نوں چڑیاں اپنے آہلنے وچ جا لکدیاں نیں تے فیر سویرے
چوگ لئی اُٹھ دوڑدیاں نیں۔ بس ایہہ ایہناں دا جیون اے۔ اگے کی بس۔ دُنیا نال
ایہناں کوئی لگ لپیٹ نہیں۔ جتھوں لبھ گیا چوگا چگ لیا تے پھُر کرکے اُڈ گئیاں۔ ایہنی سوچ
نال اوہ ایس ڈونگھی سوچ وچ وی ڈُب جاندا سی۔ بھئی ایہہ کُڑیاں وی تے چڑیاں
وانگن نیں کٹھیاں ہو جان تے سارا آسمان سر تے چک لین۔ بھوئے ہو جان تے شیطان
دی اپنی پوشل پھڑ کے نس جائے۔ کھڑمستی کرن لگن تے زمین کنب جائے گدھا پاون
لگ پین تے لوکاں دے دِل ہل جان۔ دھمالاں پان لگ پین تے زمین نوں پچھال آجلے
الرڑ جوانی۔ بے فکری بے سوچے سمجھے ڈر بھو کوئی نہیں۔ اوہ ویلے خوشیاں دے
تے کٹھیاں ہون دے نیں۔ فیر کی ہُندا اے۔ ہولی ہولی اک اک کر کے چڑیاں سب
اُڈ جاندیاں نیں۔ جتھے جتھے دِھیان دے نصیب ہُندے نیں۔ جتھے جتھے چوگ
رب نے اوہناں دی کھلاری ہُندی اے لگیاں جاندیاں نیں۔ بہانہ ایہہ بھئی دھیاں بیگانا
دھن اے۔

ایہہ ریت چلی آؤندی اے۔ چل رہی اے تے چلدی جائے گی۔ ایتھیاں اگاہاں
ٹوری جاؤ تے اپنے مُنڈیاں لئی ویاہ گھر لئی آؤ۔ سوہنے مالک نے چنگی کھیڈ رچائی
ہوئی اے۔

اکرم ایہناں سوچاں وچ پے کے کئی واری دفتر لیٹ ہو جاندا سی تے کدی اودھروں
دی انج ای ہُندا سی۔ اوہدے دوہاں وڈیاں بھراواں تے بہن دی ماں نے شادی
کر دتی سی۔ تے اکرم چھوٹا ہون کارن چھیکڑ تے رہ گیا سی۔ ماں کہن لگی اکرم پُت
ہن آپ ای اپنا حیلہ کر لیں۔ تے اکرم دیاں اکھاں کھلیاں دیاں کھلیاں رہ گئیاں۔

ماں میں کی قصور کیتا اے۔ میں تیرا جنیا پت نہیں۔ توں کیوں مکھ موڑ لیا ای مینوں
کنڈھے تے کلاّ کیوں کھلہار دتا ای۔ ماں تیریاں پتی وھاراں میں پی بیٹھا آں ٹھیک
اے مینوں بخشدے۔ میں آپ ای اپنا سر بندھ کرلاں گا۔ اکرم اُٹھ کے اندر چلیا سی
تے سوچ وچ ٹھیڈا کھا کے ڈگ پیا۔ اگے پیا مٹی دا پیالہ جیدھے وچ چڑیاں لئی
پانی رکھیا ہُندا سی۔ ہتھ وجن کارن ٹٹ گیا۔ تے پانی ڈلھن نال اوہدے لیڑے سارے
بِجے ہوگئے۔ اودھروں دفتر جان نوں ویلا گھٹ رہ گیا سی۔ چھیتی نال اُٹھاں ہویا دیجے
دھونے لیڑے پھڑے۔ پا کے تے دفتر نوں چلا گیا۔

دفتر اپنے گوڑھے یار شریف نال گل کیتی آکھیا یار کتے ساڈا وی رستا پیڑا او تیا
جاوے ایں ہن تنگ پے گیاں۔ اپنا گھر وس پئے تے کئی مسئلے حل ہوجاندے نیں
رب دے کرنے کم شریف دی خالہ دی دھی ویاہن والی سی۔ شریف تے آپ بال بچے
والا سی۔ عمر وڈیری سی تاں کر کے خالہ وَلے کم نہیں سما بنیا۔ پر جیدھا کم بنا سی
رب نے بہانہ بنا دتا۔

اکرم ویاہ کرا کے اَڈ جگہ لے کے رہن لگ پیا۔ کہن لگا رانی بس اپنے
وچ گذارہ کرنا ایں ہور میں کسے دا لینا دینا کوئی نہیں۔ تے نہ مینوں کوئی پان سگرٹ
دی بھیڑی پیچ اے۔ رانی نیں سچی گل بیوی ہون دا حق ادا کر دتا۔ اللہ نیں اونھوں
اک پھل جیہی دھی دے دتی۔ جیدھا ناں اونھاں صُغراں رکھ لیا۔

اکرم دی عادت چڑیاں نوں بھورے پاون والی قائم دائم سی۔ اوھنیں نویں گھر
دی اوہ ای کم چالو رکھیا۔ کہندا سی۔ اللہ میاں انج رزق وچ برکت پا دیندا اے اوہدے
جی خوش ہُندے نیں۔ تے نالے مینوں چڑیاں دا چنبہ بڑا پیارا لگدا اے۔

کردیاں کردیاں ہولی ہولی صغراں دو سال دی ہوگئی۔ پیو نوں ویکھدیاں اوہ
وی چڑیاں دے مگر نسی پھردی سی۔ دوڑدی سی چڑیاں نوں پھڑن۔ اوہ پھُر کردیاں

بنیرے تے جا بہندیاں سن ۔ صغراں دا چڑیاں نال چوکھا پیار ہو گیا۔ ہُن اک نہیں دو چنے چڑیاں نال دل پرچاندے سن ۔

صغراں دی ماں نصیب دی گل دق دے روگ وچ پھس گئی ۔ رب دے کماں وچ دخل کون دیوے ۔ پھل جیہی صغراں نوں چڑیاں وچ لگی ہوئی نوں چھڈ کے مُنہ موڑ گئی ۔ اکرم تے صغراں ڈونگھیاں سوچیاں وچ ڈب گئے ۔ صغراں دا سہارا تے اکرم سی ۔ پر اکرم دے دِل تے جیہڑی بیت گئی سی اوہدا دارو کتھوں لبھے ۔ تے کون اوس دا دارو دی دس پاوے ۔ چند دناں اوہلے لگ گیا سی تے اودھروں تقدیر دیاں چھڑیاں لگ گئیاں سن ۔

اکرم نالے چڑیاں نوں روز بھورے پاوے تے نالے ڈُبی ہوئی آواز وچ وصی نوں لاہج لان دی خاطر لولدا جاوے ۔ "چڑھیاں دا چنبہ انج ساڈے روگ دا دارو اے ۔ تے نالے اوہدیاں اکھاں وچ اتھرو آ جان ۔ صغراں سیانی ہندی جاندی سی ۔ تے پچھن لگ پئی اَبا چڑیاں دا چنبہ کی ہندا اے ۔ تے توں کیوں روناایں ۔ بابو تینوں میری امی یاد آندی اے ۔

ہُن اوہ ایتھے نہیں آوے گی ۔ اوہ کیوں سانوں دوہاں نوں چھڈ کے چلی گئی اے اکرم کولوں ایہہ گل سُن کے اتھرو اوس دن ڈکے نہیں سی گئے ۔ وصی نوں گھُٹ کے سینے نال لا کے دب رویا ۔ رج رویا تے فیر صغراں دیاں چیکاں سُن کے سارا گھر رو اُٹھیا ۔ رانی ۔ رانی نوں سب کجھ سٹ سٹ کے سانوں ہو کے دے گئی ایں ۔ تیرا اگا اللہ چنگا کرے ۔ اسماناں والے دی وَنڈ اے جو کرے ویلا ٹپ دا گیا تے ویلے دے نال نال صغراں جوان ہندی گئی ۔ اکرم نوں فکر پے گئی تے اوہنیں اپنے وَلوں اک چنگا مُنڈا ویکھ کے صغراں دا ہتھ اوہدے ہتھ پھڑا دتا ۔ پر غماں دی کہانی اجے کتھے مکی سی ۔

صغراں دے نصیب تقدیر نال ٹکرا گئے۔ نصیب ہار کھا گئے۔ تقدیر جت گئی۔
اجے چھ مہینے وی ڈولی گئی نوں نہیں سن ہوئے۔ تے صغراں دے گھر والے نیں
صغراں دا سنگ چھڈ دتا۔ نیاز اپنی صغراں نوں انج چھڈ گیا جویں کھال توں پانی پی کے
بکری اپنے اچڑ والے نس جاوے۔ نیاز دا شروع توں ہن اٹھن چنگے لوکاں نال
نہیں سی۔ کھیڈن کھڈان تے پین ہیان دیاں بھیڑیاں لچاں پئیاں ہویاں سن۔
جو کجھ اکرم نیں دھی نوں کٹھا کر کے دتا سی۔ اوہ نیاز نے ویچ کر چھڈیا تے وہلی
تھالی ویکھ پھر چھڈ نسیا تے دور نکل گیا۔ صغراں دیاں اکھاں توں بالکل اوہلے۔ جانے
کتھے۔ صغراں روندی دھوندی اک شام نوں پیو دے گھر آ گئی۔ ہچکیاں ہٹکوریاں نال
اوہدا گلا وی بند ہویا پیا سی۔ آواز چنگی طراں نکل دی نہیں سی۔ اکھاں سجیاں نظر آ
رہیاں سن۔ آ کے پیو دے گل لگ دب رُنی۔ صغراں پت گل دس کی اے منھوں
بول۔ نیاز کدھر گیا کلی ایس ویلے توں کیوں آئی ایں۔ کی ہو گیا اے چھیتی بول۔ میں تے
اگے ای ہڈیاں دا پنجر بن گئیاں۔ ہن تے کھلو وی نہیں سکدا۔ بس تیری اک آس میں
لئی پھرناں۔ دھی دا دھن میں سوچیا سی۔ چل ایہہ اپنا آہلنا سنبھال لوے گی۔ میری خیر
اے۔ میں تے تیرے پچھے اپنی عادت چھڈی نہیں۔ روز ایہہ چڑیاں میرے کول
سویرے ہندیاں نیں میں اینھاں نوں بھورے وی پاناں۔ پانی وی ٹھوٹھے وچ
روز تازہ رکھناں۔ ایہہ مینوں تیری یاد نہیں آون دیندیاں۔ اداس نہیں ہون دیندیاں
پر مینوں انج لگا اے دھیئے جویں تیری ماں اج مری اے۔ توں ماں ہتھر ہو گئی ایں تے
میں رنڈا ہو گیا آں۔ غماں نال ایہہ پنجر ای پنجر رہ گیا سی۔ ہن ایہہ وی چھیتی چھیتی چھیتی
ہو جائے گا۔ صغراں تیرا دنیا وچ کون بیٹے گا۔ ایہہ چڑیاں تے روز دانہ تے بھورے
کھاندیاں رہن گئیاں۔ نوں اینہاں نوں ترسانویں ناں۔ ہن گل میرے وسوں باہر ہندی
جاندی اے۔ جانے کس ویلے عزرائیل دے ہتھے چڑھ جاواں۔ اگے تے میں چڑیاں

نال جی لا لیا سی۔ پر ہن قبر وچ ڈیرے لگ جان گے۔ او تھے جانے رب کی واپرے گی۔ صغراں تیرا ایس دُنیا وچ رب ای راکھا ہووے گا۔ نصیب ساڈے تِناں دی ای ہار کھا گئے نیں۔ تے نال ای اکرم ہچکی کھا کے زمین اُتے ڈِگ پیا۔ صغراں دیاں چیکاں اک واری فیر اُچیاں ہو گیاں تے عرشاں تے بیٹھے اسماناں والے نیں عزرائیل نوں نال ای حکم دتا بھئی صغراں نوں کلی نہ چھڈ او تھے ایہدا ٹکاناں ہُن ٹھیک نہیں۔ اپنے پیو نال ای آجاوے تے فیر عزرائیل دوہاں روحاں نوں لے کے اُڈاری مار گیا۔ تے ایدھر گلی محلے والیاں نیں مسلمان ہون کارن اپنا فرض ادا کر کے دوہاں جِنداں نوں اوتھاں دے ٹکانے پُچا دتا۔

نگینہ

ہر جمعرات نوں دربار چنگی بھیڑ لگدی اے۔ سلیم وی ایس جمعرات نوں دربار گیا اوتھے ٹُریا پھریا، رونق میلہ ویکھیا، قوالی سُنی، اخیر آؤن لگیاں اوہنے اوتھے بیٹھے تھڑیے کولوں اپنی پسند دا اک نگ مُل لے لیا، ویچن والا تے ہر خریدار نوں پُچھدا اے پئی، نیلم یاقوت، فروزہ، پکھراج عقیق یا زمرد وچوں کیہہ لینا ایں اوہ ہر اک دی تعریف کردا اے سلیم نوں نیلم چنگا لگا تے اوس مل پُچھ کے پنج روپے تھڑیے دے ہتھ پھڑائے تے ٹُریا، اوہنوں ایہہ کیہہ پتہ سی پئی پتھراں دا مُل وَدھ توں وَدھ ہُندا اے، باقی ہیچ دے منکے دا کیہ مل پینا ایں ؟

سلیم گنپت روڈ تے پریس وچ کم کردا سی، ست آٹھ سو روپے تنخواہ ملدی سی تے کجھ اوورٹائم لگ جاندا سی، اوہ ہر مہینے دی پہلیاں تریکاں نوں کوئی یاراں سو روپے ماں دی تلی اُتے رکھدا سی، ماپیاں دا کلا کلا پُتر سی، کوئی بائی سال اوہدی عمر ہوگئی سی۔ غریب ہون کارن چھ جماتاں توں اگے پڑھ ای نہ سکیا، پیو ذرا وڈیری عمر دا سی، بہتی کاڈھ نہ کڈھ سکیا۔ تھوڑے بوہتے جیہڑے پیسے ملدے سن، اوہدا روٹی ٹُک چلدا سی نکے ہندیاں ای سلیم دے موڈھیاں تے کماں دا بھار پے گیا۔ اک پریس والا پیو دا جانو سی اوتھے شاگرد بہہ گیا تے ہولی ہولی گھر دی گڈی رِڑھن لگ پئی۔ اوس دن سلیم نے درباروں نگ لے کے چاندی دی چھوٹی مندری وچ جُڑوا لیا تے اوسے شام نوں گھر جا کے اپنے ماں پیو نوں نگ والی مندری دکھائی تے ہولی جہی ماں نوں آکھیا بے بے ! گھر ویہلا ویہلا جاپدا اے میں وی پریس ہناں تے میاں وی منڈی ٹُر جاندا اے تے توں کلی رہ جانی ایں۔ ماں اوہدا اشارہ سمجھ گئی تے ہس پئی، ایہنے چر وچ بوہا کھڑکیا۔ سلیم نے بوہا کھولیا تے

شریفاں اندر لنگھ آئی، اوہنے آ کے شمیم دی دھی دا رشتہ دسیا تے کہن لگی۔ صفیہ! تہاڈے وارے دی اے، اکو جیہے دونوں گھر نیں۔ کڑی وی رج کے سوہنی اے تے خیر نال چار جماتاں دی پڑھی ہوئی اے تسیں چل کے کڑی نوں ویکھ لو سلیم دی بے بے نے اوسے شام نوں ای کڑی جا ویکھی، اوہناں دی منڈے نوں ویکھیا تے گل پکی کر گئے۔ تے ویاہ دی تیاری دونویں پاسے شروع ہو گئی، اخیر اوہ دن وی آ گیا، جدوں رب نے دو دلاں نوں ملا دتا، سلیم دی ووہٹی صفیہ رج کے سوہنی تے چنگے سبھا دی کڑی سی دناں وچ ای اوس سارا گھر سنبھال لیا۔

اک دن سلیم چھٹی ہون کارن گھر بیٹھا سی، بابے ہوری وی چلھے دے لاگے گڑ گڑ لائی بیٹھے سن تے بے بے کول بیٹھی اُن دا پرانا سویٹر اُدھیڑ دی پئی سی، سلیم اپنا حساب کتاب کری جا رہیا سی، سلیم دی بے بے تے اچانک آکھیا، سلیم اپنی چاندی دی مندری وکھال، بے بے پرانی کے نویں سوہریاں والی، سلیم نے اگوں پچھیا۔ بابا وی حیران ہو گیا۔ پئی مندریاں دی کیہ لوڑ پے گئی ایہنیں کیہ کرنیاں نیں۔ سلیم نے دوہناں انگلیاں وچوں دونویں مندریاں لاہ کے بے بے نوں پھڑا دتیاں سلیم دی بے بے نے دونویں مندریاں اپنے کھبے ہتھ وچ پھڑلیاں تے پھر سجے ہتھ نال صفیہ نوں گھُٹ کے اپنے سینے نال لا کے کہن لگی، سلیم تیریاں وہناں مندریاں دے نگ کولوں میری ایس مندری دا نگ اصلی تے سچا اے، ایہہ سُچّا ای اصلی نگینہ ایں۔

پچھ تے لیناں سی

شیداں وی سکول ٹائم وچ جدوں سہیلیاں اکٹھیاں بیہن۔ ایہہ گلاں کردی ہندی سی
بھئی دسویں پڑھ کے فیر کالج دی ہوا کھاواں گے تے فیر ویلے نال ساڈھے ویاہ دی گل
بات شروع ہو جائیگی۔ تے جس ویلے کوئی سوال آئے گا میری ماں ایہہ تے ضرور پچھے گی۔
خیر نال منڈے دی تعلیم کی۔ سرکاری نوکری کردا اے۔ گھر بار کیہجا اے۔ ساڈی کڑی دی
پڑھی ہوئی اے۔ جے دونویں اک جیہے ہون گے تے فیر جیون بڑا سوہنا لنگھے گا۔ بچے
وی تے فیر خیر نال اچھے نکلن گے۔ آخر ماں باپ دی پڑھائی دا اثر وی تے بوہت ہندا
اے ناں۔ تے فیر چنگی نوکری کارن۔ رہن بہن دا طریقہ وی سوہنا تے چنگا ای ہووے گا
شیداں ایہہ وی سوچدی ہندی سی بھئی اسیں کار وی خریداں گے۔ آپ نوں وی آؤن جاون
دا سکھ ہووے گا۔ بچے وی سکول آن جان گے۔ تے فیر جس دن چھٹی ہووے کرے گی۔
کتے سیر سپاٹے لئی چلے جایا کراں گے۔ کدی کسے انگے ساکے۔ کدے کسی سہیلی دے۔
شیداں ایہہ سفنے ویہندی رہندی سی۔ تے پڑھائی تے۔ اپنی تھائیں چلدی ای جاندی سی بندہ
سوچدا اے۔ تے رب اپنی مرضی کردا اے۔ مالک جو ہویا۔ جو چاہے سو کرے۔

شیداں اجے ایف اے ای کیتا سی تے ایہہ فیصلہ کرنا سی بھئی چودہ جماعتاں
پوریاں کر لئیاں جان۔ تاں جو اک حد تے ہووے۔ پر جدوں حداں لاون والے حداں
ٹپ جان تے فیر حدبندی کون کرے۔ تے نال ای شیداں دی ماں نیں اچا گھر ویکھ کے
شیداں دی ہاں کر دتی۔ ایہہ دانہ ویلے توں جیہڑا پہلوں ای مالا وچ پرو دتا گیا۔ شیداں
وچاری نال تے ماں نیں وی گل کوئی ناں کیتی۔ بس منڈا چنگے گھر دا ویکھیا تے کڑی

ویاہن دی کیتی۔ نرا گھر ای وڈا ویکھیا۔ کجھ وس کوئی ناں کیتی۔ اگا پچھا آکھا ای کوئی ناں
سوچیا۔ جانے رب شیداں دی ماں نوں پھاجڑاں کاہدیاں پے گئیاں۔ اپنی کاہلی کاہدے
لئی پے گئی سی تے نالے اجے شیداں دی عمر ای کی سی صرف سولاں وَرھے پر۔ ماں نیں
دھی نوں تراہن دی گل کیتی۔ ونڈ نصیباں دی ہندی اے۔ دوس کسے نوں کی دینا۔ اکوُ
پڑھائی توں نس گیا سی۔ پیو نے اپنے کارخانے۔ اوہنوں کم تے لا دِتا۔ لے پترا۔ کما تے کھاہ
تے نالے اپنا آپ سنبھالن دا وَل سکھ۔ پیو نے ایہہ ساری گل دو منٹاں وچ کر دتی۔ اکوُ
نوں تے اجے ویاہ دی کوئی لوڑ نہیں سی۔ پر پیو نوں گھر چنگا مل گیا سی۔ کڑی والے بوہت
ای شریف لوگ سن۔ کجھ اللہ توبہ کرن والے وی سن۔

اکوُ۔ پیو دے آکھے لگ کے کارخانے ونے تے جاوڑیا۔ پر او دِے سجن متر۔ چھٹے
چھوکے منڈے۔۔۔ ناں کوئی لتھی ناں کوئی چڑھی جدھر منہ آیا ٹر پئے۔ لوڑ پے جائے تے
نشے وچ کھوہ موہ وی کر لینی کتے دھونس چلا لئی۔ جویں موقع ملیا کم اپنا کڈھ لیا۔ چار پیسے
کھچے تے دھاڑی ساریاں دی بن گئی۔ ہن تے اکوُ دا ہتھ وی ذرا کھل گیا سی۔ یاراں نال بیلاں
یکیاں عیاشیاں شروع ہو گئیاں۔ راتاں نوں روز ای دیر نال گھار آوڑنا۔ شیداں وچاری جے
کِتے ڈر دیاں ڈر دیاں پچھ ای لوے تے اگوں اکوُ نے بڑا ای کھرا جیہا جواب دیناں۔ تینوں کلی نوں
کوئی ڈین تے نہیں پیندی۔ نال دیاں کمریاں وچ گھر دے باقی لوگ وی تے ہندے نیں تینوں
کوئی وکھرا کلاپا پے جاندا اے۔ تیرا کی خیال اے میں میں اپنے پرانے سجناں متراں نوں دھکا دے
کے باہر کڈھ دیواں۔ توں کن کھوہل کے سُن لے۔ سجن، سجن ای ہندے نیں۔ تے ویلے سر کم
آؤندے نیں۔ جناں نیاں دا کیہہ اے جدھر مرضی پاسا پلٹ جاں۔ کوئی اعتبار نہیں بندے نوں سو
بھیڑاں آ پیندیاں نیں۔ تے فیر اوس ویلے سجناں دیاں باہیں کم آؤندیاں نیں۔ کھان پین والے
غشورے۔ سب نس جاندے نیں۔ پرکھ اوس ویلے فیر اصلی سجناں دی ہو جاندی اے میرے
سجناں اج تک میرے نال بیوفائی نہیں کیتی۔ کل دیاں رب جانیں۔

شیداں توں ہر ویلے گلے شکوے ناں کردی رہیا کر۔ مینوں ایہہ چنگا نہیں لگدا۔ شیداں اگوں بولی تے کہن لگی ماں جی وی تہانوں کئی واری کہہ چکے نیں بھئی گھر ویلے ناں آ جایا کرو۔ تسیں ماں جی دی گل وی نہیں گولدے۔ میں نے خیر کوئی چیز ای نہیں۔ تے ناں میرا کیہڑا دِیا اے۔ تسیں حاکم تے میں گول۔ فرق کیناں ایں۔ پر جے کوئی مہربان ہو جائے تے فیر فرق والی گل ای مُک جاندی اے۔ پر میرے اپنے لیکھ کتھوں۔ اگوں میرا دی دل کردا اے توں میرے کول بوہیں۔ دل دِیاں ہواڑاں کڈھیئے۔ کوئی پیار محبت دیاں گلاں باتاں کریے۔ رُوح راضی ہو جائے۔ ایہہ وی تے آساں تے سدھراں ہندیاں نیں۔ جنھیں صرف دو تویں جی رَل مل کے پوریاں کردے نیں۔ بڑی آس ہندی اے۔ میری ای نہیں سبھناں دی۔ جیہڑے نویں نویں جوڑے ہندے نیں۔ ایہہ گھڑیاں آوندیاں تے سب دے گھر ای نیں۔ کوئی ایہناں دی سیوا کر دیندے نیں تے بدنصیب راتاں سُتیاں ایں لنگھا لیندے نیں۔ پچھلی رات کمائیاں اوہ ای کر جاندے نیں جیہڑے رات جاگدے نیں تے سوہنے مالک نال گوہڑیاں پیار دیاں گلاں کر لیندے نیں۔ تے فیر جیدھا مالک خوش ہو گیا اوہ گیا جنتاں نوں۔ اگوں شیداں تیرے گھر دی باندی اے۔ ماپے پیکے سارے انگ ساک چھڈ کے میں تہاڈے گھر آگئی آں۔ تہاڈے لڑ لگی آں۔ تے جے اگوں توں ایں ناں میرا محرم بنیاں توں جے تاں گھٹ کے بانہہ پھڑی تے فیر میرا والی وارث کون۔ میریاں سہیلیاں میتھوں گلاں پچھدیاں نیں پر میں اک چپ دا روزہ رکھیا ہویا اے۔ اگوں ہن توں سمجھ سوچ جے کجھ دا ایہہ چھوٹا جیہا دل ٹُٹ گیا تے فیر تینوں ایہہ کرچاں نظر نہیں آون گئیاں۔ بے شک دُوربین نال بھاویں پیا ویکھیں۔ تے فیر جے کرچاں ہتھیں ناں آیاں تے دِل نوں جوڑے گا کون۔ میں نے اجے ہاں۔ بال عمر۔ ماپیاں تراہ دِتی تے ایدھر سنبھالا ہن تسیں دیناں ایں۔ ماپے تے ہن رہ گئے ناں دے ای۔

اگوں بیٹھا روٹی کھائی گیا تے گلاں شیداں دیاں سنی گیا۔ بے دھیانی وچ اُتھو آ گیا شیداں نے جھٹ گلاس پانی دا پیار نال منہ نال لا دِتا۔ اگو پیو دو گھٹ پانی تے بُرکی اندر لنگھا ڈاٹھو

تے ممک گیا۔ پر شیداں دے دل دی تریہہ نہ پوری ہوئی۔ اُکو نے جھوٹھی زبان نال وی شکریہ ادا نہ کیتا۔ چلو میٹھے ہلاں تے چپ لگداسی۔ یا ذرا گھس جاندی سی۔ اکھاں نال ای گل کر دیندا۔ دل شیداں دا اٹٹ گیا تے جس طراں مالا دی ڈوری ٹٹن کارن دانے کھلر تپر جاندے نیں ایسے طراں جانے رب شیداں دے دل دیاں کنیاں کرچیاں ہویاں تے کیتھے کیتھے کھلر گئیاں۔ کی لوڑ سی اُکو نوں ایہہ کہن دی۔ شیداں تینوں کی ہویا اے توں اُداس کیوں ہوگئی ایں۔ توں کیتھاں سوچاں وچ ڈب گئی ایں توں گم سُم کیوں ہوگئی ایں۔ شیداں اوس ویلے مٹی دی مورت لگدی سی بیٹی تے ویکھن والا ہر کوئی کہہ سکدا سی۔ بھئی عزرائیل اپنا کارا کر گیا اے۔ اِکو حدا ای ٹپ مُکا سی۔ اپنے چر وچ لوہے دی ٹلی کھڑک پئی۔ اِکو اک دم اُٹھ نسیا سجناں توں لوہے تے ویکھ کے کھڑ کھڑا کے ہس پیا۔ سدھا یاراں نال کارخانے جا اپڑیا۔ شیداں دے دن وی لنگھدے گئے تے راتاں وی اپنے اتھرو وکھا وکھا کے چانن توں ڈردیاں چپ چپیتیاں لنگھ دیاں گئیاں۔ شیداں دے پنڈے وا لہو ہُن شکناں شروع ہو گیا سی تے فیر نگی پونی ہوتی شروع ہوگئی۔

شیداں کدے کدے ماں گھر جا کے جی دے دُکھڑے پھول آؤندی سی تے کدے کدے ہوتیاں نوں جندرا ای لگا رہن دیندی سی۔ ماں توں میرے نال بڑا اتھرو کیتا اے میرے اُتے ظلم دا پہاڑ رکھ دتا ای۔ ماں میرے لئی راہ کوئی نہیں چھڈی او۔ مائیں مینوں پچھ تے لیناں سی۔ بن میرے مگر دُکھن گجھن کون جا ئیے۔ بابا اللہ کول چلا گیا اے۔ ویر ابے چھوٹے نیں اوہ کاس جوگ نیں۔ رب آسرے ماں توں تے بیر ملی پھل دتی سی۔ پر ایہہ تے لون توی وی بھیر ملی ہوگئی۔ گھرن وچ کوئی وقت ای نہیں لگا۔ ماں ایڈی چھیتی کچی جوانی نوں گھن لگ گیا اے۔ ماں میں کی تقصیراں کیتیاں نیں۔ ماں مینوں کا ہدی سزا ملی اے۔ ماں تینوں میں کدے تنگ تے نہیں سی کیتا۔ ماں ایہہ پکلی جھی جند میری۔ ویکھ تے سہی۔ مردے ہانی وررت گئی اے۔ جانے رب کنے ساہ ہیگے نیں۔ دھر درگاہ دا لکھیا۔ کون موڑے ہونی نوں کون موڑ سکدا اے زتون

آئی۔ ہچّھا ماں میں ہن چلنی آں۔ اکو گھر آون والا اے او ہنوں میری اُڈیک تے نہیں پر مینوں ہن عزرائیل دی اُڈیک اے۔ ماں دنیا داری اے جس خاطر میں لڑ پئی آں۔ کسے نوں میری کی لوڑ اے۔ تے جے لوڑ نہیں تے فیر قدر کاہدی۔

ایہہ دِق نیں شیداں نوں ہوش نہیں سی آون دینی۔ کیوں جو ایدھا دارو شاید دنیا وچ ہے ای نہیں سی تے جیدے کول دارو ہے سی۔ اوہنیں اپنی دکان نوں ست جندرے لائے ہوئے سی۔

شیداں وچاری قسمت دی ماری۔ ساہ گِن تے رہندی سی۔ سَسّ وچاری پتر دیاں کرتوتاں نوں ویکھدیاں۔ شیداں نال کجھ مٹھے بول بولدی سی۔ بچّی صبر کر۔ ہُن نصیباں دی کھڈ وچ توں بازی ہار گئی ایں۔ دِھیئے میرے وسوں گل باہر ہو چکی اے۔ سسّ نیں پیار نال شیداں نوں گھُٹ کے اپنے سینے نال لا لیا۔ ہچکیاں تے ٹھکوریاں دی آواز سن کے اکو اپنے کمرے وَتے آیا تے اوہدے آون دے چِر وچ شیداں عزرائیل دے ہتھاں وچ چلی گئی۔ اوتھے ای پٹ پٹوہرا پے گیا۔ انگ ساک ہولے ہولے اکٹھے ہو گئے شیداں دی ماں وی روندی چیکاں ماردی دوڑی۔ بھرا چھوٹا کول کھڑا۔ شیداں شیداں کوکی جاوے آواز اگوں کون دے بجلی دا بلب کس طراں چانن دیوے Main switch تے آف ہو چکا سی۔

سسّ نیں شیداں نوں موڈھے نالوں لاہ کے منجی اُتے پا دتا۔ نہا دھوا کے جیہڑے ویلے میت تیار ہو گئی۔ اکو نے اِکدم اُچی آواز سُنی۔ ڈولو چک لئو کہار و میری تے روندیاں نوں رووَن دیوو۔ تے نال ای اکو غش کھا زمین تے ڈگ پیا۔ ہن کی فائدہ پچھوتاونے دا۔ جد منیا اڈاری مار گئی تے پنجرہ خالی رہ گیا۔

وڈھی چیرا

نذیر خاں سرکاری محکمے وچ کلرکی کردا سی۔ اللہ دے کرم نال اوہنوں ترقی مل گئی جیدھے نال اوہنوں دو سو روپے مہینے دا وادھا پے گیا۔ ایسے خوشی وچ چائیں چائیں رات نوں گھر جاندیاں ہویاں بال بچے دا سطے اک ڈبہ مٹھائی لے گیا۔ دفتر مبارکاں مبارکاں دا سارا دن شور شرابہ رہیا۔ کافی دیر نال اوس دن نذیر خاں گھر اپڑیا۔ گھر دے پریشان سن۔ اللہ خیر کرے خاں صاحب تے ایڈی دیر کدے نہیں سی کیتی۔ اج جانے کی ہو گیا اے۔ بال بچے فکر وچ ڈُبے پئے سن۔ نذیر خان دا ماں پیو وی اوسے گھر وچ ای رہندے سن۔ نذیر خاں دی چھوٹی بہن دسویں جماعت پاس کر کے کالج داخلہ لین دی سوچ وچ سی۔ نذیر خاں شاماں ویلے جد گھر اپڑیا تے سارے اوہدے دوالے ہو گئے۔ اج کی گل سی خیر سی کم بہت آ گیا سی۔ اوور ٹائم لگا دسو گل کی سی۔ نذیر خاں نے مٹھائی دا ڈبہ مُنڈے ہتھ پھڑا دتا۔ پُترا آپ وی کھاہ تے دادی دادا تے باقی گھر دیاں نوں وی دیہہ۔ تیرے باپو دی اج ترقی ہو گئی اے تے نالے تنخواہ دی ودھ گئی اے۔ دفتر والیاں دی مٹھائی منگ لئی سی۔ پنجاہ سٹھ روپیاں دا خرچہ پے گیا اے۔ پر شکر اے مالک دا۔ ترقی تے مل گئی اے ناں۔

بس ایہہ گل ذرا بھار والی بھئی اوہنے لوکاں نال واہ زیادہ پے گا۔ ٹھیکے ٹھوکے دین لئی سارے کاغذ پتر ہن میرے کول آیا کرن گے۔ کم کجھ بھارا ای اے خیر حساب تے میتھوں سدا ہے۔ پر لوکی ناجائز کم کران لئی مصیبتاں پا دیندے نیں۔ میں تاں کسے کولوں کجھ لیناں اے تے ناں بھیڑا کم تے غلط کم کرنا ایں۔ اللہ میرے نال اے حق

دی روٹی مل دی جائے۔ ایدھی ریس ای نہیں۔ حرام توں اللہ بچائی رکھے۔ کدے نہ کدے مصیبت پے جاندی اے۔

دفتر نذیر خاں اپنی سمجھ دے مطابق ہر طراں نال ٹھیک ٹھاک کم کری جا رہیا سی۔ تھوڑے ای دن لنگھے سن تے اک دن دفتر دا کلرک خاں کول اک فائل ہتھیں لے کے اندر وڑ آیا نذیر خاں نے پچھا۔ سلیم کی گل اے۔ اج فائل نال کیوں لیایا ایں گھل دینی سی چپڑاسی ہتھ۔ آج کوئی خاص گل اے۔ سلیم نے جواب وچ آکھیا خاں صاحب جناب پہلے آدمی رشید صاحب نال وی ساڈی گل بات کھلی سی۔ ساڈے آکھیاں اوہ کم کر دیندے سن۔ اسیں وی خوش ہو جاندے ساں تے رشید صاحب دا وی بڑا خیال کری دا سی۔ کسے چیز دی اوہناں نوں تھوڑ نہیں سی۔ ورتوں دی ہر چیز اوہناں گھر وچ فرج ٹی وی تے وکھری گل اے۔ نالے گڈی وی اوہناں پرانی ویچ دتی تے فیر نویں نکور خرید لئی سی۔ چنگے سوکھے دہاڑے اوہناں دے لنگھدے جاندی سی۔ تے خاں صاحب تسیں وی نظر عنایت کرو۔ ساڈی وی چنجھ ہری ہو جائے گی تے جناب نوں خوشحالی مل جائے گی۔ چونہ دناں وچ وارے نیارے ہو جان گے۔

نذیر خاں نے بڑے غصے نال سلیم لوں دیکھیا تے گھوریا۔ دفعہ ہو جا میرے کمرے وچوں۔ مینوں پٹھے پاسے لان لگا ایں۔ کیوں میرے بال بچے دی خرابی دی سوچ توں کیتی اے میں کوئی حرام نہیں کھاواں گا۔ تے ناں ہُن کسے نوں کھان دیاں گا۔ ایہہ وڈھی چیر ساڈے لوکاں دیاں ہڈیاں گوڈیاں وچ بہہ گئے نیں۔ حرام دا مال کھا کھا کے ایس دین توں وی گئے تے دوزخ دی اگ نال ڈھڈ بھر لئے۔ کسے دا کم سوارن لئی اگ دے انگیارے کھا کے سرکار نوں دھوکا دیئے۔ قوم دے پیسے برباد کر دیئے ایمانداری دا جنازہ چکا دیئے تے فیر سؤر کھا کے بلھ لال کر کے دھون اچی کر کے آکڑ آکڑ ٹریئے ایہہ سارا کجھ حرام لین تے کھان دا چکر۔ ڈر جاؤ قدرت کولوں نکل جا میرے کمرے چوں باہر

اپنی شکل گم کر۔ نذیر خاں اُچی اچی بولی جارہیا سی تے سلیم اینے چر وچ خاں دے کمرے وچوں باہر نکل گیا سی۔

اگلے دن جنھاں لوکاں دی فائل سلیم لے کے نذیر خاں نوں ملیا سی تے بینتی کیتی سی۔ بھئی ایناں دے کاغذ منظور کر دیو۔ اینھاں دے بھا چیدے نیں۔ اوہ اک T V لیکے نذیر خاں دے گھر دِنے دِنے دے آئے تے نال اپنا کارڈ جیدے اُتے فرم دا ناں پتہ سی۔ دے آئے۔

شام جیہڑے ویلے نذیر خاں گھر اپڑیا تے سارا ای ٹبّر T V ویکھ رہے سن نذیر خان دا منڈا سب توں آگے بیٹھا T V ویکھن وچ ایناں مگھن سی بھئی اوھنوں پیو دے آون دا پتہ نہ لگا۔ راشد۔ نذیر خاں نے غصے وچ پتر نوں بُلایا تے پچھیا ایہہ T V کتھوں آیا اے۔ راشد نے جھٹ دے کے پتے والا کارڈ کڈھ کے پیو دے آگے دھر دتا۔ ابا۔ ابا۔ ایہہ دے گئے نیں۔ کہندے سی تہاڈے اباجی نیں گھلیا اے۔ ویکھو تے عیشاں کرو۔ بیوی نوں۔ نذیر خاں نے پچھیا توں کتھے سی۔ میں پاگل ہو رہیاں۔ توں کیوں ایہہ لے گھر رکھیا اے۔ بال نوں کی پتہ۔ توں تے گل گولنی سی۔ میرے کول نہ ایناں مال ناں T V لیاون دی کوئی گل بات ہنیر والی گل۔ توں چپ کرکے اندر رکھالیا اے۔ نذیر خاں دا ماں پیو چپ سی۔ بہن وی چپ کیتی بیٹھی سی۔ بولے کون۔ پتہ کسے نوں وی کجھ نہیں سی۔ اُتر کون دیوے۔ اینے چر وچ فرم والا بندہ وی آگیا تے اوھنوں باہر کھلوتیاں ایں گلاں دی آواز سن لئی۔ گنڈی کھڑکائی تے نذیر خاں باہر نوں ہویا۔ تسیں ایہہ کم کیوں کیتا اے۔ دفتر تہانوں میں جواب دے دتا سی میں نہ کوئی وڈھی لینی ایں۔ نہ ای ناجائز کم کرنا ایں۔ خدا دے واسطے چک لو T.V۔ لے جاؤ ایتھوں لے جاؤ ایتھوں۔ اوس بندے نیں۔ T V نوں چک لیا تے باہر لگا سی کڈھن۔ اینے وچ نذیر خاں دا منڈا رو رو بولن لگ پیا۔ ابو ابو میں نہیں T V جان

دیناں۔ ملیں ویکھناں ایں میں ویکھناں ایں۔ نذیر خاں نے زور دار کڑکا ماریا۔ چپ
ہو جا راشد تیریاں ہڈیاں توڑ دیاں گا میں   نذیر صاحب غصے وچ کوئی پاگل لگ
رہیا سی۔ ہر جگہ ودے ٹکڑے دی خاطر چپ وٹ گیا تے ۲۷ اوہ چھڈ کے بندہ واپس
چلا گیا۔ تیر نشانے تے لگ چکا سی۔ پکھیرو پھٹڑ ہو چکا سی۔ اُڈن والی گل ہن
کوئی نہیں سی۔ باقی ہُن وِس گھولن دا فائدہ وی کی۔ نذیر خاں ہار کھا بیٹھا۔

بس فیر کم وادھے ول ٹُر پیا۔ نذیر خان چھوٹا پُرانا گھر چھڈ کے اک کوٹھی وچ چلا
گیا۔ ماں پیو تے بہن وی نال ای گئے۔ کار نذیر خاں دفتر آن جان واسطے لے لئی
سی۔ ٹھیکیدار سارے بڑے خوش سی۔ سلیم دے وی ہُن وارے نیارے سن۔
اندر وڑدیاں ہس پیناں خاں صاحب ایتھے دستخط کر دیو۔ شام نوں حصہ گھر پہنچ
جاندا سی۔

نذیر خاں دے سارے گھر دی اوقات ای بدل گئی سی۔ سیانے کہندے نیں۔
جدوں ہونی وارد ہون لگ پوے۔ اوہنوں کوئی ڈک نہیں سکدا۔ کم ایدھر جدوں ودھ
گیا جھاکا بہت کُھل چکا سی۔ نذیر خاں بڑا دلیر ہو گیا سی۔ بس کسے ویلے کم غلط ہو
گیا تے پھسنی وچ پھس گیا۔ پنج لکھ دا ٹھیکہ بغیر کاغذاں دی پڑچول دے منظور
کر دِتا۔ ایہہ بڑا فراڈ سی۔ جعلی کاغذ منظور ہو گئے۔ نذیر خاں نوں نکلن لئی ہن کوئی
راہ نہیں سی رہ گیا۔ سلیم بڑا خوش سی۔ بھئی پھسے گا خاں ساڈی کیہڑی گل اے۔ پر
بیگانے پُتر چھڈ دے کسے نوں وی نہیں۔ کاغذاں دی تیاری تے دیکھ بھال سلیم فراڈ
وچ برابر دا شریک سی۔ تے اُتوں اُتوں نذیر خاں دے گردے۔ بھئی روپیہ اک لکھ
دلیو تے خلاصی ہو جائے گی۔ پڑتال کرن والی ٹیم نوں چاہ پانی دینا پئے گا۔ کجھ بچا
دی صورت بن جائے گی۔ نذیر خاں پاگل ہوئی جا رہیا سی۔ جیہڑے مال کٹھا کیتا
سی اوہ کوٹھی کار تے خرچ ہو گیا۔ نقدی اینی ہن اوہ کتھوں کٹھی کرے۔ انگ ساک

میری گل نہیں سُنن گے ۔ ساڈی پت بالکل لہہ جائے گی ۔ کھلون جوگے نہیں رہنا ۔

نذیر خاں ایہناں سوچاں وچ ای دفتر چلا گیا ۔ جی نوں چنتا بڑی سی ۔ سیکھاں والا کمرہ نظر آرہیا سی ۔ اودھر بال بچے وی سوچ ۔ بدنامی دا ڈر ۔ کیتی کتری تے پانی پھر چلیا سی ۔ ایہہ سوچاں وچ ڈبا کُرسی تے دھون سُٹی بیٹھا سی ۔ اواگت ٹیلیفون دی گھنٹی وَجی تے بڑبڑا کے ریسور چک کے بولیا ۔ ہلو ہلو میں نذیر خاں ۔ اگوں آواز آئی میں مصطفےٰ ایف آئی اے دا انسپکٹر بول رہیاں ۔ اپنے دفتر دے ورک آرڈر دیاں کتاباں لیکے ساڈے دفتر پہنچ جاؤ ۔ ٹھیک یاراں وَجے تک نذیر خاں آواز سُندیاں نال ای کُرسی توں ڈگ پیا ۔ سلیم جھٹ دے کے اندر آوڑیا ۔ خاں صاحب خاں صاحب ہوش کرو ۔ مال کھان دے نتیجے ایہہ ای نکل دے نیں ۔ تسیں پٹڑیوں لہہ گئے تے ہن بھگتو ۔ اللہ بھلی کرے گا ۔

اوس شام نذیر خاں اپنے گھر نہیں پولیس دی حوالات وچ سی ۔ تے گھر دیاں نوں اگلے دن سویرے اطلاع مل گئی ۔ ہن نس بھج دا فائدہ کوئی نہیں سی ۔ پنچھی جال وچ پھنس چُکا سی ۔

موری دی اِٹ چوبارے جا لگی واہ نصیب

چھمی غریب ماپیاں دی دھی تے فیر رب دے کرنے گونگی لولی۔ ماپیاں دا ایہہ دے وچ کوئی قصور نہیں۔ گل نصیباں دی ہندی اے کئی مثالاں میرے سامنے نیں بھئی ماں گونگی لولی۔ پیو گلاں والا تے بچے وی گلاں باتاں کردے۔ مولا دے کم نیں جویں چاہے کری جاندا اے۔ کون اوہنوں کہن جوگا اے بھئی انج نہیں تے انج کر استغفراللہ۔

اک دن چھمی، دی ماں کول چھمی لئی ساک آیا۔ منڈا چنگے سوکھے گھر دا سی۔ چنگا کاروبار۔ گل کاہدی بھئی ساک بہت چنگا سی گل صرف عمر دی سی۔ عمر کوئی اوہدی پنجاہ سال دی سی۔ چھمی اوس ویلے ٹھیک اَنّی سال دی سی۔ رب دے کرنے منڈا وی گونگا بولا۔ ماپیاں لئی لمی سوچ پے گئی۔ کیوں جو ساک کوئی آوندا ای نہیں سی وچارے ایہہ سوچ کے ہاں کر بیٹھے بھئی روٹی رَج کھاوے گی۔ ساڈے ایتھے سوائے بھکھ ننگ دے کوئی گل ای نہیں۔ چھمی دا پیو وچارہ معمولی کم کاج کر دا سی

ایدھر منڈے دا گھر آباد ہون دی کوئی صورت بننی چاہیدی سی۔ کیوں جو ایدھے اگے ۲ دو ویاہ ہو چکے سن جیہڑے اینویں حرام کھاتے ای گئے۔ دوہاں جنانیاں نوں طلاقاں دے دتیاں۔ لبس نہ نبھی۔ چھمی دے ماپیاں ہاں کر دتی تے چار دن بعد اوہناں نوں جمعے دن آکے دو دھ پین دی آگیا دے دتی۔ خرچہ سارا منڈے والے ای دے گئے۔ اوہ کُڑی والے غریب کاس جوگے سن بس اللہ شرماں رکھے سب دیاں۔

لوجی جُمعے دے دن مُنڈے والے کوئی ٹوم ٹاکی، مٹھائی لے کے اونھاں دے جا پہنچے۔ دودھ پیتا گیا۔ ویاہ دی تریخ وی دے دی گئی۔ ہُن برات دا خرچہ وی مُنڈے والے دے گئے۔ تے پندرہ دناں نوں ڈھک ڈھکیا وی ہو گیا۔ چھمی ہے گی بڑی سوہنی سی۔ بس قد چھوٹا جیہا سی۔ پر نصیب اوہدے بہت اُچے سن۔ جانے اوہنیں کیتھے بہہ کے لکھوائے سن۔ واہ مالکا آسماناں تے بیٹھا کی کجھ کری جانا ایں۔ تیریاں قدرتاں دا کوئی کھوج نہیں لا سکدا۔ جدھر چاہنا ایں محل ماڑیاں دے ڈھاناں ایں۔ کسے نوں ککھاں دیاں جھگیاں وچ بٹھا دینا ایں تے کئیاں نوں رڑے ای رکھناں ایں۔ سچیا مالکا تیریاں توں ایں جانیں۔ پورے قرآن وچوں اک آیت "اِنَّ اللّٰہَ عَلٰی کُلِّ شَیٍٔ قَدِیر" ای تیریاں قدرتاں نوں اُجاگر کرن لئی کافی اے۔

" تو شاہوں کو گدا کر دے گدا سے بادشاہ کر دے
اشارہ تیرا کافی ہے گھٹانے میں بڑھانے میں۔ "

چھمی جدوں ویاہی آئی سی اوس ویلے مُنڈے والے وی اک کرائے دے مکان وچ رہندے سن۔ اوہناں دا پچھے اک کوٹھا سی۔ اوہ ویچ کے کجھ زمین دا ٹکڑا خرید لیا تے فیر ویکھدیاں ایں ویکھدیاں اک وڈا سارا دو منزلہ مکان بن گیا۔ کاروبار حلوائی دا کرن وچ بس دو نے چونے ہُندے گئے تو کوٹھے تے خرچہ ہندا گیا اج اوہ مکان چار لاکھ نوں گھٹ نہیں ہیگا۔ جیدے وچ چھمی اپنے گونگے بولے خاوند نال رہندی پئی اے۔ رب دے کرنے اونھاں دے چار بال ہو گئے سارے ای بال زبان تے کن والے۔ قدرت تے قربان جائیے۔ ایہہ کیسا کم ایں۔

اج تسی ویکھو چھمی دے گھر وچ دُنیا دی ہر چیز اے بھئی کمال دی گل، فرج ٹی وی۔ تے ہور دوہریاں ان گنت چیزاں چھمی گھر بیٹھی اَج راجے دی رانی پئی لگدی اے تے ماپے اوہدے اج دی ڈِنگ بڈنگی تے رجویں روٹی نوں ترسدے

نیں جیدوں کدی دھی دے گھر آوندے نیں۔ رّب دیاں قدرتاں ویکھدے نیں۔
ایہہ نصیباں دی گل اے بھٹی موری دی اِٹ چوبارے جا لگی اے۔
واہ مولا تیریاں بے پرواہیاں نیں۔

ٹٹا پھل

پھلاں دا ناں لین نال باغاں دا ناں وی ضروری لیا جاندا اے کیوں جو
پھل تے باغ دونویں اِک تے نہیں پر اِک دُوجے نالوں وکھرے وی نہیں۔ باغاں
دا گہنا تے سُنہپ ہے ای پھلاں تے پھلاں نال اے ایہہ وکھری گل اے
بھئی باغاں نال بلبلاں تے کوئلاں دا وی بڑا گوہڑا ناطہ اے۔ جدوں بہار آوے
تے بلبلاں دے مِٹھے بول تے جدوں ساون آوے اودوں کوئلاں دی کوک باغاں
وچ بڑیاں رونقاں لا دیندی اے۔ ایہہ ٹھیک اے بھئی مالی وی اپنی جان نالوں ودھ
پھل تے پھلاں ولے دھیان دیندے نیں پر کناں چر۔ جناں چر پھلاں تے
پھلاں دے ٹھیکیدار اپنا مال چک نہیں لے جاندے۔

ایسے طراں ایں ماپے آپنیاں اولاداں دا سنبھالا کردے نیں تے جیہڑے
ماپے اولادنوں بوہتیاں کھلہاں دئی جاندے نیں۔ مگر اوہ ای اولاد دے ہتھوں
پچھتاندے نیں۔ گل تے مترو ساری رکھوالی تے سانبھ دی اے۔ راکھا اپنا فرض
پورا کردا اے۔ تے پھل پا لیندا اے۔ تے جتھے راکھا نہیں اوتھے پھل جھڑ۔ پھل
وی نہیں رہندا۔ بھنوں واڑے نِکلی بھیڈنوں جے ایالی سانبھے گا نہیں تے ندوں اوہ
بگھیاڑاں دے ہتھے چڑھ جائے گی جس طراں زیبا نال واپری۔

زیبا پیو دے مرن کارن آپ ہُتری ہو گئی سی۔ ماں دی اک وی نہیں سی
سن دی۔ سکھیاں کولوں تو بہت کجھ سکھ کے چنگی پٹی گئی سی۔ سکولوں اوہدے نصیب
وچ چھ جماعتاں ایں ہویاں سن۔ باقی اوہنوں رسالے کہانیاں تے افسانے پڑھن دا
چنگا ڈل آ گیا سی۔ اوہ کدے کدے سوچیں پے جاندی سی۔ بھئی ہیر کمال اے رانجھے

اُتوں جند وارن نوں ناں ٹلی ۔ لیلیٰ مجنوں تے سوہنی مہینوال دِیاں کہانیاں پڑھ کے اوہنے دی سوہنی دِی رِیس کرن دی سوچ لئی ہُبٹی چِناں چڑ تیردی رہی تیری جانواں گی جے کدے ڈُب گئی تے فیر عشق نوں لاج تے نہیں لگے گی ۔ مہینوال دی ہو جانواں گی تے ایسے سوچ دے نال اوہدا خیال ندیم وَ تے مُڑ گیا ۔

ندیم ہن چار واری اوہنوں سکول والی گلی دے موڑ اُتے اوہنوں ملیا سی تے زیبا لنگھدی نوں بڑی بھر نویں نظر نال ویکھدا سی ۔ جو بہ ایس سر پہ وچ اوہدی کوئی گواچی چیز ٹکی ہووے تے فیر زیبا دی سہیلی نیں وی ہن چار واری زیبا نوں اُرک مار کے آکھیا سی ۔ نیں تینوں ایہہ مُنڈا کِنج تکدا اے ۔ جویں توں ایہدی چور ہونویں ۔ تے فیر زیبا دیاں اکھیاں جدوں اک واری چار ہو گئیاں سن اوس دن مُسکڑ مُسکیاں نظراں نہیں رُھیاں سن سگوں پریم نال ہیج گیاں سن ۔

تے فیر ندیم نیں اپنے شکار نوں اپنے پریم دے جال وچ اِنج پھاہ لیا جویں شکاری چِنگلی چڑی نوں پھاہ لیندا اے تے فیر اوس معصوم جان نیں تیں کی پرمارنے ہُندے نیں تے کی اُڈاری دا سوچناں ہُندا اے ۔ بے پَر ہو کے بے سُدھ ہو کے چُپ سادھ لیندی اے ۔ باقی ہلدی جُلدی ضرور رہندی اے ۔ تے فیر شکاری اپنے وَڈے شکار نوں لیکے ٹُر گیا ۔ تے فیر اوس دن جدوں شاماں ڈونگھیاں ہو گئیاں تے زیبا دی ماں نوں ڈوب پَین لگ پئے ۔ ہے ہے زیبا نال اَج کی واپر گئی اے گھر نہیں اَپڑی جانے رب اج کِنھے مُنہ لُکا کے چپ چپیتی نکل گئی اے کون پچھا کرے ۔ کون اوہنوں لوڑے ایتھے تے اج اپنے ہتھ نوں اپناں ایں ہتھ نہیں لبھ سکدا تے کسے دا کون بن دا اے زیبا دی ماں نوں اوہدے لچھناں دا پتہ وی سی ۔ پر اوہ کر کُجھ نہیں سکدی سی تے فیر جدوں کسے نوں کسے دا ڈر بھو ای ناں ہووے ۔ اوہدیاں واگاں کون رکھے ۔ کاہنوں نسکلیا نیر نہ کوئی کیتھے تے ناں کوئی بھن جا ئے ۔

ندیم نے زیبا نوں رَج کے پیار دِتا۔ پیار دیاں پینگھاں چڑھدی جوانی نال خوب
چڑھیاں تے زمانے دی چال دے نال نال چنگی چال چلدے رہے تے بڑے بڑے ہلدرے
لئی گئے پَر منترو وَڈّے بیج آکھ گئے نیں۔

بھئی جیہڑی سہریاں دی ویاہڑ ہووے گی اوہدی اکھ وچ حیا ہووے گی۔ اوہ ماپیاں
تے سوہریاں دی لاج رکھے گی۔ پر جیہڑا اپنچی حال نال پھڑ کے لیاندا ہووے گا۔ اوہدا کوئی
اعتبار نہیں۔ کدوں اُڈاری مار جائے گل ئے ساری راکھے نے خون دے اثر دی اے۔ تے
نالے جیہڑا چڑی دا لوٹ اک واری آہلنے چوں ڈگ پوے اوہ فیر اوس آہلنے وچ کدے وی
نہیں ٹھہرے گا۔ تے کسے ویلے اِنج وی ہندا اے۔ بھئی انھیری گھُل پیندی اے تے فیر
کئی آہلنیاں دے آہلنے اِیں تباہ تے برباد ہو جاندے نیں کنے انڈے رُل جاندے نیں
تے کِتے ہِکّے ہِکّے بچے وِی آہلنے دے وچ ای مک جاندے نیں۔ جدوں وڈی انھیری
گھُل پوے اوہوں قسمتاں نال ای بچدے نیں تے جے کوئی آہلنا بچ وی جائے تے اوہ
فیر وَڈے مینہ وچ لگا جاندا اے۔ زیبا وی اوتھاں پنچھیاں وچ رُل گئی سی جیہڑے
ڈاراں نال ای اُڈدے تے ڈاراں نال ای جال وچ پھس جاندے نیں۔ کدوں جدوں
لیکھ ہار جاندے نیں۔

ندیم نیں نے اپنی اوقات دیکھکے جس طراں وی ہو سکیا۔ پنجیرے دی دیکھ بھال کیتی
باقی جھولی خالی رہی۔ تن چار سال ہڑدے پانی وانگوں لنگھ گئے۔ تے ندیم وادھا پَین
والی آس توڑ بیٹھا۔ زیبا جس طراں ماں نوں چھڈ کے ترآئی سی۔ ایسے ای طراں ندیم دے گھر
دیاں خوشیاں تے ندیم دی محبت نیں زیبا نوں چھڈ دتا۔ ندیم نیں وی گوہ کرنا گھٹ کر دتا تے
زیبا وی نویں چھت لبھن دی سوچن لگ پئی۔

اک دن زیبا نے ندیم بازار گرم سوٹ دا کپڑا لین گئے نے بازار وچ چنگا بھلا پھیرا تورا
کیتا۔ اک دکان نے کپڑے دا سودا ہو گیا تے بھاء دی جو زیبا نے آکھیا دُکان والے نیں

لالیا۔ پر جیہڑا ہاسے ہاسے وچ اشارہ زیبا نوں اُتھوں مل گیا سی۔ زیبا اوہنوں ہاں کرآئی سی۔ تے فیر پنج ست دِناں توں بعد زیبا ندیم دے گرم سوٹ آون توں پہلوں سُوٹ ویچن والے دے ہتھیں جا چڑھی سی۔

ندیم کھوج کدے وی نہیں لا سکدا سی۔ کیوں جو پہلوں اپنے کھوج نہیں سی لگن دِتی تے ہُن ایہنوں کس طراں سُوہ مل سکدی سی۔ ایہہ کوئی نجومی سی۔ بے وفائی زیبا نے ماں نال وی کیتی تے فیر ندیم نال وی۔ ندیم ہُن زیبا دے ہجر فراق وچ اوہدیاں یاداں نوں گل نال لاکے وچھوڑیاں دے گیت گاؤندا رہیندا سی۔

اوہنے زیبا نوں اپنا بنایا، گھر وسایا۔ پر مُورکھ نوں ایہہ گل سمجھ نہ آئی بھئی رَن نقیر، تلوار، گھوڑا ایہہ چارے ٹھوک کسے دے یار نہیں۔ باقی جنہوں رب ہدایت دئی رکھے۔ پر مقدراں دی کھیڈ وی تے ہے ناں کدی نردا ں سیدھیاں تے کدی پٹھیاں ندیم نوں ایہہ دُکھ دن رات کھائی جان لگ پیا۔ اوہدا دل وی اوہدے وَس وچ ناں رہیا اوہ بے وفائی دی سَٹ جھل ناں سکیا۔ بالکل مجنوں این بن گیا تے بیٹھا بیٹھا اکلّا ای گیت گائی جاوے۔

پھل توڑ کے ٹُرٹ گیا مالی
تے کنڈیاں نیں چند گھیر لئی۔

باقی کنڈیاں نوں اوس سیرپر وچ کُھبھ کے وی کجھ نہ لبھا۔ کیوں جو سیرپر وچ جتھے کنڈا چُبھ جائے اوتھوں لہو دے دو تُوپے تے نکل ای پیندے نیں۔ پر ندیم دے سیرپر وچوں تے اِک وی تُوپا لہو ناں نکلیا کیوں جو زیبا دی یاد وچ سارا ای سُک چکا سی۔

سویر دا بُھلّیا

شاداں نوں بڑے چاہ نال راجُو ویاہ کے لیایا سی۔ دوہاں دے ماپیاں نیں وَدھ توں وَدھ جتن کر کے خوب ریجھاں لاہیاں۔ ایہہ نہیں بھئی راجُو ای عقل شکل دا چنگا سی۔ شاداں وی کئیاں وچوں اِک سی۔ پڑھی لکھی کُڑی۔ عمر ۲۲ سال تے راجو ۲۸ سالاں دا گبھرو۔ کاروبار اوہدا ذاتی سی۔ اجکل کھاون پین دے اَڈیاں تے چنگیاں رونقاں لگیاں رہندیاں نیں۔ سویرے سویرے دو دیگچے دال چاول۔ کجھ سری پاوے۔ بس شام نوں دو لال نوٹ کھرے۔ کدے چار پیسے ودھ وی بن جاندے سی۔ گذر چنگی ہو رہی سی۔

باقی بھیڑی لیکھ نال کسے دے نصیب وچ ہووے شاماں نوں اَڈے توں وہلا ہو کے راجُو نیں تھوڑا جیہا دھندا جوئے دا وی رکھیا ہویا سی۔ پرانا کھڈاری سی۔ تن چار اوہنے اپنے مُشٹنڈے وی رکھے ہوئے سی۔ فیر کون اوس ڈیرے توں دُوجا کوئی جِت کے باہر جا سکدا سی۔ زوراں وراں دا سِتّیں ویہہ سو ہتھدا اے۔ ایتھوں کاروائی پا کے مُنڈے چار پنجے رَل کے پرھاں نوں مُنہ چُک کے ٹُر پیندے سن۔ چھمّی اوس گلی دی اُچی ناچی سی اوہدا ڈھاکاں مروڑ مروڑ کے نالے اَڈیاں مار مار کے نچنا۔ اتگ اتگ اپنی تھاں تے نچدا نظریں آوے تے فیر طبلے دی تھاپ۔ پیریں بدّھے گھنگرواں دی چھَن چھَن تے فیر ایہہ تماشبین نوٹ اِنج سُٹن جویں نیوندرا پے رہیا ہووے۔ بھیڑی کمائی بھیڑے راہ لائی اوتھے پاناں دی گلوری دین والا وی چنگے نوٹ کٹھے کری جاندا سی۔ گل ایتھے تائیں نہیں سی۔ اَگے بوتلاں دی واری وی لگدی سی۔ کوئی مالٹے رنگی۔ کوئی سنترے رنگی تے کدے کدے۔ گھوڑا مارکہ وی۔ جدوں نشہ ڈِگے اوہ وی ڈگدے ڈھیندے

گھریں رات دے دو۔ تن وجے اُپڑ پیندے سن۔ شاداں۔ راجو دی اُڈیک
وچ۔ اکھاں وچ نیندر نوں لا رالا کے بیٹھی کڈھائی والیاں سلائیاں نوں آہرے لائی
رکھدی سی۔ راجو ڈِگدا۔ ڈھیندا۔ ٹھیڈے کھاندا آ۔ بوہا کھڑکاندا سی۔ صبر دے گھُٹ
پیتی شاداں اُٹھ بوہا کھوہل دیندی تے اپنے نصیباں نوں پٹدی روندی۔ ٹھکہورے
بھر دی۔ باہنوں پھڑ۔ راجو نوں اندر لنگھا کیندی سی۔ ماپے پُتر دیاں کرتوتاں توں شرم
وچ ڈُبے اُچی ساہ نہیں سی کڈھدے۔

ساک کرن توں پہلوں دھی والیاں تے مُنڈا سوہنا تے چنگا کاروبار ویکھیا
سی۔ کیہ پتہ کندھ اوہلے کی۔ واہ نصیباں دی وَنڈ۔ کون جھاتیاں مار ویکھے۔ غیب
دیاں گلاں تے رب ای جانے۔ دھی دے ماپیاں کوئی کمی پر چول ناں کیتی۔ تقدیر
نے گھیرا پالیا۔

راجو دے ماپیاں نیں ظلم پُتر نال نہیں شاداں نال کیتا۔ دھر درگاہ دیاں لکھتاں
اُجے تے مہینے دو وی نہیں سی لنگھے تے شادو دوجا تیجا پھیرا سوہریاں تے آئی سی۔
ایہہ گل کُڑی دے ماپیاں تائیں پہنچ گئی۔ پر تیر کمان وچوں نکل چکا سی۔ جانے مولا
کیہڑی گُتھے جا ڈگا۔ تے لبھے کون۔ ہوتی اگے ہووے کسے دی کی طاقت سینہ تان،
کھلووے۔ تقدیراں نال گھول توبہ توبہ۔ نبی رسول نہ کر سکے۔ تے رب دی رضا دے
راضی رہے۔ پاپی بندہ کاس جوگ۔ صبر دے گھُٹ بھر لئے تے شاداں دے ماپیاں
بُلھ وی سی لئے تے کسے اللہ والے کول جا گریہ زاری کیتی۔ خورے اللہ پاک ہدایت
دے دیوے تے سویر دا بھُلیا شام نوں گھر مُڑ آوے۔ ایہہ تے مالک دے ہتھ
ڈوراے۔ ڈھل دیوے یا فیر کھچ تناداں دیوے۔

ایہہ جوئے دی چاٹ جنھوں لگی اوہناں دے جھگے وِک گئے۔ نوٹاں دیاں
بوریاں وہلیاں ہو گئیاں تے فیر ٹُکے ٹُوٹڑیوں وی گئے تے اوس بازار دے ککھ چگن

لگ پئے۔ اخیر رُلدے رُلدے دُوروں۔ دُوروں گھنگرُآں دی چھنکار سُن دے سُن دے
لاوارث " اکھوا کے مٹی دے تھلے دَب دتے گئے، مر گئے مردود تاں فاتحہ
ناں دُرود۔

شاداں وچاری وی مولا اگے عاجزیاں کردی۔۔ مُصلے تے بیٹھی کدے سَوں گئی تے
کدے بُوہے دا کھڑاک سُن کے اُٹھ بہندی۔ اللہ والے۔ اللہ دے نیڑے ای رہندے
نیں۔ کیوں جو۔ مالک دے کول وادھا ای وادھا اے۔ تے مالک توں دُور بندہ
شیطان دے شکنجے وچ قابو آجاندا اے۔

رب جدوں کرم کرے تے موڑاپے جاندا اے تے اللہ اپنے بندیاں دی مَن
لیندا اے۔ شاداں چنبے دی کلی دی اک پتی سی۔ معصوم سی۔ رب نیں ایدھیاں وی
سُن لئیاں تے مَن لئیاں کیوں جو اپتے آئے دوا سے تے مولا کریم آئے پروہنے
نوں اپنیاں رحمتاں نال رَجا دیندے نیں جھولیاں بھر دیندے نیں۔ خالی ہتھ کدے
وی کسے نوں نہیں موڑ دے۔

تے فیر ہویا کی۔ اک دن چارے پنجے یار۔ چھیماں دے کوٹھے تے گئے۔ نچن
گاون شروع ہویا تے چھیماں نیں اپنیاں۔ رمزاں۔ اشارے کنارے ایسے کیتے
بھئی ما جو سَرٹ بَل کے کولہ ہوگیا۔ کیوں جو لوہتے لوٹ تے ایہہ چھوک داسی۔ اوس
دن چھیماں دیاں بدلیاں بدلیاں نظراں راجو نوں چنگیاں ناں لگیاں لوہیا۔ ایہہ گشتی بڑی
ای بے وفا نکلی اے مَیں ہُن گولی ماردیاں گا۔ تے ایس گل تے آپس وچ ساریاں
دا چنگا شور شرابہ ہوگیا۔ کوٹھے تے ہلڑ بازی چنگی بھلی ہوگئی۔ آپس وچ چنگیاں گندیاں
گندیاں گالہیاں کیتاں دِتیاں گئیاں۔ ایتھوں تیک بھئی اک دُو جے دے گریبان پھڑ
لئے۔ اوہ تے محلے والیاں دا کٹھ ہوجان تے کم ترم ہوگیا۔ نہیں تے اوس دن خُون
ہوجانے سُن۔ اوس دن فیر لوتل چھڈ پان دی گلوری دی واری وی نہیں سی آئی بسارے

کوڑے - پھِکے - غصے وچ لال ولال اپنے گھراں نوں چھیتی آپڑ گئے۔

شاداں کھڑکیا بوہا کھولیا تے حیران ہو گئی۔ سوچن لگ پئی۔ اج ایڈی چھیتی۔ اَج تے کوئی نشہ وی نہیں چڑھیا ہویا۔ یا اللہ لگدا اے کوئی موڑا پے گیا اے۔ اینے وچ راجو بولیا۔ شاداں میری گل دھیان نال سُن۔ بس اَج توں میں تیرے ای گانے سُناں گا۔ تیرا ای ناچ ویکھاں گا۔ پر پیراں وچ گھنگرو نہیں بنھن دیاں گا۔ گانا سناں گا۔ ناچ ویکھاں گا تے فیر شاداں نوں پھڑ کے گھٹ کے اپنے سینے نال لا لیا۔ مولا کرم کیتا تے شاداں نوں نواں کورا جیون مل گیا۔

وا ورولا

میریاں سوچاں میں۔ مینوں سوچن تے مجبور کر دتا اے بھئی میں کیوں ہر ویلے ڈونگھیاں سوچاں وچ ڈبا رہناں واں خورے کیہڑے پاسیوں اوہ دی یاد واورولے وانگوں آئی تے مینوں اکو واری تیدیاں دُھپاں وانگوں لوٹھ کے سٹ گئی تے میرے پنڈے نوں فیر اکو لُو ہانگ گیا۔ دل میرا دھڑک دھڑک کرن لگ پیا۔ فیر میریاں نظراں اگے سیال دی اوہ کالی رات اک واری فیر آگئی جدوں راحیلہ نال پیا دیاں گلاں پیا کردا ساں۔ تے اِکدم بدل وائی ہوئی تے تڑپ تڑپ کنیاں ہین لگ پئیاں پوہ دا مہینہ، رات کالی بمب ورگی ستے فیر راحیلہ نیں گھراں نوں وی تے جاناں ایں سی۔ اوہ تے B.A. HON'S دی تیاری لئی رات دی پڑھائی پئی پڑھدی سی۔ میں اوہدے نالوں دو سال SENIOR (سینئر) سال تے نالے مینوں انگریزی وچ واہ واہ مہارت سی تاں ای تے یونیورسٹی وچ TOP کر گیا ساں۔ راحیلہ وی میری پیچھڑی اُتے بہن لئی جتن کیتی آوندی سی تے فیر کٹھے بہن کھلون نال پیار محبت وی آپے ای گڈ پیندا اے۔ کیہڑیاں کوئی آڈاں یا کھال ٹپنے پیندے ہین۔ بس گلاں گلاں وچ اک چھوٹا جیہا ہاسہ نکل جائے تے فیر سمجھو گجھ بن جائے گا۔ تے نالے انگریزی ناول ڈرامے واہ واہ چنگا اُبھار پیدا کر دیندے نیں۔ کوئی اٹکن نہیں رہ جاندی۔ کیوں جو بندہ تھوڑا جیہا دھیان دیوے تے فیر راہوں آپے ای بن دیاں جاندیاں نیں۔ راحیلہ وی اونھاں راھیاں وچوں اک سی۔ اوہ وی جان گئی سی بھئی ایڈا لماں پینڈا کس طراں مُکایا جاندا اے اگ تے فیر سبک نال دیسی گھیو بڑی چھیتی پنگھر جاندا اے۔ بوہتی پنجھاں دی لوڑ ای نہیں پیندی۔ Automatic کم شروع ہو جاندا اے۔ دیر تے صرف دُھونی تکھن دی ہندی اے۔

راحیلہ اپنے گھر جان دی تیاری وچ سی۔ کِتاباں کچھے مار لئیاں سن۔ پر اوہ گھنیاں نے کم خراب کر دِتا تے فیر دو گھڑیاں لئی ہور اَٹک گئی تے اوہ مِٹھیاں مِٹھیاں گلاں نیں پیار پینگھ نوں خوب ہُلارا دِتا تے خُوب مزے آئے۔ راحیلہ دے مُنہ وچوں پُھل پئے کِردے سَن تے میں اپنے دِل دی ٹوکری اونہاں ڈِگدیاں پُھلاں نال بھری جا رہیا سَاں۔

گلاں دوہاں دِیاں کچی لسّی وانگوں وَدھدیاں گئیاں تے نال نال پریم دی رَس وی لوہندی گئی۔ اینھوں تیک بھئی او اگت راحیلہ توں میں گھُٹ کے اپنے سینے نال لا لیا تے فیر لِکھے گئے لفافے اُتے اُتی پیسیاں دی ٹکٹ لگ گئی تے راحیلہ نے ڈھیر پیار وِچ میرے سجے ہتھ نوں اپنے بُلھاں نال لا لیا۔ تے نال ای گلی وچوں تڑپ تڑپ دی آواز آؤنی اک دم بند ہو گئی۔ راحیلہ کہن لگی۔ خورشید ہن تے میرے پَلّو دے ٹانکے وی ٹٹ گئے نیں اودھر مینہ وی بند ہو گیا اے۔ ایہہ کالی رات تے مینوں ڈراون لگ پئی اے۔ اگے تے کدی ایس طراں نہیں سی ہویا۔ خورے اَج کی واپر گئی اے۔

خورشید توں مینوں گھر تائیں چھڈ آ۔ میرے واسطے اونہاں دے گھر جان تے کوئی پابندی تے نہیں سی۔ پر اگے کدے رات ویلے اوتھوں چھڈن کدی نہیں سی گیا تے اوس دن گل خورشید نوں پہاڑ نظریں آون لگ پئی۔ سوچیں پے گیا۔ بھئی روحیلہ دی ماں کی آکھے گی۔ اوہ تے وچاراں کرن لگ پئے گی۔ تے فیر راحیلہ واسطے کوئی مصیبت کھڑی نال ہو جائے۔ راحیلہ جیہڑی میرے نال۔ نال جان دی گل کر بیٹھی سی۔ اوہدا جواب پُچھ دی پئی سی۔ خورشید بول۔ ایہہ چُپ جیہا کیوں ہو گیا ایں۔ ہمت کر۔ تے ایہہ تھوڑا ای تے فاصلہ اے۔ پَیدل وِیٹہ تے منٹ لگدے نیں۔ ایہہ دس تے کوٹھیاں لنگھنیاں نیں۔ کوئی لمّی ونگار تے نہیں پادتی۔ بھئی کوئی دَریا ٹِھلھناں ایں۔ جھناں دیاں لہراں نال کوئی مقابلہ کرنا ایں۔ ایسی تے کوئی گل ای نہیں۔ مَیں اوس ویلے خورے کِتی ڈونگھی گُھتّی لا گیا ساں۔ یاں فیر پتھر دا وَٹہ ای بن گیا ساں۔ مینوں اوس ویلے اک کنبنی جیہی آئی تے میں اک

ہارے ہوئے جوار بیے وانگوں اک دم اپنی مَنجی اُتے ڈھیہ پیا۔ خورے اوس ویلے میں اپنی ہارمَن بیٹھا سال۔ یاں لِستے دل والا بن گیا سال۔ میں راحیلہ دی گل دا اجے کوئی جواب نہیں دتا سی تے اودھروں نال ای بوہے دی کُنڈی کھڑک پئی۔ راحیلہ دی کوٹھی دا بُڈھا چوکیدار بابا رحمت۔ اوس ویلے رحمت بن کے بوہے آ لنگا۔

راحیلہ ادس ویلے مہنے بھریا سلام آکھ کے باہر لنگھ گئی۔ اگلے دیہاڑے یونیورسٹی گراؤنڈ وچ سپورٹس کارن ساڈی دوہاں دی اچانک ملاقات ہو گئی۔ راحیلہ دیاں سدھراں داخون ہون کارن اوہدے مُنہ تے کوئی رونق نہیں سی لھیدی پئی اودھ تے ساری رات ایہہ سوچ سوچ کے بھئی خورشید وچ مرداں والی کوئی گل ای نہیں۔ لوبہت ای پریشان ہو چکی سی تے نالے اک چھوٹے جیہے ہاسے نیں کِناں غلط رنگ لے لیا سی۔ اوہدے دل نوں بڑی وڈی ٹھیس لگی سی۔ میں راحیلہ دی ایہہ شکل ویکھ کے اپنے آپ نوں اک لاش سمجھن لگ پیا۔ ناں میں ہُن اونھوں بُلاں جوگا تے ناں مَیں پیرپچھا نہہ ٹُپن جوگا رہیا آپنے وچ راحیلہ اک وا ورولے واکوں میرے کولوں دِی چپ چپیتی میرے ادھ موئے دل تے پَیر رکھ کے اگانھ نوں لنگھ گئی۔

لال چوڑا

رضیہ اپنے پنڈ وچ پاڑھی گنی جاندی سی بھئی پنڈ دیاں کڑیاں وچ اوس ویلے آٹھ جماعتاں پاس کوئی وی نہیں سی۔ ایہہ وی پیو اوہدا پٹواری سی تے اوہنیں کڑی پڑھنے پا دتی سی۔ سوچ ایہہ بھئی چلو چار جماعتاں پڑھ کے چار اکھر تے جان لئے گی۔

رضیہ دا بھرا کوئی دو سال ایدھے نالوں وڈا سی۔ اوہ دسویں کر کے شہر کالج وچ داخل ہو گیا سی۔ کڑیاں منڈیاں دا آخر فرق تے ہندا ای اے ناں۔ نالے رضیہ دی ماں پہلے آن دیلیاں دی سی ناں۔ اوہ کہندی سی۔ جہاں کدی کڑیاں دی سکولاں وچ جاندیاں نیں اوہ نہیں سی جاندی بھئی شہر وچ لوکاں دا رہن سہن پنڈاں نالوں بالکل وکھرا ہندا اے تے پڑھے لکھے بندے اوہ پنڈ دیاں ساراں گھٹ ای جاندے نیں کوئی موقع ملے تے کسے پھیر اتورا ہو جائے۔ رضیہ نوں ایس گل دا بڑا مان سی۔ بھئی پنڈدیاں کڑیاں وچ اوہدا چنگا لوہرا اے ماپے وی چنگی قدر کردے سی۔ اُنج وی رضیہ بڑی چھوہلی تے ترکھی سی۔ زوراور دپیو پٹواری کھان پین کھُلا۔ ناں فکر ناں فاقہ۔ تے فیر جدوں عید شب برات ہووے اوہنے اپنیاں سکھیاں نال نالدے وڈے پنڈ لنگھ جاناں تے کوئی اپنی پسند دیاں چیزاں وستاں لے آونا۔ اک دن پیو نوں کہن لگی ابا۔ میں تیرے نال شہر جاناں ایں تے اوتھوں مسالے دا لال چوڑا لیاونا ایں کل را ئی نیں اپنے پیو ہتھیں چونھ روپیاں دا منگوایا اے مینوں بڑا سوہنا لگا اے ناں۔ ٹٹے ناں ہیجے بڑے سوہنے رنگ دا لے چار روپئے اوہدا کوئی مل ای نہیں۔ تے نالے میرا تے پیو پٹواری اے۔ رب دا دتا سب کجھ اے۔ بھوڑ کا ہدی اے میں تے دس روپیاں والا لیاواں گی تے فیر ساریاں میریاں سہیلیاں میرے چوڑے نوں صلاحن گیاں۔ ابا ودھیا شئے ودھیا ای ہندی اے تے نالے ویکھن والے چنگی شئے نوں چنگی کہندے نیں۔

جمال نیں دھی دی گل پلّے بنھ لئی نال ای کہن لگا۔ رجو میں پرسوں بُدھوار شہر جانا ایں کیوں جو تحصیل کچہری اوتھے ای لگی ایں تے فیر ویہلے ہو کے تینوں شہر پھرا واں گا۔ تاں جے چوڑا دی پسند کر لئیں تے نالے ہور لوڑ دیاں شیواں خرید لویں۔ رضیہ اوس شام اپنی سہیلیاں نوں گل جا دسی بھئی میں تیجے دن بُدھ نوں شہر جاواں گی تے وَدھیا چوڑا لیاواں گی۔ بچھا تی نیں۔ کولوں رنگلی مہندی دا سُنہیا دے دتا۔ رانی کہن لگی۔ جاناں تے ہے ای سر دیاں کالیاں پیناں دا پتا وی لئی آویں۔ عیشاں بولی۔ دو موٹے موٹے پراندے وی لئی آویں کیوں جو سپاں دی جوڑی مستانیاں نوں چنگی لگدی اے رضیہ نے مستانیاں دی گل توں کجھ کوڑ کھادی تے کہن لگی عیشاں تینوں کوئی ہور گل نہیں سُجھّی۔ کوئی پان لان دی گل کریا کر مستانے مستانے کی۔ توں ایہہ کہہ بھئی دو ودھیا ڈورئیے دے کُرتے۔ سوہنے صُوف دیاں شلواراں کوئی چاندی دے بٹن، کوئی وَدھیا سوہنی کنگھی تے فیر چنگا ولائتی صابن جیہدے نال تہاتیاں مُجھتے وچوں لپٹاں پیاں آون۔ تے نالے ودھیا پوڈر۔ عیشاں گل سُن کے تڑک کے بولی ٹرک وی جا کوئی منیاری دی ہٹی تے نہیں کھولنی۔ ساریاں سہیلیاں کھِڑ کھِڑا کے ہس پیاں۔ زورا ور زور نجناں دا کٹھ تے بیڑے دا پور مُڑ میل نصیباں نال ہندے نیں۔ رل بیہتاں ویلے ویلے دیاں گلاں نیں۔ اوہ وی اوناں چر جد تائیں۔ بابل دا ویہڑا ہندا اے نے جدوں پیر باہر کڈھیا تے دِھی بیگانہ دھن ہو گیا مُڑ اوہ پچھلے میل جول سُفنہ ہو جاندے نیں۔ کوئی ویاہ شادی ہووے تے فیر نصیباں نال میل ہو جاندے نیں تے جدوں بابل دے گھر دے گڈیاں پٹولے چھڈ سوہریاں دے ویہڑے پَیر پے جاندا اے سمجھو مٹھی قید لو ل گئی۔

رضیہ پیو نال بُدھ نوں شہر گئی تے اپنی مرضی دیاں چیزاں خرید لیائی تے فیر اوسے شام ساریاں سہیلیاں نوں گھر سَد وکھا دتیاں۔ ساریاں خوش ہویاں رانی کہن لگی۔ ایہہ تے سارا کجھ اپنے لئی لیائی ایں۔ ساڈے لئی بھیڑیئے مِٹھے چھولے ای لے آویں آں۔

رضیہ ہے تے ترکھی سی او ہنے شہروں آ وندیاں کھنڈ والے مکھانے وی خرید لئے سن۔ جھٹ لیٹریاں مقلوں کڈھ عیشاں وَلے ہتھ کر کے کہن لگی بھرٹی موٹے تے ولائتی کھنڈ دے مکھانے تے رَج رَج پھکے مارو۔ اج میں وَدھیا لال گھوڑا لے کے آئی آں۔ تے اوس شام فیر رضیہ دے گھر وچ ہاسیاں آواز دَب دی اُچی ہوئی رضیہ دی ماں کہن لگی نیں رضیہ بھیناں نوں لپ لپ کوسا دودھ وی پیا۔ خالی مکھانیاں نال ناں ٹرخا۔ رضیہ گھر کال کاہدا سی۔ پیو پٹواری تے پٹواریاں گھر پنج کلیاں نالوں گھٹ کدے لو ہیری ہو نہیں سکدی دُودھ دی جیہڑی دس گڈویاں اک ویلے دلیوے۔

دیہاڑے سوہنے لنگھدے جارہے سن۔ رضیہ اوس دن کنی پیاری پئی لگدی سی۔ جس دن اوہنیں نہا دھو کے پھلیل والا صابن لایا سی تے سارے لیڑے تے پراندے دونویں نویں تے نکور۔ مہندی والے رنگلے ہتھ بڑے پھب گئے سن۔ لشکاں مار دا اگ دانواں گوکا چمکدا چوڑا۔ گوٹے والا دوپٹہ۔

رضیہ۔ شیشہ ویکھکے آپ ای مُنہ نیواں کر کھلوتی۔ اوہ تے عیشاں نیں اوہنوں آواز دے کے سفنے وچوں کڈھیا۔ بولی رضیہ تینوں چاہیدا اے متھے اُتے کالی شاہی دا نشان لالویں کوئی بھیڑی نظر نہ لگ جائے اج تے چندی سمہالا دے سے مُنہ توں گھُنڈ لاہوے گا۔ لگ پتہ جائے گا۔ چانن ڈھیر کدھرا اے۔ رضیہ اوس ویلے فیر سچا سفنہ ویکھن لگ پئی۔ پر عیشاں نیں فیر اوہتوں پراندا کھچ کے ہلوُنا دتا۔ کہن لگ پئی۔ آپے کوئی پرستان دا شہزادہ آوے گا تے تینوں لے جاوے گا۔

رضیہ سوچاں وچوں اک دم باہر نکل آئی۔ سوچاں کدے چنگیاں وی ہندیاں نیں۔ کدی مندیاں وی۔ باقی لیکھاں نال ایہناں دا بڑا انگ ساک ہُندا اے۔ اوہ بڑا پکا ہندا اے۔ مایا کٹھی ہو جاندی اے حسن دی رب دے دیندا اے۔ جوانی دی ویلے نال آجاندی اے پر مترو تقدیراں واسطے ناں کوئی ویلا ناں کوئی بہانہ۔ جدوں نصیب جاگدے ہن اوروں مٹی دا ڈلا آپ ای سونا بن جاندا اے تے جدوں لیکھاں وچ ہار آجائے۔ فیر سونے تے ہیریاں دے جڑاو محل

مآڑیاں ڈھیر ڈھیری ہو جاندے نیں۔ مُٹھیاں مُٹھیاں آسماناں توں اگ آ کے پکی پکائی فصل
سواہ کر جاندی اے۔ مَن مرضی دیاں بُنیاں جنتاں وچ وڑن دی رب مہلت ای نہیں دیندا۔
ہتھیں اُسارے کوٹھے وچ رات کٹنی نصیب نہیں ہُندی ایہہ سب کجھ اوس سچے مالک دے
ہتھ وچ جیہدی سچی تے ہمیش دی بادشاہی اے۔

رضیہ دی ماں نیں دھی جمدیاں اپنی بھین وَتے منگ دتی سی۔ شادا رضیہ دی ماسی دا
پت سی ہن تے اوہ وی سوہنا گبھرو بن گیا سی۔ مال ڈنگر اللہ دا فضل سی۔ دانے پھکّے دی
کوئی توڑ نہیں سی۔ اوہ ایس ساک تے بڑا ای خوش سی۔ بھئی پڑھی لکھی جنانی خط پتر لکھن پڑھن
دی کوئی کھیچل نہیں ہوئی۔ واہ واہ ٹوہر ہون گے۔ ساڈے گھر وچ رونقاں لگ جان گیاں۔

اخیر اوہ دن وی آ گیا جدوں رضیہ نوں شادا ویاہ کے اپنے گھر لے گیا۔ پٹواری پیمو دی دھی
دا ویاہ بوہتے لوک پڑھے لکھے اہلکار آئے ہوئے سن۔ پنڈاں وچ ٹوہراں ایں ٹوہراں۔ ڈولی گئی
بابل دا ویہڑا سُنجا چھڈ کے رضیہ شادے نال اپنے سوہریاں دے ویہڑے دا اجا شنگار بنی۔

رضیہ نیں اوہ لال چُوڑا۔ اودوں دو چار دن پا کے مُڑ سانبھ رکھیا سی۔ اوہ جاندی سی
بھئی ویاہ نال لال چوڑا چنگا نکھر وا اے کیوں جو چوڑے دا اندروان چوڑے دی قدر پاندا اے
اک دن شادا کہن لگا رضیہ سونے نال تیریاں وینیاں بھریاں ہویاں نیں پر مینوں اوہ لال چوڑا
پا کے وکھا جیہڑا تھوڑے دن ہوئے توں پایا ہویا سی تے سہیلیاں نال شام ویلے کھڑ مستی
چکی ہوئی سی۔ رضیہ دا اوس ویلے ٹبھاں چوں چھڈّ ہا سا دل وچوں نکل پیا سی۔ شادے وَلے تک
کے جھٹ اندر جا وڑی۔ ٹھیک اے سونا سونا ایں ہندا اے پتھر پتھر ای ہندا اے۔ کجھ کجھ
ای ہندا اے پر جیہڑے ویلے متر و پتھر دی مورتی بن جاندی اے اوہدی قدر اوس ویلے اوہدا
پُجاری جاندا اے۔ اسیں تسیں کدے سوچ وی نہیں سکدے۔

رضیہ نیں اوہ ہتھ پھڑ کے پیار نال چُم لیا گل چوڑے دی نہیں چوڑا پاون والی دی سی۔
گل اوس گہنے دی نہیں سی۔ اوس ویلے دی سی۔ جنہیں گہنے دی رکھوالی کیتی پا لیا تے لو سیا۔

سجناں دے سجن وی سجن ہندے نیں ۔ پر جدوں دل مل جائے فیر ویکھن نوں بھانویں دو ای نظر آؤندے ہون پر وچوں گل اک ای ہندی اے جند وی اک جان وی اک ۔ مولا تیریاں قدرتاں نوں ایں جانیں جدوں چاہویں گنڈھیاں کر دیویں تے جدوں چاہویں وچھوڑے پا دیویں بھانویں قصہ یعقوب نبی دا ای کیوں نہ ہووے ۔ رضیہ نوں سس نیں چار مہینے تے مہلکھے دے نیڑے نہیں سی ہون دتا ۔ چا ای لاہندی رہی فیر ہولی ہولی گھنن پکان دی واری لگ گئی ۔ کدے ننان تے کدے پرجھائی ۔

رضیہ ویلے نال پنجاں بالاں دی ماں بن گئی سی ۔ اوہ جیون دے پتے منکے گن چکی سی ۔ بال دی خیر نال واہ واہ اُچے ہو پے سن ۔ گھر رونقاں لگیاں ہویاں سن رضیہ نیں سارے بال واری واری سکولے پا دتے سن ۔ شادا وی خوش سی ۔ بالاں نال کافی لول ٹلا وانہداسی گڈی رِڑھدی جا رہی سی ۔

رضیہ اک دن سویرے رسوئی وچ دُودھ نوں اُبالا پئی دواندی سی ۔ اگ ذرا تیز ہو گئی ۔ رضیہ نیں چھیتی نال پونا پھڑکے دودھ والی پتیلی لاہن دی کوشش کیتی ۔ پتیلی بھاری سی ۔ پوری طراں قابو نہ آئی کوڑی ہو گئی تے نال ای اوہدا کنڈھا اگ دی لاٹ وتے ہو گیا تے رومال نوں اگ لگ پئی تے فیر اگ نے مسالے دے لال چوڑے نوں ایج پھڑیا جویں بُکھا شیر بھیڈ نوں دبوچ لوے تے اوہدی چیک وی نہ نکلن دیوے رضیہ دی آواز "ہائے میں مری" ، سس سن کے رسوئی ول دوڑی ۔ مگرے بال وی تے شادا وی پر مسالے دا چوڑا جیہڑا تقدیر کولوں ہار کھا کے عزرائیل نال رل گیا سی ۔ اپنا کارا کر گیا ۔ رضیہ جس چاہ نال اوہ لال چوڑا لیائی سی ۔ اوہدوں بوہتے دکھاں نال پچھلیاں نوں گھائل کر دتا ۔ تقدیریں وی برکاں لگیاں الکھیاں تے گھٹ کے پٹی بنھ لئی متاں کوئی کسر نہ رہ جائے ۔ شادا تے باقی گھر دے سارے اوس ویلے صرف ہونی ویکھ سکے باقی اصل گل تے مُک گئی سی ۔ کیوں جو لال چوڑا اپنی کالی سواہ دی غائب کر گیا سی ۔

گُھّا روگ

ناصرہ اک بھولی بھالی مٹیار کی جانے لمے پندھ جاں کس طراں کٹے جاندے نیں۔ پر جدوں سر پے جائے تو نبھا سن لئی کئی جتن کرنے پیندے نیں۔ پینڈے بھانویں لمے ہون تے بھانویں چھوٹے۔ لگن بڑی پکّی ہونی چاہیدی اے۔ ناصرہ اک دن کلی بیٹھی "پیار دی پینگھ" افسانہ پڑھدی پئی سی۔ نہ جانے اوس دن اوہنوں کیوں ایہہ گل سوچ وچ آ گئی بھئی دو جنیاں دی گل چنگیری۔ کی وٹی دا کلے وا۔ رب کرے کلّا تے رکھ وی نا جنگل وچ ہووے کوئی تے کوئی ایسا ہووے جیدے نال دُکھ سُکھ پھرولیا جائے۔ دل دی ہواڑ کڈھی جائے کوئی دل دی کرے کوئی سُنے تے ایہہ جوڑ میل اِی دنیا ایں۔ جے کوئی آکھے میں وکھ اپنی کلی بنالاں۔ تے کوئی پچھن گچھن والا نہ ہووے ایہہ اوس مورکھ دی بھُل اے۔ کلی ذات صرف رب پاک دی اے۔ جنہیں اپنا من پرچاون لئی۔ ایڈی لمی کھیڈ کھلاری ہوئی اے تے فیر شروع توں بابے آدم نال اماں حوّا دا جوڑ جوڑ دتا۔ بس پھر چالو ہو گئی دنیا داری۔ تے جوڑے جوڑے آپ ای اللہ میاں نے بنا دتے۔ بھئی دن نال رات دھپ نال چھاں، مِٹھے نال کوڑا، سوہنے نال کوہجا، پھلاں نال کنڈے، بندے نال جنانی، منڈے نال کُڑی، ناصرہ دا دھیان ایکدم اکھڑ گیا تے اجیہا اکھڑیا مُڑ نہ ٹھہریا۔ اوہنے ویکھیا بھئی کس طراں کبوتر کبوتری دو روں اک دوجے دے نیڑے آ کے غٹ غوں غٹ غوں کردے چونجھاں ملاندے نیں تے فیر کس طراں اک دوجے نال پیار کردے نیں اوہنوں پہلوں ایہہ سار نیں سی۔ بس اوہ افسانہ پڑھن دے کارے ایدھا دھیان بے دھیانی وچ بدل گیا ایہہ اک جوڑا بڑے بڑے جوڑ جوڑی آوندا اے اک

کبوتر تے فیر ڈاروی ڈار تے آگے چل سو چل۔ ناصرہ اکدم ہتھوں رسالہ چھڈ گلی والے بوہے ول آ گئی بڑی بے دھیان وچ اونہوں ایہہ وی گل بھل گئی سی۔ بھئی اوہ اوس ویلے گھر وچ کلی سی۔ ماں نال دے گھر گوانڈھن دی خیر سُرت پچھن نکل گئی سی۔ بھرا سویرے سویرے سکول چلا گیا سی تے باپو اپنے دفتر چلا گیا سی، ناصرہ ڈور بھوری جیہی بوہے وچ کھلوتی تے گلی وچ جھاتی پائی۔ لوکی لنگھے پاندے پے سن، کوئی چھابڑی والا کچیاں انبیاں لئی بیٹھا سی۔ کوئی کلفی کھوئے والی دی واج لائی جا رہیا سی اک پاسے آلو۔ لَو۔ گنڈے لَو، بھنڈیاں لَو۔ گھیا لَو۔ سبزی ویچن والا ہیکاں لائی جا رہیا سی تے نال نال اپنی ریڑھی تھوڑی تھوڑی اگے پچھے کری جا رہیا سی تے گلی دیاں سوانیاں اپنی لوڑ دی سبزی خریدی جا رہیاں سن۔ پر ناصرہ دا دھیان ایہہ سارا کجھ دیکھ کے وی نہ مڑیا جانے رب اوہدے دِل وچ جوڑے جوڑے دا کی خیال وڑ گیا بس اوہ جوڑ میل دے چکر وچ چھال مار بیٹھی۔ ایہہ چکر بڑے وڈے تے بڑے ای ڈونگھے ہندے نیں۔ لیکھ تارو لوِن تے تَر پیئے نیں تے ڈُب جاندے وچ ڈونگھیاں پانیاں دے کون؟ جیہڑے تارو نہیں ہوندے تے پیاں پہلی واری پانی وچ بے سوچے چھال کڈھ مار دے نیں کیوں جو اونہاں دیاں اکھاں تے بَنھی پٹی نال کھُلدی اے تے ناں ایس کولوں کوئی مت دیندا اے۔

سجنوں جے اپنیاں اکھاں کھلیاں ہون تے سنبھالا آ جاندا اے نئیں تے فیر اَتھے کھوہ وچ لتاں لمکائی ہولی ہولی تھلے نوں لمک جاندا اے تے دنیا توں دور جا اپڑ دا اے اوتھوں پچھاں کوئی نئیں موڑ سکدا۔ تے نہ کوئی مڑیا اے۔ ناصرہ سکول جدوں آندی جاندی سی اوتھوں گلی والے موڑ اتے اک مُنڈا کھلوتا لنگھدی جاندی نوں تک دا رہندا سی۔ ناصرہ کدی وی ایس گل تے دھیان نئیں سی دتا۔ اوہ سمجھدی سی بھئی اینویں اک پرچھانواں ایں کسے بت دا۔ اوہیں رشید نوں بت ای سمجھیا سی۔

ایہہ ٹھیک اے بھئی بت تے ہندا ای بت اے۔ پتھر جو ہویا۔ بے زبان جو ہویا۔ پر مُورکھ ایہہ گل بھل گئی سی رشید تے پتھر دا بت نئیں سی۔ ایہدے نال ہوا، پانی، اگ تے مٹی رَلے ہوئے نیں۔ ایہہ چل دا پھر دا جی سی۔ جنہوں ناصرہ نوں ویکھن دا شوق سی۔ اوہ تاں ای موڑا تے آنے بہانے کھلو رہندا سی۔ اوہ جاندا سی کہ روڑا پانی وچ سٹیا سُکا نئیں رہندا۔ سچی لگن وچ اثر ہندا اے۔ ضرور ہُندا اے بھانویں چر کا جا ہووے تے فیر کھچ ہیندی ہیندی پکی پے جاندی اے۔ ناصرہ اج اپنی ہارمن بیٹھی سی۔ اج اوہدے اپنے دل دا رشید بتّن مُلّن لگ پیا سی۔ اوس پیار دی پینگھ نے ناصرہ نوں اک نویں پینگھ بناون تے چڑھاون لئی تیار کر دتا سی۔ اوہ رسہ وٹ کے اچھے ٹاہلی دے رکھ نال پینگھ پا کے جھوٹن دیاں سوچاں وچ گلی والے لوہے وچ اج آپ ای پتھر دا بت بن گئی سی۔ اج اوہ اپنے آپ نوں پرچھانواں سمجھ بیٹھی سی تے ایس سوچ نوں دل وچ داڑ بیٹھی سی بھئی رشید چنگا سوہنا منڈا اے۔ تے جے ہووے تاں جوڑی رل جائے۔ تے میں وی اوسے طراں پیار کراں جیویں پیار دی پینگھ لکھن والے نے لکھ کے جانے کنیاں نوں پینگھاں پاؤن لئی رستہ دے دتا اے ناے پڑھن والے سارے ای کوئی پکے پیٹھے نئیں ہُندے۔ کجھ کروی جاندے نیں۔ جیویں ہنیری دے بُلّے نال کچیاں انبیاں ٹہنیاں نالوں جھڑ کے تھلے جا پیندیاں نیں تے فیر بیگانے بیٹھ بازاراں وچ ہو کے دے کے وچیج دیندے نیں۔ کوئی اچار بنا لے کوئی چٹنی کُٹ لوے۔ مٹھاس اوہناں انبیاں دے نصیباں وچ ہندی اے۔ بس جیہڑیاں خیریں سلامتی پک گئیاں اوہناں وچ رسا مٹھا پے گیا۔ اوہناں دا مربہ وی مٹھا بن گیا۔ گل تے ساری نصیب دی اے لیکھاں دی اے جیہدے جدوں جاگ پین۔

ناصرہ اپنی ڈونگھی سوچ ڈب گئی سی بھئی اوہنوں ماں آوندی دی ناں دِسی۔

ناصرہ آٹا گُنھ لیا ای۔ ہنیں تیرے ویرے نے آ جانا ایں۔ اج جمعرات سکول وی اَدھا دن اے۔

ناصرہ جیویں سُفنہ دیکھدی اُبھڑ وائے اُٹھی ہووے ماں کیہہ آکھیا ای۔ ناصرہ ڈوری ہوگئی ایں۔ کیہڑی سوچ ڈُب گئی ایں اجے ہنیں تے چنگی بھلی رسالہ پئی پڑھدی سیں۔ تینوں کی ہوگیا اے۔

ماں نہیں کجھ وی نہیں پر توں تے انج جاپدا اے جویں شتی پئی بولنی ایں۔ ناصرہ اُکھڑ گئی سی۔ اوہدیاں سوچاں ڈلھ گیاں سن۔ اوہ ہن کٹھیاں نہیں ہو سکدیاں سن۔ رشید وادھیان اوہدے دل وچ کھبھ گیا سی۔ اوس رسالے نے اوہدے نال ویر کما لیا سی۔ چنگی بھلی کھیڈ دی نوں تقدیراں نے گھیر لیا سی۔ روگ اک دم ناصرہ نوں نج وانگوں چمبڑ گیا سی پر موہوں نہیں سی بول سکدی۔ ماں نوں کس طراں دسدی بھئی لُوہکر دا اینجھ کس طراں ٹٹ گیا اے تے دل دے رتیلے کس طراں کھلر ڈیلر گئے نیں۔ اوہ ڈوری ای ٹٹ گئی اے۔ جیدھے نال دِل دیاں تیلیاں دا اینجھ پکا بنھیا ہویا سی۔ ناصرہ ماں دے نال ای اندر تے گئی پر دل اوہدا گھروں باہر گلی وے موڑ وَلے نکل ٹریا۔ اوتھے ہن رشید دا بت تے نہیں سی پر ایہہ چمکدا موتی لبھن لئی اوتھے چھیہہ مار بیٹھا شاید کوئی سُوہ نکل آوے۔

ناصرہ نیں پرات وچ آٹا چھان کے کپ پانی پا لیا تے گھنن لگ پئی۔ نالے آٹا گنھی جاندی سی نالے مُڑ مُڑ بوہے وَلے تکی جاندی سی۔ بھئی ہنے دل میرا کوئی خیر دا سنیوڑھا لیا وے گا۔ ڈھونی دھکھ پئی سی۔ ناصرہ ہولی ہولی پھسنی وچ پھسدی لگی گئی تے سمندر دی نہہ وچوں اوہ موتی لبھن لئی اپنا قیمتی شیشے ورگاں صاف دل سینے وچوں کڈھ کے سمندر وچ وگا سُٹیا۔ اک گُجھا روگ لگ گیا سی بس فیر چپ دا روزہ رکھ لیا اگے تے کدے ہسدی کھیڈدی گلاں باتاں کر دی۔ چڑیاں وانگوں کدی ایدھر

پھر کدی اودھر بھُر۔ گھر دے کم چھیتی مکا لینے کدے ساہ وی لے لیا۔ کدے سکھیاں نوں بلایا۔ کدے اوہناں وَل چلی گیئں۔ دیہاڑے سوہنے ٹپ دے جاندے سن پر ہن اکدم بُت بن جاناں ایہہ گھروالیاں نوں گل سمجھ نہ آئی۔ تے ناں ایں ناصرہ نے ہِت باہر کڈھی۔ سوچاں سوچدی سوچدی آپ ای اک لمی سوچ بن گئی۔ جیدھی کوئی حد ای نہیں سی۔ ماں نے بڑا سوچیا بھئی ایہنوں ہویا کی اے اوہنوں گل کوئی پلے نہ پوے۔ اک دن گوانڈھن نال گل کیتی۔ آکھیا ساڈی ناصرہ گھٹی گئی لگدی اے ایہنوں جانے کی ہو گیا اے، تے فیر کسے سیانے کول بہانہ بنا کے لے گئی اوہنیں ناصرہ نوں دم دُم کیتا تے کہن لگا بی ایہدا روگ میری سمجھ وچ نہیں آیا۔ کسے وڈے ڈاکٹر نوں وکھاؤ۔ ایکسرے کراؤ شاید ایدھے معدے وچ کوئی کسر نہ پے گئی ہووے یاں فیر ایہدے اُتے کوئی سایہ پے گیا اے کوئی چنگا آہر پاہر کرو۔ ناصرہ اپنے روگ نوں اِس طراں لکائی جا رہی سی جس طراں کوئی رانی راجے کولوں ملیا نولکھا ہار چاواں نال پٹی لکاوے پر ڈھکن والی شئے تے لک سکدی اے۔ کدے عشق مشک وی لکھے رہے نیں۔ ایس روگ نیں ناصرہ نوں روگی بنا دتا سی اوہ لمی سوچ وچ ڈبی ہوئی سی۔ اینویں ماں اپنے اوہڑ پوہڑ کردی رہی۔ ہن رشید مِلے تے ناصرہ دی جوڑی بنیں۔ پر جدوں رشید جتن کیتا سی اودوں ناصرہ اوہنوں پرچھانواں سمجھیا تے جدوں ناصرہ دی سُتی کلا جاگ پئی اودوں رشید اپنی وادی وچوں نکل کے اُچی اڈاری مار گیا سی تے اوہدا پچھا کرنا ناصرہ لئی وسوں باہر سی۔ ناصرہ دا روگ ناں کوئی پاہندا دس سکدا سی۔ تے نہ ڈاکٹر حکیم وچلی گل لبھ سکے۔ بھانویں ٹوٹیاں سولایاں۔

ایہہ روگ ناصرہ دے ہڈاں دا بالن بن گیا سی ناصرہ نے ایس بھید نوں بھیت ای رہن دتا تے وچلی گل کسے وی ناں اُلجھی تے فیر ہویا کی۔ ایہہ ٹوٹ دے رکھ وی لگر بناں اگ وچ پیاں ایں کشتہ حسرت بن گئی کیوں جو ایہدے روگ دا علاج کرن والا وید ہٹی ودھا کے جا چکا سی۔ تے ایس بھیڑے روگ نے اس پھنبے دی بند کلی نوں کھڑن توں پہلوں ایہی پتی پتی کر دِتا سی۔

فیر گڈو دا ویاہ ہو گیا

تاجا۔ لفنگا جیہا آوارہ مُنڈا۔ سارا دن بازاراں وچ پھردا رہیندا سی۔ کدی کسے تھڑے کدی کسے تھڑے۔ جے کوئی کم وی توں اوہنوں آکھے تے بولے یار میری کیہڑی گھروہٹی بیٹھی ہوئی اے۔ مل گیا تے کھا لیا۔ نہیں تے سر ہیر کیہڑا لُون ایس بھٹی گھر جائے گا۔

کمال اے یار لُون دا کی چکر اے سُنو اک دن تاجا مُولی کھان لئی بازاروں لُون دی ڈلی چک لیا یا سی۔ مُولی کھا کے ڈلی لون دی اوہنے بنیرے تے رکھ دتی۔ ایدھے وڈے بھرا دا پُتر اوتھوں لُون پھڑ کے چٹن لگ پیا۔ اوہدی ماں نیں ویکھدیاں ایں اوہ ڈلی پانی وچ سُٹ دتی۔ کر دیاں کر دیاں ڈلی کھر گئی۔

تاجا اگلے دن بازاروں آؤندا ہو یا مہر دی ہٹی توں فیر مُولی چک لیا یا۔ غریب نیں ڈھڈ تے بھرناں ایں ہوندا سی۔ کسے وی طریقے سہی۔ کہن لگا بھابی لُون دی ڈلی پھڑائیں بولی اوہ تے کل چھوٹو پھڑ کے چٹن لگ پیا سی۔ میں ویہندیاں ساری ڈلی پھڑ کے پانی وچ سٹ دتی۔ لُون سی کھر گیا۔ تُوں اُچا رکھیں آں تاں اوہدے ہتھیں ناں آؤندا۔ جا کے ہور لے آ گھوری کاہدے لئی گھنتنا پیا ایں۔ ماسا لُون ایں سی۔ وے جاہ کتے کما تے چنگا کھاہ۔ فیر ویاہ دی وی سوچ کریں۔ بھابی مار گولی ویاہ نوں توں مینوں پٹھیاں ایں متّاں دین لگ پئی ایں۔ کوئی چنگی پٹی پڑھا۔ وے جاہ دفع ہو۔ اینویں آڈھا لاؤن لگا ایں۔ تاجا وٹ کھا کے باہر نکل گیا۔ بس فیر بوہتا ٹائم اپنی گلی دے موڑ والی پان دی دکان تے بہن لگ پیا۔ اوہدیاں نظراں اوتھوں سامنے والے چوبارے وَل جان لگ پیاں۔ جتھے گڈو رہندی سی۔ گڈو کوئی پندراں سولاں ورھیاں دی کڑی سی۔ تے اوس ویلے نویں جماعت وچ پڑھدی سی۔ ماں نے تھوڑا چر کے سکول داخل کرایا سی۔

مصیبت ایہہ سی بھئی اوہدی ماں دے گھر ہر ورھے بال جم پیندا سی، اے
وخت کرن نوں وچاری گڈو۔ بڑی تنگ پے گئی سی پر ماں نوں کجھ کہہ وی نہیں
سی سکدی۔ کم کاج لگی رہیندی سی۔ اودھر سکول دا وی کم کرنا پیندا سی۔ چنگی پھسی
ہوئی سی۔ جس ویلے لوہنتھ تھک جاندی تے کدے باری وَتے ہو کے وگدے
بازار وَتے جھاتی پا لیندی سی تے رب دی مخلوق نوں ویکھ کے جی پرچ جاندا سی۔
کجھ سکول دا کم وی اوہدے موڈھیاں تے بھار پائی رکھدا سی۔ وچاری کھچ دھروکے
نیپرے چڑھا لیندی سی۔ سمجھو گڈو مشین بنی ہوئی سی۔

تاجا محلے دا آوارہ منڈا مشہور سی۔ تے اوہنوں اپنی عزت توں ڈر دے مارے
کوئی وی کجھ نہیں سی کہندا۔ کون مفت وچ پنگا لوے۔ ہر کوئی کہندا سی کھسماں
نوں کھائے تے راہے راہے جائے۔ باقی گڈو اپنی مجبوری نوں بازار وَتے جھاتی پا لیندی
سی۔ تے تاجا نیتوں اودھر تاڑی لائی رکھدا سی۔ قد کاٹھ چنگا۔ چہرہ مہرہ وَل۔ موٹیاں
موٹیاں اکھاں۔ فیر جوانی۔ سونے تے سہاگہ۔

یارو جتھے ڈیوا بلے اوتھے چانن ہندا اے تے فیر پروانے کجھ سوچیاں بغیر ای
آ کے ٹھاہ وجدے نیں تے نال ای کڑاکا نکل جاندا اے۔ گڈو چڑھدی جوانی والی تے
انبھول جیہی کڑی۔ سوچاں وچ پے گئی۔ بھئی ایڈا گبھرو آوارہ ای پھردا رہندا اے۔
ایہہ نوں کم کاج کرن لئی کوئی نہیں لبھدا۔ یاں فیر اتاں نوں چرس بھنگ ویچدا ہُنا ایں
جویں روز اخباراں وچ چھپ دا رہندا اے۔ جانے رب ایہنوں کی تکلیف اے۔
ایہہ کوئی کارے لگے تے اپنا گھر گھاٹ بناوے۔ ایہہ تے ایویں بازاراں دے وچ
رُلدا پھردا اے تے اپنے جیون دے انمول موتیاں نوں مٹی وچ رولی جاندا اے
سڑ گئے اوہناں ماپیاں دے لیکھ نصیب جنہاں دا گیلی جیہا شیر بگھا پتر کوڈی دے
کم دا نہیں۔ ایہہ سوچ نال گڈو نوں تاجے نال ہمدردی پیدا ہو گئی۔ ہن اوہ اک ڈُوداری

نہیں۔ سکوں پوہنتی واری باری دے تے جھاتیاں پاون لگ پئی اک دِل دوجے نوں اپنے
دِلی پکھی پائی جارہیا سی۔

پان کھان دے ہور شوقین دکان تے آون۔ کھلون ، پان دا پتہ مُنہ سُٹن تے اگا نہہ
نوں چل پین تے کوئی سگریٹ لا کے اگانہہ نوں ہو جاندا سی۔ تاجے دا ڈیرا اوہدا پان والی
دکان سی۔ موڑ آیا پان کھالیا موڑ بہیا۔ سگریٹ پی لیا۔ پیسے اوہدے گھر والے دیندے سی۔
عشق دی دھونی بھُکھن لگ پئی۔ چنگاں نکلن لگ پیاں۔ تے فیر دونویں پاسے سُکے
لکھاں نوں اگ لگ پئی۔ دونویں ایں فیر اک دوجے دے نیڑے ہو گئے۔ تاجا تے
چھیویں چوں اُٹھیا ہویا سی۔ پڑھائی ختم آوارگی وچ چنگا وادھا پے چکا سی پچھانہہ
مڑنا بوہت اہی مشکل تے ہن اوہدے لئی اک نواں موڑ آگیا سی۔ سوچن لگ پیا۔
ایس طراں دوروں دوروں تے لکھ وی پلے نہیں پیناں۔ کوئی سبیل میل ملاقات دی گڈھیئے
اوھوں اک سوچ آئی بھئی رقعہ لکھکے سکول آوندی جاندی نوں راہ وچ پھڑایا جاوے۔ پر جے
کسے ویکھ لیا تے چمڑی بیگانے پُتر اُدھیڑ دین گے۔ ایہہ سوچ ٹھپ۔ نویاں سوچاں وچ
ڈبن لگ پیا۔ دِن نکلنے اوکھے ہو گئے۔ اگ عشق وِی چنگی بل پئی سی۔ جیدھے سیک نال
سینہ سڑن لگ پیا۔ دل نیں وی اُبال کھانے شروع کر دتے۔ گل ایہہ وے بھئی گڈو نوں
کس طرح ملیا جائے اودھر گڈو وی چکر وچ پھس گئی۔ چنگی بھلی نوں اوّلا روگ لگ پیا۔
اکھاں ویکھنوں نہیں سی رہ سکدیاں۔ بس اک نواں پواڑا ایدھروی پے گیا۔

تاجا تے ہن اصلوں ایں دکان تے چمبڑا ای گیا۔ دکان والا وچارا ایہہ ہمت کس
طراں کرے بھئی اوھوں اوتھوں بیٹھن توں نسا دیوے۔ پان سگریٹ تے اوہ اوتھوں ایں
لیندا سی۔ تے کسے ویلے پان والے جے کتے پندرہ ویہہ منٹ اٹھنا ہووے تے
تاجا پیدھان۔ ویکھ بھال رکھے۔ پان والا وچارہ گھٹ وٹ گیا۔ کرے تے کی۔

تاجے وچ اک گل دا واد ھا ضرور سی بھئی اوہ شور شرابا۔ ہتھ ھا۔ گامے مہاجے دی بولی نہیں سی بولدا۔ بڑا تحمل والا تے سوجھ بوجھ والا سی۔ ایس گل نیں اوہدی آورگی تے موٹا پردہ پایا ہویا سی۔ بس گھٹ ای بولدا۔ کدے دوسرے دی گل وچ ایویں ایں ٹنگ نہیں سی اڑاوندا۔ ایہہ بوہت وادھے والی گل سی۔

یاروں جدوں لوڑ پے جاندے کوئی ناں کوئی راہ نکل ای آوندی اے گڈو نیں اپنے چھوٹے بھرانوں اڈے لایا۔ ٹافیاں ٹوفیاں دا چکر دے دِتا تے کسے ویلے دو پیہ دو روپئے دے کے مُٹھ سار لیناں۔ منڈا لوبھ وچ آکے بہن دی گل سُن کے ٹُر پیندا سی۔

بس مسئلہ سارا حل ہوگیا اگوں تاجا ہور تیز نکلیا۔ او ہنے کھوٹے ملائی والی کلفی تے لا لیا۔ جیہڑا چھوٹا بھرا بہن کولوں رقعہ پھڑے تے چُپ کر کے تاجے نوں دے دیوے تے اودھروں لیکے بھین کول لے جاوے۔ ایدھر جیہڑے دا چسکا چل پیا تے اودھر دوہاں پنچھیاں دے چوغے دا بندوبست ہوگیا۔ میل ملاقات شروع ہوگئی۔ دل دیاں گلاں کاغذاں تے۔ تے کاغذاں دیاں گلاں اکھاں اگے۔ تے اکھاں توں اگانہ دوہاں دے دِلاں اُتے لکھیاں جان لگ پیاں

جھاتیاں وی وادھے پے گئیاں تے لکھن پڑھن، رقعے بازی وی چنگی شروع ہوگئی۔ دلاں دی دھڑکن دا فیر انت کوئی ناں رہیا۔ جویں مچھی نوں ذرا پانیوں کڈھو تے تڑفن لگ پیندی اے ایسے طراں جدائی دی اگ نال دوہاں دے دِل اُبالے کھان لگ پئے۔ بھئی کویں چھیتی توں چھیتی اک دوجے دے آہمنے ساہمنے ہو جائیے تے فیر نیڑے ہو کے اک دوجے دے دِل دی دھڑکن سُنیئے۔ بھئی کون۔ کنّے پانی وچ ہے گا اے ایسے چکر وچ اک چکر ہور چل گیا۔

گڈو دی مامی اک دن گڈو دی ماں کولوں گڈو دا ساک لین دی گل پکی کردی سی گھر دی گل گھر وچ رہے گی۔ منڈا دس جماعتاں پڑھیا ہویا اے نالے اپنی گھر دی ہٹی۔

پیو تاں ساواں کم کردا اے چنگی بھلی دو ہاں پیو پتراں دی کمائی اے ۔ گڈو دی ماں نے اک دم ہاں کر دتی ۔ گل واقعی بڑی چنگی سی ۔ تے نالے گڈو دا پیو اپنی سوانی دی گل نوں کدے وی موڑ نہیں سی سکدا ۔ ہر گل ای یَیس (YES) ہندی سی ساک والی گل توڑ ہو گئی ۔

گڈو اپنے ریت دے گھروندے نوں ڈھیندا ویکھکے اپنیاں اکھاں وچ اتھرو لئی چپ چاپ منجی تے لمّی پے گئی ۔ تے سوچن لگ پئی بھئی دوروں پھل ویکھیا تے بناں چکھیاں ایں دُور رہ گیا ۔ پر رب دے کم ویکھو تاں گڈو گنڈو وچ وڑی تے ناں گندیاں رچھتاں اوہدے اُتے پئیاں ۔ ایس توں ودھ ہور چنگے نصیب کی ہو سکدے سن بھئی نرول ۔ نرول ای رہیا ۔ عزت ماپیاں دی وی بچ گئی تے گڈو ۔ کوتر ۔ دی پوتر سہاگ دی چھیج اُتے پوہنچ گئی ۔

لگدی کسے نہ ویکھی

طارق جدوں کالج وچ آپڑیا۔ اودی عمر اوسے ویلے کوئی سولاں ورھیاں دی سی۔ کھاندے پیندے گھر دا مُنڈا۔ کھان پین کُھلاّ ڈُلھا۔ سکول وچ وی ایسے طراں شاہی لیکھا چلدا سی۔ ٹک شاپ تے کھلوتے کھلوتے دس پندرہ روپے ختم۔ یار دوست کھان پین نوں اگے ہندے نیں۔ پتہ لگدا اے جدکدے لوڑ پے جائے تے بھرانواں نالوں پہلوں سجن اپنی بانھ دا سہارا دیوے۔ باقی ہُن اوہ سمے نہیں رہے۔ کھاہدا پیتا، ہسیا، کھیڈیا تے مڑ اپنے اپنے گھراں نوں۔ اپنیاں باہیں ایں اپنیاں ہندیاں نیں۔ پر جے کوئی سوچے سمجھے گل صرف وچارن دی اے۔ انگ ساک تے دُور دی گل اے۔ اپناں ایں لہو کم آوندا اے۔

کالج وچ طارق تے کُجھ اوہدے ساتھی سکول والے ای آگئے۔ تے اوتھے کجھ نویں نویں وی ڈاہڈے جانوں بن گئے۔ پرانے دوستاں دیاں عادتاں دا تے اوہ جانوں سی۔ باقی نویں نویں رنگ ہر اک نوں سوہنے لگدے نیں۔ جیہڑا پھل بوٹیوں ٹٹا اوہ تے گیا۔ اچھیا ایہہ ای ہندی اے بھئی ٹہنی توں نواں ایں پھل توڑیا جائے۔ بھانویں اک چھڈکے دس کنڈے کیوں ناں چُبھ جان۔

طارق تھوڑے دناں وچ کالج دا شہزادہ مشہور ہو گیا۔ گل ساری چاندی دے رُکیاں دی سی۔ عزیب توں تے بھائی کول ایہن چھڈکے کھلون نہیں کوئی دیندا۔ کالج دی کنٹین دیاں رونقاں وی ایہن چنگیاں وَدھ گئیاں سن۔ پیو طارق دا وڈا تھانیدار سی۔ تے فیر سارے شہر وچ اوہدا ٹھکا دی چنگا سی۔ چنگے چنگے تے وَڈے افسراں نال گل بات چنگی سی۔ میل جول وی کما چوڑا سی۔ تے فیر طارق وی تے اوسے پیو دا پُتر سی۔ پلّا لاکے پراٹیاں نوں

اپناں بنا لیندا سی ۔ گرڈ تے مکھیاں ان گنت مجھرمٹ پائی رکھیا یاں نیں۔ مُقتا جو لگدا جاندا اے پلا نہیں اوہناں دا لگدا۔

کالج وچ طارق دی مشہوری واہ واہ ہو گئی سی۔ اگے پچھے ساتھیاں دا ٹولہ۔ نیتی وی اوسے کالج آرٹ گروپ وچ دوسرے سال سی۔ ایہہ گل کوئی لکن والی نہیں سی کُڑیاں وی سارا دن لنگھدیاں پاؤندیاں ویکھدیاں تے سُن دیاں رہندیاں سَن۔

نیتی اپنے ٹولے دی موہرلی کُڑی سی۔ لوکی کہندے نیں ایا کو ملے مایا کر کر لانبے ہاتھ۔ طارق لنگھدے نوں اک دن کہن لگی Please جی فرماؤ۔ ارشاد۔ طارق نے پُچھیا۔ ہس پئی کہن لگی۔ امیراں نال گل کرن لگیاں ڈر ای لگدا اے۔ کِتے سدھی گل پُٹھی نہ پے جاوے۔ تہاڈیاں بڑیاں تعریفاں سُنن وچ آئیاں نیں۔ میں وی تہانوں بُلان دی خاطر ہمت کر بیٹھی آں تسیں بُرا تے نہیں منو گے۔

کہندے نیں پھُل تُر کے نہیں بھنورا آپے ای اُڈ کے جا پھُل تے بیٹھدا اے۔ بس ملاپ۔ پکا ملاپ منوکھ نال مُنہ لا کے رج گلاں کر دے نیں۔ ایہہ وکھری گل اے بھئی اسیں اوہناں دیاں گلاں تے نہیں سن سکدے پر اوہناں نوں منہ نال مُنہ جوڑ کے بِھن بِھن کر دیاں نوں ویکھدے آں۔ اوہ بھنورا پھُل دا رس چوس لیندا اے۔ مِٹھی آواز نال خوب دلاسہ دے دے۔ پھُل وڈے ظرف والا ہندا اے ہر کسے دے ہتھ وی آندا جاندا اے۔ اپنی باشناں دی ونڈی آؤندا اے۔ لوکاں نوں خوش وی کری جاندا اے۔ اوہدا کیہڑا مُل لگدا اے۔ کسے دا ہتھ نہیں روکدا۔ سخی وی بڑا ہندا اے تے جے کوئی چھوٹے دِل والا۔ ریہہ نال ایس سکے تے ہتھ ودھا کے ٹہنی نالوں توڑ وی لوے تے فیر وی جیبھ نہیں ہلاندا۔ اپنی جان۔ جوانی اوہدے حوالے کر دیندا اے۔ پھُل شتوم وی نہیں کہندا۔ ونڈدا جاندا اے اپنی باشناں۔ جتھوں تیک اے تریا جاوے سب نال اکو جیہا ورتدا اے۔ آفرین ایہدی ایس خصلت دے۔

طارق کوئی پتھر دا بُت تے نہیں سی۔ نینی دی ایہہ گل تے اوہ وی ڈبل دالی دل، ایہدا وی مچل گیا۔ دِل سینے وچ ای زور۔زور نال دھڑکن لگ پیا۔ وسوں باہر ہون لگ پیا۔ چنگا ٹپن لگ پیا۔ تاراں ایہدیاں ساریاں ہل گئیاں۔ سوچیں پے گیا تے فیر مُنہ جُھک کے پچھیا۔ جی نہاڈا ناں کی اے۔ نینی۔ تے نال ای مُسکرائی۔ طارق۔ نینی وَلے کھچیا گیا۔ مقناطیس دی کھچ تیز سی۔ اوہنیں کھچ لیا۔ اپنے وَتے۔

ہُن دو پنچھی اکو پھاہی وچ پھس گئے۔ طارق دے ساتھی نالے کھان پین تے نالے نویں چسکے لین لگ پئے۔ کہن۔ طارق چنگا بھلا کھاہدا ای تے پہلے نال ای پھسڑ ہو گیا ایں۔ یار کتنے پڑھائی وچ رخنہ ناں پا لئیں۔ پورے دھیان نال پہلے پڑھائی۔ فیر چسکہ مسکہ لا لیا کر۔ یار پڑھائی نوں توں اگیج ای دینی ایں۔

طارق ذہین تے بہت سی۔ رب دی مہربانی۔ چنگی خوراک، چنگی صحت تے فیر دماغ وی اللہ میاں نے وَدھیا دے دتا۔ چنگے نصیباں والیاں دے سارے پاسے ای چنگے ہُندے نیں۔

نینی۔ کنک رنگی۔ قد ساڈھے پنج فٹ۔ نین نقش تیکھے گول مول مُکھڑا۔ دند چٹے۔ چمکاں مارن۔ اکھاں نشیلیاں جویں مستی چڑھی ہووے۔ ایہہ تصویر ہن طارق دے دِل اُتے نقش ہو گئی سی۔ تے اوہ چاہوندا سی بھئی ایس تصویر دی ENLARGEMENT ہو جائے۔ تے ایہدے وچ پیار محبت دے گوڑھے رنگ ہون جویں ست رنگی پینگھ ہندی اے۔ اوہ رنگ مونھوں پے بولن۔

طارق تے نینی ہن ہوٹلاں وچ وی بیٹھن لگ پئے۔ گپ شپ ہووے چاہ یا کافی دی پیالی۔ بہت بل دتا۔ ٹپ دتی تے ہوٹلوں باہر طارق نینی نوں کدے کدے اوہدے گھر وی اوہنوں چھڈن چلا جاندا سی۔ گل واہ واہ وادھے پیندی گئی۔

طارق تے نینی اکو مِکو ہو چکے سَن۔ لوکاں نوں اوہناں دوہاں وچ وِتھ کوئی نظر

نہیں سی آؤندی ۔ گل حدوں ٹپ گئی سی ۔ پر وڈّیاں لیکاں دے اندر۔ اندر۔ پیار اوہ وی سچا ۔ایہہ وی اوس کالج وچ اک مثال بن گئی سی ۔ کِنّے پُتّر۔ دونویں۔ اِکو ٹھیلے نے ۔ صحیح لائن تے چل دے رہے ۔ سیٹیاں اپنیاں اپنیاں ۔ کِناں جذبات تے کنٹرول ۔ کمال ای ہوگئی سی ۔ اوس پیار وچ رس ڈھیر ہُندا اے جیہڑا سچا تے نروِل ہووے ۔

طارق ۔ نینی دے پیار دی کہانی ہر اک دی زبان اُتے سی ۔ اونھاں دی پڑھائی وی بے مثال ۔ اوہ جوڑی وی بے مثال تے اونھاں دا پیار وی بے مثال ۔ پیار دا بھار حکیں نال دوہاں دی پڑھائی تے کوئی وی اثر نہیں سی پیا ۔ نیک نامی دی خاطر سگوں پڑھائی ول بہتا دھیان دینا شروع کر دتا سی ۔

نینی ایف ۔ اے توں بعد داخلہ ہیلی کالج وچ لیناں چاہندی سی ۔حساب کتاب نال اوکھوں بڑی دلچسپی سی ۔ دوراہے تے کھڑی نینی ڈول گئی ۔ تے فیر طارق نوں جا ملی بولی ۔ طارق دیکھ ۔ میرے لئی مشکل بن گئی اے ۔ مینوں ہُن راہ نہیں لبھدا ۔ کر دِیوے دی لو ۔ تے مینوں ڈنڈی چڑھا دے رب تیرا بھلا کرے گا ۔ طارق تے اجے اپنا بھار سہن جوگا نہیں سی ۔ ستاراں ورھیاں دی عمر کی ہندی اے تے اوہ نینی دا بھار کس طراں ونڈا وے ۔

ہُن تے زمانہ بجلی دے لاٹوآں دا اے ۔ مٹی دے تیل دے دِیویاں دا نہیں سوچاں لوکاں دیاں بہت اُچیاں ہوگیاں نیں ۔ سمے سمے دی گل اے ۔ کہن لگا نینی بس اکو ای گل میرے ذہن وچ آئی اے ۔ توں چل نے اگلے سال میں بھی ہیلی کالج ای آجاوانگا ۔

نینی بولی ۔ پر ہُن ساڈے روز دا ملاپ کس طراں ہووے گا پڑھائی نیپرے کس طراں چڑھے گی ۔ ملاقاتاں اگے نے نِت ہُندیاں رہیاں سن ۔ ہن کی بنے گا ۔ ایہہ

گل کردیاں نال ای نینّی دے نیناں وچ پیار تے اداسی دے ساہنجے اتھرو آ گئے طارق وی اپنیاں اکھاں نوں رومال نال صاف کرن لگ پیا۔ بغیر بدلاں توں جھڑیاں دونویں ایں پاسے لگ پیاں تے سوچاں دیاں جھڑیاں ڈب وسیاں۔ تے فیر ایس ہڑ نوں روکے کون۔ ناں کدے مُکیا گیا اے تے ناں کدی ڈکیا جانا ایں۔ ایہہ اپنے آپ ای ختم ہندا اے۔ کدوں جدوں پچھوں۔ بدلیاں چھٹ جان۔

طارق اک دم بت بن گیا تے نینّی اوس ویلے پتھر دی مورتی تے پجاری دونویں اک دوجے دے سامنے کھلوتے نیں۔ پر جیویں کسے دی وی نہیں ہلدی پئی نینّی اک دم اپنا مُنہ اُتانہہ نوں چُکیا۔ بولی۔ سانوں دوہاں نوں اِکو داری خورے کی ہوگیا اے۔ اسیں دونویں کتے مر تے نہیں گئے۔ ایہہ سُن کیوں ہو گئے آں۔ طارق طارق یار ہوش کر۔ تیری نینّی تینوں بلاؤندی پئی اے۔ اوہ کی ہو گیا ساتوں۔ ہاں ہاں بول نینّی توں کوئی گل کرن لگی سَیں۔ بول بول۔ چھیتی بول۔ دونویں ایں بے سُرتے ہو گئے سَن۔

نینّی بولی طارق توں اپنی ماں نال گل کرتے فیر اسیں دونویں ایں ریشمی ڈوری وچ بنھے جائیے ہمیش لئی۔ تے فیر جُدائی جُدائی دا ڈر تے مُک جائے گا تے نال ای ڈونگھیاں سوچاں دی۔

نینّی توں تے بڑی اچی سوچ والی گل کیتی اے۔ پر میں ماں نال کس طراں ایڈی وڈی گل ادا اگت ای کر دیاں۔ ماں نوں تے بڑی سنگا آوے گی۔ ماں کہے گی۔ مُنڈے اجے تیرا کتے رسر تے نہیں پھر گیا۔ تینوں کوئی بھوت نہیں چمبڑ گیا۔ کا ہدے وڈیاں نال ای ڈنگیا گیا ایں۔ اوہ کیڑی دو مونھیں ایں۔ ہوش کر کی ہویا۔ نینّی۔ ایہہ ساریاں گلاں مینوں ماں نیں اکو ساہ وچ ای کہہ جانیاں ایں تے فیر باپو دا تاں پتہ نہیں۔ کتھے میک چڑھن تے کدتیک لہن۔ ہُن اگانہہ دُدھاں تے سمندر۔ پچھانہہ مُڑاں تے اگ دے لانبو۔ پھسنی وچ پھس گیاں۔

طارق ۔ نینی لوبی نوں گھبرا کس گلے گیا ایں اچھا فیر ہُن میں اپنی ماں نوں کہہ کے کسے وچولن نوں تہاڈے گھر گھلاں گی ۔ گل ایس طراں چالُو کر لئے ۔ طارق ایہہ گل سُن کے ایس طراں کِھڑیا جویں کِتے موتیئے دی بند کلی فجر ویلے اک دم کِھڑ پوے ۔

نینی تیری سوچاں بہت اُچیاں نیں ۔ ٹھیک اے میں وی اپنی ماں نوں زور پاواں گا ۔ اوہ ضرور میری ایس ریجھ وَلے دھیان دے گی ۔ اج نہیں تے کل اوہ ضرور موم وانگر پنگھر جائے گی ۔ آخر کتے تے سر بندھ کرناں ایں ناں ۔

طارق جمعہ کالجوں چھٹی ہون کارن ۔ گھر ماں کول بیٹھا کالج دے دوستاں دیاں گلاں باتاں کردا پیا سی ۔ شریفاں مائی نیں آ بوہے دی کُنڈی کھڑکائی ۔ بوہا کُھلیا تے شریفاں نیں اندر آ کے نینی دی ماں وَل توں سلام دِتا تے فیر بڑے پیار نال ہولے ہولے گل کر دتی ۔ گھر چنگا اے ۔ بچی بڑی سوہنی ۔ لمی اُچی ۔ تے مٹھا بولن والی سبھا دی وی بڑی چنگی اے ۔ اوہناں دی تہاڈے گھر وَل تے تک اے ۔ بھین تسیں ایس گل تے سوچ وچار کرو ۔ تے میں اگلے جُمعے نوں فیر تہاڈے وَل تے چکر لاواں گی ۔ کڑی موتی دا دانہ ایں ۔ گھر وی چنگا سوکھا اے ۔ تسیں دوہناں دناں تیک اک پھیرا پا کے اوہناں دا جُھگا بُوہا تے ویکھ آؤ ۔ تے فیر اپنی مرضی کر چھڈو ۔ اچھا بہن جی سلام ۔ تے میں ہُن جانی آں ۔

طارق دی ماں نیں کہیا ۔ بھین ذرا بہہ جا ۔ تے چاہ تے پی جا ۔ کی ناں ایں تیرا ۔ بولی ۔ شریفاں ۔ ہاں تے شریفاں بہن اوہناں دی ذات کی اے ۔ کون لوگ نیں ۔ خیر ناں قریشی نیں ۔ پیارے علی عباس دے مَنن والے حسین دے پیارے نیں ۔ طارق ماں دے کول بیٹھا ۔ گلاں سُنی جا رہیا سی ۔ ایدھی ماں نیں شریفاں نوں کہیا بھین اسیں سُنی آں ۔ اوہناں لوکاں نال ساڈا بَر نہیں مچناں ۔ ایہہ تے اُچی کندھ اے ۔ بڑی لمی وِتھ اے ۔ تے فیر طارق دا پیو تے اُکا ای گل سُنن

نُوں ایں تیار نہیں ہووے گا۔

فیرلیفاں چُپ کیتی اوکھیاں سوکھیاں چاہ دی پیالی پی کے ڈائننگ رُوم چوں نکل باہر دے گیٹ تے پہنچی تے باہر نکل گئی تے نوکر نیں جاکے اندروں کنڈی لا دتی۔ اگلے دن ہوٹل وچ بیٹھیاں نینی تے طارق دیاں اکھاں وچوں اتھرو نہیں سی سُکدے پئے۔ لوکی ایہہ ویکھ کے آپس وچ بھیت و بھیت ہولی ہولی گلاں کری گئے۔ بڑے ڈونگھی تے کُنّی سوچ وچ دونویں ایس طراں ڈُب گئے جویں مہینوال دے پچھے سوہنی جھناں دریا وچ ڈُب گئی سی پر اوہناں دے پیار کہانی فیر تر پئی سی۔ اوہناں دی یاد نوں تازہ کرن لئی اج دی کئی سوہنیاں تے کئی مہینوال ایس جگ وچ ہیگے نیں۔ باقی اوہ گل ہور سی۔ اوہناں جاناں قربان کر دِتیاں پر اپنے عشق نوں لیک نہیں لگن دتی۔

طارق کہن لگا نینی نوں ایہہ ناں سمجھیں طارق بے وفا ہو جائے گا میں وی تینوں رانجھا تے مہینوال بن کے وکھاواں گا۔ بھئی پیار سچا ہووے تے فیر جندو بچھے وی مُل وِکدا سجن لے لئی دا اے۔

فیر اوس توں اگلے دن نینی کی ساری دُنیا نیں اخبار وچ پڑھ لیا۔

"طارق اپنی مرضی مطابق شادی ناں ہون کارن راوی دریا وچ بڑا ای ڈونگھا جا ٹکیا اے۔ تے اوتھوں اوہنوں ہُن کوئی وی نہیں لبھ سکے گا۔"

نینی اخبار ہتھ پھڑی بیہوش ہو کے ڈِگ پئی۔ ماں ویکھ دُوروں نسّی تے اوسے ویلے "سیانے" نوں سد کے ٹھنڈا شربت تے خمیرا دے کے دِھی نوں سنبھالا دِتا۔ اکھاں اودھیاں اُگھیڑیاں۔ نینی نیں کجھ حُرکت کیتی۔ فیر بول اٹھی۔ ماں۔ طارق طارق راوی وچ۔ ڈونگھے پانی۔۔ تے دوجی واری فیر بے ہوش ہو گئی۔ بڑی آہر پاہر کرن توں لبعد ذرا ہوش وچ آئی تے بے وسا اودھے مُونھوں نکل گیا "میری لگدی کسے ناں ویکھی پرٹٹ گئی نوں جگ جان گیا" فیر نینی نیں ڈب کے اک چیک ماری تے نال ای ٹھنڈی ہو گئی۔

ماں

میاں سلیم نے اپنی جوانی ویلے بڑے اُچے گھرانے وچوں اپنے لئی ووہٹی لیاندی سی ایدھرا یہہ ماپیاں دا کلّا پتر سی۔ اودھر دھی ماپیاں دی کلی سی۔ رب نے مایا دوہاں گھراں وچ اُچھل دتی ہوئی سی۔ ویاہ ہویا تے لوکاں بڑی سوبھا کیتی۔ لوکاں نوں کھان پین توں چنگا چوکھا لبھ گیا۔ لینا دینا منڈے والیاں تے کڑی والیاں چنگا داج دری لوکاں ویکھیا۔ دوہاں ماپیاں لئی پہلا تے اخیرلا ویاہ سی چنگی طراں ریجھاں لاہیاں۔

میاں سلیم اپنے گھر بڑا راضی خوش سی۔ اوہدی ووہٹی زرینہ نے گھر نوں سوُرگ بنا دتا سی۔ چیزاں تے اوہ ای سَن پھر سوارن والی نے ہریاسے سجا پھبا کے گھر دا منہ متھا بدل کے رکھ دتا۔ خورے اوتھیں عجائب گھر ویکھ کے سجاون دا ول سکھیا سی یاں فیر رب نے عقل چنگی دتی سی۔ اوہدے ہر کم وچ نفاست بڑی سی۔ زرینہ پڑھی رج کے سی۔ سین پرون تے سلائی کڑھائی وچ وی اوہنوں بڑی مہارت سی۔ گھر دی بڑی سوہنی گڈی ٹرپئی سی۔ ویلا اِنج لنگھی جارہیا سی۔ جویں وگدے دریا دا پانی جیہڑا چلی جارہیا اے۔ چلی جارہیا اے۔

اللہ میاں نے اوہناں نوں بال بچے وی دے دِتے زرینہ نے اپنی اولاد وَل اپناں دھیان دتا ہوئی ویہہ تیجا دتی بچے اللہ کیتا تے ماں نالوں وَدھ ہشیار چالاک نکلے۔ ہولی ہولی کوئی اٹھویں چڑھ پیا۔ کوئی چھیویں تے تیسرا چوتھی وچ۔ میاں سلیم اپنے کاروبار وچ مگن لگا جارہیا سی۔ ماں جانے تے بال۔ اوہ کہندا سی بال ماں کولوں لوہتا سکھدے نیں میں باہر جوگاں آں۔ کھٹن کماون میرا کم ایں۔ تے گھر چلاونا

جنانی دا کم ایں۔

اللہ میاں نے اپنے حکم پکے تے اٹل کر چھڈے نیں اوہ کدی نہیں ٹلدے تے نا ہے حدوں کِسے دا دانا پانی مک جاندے۔ ساہ وی اخیر ہو جاندے نیں زرینہ اک دن کہن لگی۔ سلیم میرے سر نوں پیڑ چڑھ گئی اے، تے تراٹاں پین لگ پیاں نیں۔ سلیم اوسے ویلے ڈاکٹر نوں اپنے گھر بلا لیا تے اونہیں چنگی طراں ٹوٹیاں لا کے چیک کیتا۔ پر اوہدے پلے کجھ نہ پیا کہن لگا ایکسرے کراؤ تے شام نوں آ وکھانا ایکسرے وی چیک کرلاں گے تے دوائی وی فیر دے دیاں گے۔ ہن بس اک گولی گرم دودھ نال بی بی نوں دیو تے میں اک پیڑ ہٹاون والا ٹیکہ وی لا دیناں۔ گولی وی کھالئی زرینہ نے ٹیکہ دی لوا لیا۔

میاں سلیم اوسے ویلے زرینہ نوں نال لیکے ایکسرے کران لئی تے ڈاکٹر نوں واپس کلنک چھڈن لئی چل پیا۔ ایکسرے لتھ گیا تے لیبارٹری والیاں شام چھ وجے لے جان لئی کہہ دتا سلیم زرینہ نوں مڑ گھرے آیا تے گھر آوندیاں زرینہ نوں اک چکر آیا تے ڈِگدی ڈگدی منجے دی ہینہ نال وجی سلیم جیہڑا گڈی بند کر کے اندر آون لگا سی، اوہنوں نال دے گوانڈی نے باہر کھلہار لیا۔ پچھن لگا "میاں جی خیر اے۔ ڈاکٹر لنگھدا ویکھیا سی اللہ خیر کرے" سلیم آکھیا بس ذرا زرینہ دے سر نوں پیڑ چڑھ گئی اے تے پوندل گئی لگدی سی تاں ڈاکٹر نوں بلایا سی ہن ایکسرے لتھا اے۔ شام نوں فیر ڈاکٹر وَلے جاناں ایں۔ ایہہ گل کر کے سلیم اندر آیا تے دیکھیا زرینہ منجے دے کول ڈگی پئی سی۔ بال اجے سکولوں گھر نہیں سی آئے۔ زرینہ بالکل بے ہوش ہو گئی سی سلیم نے دوبارہ ڈاکٹر نوں فون کر کے گھر بلا لیا۔ پر ڈاکٹر دے آندیاں توں پہلاں اللہ نے عزرائیل دے ہتھیں زرینہ نوں اپنے کول بلا لیا سی۔ ڈاکٹر اندر وڑیا تے نال ای تنّے بال وی سکولوں آ گئے۔

ڈاکٹر تے ویکھ کے پچھاں پرت گیا تے تنّے بال ڈاڈاں مارن لگ پئے سکولوں تریہ تے بھکھ دا ذرا زور سی، اندر لنگھے تے سب کجھ بھل گئے چیکاں نکل گئیاں، ہچکیاں

تے ہٹکوریاں نال کمرہ بھر گیا۔ آنڈھناں گوانڈھناں کٹھیاں ہوگیاں۔ ہائے ہائے ہونے تے سلیم نال گڈی وچ خیریں بہہ کے گئی سی۔ کی واپر گئی اے۔ ہونی کتھے لکی بیٹھی سی۔ رب دیاں تقدیراں نظر کسے نوں نہیں آوندیاں تے نہ کوئی اکھ ویکھ سکدی اے۔ گھن والا تے جاندا اے پر تقدیراں نوں کی پتہ کتھے چلی اے تے کتھے جاوے گی تے ہو کی جائے گا۔ سلیم نے کی بت بنیا سی۔ چیہڑے تنے بال بن گئے۔ انج معلوم ہندا سی جویں ساہواں دی لڑی ٹٹ گئی ہووے تے اک اک ساہ کتھے کتھے گواچ گیا ہووے جویں اوہ کلے گئے ہون۔ رب دی رضا آخر مننی پئی۔ جان والی نوں سپرد خدا کیتا تے رو دھو کے چپ وٹ گئے۔

اک دن فیر اوہ وی آیا جدوں گھر دی ویکھ بھال دا فکر ماں ای نظریں آیا سلیم سوچیں پے گیا یا اللہ ہن میں ہور زرینہ کیتھوں لیاواں جیہڑی ایس گھر نوں اپنا سمجھے تے بالاں نوں اپنے بال سمجھے۔ اوہدے لئی اک وڈی مصیبت بن گئی اللہ ای چھٹکارا دیوے۔ ایہہ بنہ کویں بجھیا رہے گا غم نال ادھا ہو گیا بال وچارے تخت توں لتھ تختے اُتے بہہ گئے۔

ماپیاں سلیم نوں آکھیا۔ پتر گذر بڑی اوکھی اے۔ پتر ماواں نال سوہنے لگدے نیں تے ماپے پتراں نال پر ہن جیہڑی تقدیر کارے کر گئی اے ایہدا ناں تے رب نال گلہ ہو سکدا اے تے نال اوہ جان والی رُوح واپس آ سکدی اے۔ توں دوجا ویاہ کر لے۔ سلیم نوں انج لگا جویں کسے ہتھوڑا مار دتا ہووے۔ دل دیاں تاراں کسے ہلا دتیاں ہون۔ سوچاں دے کھوہ وچ کسے وڈا وڈا سٹ دتا ہووے تے غم دی آواز نال کھوہ تے باہر کھلو تا بندہ تریہہ جائے۔ ایہہ کی ہویا اے کون سی کدھر گیا اے سلیم اِکدم دھون دھنی لئی۔ کین رگا ماں جی تسیں کی پئے آکھدے او۔ پتر ایہدے بغیر گذارہ نہیں۔ چار دن ایسے طراں ہور لنگھ گئے۔ اخیر سلیم نے ماں دی گل پلے بنھ لئی تے اوہدی آکھی پوری ہو گئی۔

ہن صفیہ نے اوہ چانھا چو نکا مل لیا جیہڑا اوس توں چھ مہینے پہلے زرینہ دے ہتھاں نال گھل مل چکا سی۔ صفیہ نوں شروع توں ماپیاں نے دین اسلام تے دُنیاداری چنگی طراں

سکھا پڑھا دتی سی۔ قرآن پاک اوہناں ترجمے نال پڑھایا سی۔ سکول وچ دینیات دی استانی کولوں اوہنوں چنگی سوچ مل گئی سی۔ رب دا ڈر اوہدے لوں لوں وچ رچ چکا سی۔ اگوں آؤندیاں اوہدے لئی امتحان تیار سی۔ اوہنے چنگے اصلے دا ثبوت دتا۔ اوہنوں سامنے زرینہ دی موت نظر آؤندی سی پئی۔ گل اجے تازی تازی سی۔ صفیہ نے اپنے دل وچ پکی گنڈھ دے لئی پئی رب دا خوف دلوں نہیں جان دینا ایتھوں ٹُر سب نے جاناں ایں تے جے چنگا کم ہوگیا تے فیر رب وی راضی تے رب دی خدائی وی راضی۔ اللہ اجر اگے چنگا دیوے گا۔ مولا دوزخ توں دور رکھے گا۔ ایہہ مال مُٹھڑے خوش ہوگئے تے میرا جنت واسا ہو جائے گا تے فیر سلیم اوہدے سر دا تاج وی سی۔ ایدھر خاوند وی راضی تے بچے وی راضی۔ تے اودھر مولا دی ذات وی راضی۔ جنتاں دے اٹھے ای دروازے کُھلّے سن۔

صفیہ نے تِناں بچیاں نوں سلیم تالوں وَدھ پیار دِتا اج جیویں اپنی کوکھ وچوں ای نکلے ہوں۔ رب نے صفیہ نوں وی چنگے بھاگ لادتے اوہنے پہلے تِناں تے اپنے دوہاں وچ کوئی فرق نہ جاتا زرینہ کسے ویلے بالاں نوں گھوُردی لیندی سی، بیاں کدی بھتُوکی لاویندی سی۔ پر آفرین صفیہ دے جدوں لوبی موہوں مُچھل کرے۔ جدوں ہتھ چُکیا بچیاں نوں پیار کیتا تے اپنے سینے نال لاکے اوہناں دے دل نوں ٹھنڈ پائی۔ ایہہ تے اوس روح دیاں گلاں نیں جیہڑی بہشتاں چوں آئی ہووے۔ تے فیر سلیم نے کیہہ لوکاں نے وی ویکھیا تے آکھیا آفرین ایس جنانی دے جنہیں رکھ وکھا دتی اے۔ سلیم نوں زرینہ دا تے بالاں نوں ماں دا بدل مل گیا اے۔

صفیہ دا خون سُچا اے سا ایہہ موتی سُچا اے۔ ایہدا کردار بڑا ای اُچا اے۔ ایہہ پاسے دا سونا اے۔ نیک نیتی نے صفیہ نوں بڑے بھاگ لا دِتے۔ اوہنوں جنت دیاں خوشیاں رب نے ایتھے وی دنیاں تے اگے دا وی بندھ بن گیا۔!

ایہہ تاں رب دی دین اے۔ جدوں چاہوے جنہوں چاہوے فرشوں چُک کے عرش تے گھل دے۔ پر ایج ٹہنا کدی کدی اے۔

ٹُٹ گئی گِچّی

رلیشاں نیں کدے وی نہیں سی سوچیا مُتّی ایہہ حُسن تے جوانی۔ سدا رہن والی چیز نہیں۔ اُٹھر جوانی۔ اوہ دی مستانی تے فیر کس کافروں خدایاد آوے تے نالے نشے وچ تے نمازدی ناں پڑھن دا حکم ایں۔ کیوں جو نشے وچ مست کدے وی کوئی گل یا فعل ٹھیک نہیں کرسکدا تے ناں اوسدی سوچ کدے ٹھیک ہندی اے۔ جدوں مت ای ٹکانے ناں ہووے تے فیر کھری تے صحیح گل ہوای نہیں سکدی۔ تے فیر رب نوں یاد کرن لئی دِل دماغ دی سوچ اِک پاسے ہونی چاہیدی اے۔ بس سامنے رب دی ذات ای نظر آوے باقی سب دُور رو دُور۔ دُور رو دُور۔

رلیشاں جے ایہناں سوچاں دی مالک ہُندی تے فیر اپنی اُچی اُڈاری ناں ماردی۔ اوہنوں زمین تھلے بڑی ڈونگھی نظر آوندی سی۔ اوہدی اینی آکڑ کوئی سوچ وی نہیں سی سکدا۔ پر وارے وارے جائیے مولا کریم دی ذات توں۔ جنہیں فرعون، نمرود، شداد، ہامان، جیہاں نوں مٹی وچ رول دتا۔ کسے نوں نیل دریا وچ ڈوبیا تے کسے نوں مچھر کولوں مروا دتا۔ تے کئے ابابیلاں کولوں۔ ہاتھیاں دی تہ ناس کروا دتی۔ پر رلیشاں دے کن وچ شیطان نیں ایسی پھوک ماردتی۔ بھئی تیرے جیہا کوئی نہیں۔ توں کوہ قاف دی پری نالوں گھٹ نہیں تینوں تے کسے یوسف دی لوڑ اے۔ لبھ لبھ جس طراں ہو سکے لبھ۔ جوانی رلیشاں نوں ٹکن نہیں سی دیندی پئی۔ نچدی ٹپدی پھردی سی۔

ٹپ ٹپ نیں جوانیئے۔ ٹپ
پر ھدناں شڑپ نیں

اک واری ریشماں تے اوہدیاں اَنگ سہیلیاں۔ پنڈ دا میلہ ویکھن لئی۔ دو
گوڈ بیلاں وچ بہہ کے میلے والی تھاں ایں اپڑ پیاں۔ اوہ جگہ پنڈوں کوئی تِن میل سی۔
تے جس مزار تے میلہ لگدا سی اوہ پیر پیلو شاہ۔ سدوا ندا سی۔ ایہہ پَندھ جنانیاں لئی تے
واہ واہ سی بھئی کون پَیلیاں وچ لنگ گوڈے تُرنا ندا پھرے تے گھٹا مٹی نپ دا پھرے
باقی مرداں دی گل ہور اے۔ جنانیاں وچاریاں شگلوت دے دُکھ دی لگر وانگوں
ہوا دے بُلے نال ای ڈولن پئیاں تے فیر پَیلیاں دیاں وٹاں تے تُرنا کوئی سوکھا کم
نہیں۔ تے نالے ناز نخرے سارے جنانی دا ای حق اے۔ مرداں نوں کی لگے ایسی
گل نال۔

جتھے میلے ٹھیلے ہون اوتھے فیر چنڈال چوکڑی وی چنگی ہندی اے۔ میلے
دے تے جان والیاں نوں پتہ کاہدے تے جنھاں نوں گھر دے بَھج پے جان اوہناں دے
میلے کاہدے۔ گل ساری کھلُّھ مِلن دی اے تے جنھوں ملے سواد ایہدا اوہ ای
جان دے نیں۔

شریفاں دی اوسے پنڈ دا چنگا گبھرو۔ چھیل چھبیلا۔ چنگا مُنہ چِت لگدا۔ جوان اوس دن
اپنے بیلیاں نوں نال لیکے میلے اپڑ پیا۔ ایہناں نیں اپنیاں گھوڑیاں خُوب شنگاریاں ہویاں
سن۔ ٹلیاں دیاں آوازاں۔ شور شرابا۔ بھڑکاں دیاں آوازاں۔ لولیاں پیندیاں آون۔ لوکی اک
دم اودھر ویکھن لگ پئے۔ جدھروں آوازاں آرہیاں سن۔ اِک دوجے نوں پُچھن لگ پئے
یار ایہہ کوئی نویں ٹولی جاپدی اے۔ مُنڈے کوئی نویں ایں آکھے لگدے نیں۔ اصل نال تے
اوہدا شریف سی۔ پیاراں نے وگاڑ چھڈیا۔ تے اوتھوں شریفا۔ شریفا سدن لگ پئے
اودھر میلے وچ کوئی اُدھم سی۔ توبہ توبہ ماں پُتر نہیں سمہالدی پئی سی۔ پر میلہ تے ضرور
ویکھنا مُنہدا اے۔ بھانویں پنڈ ہووے تے بھانویں شہر۔

اوہ شریفا۔ چنگا گبھرو۔ موڈھے صافا۔ تِلّے والی واسکٹ۔ بوسکی دا کُڑتا۔ ملتانی

ٹنگی تے پیریں ننگے والا قصوری کھسہ گل وچ سونے دیاں تویتڑیاں۔ لشکاں پیاں پین چار چوفیرے اوہ کوئی شاہ بہرام پیا لگدا سی۔ موڈھے مار مار میلے وچ ٹھیکے نال اپنے یاراں دے نال ٹریا آؤندا سی۔ تے اودھروں ریشماں لنگھدی دی اوہدے اُتے نظر پے گئی۔ پر اوہ اپنے گھمنڈ وچ اوس ویلے بندے نوں بندا ای نہیں سی سمجھدی۔ سامنے سہیلیاں دے نال پیلا پاؤندی لگی آوے تے اپنی سہیلی نوں پچھن لگ پئی۔ راجی ایہہ گبھرو کون ایں تے ایہہ کیہڑے پنڈ دے نیں۔ ٹولی تے واہ واہ چنگیاں مُنڈیاں دی اے۔ لگدا اے بھئی اکو گھر دے نیں۔ یاں فیر نیڑے دے انگ ساک نیں۔ راجی نے اجے کوئی جواب نہیں سی دتا تے اونے چر وچ شریفا اوہناں دے ساہمنے آ گیا۔ اوہدے کنیں کجھ آواز پے گئی سی۔

بولیا۔ سرکار۔ میرا ناں شریفا اے تے میں رنگ پور کھیڑیاں دے چڑھدے پاسے داں۔ حضور ساڈے کولوں کوئی غلطی ہو گئی ہووے تے معافی دے دیوو۔ راجی جیدھا ناں اینے سُن لیا سی۔ کہن لگا۔ راجی وچاری ساڈی کس طراں جانو ہو سکدی۔ لینہدے چڑھدے وچ فرق بڑا اے۔ ایس لئی کجھ ہونا پُچھنا ایں تاں اسیں حاضر کھڑے آں جی ریشماں بولی۔ ٹھیک اے جی تسیں وی رنگ پور کھیڑیاں دے رہن والے او تے ٹھیک اے۔ اساں تے سبھا نال اپنی سہیلی نال گل کیتی اے۔

شریفا بولیا۔ جی ہن تسیں ساڈے نال وی گل کر لئو۔ میلیاں تے میل نصیباں والیاں دے ہُندے نیں۔ نہ جانے فیر میلہ ویکھن دی ہمت آوے ناں آوے۔ گل نے حاضر میلے دی اے تے ہُن دے ویلے دی۔ جدوں گذر جان فیر پچھتاوا۔ میں جی گامے نمبردار دا وڈا پُتر آں۔ باراں جماعتاں وی پڑھ لیاں نیں۔ چاکری اساں کرنی کوئی ناں۔ دانہ پھکا خیریں گھر دا اے۔ چھ ست مربعے زمین ایں۔ فکر فاقے والی گل کوئی نہیں۔ پیو میرا خیریں مہر بیا ایں۔ دو وڈیاں تے اک چھوٹی بہن ایں۔ دُوجا بھرا سبھ کولوں چھوٹا

اے تے اوہ چوتھی جماعت ایدکاں چڑھیا اے۔
سبھنوں ایہہ نے ساڈا ناں۔ منھاں ٹکا ناں ایں۔ ہُن تسیں وی تے اپنے مونھوں کجھ پھل کیرو۔ اسیں وی اپنی جھولی اَن کھِتے پھُلاں نال بھر لئے۔ ایہہ میل لیکھاں نال ہندے نیں۔ اَج اسیں وی جوانی دی بہار دے کھیڑے پھُل توڑ کے باشناں لُٹنے لئے اوڑک ایتھوں کھڈھانا ایں تے مُڑ پچھانہہ کسے نیں آون نہیں دینا۔ ویلا ہیں ایں اے لُٹ لئو بہار۔ کر لو رَج کے پیار۔ اَج کھڑے نیں سامنے ساہمنے دو ویں یار۔ ہُن تے فاصلہ وی نہیں وچکار۔
ریشماں بڑی اُکھڑی سی۔ بولی مشین ایں چل پئی۔ کویں ٹک ٹک شروع ہو گئی اے ناں جان۔ ناں پچھان۔ کمال اے ایہہ تے انج شروع ہو گیا اے جویں مڈھ قدیم توں اسیں اک دُوجے دے جانوں آں۔ شریفا اپنی پٹین وچ سی۔ بندہ اوہ وی لُو ہروالا سی۔ خم کیوں کھاندا۔ کہن لگا۔ سجنوں جے اکھاں ہُن چار ہو ای گئیاں نیں تے سنگا کاہدی میلے تے میل نصیباں دی گل ہندی اے ریزی دھار گرڑ بہلاں تے بہہ آنا وڑیاں لشکا کیہیاں۔ ایہہ ای میلہ نہیں۔ میلے تے منتراں لئی ہُندے نیں۔ ایتھے میل وی اوہ ای ہندے نیں جیہڑے دُھر درگاہوں متھے ہون۔ رُوحاں جانے کیتھے کِتھے اسمانوں ڈگ دیاں نیں تے کرنی والا اوہناں نوں جوڑی جاندا اے۔ ریشماں اَج مینوں انج لگ دا پیا اے جویں ایہہ میلہ ساڈے ای میل دا ہووے۔ کھُل کے میدان وچ آ۔

اَج دونویں ایں پاسے دوہاں ٹولیاں والے رنگی دے رنگ لبھ رہے سن بھئی پھل تے پکے کھُلے نیں۔ گل صرف ٹکو نے دی اے۔ تے فیر دونویں انار۔ چھپ دے کے لوٹے توں وڈگ پین فیر ہو یا دی انج ای۔

دونویں اک دُوجے دے رَج ٹکے تے فیر کھڑ کھڑا کے ہنس پئے سجناں دا میل میلے تے کیہ ہو یا لوکی ویکھ رہے سن۔ کیوں جو نیڑو وہاں دے نشانے اُٹے لگ گئے

سن۔ تے دونویں ایس جیونو بن گئے۔ شریفے نے ریشماں دی گل اوتھے ای پکی ہو گئی تے فیر انج لگن لگ پیا۔ جویں دونویں ایس کسے ڈونگھی سوچ وچ اک دم ڈب گئے نیں۔ اوہ تے میلے دے ڈھول والے نیں اونہاں نوں ہلوتا دتا۔ جاگو بھئی۔ ویلا ایہہ سون دا نہیں جے۔ میلے وچ آئے ہوئے جے تے فیر لو لیا خلقت خدا دی وہیاں نال سن لئو۔ ہٹے باراں وجے حمیدا پہلوان گجرانیا تے کرموں پہلوان گوجرانوالیا۔ دوہاں دا جوڑ پین لگا جے۔ دوہاں شیراں دا گھول ویکھن کھاڑے وچ پہنچ جائو۔ ٹکٹ اج کوئی نہیں۔ ایہہ من دی موج تے خوشی دے سودے نیں۔ کمپنی دی مشہوری لئی۔ مفت بالکل مفت۔ ڈھول والا ایہہ کہن جاندیاں سیاں ایدھر گھول حسین جوانی دے شروع ہو گئے نیں اوہ اپنی ڈینگھڑ ڈینگھڑ کری جاندا سی تے رولا پائی جاندا سی کجھ منڈے آئے دوالے پھنگڑا وی پائی جاندے سن۔ تے مٹھیاں مٹھیاں بولیاں وی:

"کالے کھمب نیں تتراں دے

رب سچے میل کیتے توں نویں متراں دے"

تے فیر شریفا تے ریشماں تھوڑا اڈھوکے اک دوجے نال گلاں باتاں کرن لگ پئے۔ گھول ویکھن والے اودھر ٹر پئے تے سوہنا میل ویکھن والے دوہاں دیاں ٹولیاں دوہاں دے آلے دوالے۔

ریشماں کہن لگی اج کنی عجب گل بن گئی اے۔ ایہہ روحاں تے قلبوتاں دے میل کتھے آ ہوئے نیں۔ واہ مالکا تیریاں شاناں دا نے دانے تے مُہر والی گل اے۔

شریفا کہن لگا لکھتاں اُتے ای بندیاں نیں۔ پرپوریاں فرش اُتے وی اوہدے حکم نال ای ہندیاں نیں۔

اونہاں دوہاں دی جوڑی رلی تے کمال۔ اک دوجے نال مرن جیون دے پکے قول اقرار ہو گئے باقی سجنوں۔ کندھ اوہلے کی اے۔ ایہہ اج تیک کوئی نہیں

ویکھ سکیا۔ ایسے لئی بھئی بندہ صرف سوچاں سوچ دا اے۔ تے اللہ پاک اپنے فیصلے کردا اے۔ گل چھڑ گئی لیکھاں نصیباں تے۔ رب جنہوں چاہوے نیپرے چڑھا دیوے تے جنہوں چاہوے دریا وچ غوطے دے مارے۔ کوئی کچے گھڑے نوں ایں سینے نال لاکے دریا وچ ڈُب مری۔ کوئی تھلاں وچ رُل کھل مری۔ ریت نال ریت ہوگئی تے فیر انھیریاں نال جانے رب کتھے کتھے کھِلر پُلر گئی۔ باقی ناں ایں ناں رہ گے عاشقاں صادقاں دے۔

ایہہ تے ہُن نصیباں دی گل سی۔ بھئی ریشماں تے شریفے دی پینگھ ادھ وچکار ای ٹٹ گئی۔ رکیوں آگئی سی کسے دے وس دی گل نہیں سی۔ شریفاں ماپیاں دی گل موڑ نہیں سی سکدا۔ اوہدے ماپیاں برادری توں باہر کسے وی قیمت تے ساک نہیں سی لیناں۔ دنیا ایدھر دی اودھر ہو جائے پر اوہ گل اٹل سی۔

اک دن شریفا ریشماں نال گلاں کر دیاں کر دیاں نموں جھانا ہوگیا۔ ریشماں ہیں تیرے نال گلاں کیتیاں۔ دل کھوہل کیتیاں۔ پر رب نوں ساڈا میل منظور نہیں تقدیر دا لکھیا ساڈے لیکھاں نال ٹکرا گیا اے۔ ناں وَس دی گل رہی اے تاں پیش کوئی جاندی اے۔ ریشماں جے توں مینوں معاف کر دیویں تے تیری بڑی مہربانی تے احسان ہووے گا تینوں میں دلوں کڈھ تے نہیں سکاں گا پر ایہہ ڈھیا۔ تیرے پیار دا میرے دل اندر سدا ای بلدا رہیہ گا۔ تے فیر ایدھا چانن تینوں وی نظریں آؤندا رہیہ گا۔ ریشماں میں تیرے نال کس طراں اکھاں چار کراں۔ میری غیرت مینوں چھپیاں دین لگ پئی اے" مرد تے کیتے قول قرار توں کدے وی پچھانہہ نہیں ہٹیا" پر اج مرد دی مُچھ نیویں ہوگئی اے میں اپنی ہار مَن لئی اے ریشماں توں اُچی ایں جیتو وی ایں مینوں تے ہن نیواں تھاں پیا لبھناں بھئی تیرے سامنے ایں ڈھیری ہو جاواں۔ پر زبان دا ابھیڑا ناں بناں مینوں ایہہ تھاں کھلون دی جگہاں نہیں دیندی پئی۔ جھوٹے قول قرار مرد تے نہیں

کر دے ۔ پراج میں ناں جیوندیاں چوں تے ناں مویاں چوں ۔ میں تے ایس گل نوں پچھتاناں پیا بھئی کیناں اُچا ہتھ پے گیا سی ۔ تے ہن اوروں ڈونی ڈنگھاں وچ مُو دھڑے مُنہ آ و جاں ۔ ناں ہڈی بچے ناں پسلی ۔

ریشماں ایہہ گلاں سُن دیاں سُن دیاں جیونوی جاگدی مُردہ ہو گئی سی ۔ اوہدے تے سر پیر وچ لہو دا اک تپکا وی نظریں نہیں آ رہیا سی ۔ اوہ گم سُم اک لاش بیٹھی سی ۔ ناں ہلے ناں مُجلے ۔

شریفاں گل کر کے انج لگن لگ پیا سی جویں کسے نوں وَنڈن پئی ہووے تے ویکھن والے سمجھن بس ایہہ داساہ مُک گیا اے ۔ اینے وچ بازار چوں لنگھدے کسے منڈے دی ٹیپ چوں ایہہ آواز آئی ۔

وو ٹٹ گئی کچی جیہناں دی یاری

اوہ پتناں تے رون کھلیاں ''

ناں ای اوہ دونویں دُھڑم کر دے ڈِگ پئے ۔

لکھاں دی گلّی

برکت دائم سی۔ ویلے ہوکے اونھیں سائیں دھوئیں شاہ دی گلّی وچ جاوڑنا دھونی اوہتے چوتھی گھنٹے تہکھدی رہندی سی تے برکت آسیوں پاسیوں لکھ کٹھے کر لیندے تے نال چھوٹیاں موٹیاں سُکیاں ٹہنیاں تے ہور چھلڑ کٹھے کری رکھنے تے فیر دھونی تہکھائی رکھنی۔ لوک بوہت آندے جاندے سن۔ کسے آکھنا بابا میرے بال نوں پھوک مار دیوں۔ ایہہ رات نوں روندا پڑا اے سون ایں نہیں دیندا بکّوں بکّوں کردا رہندا اے کوئی آکھے بابا میرے سر دی پیڑ نہیں ہٹدی۔ خورے کسے ویری نیں مسان سُٹے ہوئے نیں۔ ہر کوئی اپنی اپنی بولی وچ اپنا اپنا رونا روئی جاندا سی۔ تے بابا وی پھوکاں ماری جاندا سی۔ بابے نوں کوئی لوبھ نہیں سی۔ روٹی مولا دئی جاندا سی۔ بابا کھا چھڈدا سی۔ نالے رب والیاں دی بھکھ کسے ہور رنگ دی ہندی اے۔ ایہہ کوئی ضروری نہیں۔ بھئی چار پنج روٹیاں نال ڈھڈ بھرے جنھاں لوکاں اپنے مولا نال پریت پالئی اونھاں دیاں بھکھاں تے مک جاندیاں نیں پر لوکاں دے وکھالے لئی کجھ ہیر پھیر دا چکر ہو جاندا اے۔ ویکھن والی اکھ ویکھدی اے تے سمجھن والے گل سمجھ جاندے نیں۔ برکت آخر کسے گل تک اپنا کاروبار چھڈ کے۔ ویلا کڈھ لیندا سی۔ اوتھوں اونھیں ڈلیوے دی لو نظریں پیندی سی۔ شیشہ اپنا جناں صاف ہووے گا۔ اوناں ایں اپنا آپ نظر آویگا اپنے پچھلے پاسے تائیں دی کافی دُور تک نظر آوے گا۔ گل اصل شیشے دے صاف ہون دی اے۔ جنھاں لوکاں نیک کمایاں کیتیاں نیں اونھاں دے شیشے دی میل لتھ چکی اے۔ اونھاں نوں رب لوہت نیڑے نظر آؤندا اے۔ اپنا مُنہ ویکھن دی اونھاں نوں لوڑ ای نہیں رہیہ جاندی۔ اوہ اپنے سچے مالک دے ہتھیں بتھیں غلام بن جاندے

نیں تے فیر رب اوہناں دی مَنّ دا دی ڈھیر جے کیوں جو اوہ لوبھی نہیں ہندے اوہ اپنے مولا کریم دی خلقت وچ مگھن رہندے نیں۔ مولا کولوں منگیا تے اگے مخلوق نوں ونڈ دتا سب دا بھلا سب دی خیر۔

برکت بابے دھوئیں شاہ دے بڑے نیڑے سی۔ بابے نیں اکھ اچی کیتی نہیں تے برکت ہتھ بنھ کھلوتا نہیں۔ مرشد دا کی حکم ایں۔ سبھنوں جنھاں تابعداری کرلئی پھل پا لیا تے جنھاں آکڑ بھاکڑ پلّے بنھ لئی۔ اور لگے گئے سدھے ہاویہ دوزخ وچ۔ شیطان مَردود کول۔ سائیں دے کول آؤندے جاندے دُعا کرائی جاندے سی۔ کوئی دَم کروائی جاندا سی۔ برکت اوتھے ہتھ بنھیں بابے دے تھّلے پاسے چوکڑی ماری بیٹھا سب کچھ ویہندا رہندا سی۔

اک دن ویکھیا بابا لہر وچ آیا ہویا اے کہن لگا۔ باباجی اَج میری وی اک بینتی اے۔ برکتا توں اگے کدے کوئی سدھر نہیں دَسّی۔ اَج خیر اے۔ بابا اَج دریا وچ اے مینوں وی دھیان آگیا اے۔ تہانوں پتہ اے چار ورھے ہو گئے نیں صفیہ میرے گھر آئی نوں۔ پر اسیں دوہاں دے دو۔ ای جی رہے۔ اللہ نیں میوہ نہیں دتا۔ اسیں وی سواد چکھ لئے۔ میرے مولا دے کم نیں۔ تسیں اَج بینتی کرو۔ اوہ بادشاہاں دا بادشاہ اے اوہ ساری دُنیا دا خالق اے۔ اوہدے اشارے تے حکم نیں ایہہ ساری کھیڈ رچائی ہوئی اے۔ اوہنیں اپنے حبیبؐ پاک دی خاطر ایہناں کماں کھل کھلدرا کیتا ہویا اے۔ اوہدے حکماں نال ایہہ دُنیا دی گڈی رڑھدی جاندی اے تے تسیں اَج رب کولوں میرے لئی دُعا کرو۔ صفیہ دی گود ہری ہو جائے۔ ایس دُنیا نال ساڈی وی سانجھ رل جائے۔ میرا وی ناں اگے ترُپوے۔ برکت کا کا۔ اللہ اگے کوئی مشکل نہیں۔ اچھا مولا تینوں وی بھاگ لا دیوے۔ تیرے وی گھر رب ہن ڈلیوا بال دیوے۔ بابا لہر وچ برکت لئی برکتاں ایں برکتاں منگ گیا سی۔ تے فیر اگلے سال صفیہ اپنے کاکے نوں گودی لیکے بابے دھوئیں شاہ

دی گلّی وچ بابے نوں سلام کرن آیڑی بابے نوں آکھیا ایہدے لئی دُعا کرو۔ لمی جیاتی ہووے پڑھ لکھ جائے۔ ساڈے دل دی آس اے بھئی ایہہ کوئی چنگی نوکری لگے۔ ساڈی بڑی ریجھ اے۔ برکت تے کورا ان پڑھ اے۔ کوئی چیٹھی آجائے تے گوانڈھیاں کولوں پڑھواندا پھردا اے۔ خوشی والی گل اے۔ اللہ کرے ساڈا "رحمت" ساڈیاں سدھراں تے پورا اُترے۔ بابے نیں آمین کہہ دتی۔ صفیہ تے برکت دونویں انج کھڑ کھڑا سے ہس پئے جویں کوئی خزانے دی کُنجی پھڑا دیوے تے آکھے پُٹ لئو تے عیش کرو۔ ایہہ تُہاڈا ای اے۔

مولا دے کرنے کم فیر رحمت چھوٹے توں وڈا ہوگیا۔ سکول پڑھنے پیا۔ فیر کالج دی داری آگئی۔ پوریاں سولاں جماعتاں پڑھ گیا۔ رب دے حکم۔ بوٹے نوں پھل اکوای لگا۔ اوہ دی سُچے گلاب وانگوں سُچا ای نکلیا۔ پڑھائی وچ طاق سی۔ نمبر چنگے مل گئے سی نہر دے محکمے وچ چنگی نوکری مل گئی۔ مُنڈا ہشیار تے محنتی سی۔ دفتری کم تے چھیتی حاوی ہوگیا۔ افسر اوہدی قدر دی کردے سن پوری لگن تے ایمانداری نیں اونھوں کافی چمک دتا۔ رب دا اوہدا بڑا شکرا دا کردا سی۔ برکت لئی اللہ نیں رحمت نوں رحمتاں دا سبب بنا دتا۔ صفیہ دے زمین تے پیر نہیں سی ٹکدے۔ اوہ ہر ویلے اللہ دا شکرادا کردی سی۔ سائیں دھوئیں شاہ دی دُعا دی اوہدیاں اکھیاں دے ساہمنے ہندی سی۔

برکت اپنے پُتر رحمت نوں دیکھ ویکھ کے مولا کریم دیاں نعمتاں دا دین نہیں سی دے سکدا۔ ہر ویلے اُوہدے مُنہ وچ۔ مولا تیرا شکر اے۔ مولا تیرا شکر اے تیرا فضل اے تیرا کرم ایں رہیندا سی۔ سائیں دھوئیں شاہ دی دُعا اللہ پاک نے منظور کر لئی۔ تے ایہدی دُنیا چمک گئی۔ بابا تے اللہ نوں پیارا ہوگیا۔ آخر ہونا ایں سی۔ پر اپنے ڈیوے دی لو نال جیھڑا ڈیوا برکت دے گھر بل گیا سی۔ لوکی ویکھ ویکھ کیہندے رہے ایہہ سیوہ دا میوہ ہے۔ تے ملدا کدوں ایں جدوں کسے مرد قلندر دے دِل وچ موج آجاوے تے اوہ

مو جدوج رب کولوں منگ لوڑے تے خوب منگے۔ اللہ پاک بھاگ لادیندا اے۔

برکت نیں رحمت نوں اوہ گکھاں دی گلّی وکھا چھڈی سی جتھے رحمت لئی دُعا کرائی گئی سی۔ تے برکت دا گھر رب دیاں رحمتاں نال ڈب کے بھر گیا۔

باقی سبھنوں حق سچ گل ایہہ وے بھئی اُچیپاں ماڑیاں تے محلاں وچ رب نہیں وسدا رب وسدا اے اوہناں گکھاں دیاں کلّیاں وچ جتھے اوہنوں یاد کرن والا دِل تے جیبھ اکٹھے ہو کے رب رب دا ذکر کری جاندے نیں۔ ایسے لئی تے کسے نیں آکھیا اے

کلّی یار دی سوہنڑگ دا واسا

تے اگ لانی آں مندراں نوں

شادو

گاماں دھوبی۔ جدوں پاکستان بنیا ایں۔ لاہور آگیا سی۔ ایتھے آ کے اوہدے ویاہ دا سر بندھ وی ہو گیا۔ اوہدے گھر والی وی مہاجر اے۔ وچارے دونویں جی سبھا دے چنگے نیں۔ نالے اودھر گھر بار چھڈ آون توں۔ اونھاں دے دل وچ ایہہ گل بہہ گئی اے۔ بھئی سب کجھ اینویں ایں اے۔ جانے رب اودھر کس طراں اوہناں دا ڈنگ ٹپدا سی۔ ایدھر آ کے تے وچاریاں محنت کر کے اک چھوٹا جیہا کوٹھا بنا لیا سی۔ اوہ وی۔ بند دے نیڑے، دھوبی گھاٹ کول

وچارا صبح سویرے اُٹھدا اے لیٹریاں دیاں پنڈاں کھوتے اُتے لد کے جاندا اے تے دھوبی گھاٹ جا چھوہا چھو شروع کر دیندا اے ڈنگ اپناں تے بال بچے دا ودھیا ٹپائی جاندا اے۔ اوہدے دو منڈے تے ترن دھیاں نیں۔ کوئی ویہی سال اوہدے ویاہ نُوں ہو گئے نیں۔ ساریاں بالاں چوں وڈی شادو اے جیدھی عمر کوئی ستائی سال دی اے۔ عقل شکل دی چنگی اے۔ ماں دے نال گھر دا کم کاج رج کے کر دی اے۔ باقی وی دو بھیناں ایہدے نال ای ہتھ پوائی جاندیاں نیں منڈے دونویں چھوٹے نیں تے اوہ سکول جاندے نیں۔

گاماں چھ ست دھیاں نوں بڑی بہہ پچھ لَس کردا پیا اے۔ بھئی شادو دے ہتھ پیلے ہو جان تے سروں اک تے بھار لتھے۔ اجے باقی دوہاں دی گل دُور اے۔ ایہہ نیں بھئی کوئی سوال نہیں آیا۔ کئی آئے ٹکی گئے۔ پر ہُن گڈا داج دا۔ ایہہ گاماں وچارا کتھوں دے۔ ایہہ ای تے گل مار دی جاندی اے۔ چار لیٹریاں تے بھانڈیاں دی گل نہیں مُنہ اجکل منڈیاں والیاں دے لو ہنتے ای کُھل گئے نیں۔ ٹی۔ وی۔ ریڈیو، کپڑے دھون

والی مشین۔ کپڑے سین والی مشین۔ مسالے گھوٹن والی مشین۔ فرج۔ ڈبل بیڈ۔ صوفے سیٹ۔ سساں نناناں دے جوڑے سونے دیاں ٹومیاں۔ ڈنر سیٹ۔ واٹر سیٹ تے جا نے کیہڑے کیہڑے سیٹ۔ لوکاں نوں تے انھیری لین دی کھلی چھٹی اے۔ لیٹاں پہلوں ای کڑی والے دے گھر دے جاندے نیں۔ تے فیر گنسو رکھدے نیں۔ بھئی کی کجھ لبھے گا۔ جے تے تھلی رہے تے سمجھو ساک پکا۔ نہیں تے فیر انتظار کرو" ہور گھر اڈیکو۔

یارو جے کدی سارے ای لوگ ایہہ وی سوچن بھئی اج اسیں کسے دی دھی لیاواں گے تے کل اساں وی اپنی دھی نوں کسے گھر ٹوراں گے تے فیر ایس جانی والی دی سکس کی کجھ منگے گی۔ تے منڈا کار کوٹھی دی فرمائش تے نہیں کرے گا۔ ذرا سوچو تے سہی۔

گاماں اپنے بڑے جتن کر بیٹھا اے پر اوہدی کتے وی دال نہیں جے گلدی پئی۔ وچارا دھیاں نوں پڑھا وی نہیں سکیا۔ تے ہن کڑیاں دے ساک دا چکر۔ بھار تھلے آ کے پھس گیا اے۔ گھر والی وی سوچاں کر دیاں سادیاں تگی پوتی ہو گئی اے۔ اولاد گامے دی ساری اگ دی اُنج موڈھیاں تے چڑھی کھلوتی اے۔ مولا کنوں کرم دی نظر یا دلوے نوں تے غریب دی کوئی باندھ پھڑ لئے۔ ایہناں سوچاں وچ گامے دا سر یری ڈھلا پیندا جاندا اے۔ منڈے چھوٹے نیں۔ یارو کوئی سوچو۔ دھیاں کرو۔

نہاڈے آلے دوالے کنیاں شادو اج اپنے ہتھ پیلے ہون دی سوچ وچ بیٹھیاں بیٹھیاں۔ چاندی دیاں تاراں گنن لگ پئیاں نیں۔ ایہہ بدنصیبی جھٹے گامے دی ای نہیں۔ کئی ہور وی چٹے کپڑے لئے اپنے۔ سر سٹی بیٹھے نیں۔

وساکھیاں

رانا تے راجو دونویں گوہڑے سجن سن ۔ بی اے تک کٹھے ای رہے تے فیر دونویں فوج وچ بھرتی ہو گئے ۔ اکو یونٹ وچ دونویں آ گئے ۔ رب دے کم نیں جیدوں تک جوڑی رکھے جو کوئی توڑ نہیں سکدا تے جدوں رلوں ٹٹ جائے کوئی جوڑ نہیں سکدا ۔ کالج وچ اونھاں دوہاں دا جٹ اک سی ۔ جدوں ایہہ تھرڈ ایئر وچ آئے سن اودوں ایس سوبھا وی اوسے کالج وچ فرسٹ ایئر وچ داخل ہوئی سی ۔ محلے داری کارن اک دوجے دے جانو سن تے نالے سکول کالج کٹھے ہون نال جان پچھان ودھی جاندی اے ۔ موقع ملن گلن دا ملدا رہندا اے ۔ رانا قد کاٹھ دا سوہنا جوان تے شیل شبیلا سی ۔ انج تے راجو وی گھٹ نہیں سی پر اودھر ذرا بدل وائی نظر آندی سی ۔ ایدھر رانا چمکدی دھپ ۔ یارانے دوہاں بیلیاں دے پکے سن ۔ سوبھا اک دن کلی اپنے گھر نوں جان لگی تے رانا چہرہ دیکھ رہیا سی کہن لگا ۔ سوبھا اج تہاڈی بس نکل گئی اے ۔ چلو میں تہانوں اپنی موٹر سائیکل تے گھر چھڈ آواں ۔ مہربانی اینی کھیچل کروگے ۔ کھیچل ۔ سوبھا توں ایہہ کی گل کیتی اے ۔ اسیں دونویں محلے دار وی آں تے فیر اکو کالج وچ پڑھائی کر رہے آں ۔ ایتھے وچ والی باں کھیچل والی کیہڑی گل اے ۔ سوبھا جی تسیں کمال کر دتی اے ۔ اوہ رانا جی تسیں تے گھر چلے جے ۔ چلو چلو میں تہاڈے نال چلنی آں ۔ تے فیر راجو ویکھ رہیا سی سائیکل موٹر کس طراں دھوڑاں پٹن لگ پئی ۔ جویں اج پٹرول دی طاقت دونی ہو گئی ہووے ۔

گھر جا سوبھا نوں رانے اتار کے تے اجازت منگی نہیں رانا جی ۔ ایہہ تے گل کوئی نہ ہن چاہ تے ضرور پینی پے گی ۔ نالے تہانوں کھنیں روک ٹوک کرنی ایں ۔ محلے داری اک پاسے دکھا لے تے وڈی ساکا گیری والی گل اے ۔ پڑھائی لئی اینا ں بھج نس کرنی پیندی

اے۔ نے فیر ایہہ وی نال رلدی ملدی گل اے۔ جے ایہو سوچے تے فیر پڑھایاں ہو چکیاں
اندر لنگھ رانا صوفے اتے بہہ گیا تے سوبھا اندر اپنے کمرے وچ وڑ گئی۔ کتاباں رکھ
ماں نوں دوجے کمرے جا سلام کیتا۔ ماں۔ رانا اج مینوں چھڈن آیا اے۔ میری بس نکل
آئی سی کیوں جو میں شیداں کولوں نوٹس لین لئی جھٹ رک گئی ساں۔ رانا اپنے محلے
دا بھروا اے۔ کریم مارکیٹ والے دا پتر اے۔ ایدھے گھر والے وی بڑے چنگے
نیں۔ ماں توں جاننی ایں ناں۔ ہاں اوہ جنہاں دی اچی حویلی اے۔ اوہ ای اوہ ای۔
ماں توں ذرا اودھے کول جا بہہ تے میں اپڑاں نائیں لیڑے بدلی کر لاں۔
خالہ جان سلام کہناں۔ رانا چھیتی دیکے اُٹھ کھلوتا جد او نہیں سوبھا دی ماں نوں اندر
وڑدیاں ویکھا۔ جھٹ پچھوں سوبھا وی اندر آ گئی تے نال ای گاماں چاہ لے آیا۔ موسم سیال
دا۔ دو بجے دا ٹائم ہو گیا سی۔ گرم چاہ بھکھ لگی ہوئی۔ اُبلے ابلے گرم انڈے تے نال گاجر
دا حلوہ رانا سوچن لگ پیا۔ یار مہورت چنگا ہو گیا۔ سوبھا نے چاہ آپ ای پیالیاں وچ
پادتی۔ تے اپنے ہتھ نال رانے نوں پیالی پھڑائی تے دوجی اپنی ماں نوں۔ رانا جی تسیں
پڑھائی کر کے اگے نوں کی وچار کیتی بیٹھے جے میں تے خالہ جان فوج وچ بھرتی ہوواں
گا تے اپنی قوم دی خدمت کراں گا۔ میرا ایہو جے قوم دے کم آ جائے تے سمجھاں گا بہشتاں
وچ تھاں مل گئی اے۔ ایتھے سوائے پاپاں دے کی اسیں کمائی کرنے پئے آں۔ بڑی
اُچی سوچ اے۔ پتر جی تہاڈی۔ اللہ تہانوں بھاگ لاوے۔ جوانی مانوں۔ خوشیاں ہنڈاؤ
تے سدا ہسدے رسدے رہو۔ تے نال ای باہر نکل گئی۔ پتر میں ذرا ویہڑے
دا کم کاج نوکر کولوں کروا لواں۔ سویر دا ایناں کم رہیا کہ ٹی صفائی دی واری نہیں آئی۔
وسدے گھر وچ سو کوئی آیا گیا ہو جاندا اے تے فیر سوبھا تے رانا جھٹ بیٹھے۔
گپاں شپاں لاندے رہے۔ رانا کہن لگا سوبھا جی ہن تسیں اجازت دیوہ تے
سلام دعا کر کے رانا اپنی سائیکل موڑ پھڑ گھر نوں چلا گیا۔

سویرے کالج راجو نے رانے نوں گھیر لیا۔ سُنا بھئی کی کارگزاری اے کل دی راجو وڈھیا مہورت ہوگئی اے۔ ہُن میل ملاقاتاں شروع ہوگئیاں سن۔ راجو وی کٹی وری نال ای ہندا سی۔ جان پچھان چنگی وڈھیا ہوگئی۔ کٹھے ای بہن کھلون کارن تِنے اک دوجے نال چوکھے گھُل گئے سن۔ پر اصل گل تے رانے تے سوہا دی سی۔

فوج وچ بھرتی کارن ہُن ملاقات دا مسئلہ صرف اودھروں چھُٹی ملن تے سی سوہا ہیں اپنی ماں نوں اپنی قسمت دا فیصلہ سُنا دِتا سی۔ ساک چنگا سی۔ گھروی چنگا سی ہاں ہون وچ کوئی روک نہیں سی۔ گل پکی ہوگئی۔

راجو تے رانا فوجی ٹولہ بن چکے سن۔ اودھروں رانے دے ساک دی گل پکی ہوگئی تے ہن راجو نوں اپنے سربندھ دا خیال آگیا۔ اونھیں وی اپنے گھروالیاں نوں کوئی ٹھیہا ٹھپہ کرن لئی تاکید لکھ گھلی۔

ایدھر کرنے کم رب دے جنگ چھڑ گئی۔ دونویں سجن اپنی اپنی یونٹ نال میدان وچ جا گدے۔ ویریاں دیاں بڑیاں تباہیاں لاہیاں۔ چنگے گولے سُٹوائے۔ توپاں انج گج رہیاں سن جویں ساون دے بدل گجدے نیں تے لشکارے انج پے رہے سی۔ جویں رات نوں مینہ وَرھدے وچ بجلی چمکے۔ چھکے چھُٹ گئے ویریاں دے پر ایہہ گل اکو پاسے نہیں ہندی۔ کدے ہلارا اودھر کدی ہلارا ایدھر۔ مشین گن دیاں گولیاں اودھروں ٹِلے دے اوہلیوں آرہیاں سن۔ رانے نوں اودھے پٹ وچ دو تین گولیاں لگ گیاں۔ ایہہ شکر اے بھئی ایدھا دھڑ ٹاہلی دے موٹے تنے دی اوٹ وچ سی۔ کیوں جو لوکاوا تے کوئی نہ کوئی ضرور فائدہ دے جاندا اے ناں تے نالے ودھی دی گل اے۔ نہیں تے اُپڑ جاندا سیدھا آسماناں تے راجو نوں اوسے ویلے وائرلیس تے اطلاع مل گئی چھیتی دے کے اونھوں اونھوں کھیچ کے پیچھاں لے گئے تے نال ای چھوٹی توپ دے وار کر کے ٹِلے اوہلے وَیریاں دا خاتمہ کر

چھڈیا۔ رانے نوں فوجی ہسپتال وچ داخل کروا دتا۔ تے رانے نے راجو نوں پڑے راز نال پکی پڑھا دتی بھئی توں ایہہ خبر سوبھا نوں نہ ہون دیویں۔ میں رلوں پھٹڑ ہو گیا واں تے سوبھا آساں لائی بیٹھی اے۔ بھئی جوڑی چھیتی رل جائے تے جانے کنیاں منتاں تے نیازاں اوہ منّی بیٹھی اے۔ باقی کم اوہ ای ہندا اے جیہڑا اللہ نوں منظور ہندا اے۔ سوبھا دے ماپیاں نوں جد خط خیر دا ناں اپڑیا تے اوہ بڑے فکر سوچ وچ پے گئے۔ سوبھا اٹھدی بہندی راتے دی راہ تکدی پئی سی۔ اوہنوں تے پل وی چین قرار نہیں سی۔ اونھوں سارا محلہ سنجا سنجا نظر آون لگ پیا۔ رب اگے بڑیاں بینتیاں کردی رہی۔ پر کسے ویلے رب وی دعاواں نوں کھوہ کھاتے پا دیندا اے۔ سُندا ضرور اے پر منظوری کدے کدے تے کوئی کوئی منظور ہو وی جاندی اے۔ مولا دے کم نیں اسیں تسیں کون کی بندے دی مجال بس اللہ بھلی ای کرے۔ تے کرم دی نگاہ رکھے۔ راجو نوں رانے نیں قسم پا دتی سی بھئی نوں میری کوئی گل اونھاں نوں نہیں دسنی۔ چھٹی ملی تے راجو اپنے گھر اپڑ پیا۔ سوبھا نے اوہدی ماں اوہدا سُن کے جھٹ جا ملے۔ راجو چپ تے اداس اداس اونھاں نوں ملیا۔ کہن لگا۔ رانا دوجی کمپنی وچ سی۔ مینوں اوہنوں کوئی اطلاع نہیں ملی۔ جنگ دا چکر بڑا لماں چکیا اے۔ کتھے کتھے کی کی ہوجاندا اے۔ کوئی پتہ نہیں لگدا تے ناں وڈے افسر کوئی گل باہر کڈھن دیندے نیں۔ میں بڑی ٹوہ لائی اے۔ پر میرے پلے کجھ نہیں پیا۔ اللہ تے ڈوری سُٹ دیوو۔ سوبھا ایہہ سُن کے غش کھا گئی۔ میرا رانا ضرور آئے گا۔ اوہدا رب لمی حیاتی کرے۔ اوہ ضرور آئے گا میں ساری عمر اوہدی اڈیک لاواں گی۔ جناں چر میرے ساہ ہیگے نیں۔ اوناں چر اڈیک پکی اے۔ فیر اللہ بیلی۔ میں گل اوہدے نے منّنی آں۔ اوہ جہاناں دا مالک اے وڈا مالک اے تے سوبھا انج لگن لگ پئی جویں پاگل خانیوں نکل کے آئی ہووے۔

ماپیاں وی نوں بڑا سمجھایا۔ دیکھیئے ایڈے نصیب آپے ہندے تے ایہہ گل نہ ہندی۔ میل اللہ ویلے سر کر دیندا۔ ایہہ رتیوں آئی اے۔ وچھوڑا پے گیا اے ایہہ پہاڑ جیہا جیون۔ جیون ساتھی توں بغیر پورا نہیں ہوناں۔ راجو۔ رانے دا سجن ایں۔ اوہنی پڑھائی اکو ریتک تے رب دے کماں وچ دخل کون دیوے تیرے گھاؤ تے پھنبہ لگ جائے گا نہ ہون نالوں ایہہ ہون چنگا اے۔ صبر کر۔ اللہ دے آسرے ٹھیہل دے۔ راجو وی تے تیرے لئی کوئی اوبڑ نہیں۔ سوبھا دی چکی سی۔ آس اُمید دیاں کرناں اودھے من وچ نکیاں بُٹھیاں سن۔ پر اوہنیں کوڑا گھُٹ کر کے ماپیاں اگے ہاں کر دتی ستے فیر ویاہ دی تاریخ مل گئی۔ اوس دن توں ٹھیک چھ مہینے بعد۔

راجو چھٹی کٹ کے پچھاں پرت گیا۔ جاندیاں ای ہسپتال گیا پتہ لگا۔ رانا ایتھوں وڈے ہسپتال جا چکا اے۔ راجو نے جھٹ دے کے خط پتر لکھیا پر اوتھوں ہسپتال ولوں جیہڑا جواب آیا۔ اوہ پڑھ کے راجو دیاں اکھاں ہنجواں نال بھر گئیاں تے اوہدی اُچی آواز نکل گئی۔ خط پورا پڑھیا وی نہیں سی گیا۔ تے اوہدی طبیعت وسوں باہر ہو گئی۔ نیرا رانا اوہدا سجن ایہ نہیں سی۔ اکو تھاں دے اکو کالج دے پڑھے۔ لوکی ایہہ ای سمجھدے سی بھئی دوتویں سکے بھرا نیں۔ اوس دن دوجیاں فوجیاں نوں پتہ لگا۔ بھئی ایہہ آپو وچ پکے متر سن۔

رانا ہسپتال توں فارغ ہو گیا سی۔ اوتھوں چھٹی پکی مل گئی سی۔ دو وسیا کھیاں اوہدا پکا ساتھی بن گئیاں سن۔ گڈی اوتھوں اپڑا دتا گیا تے فیر او کھا سوکھا ہو کے اوہ اپنے پنڈ دے لاگے جا اپڑیا۔ اوتھے اوہدا اک پرانا جانوں سی۔ اوہنے اوہدی چنگی ٹہل سوا کیتی تے رانے نے کہن اُتے اوہنیں رانے دے گھر خبر نہ کیتی بھئی جے سوبھا نوں پتہ لگ گیا تے فیر اوہ ویاہ دی پنجالی اپنے گل پا نہیں سکے گا۔ تے سوبھا اپنے وچ جا رے کی کجھ

کر لوے۔ تے ایہہ گناہ مُنڈ میرے سر پے جائے گا۔ رانے دی سوچ اپنی تھاں بھاری سی۔ پر اللہ ولوں آئی نوں کون ڈکے۔ دیہاڑے ٹپ دے گئے۔ کجھ دناں بعد پتہ لگا بھئی راجو نال سوبھا دی گل پکی ہوگئی اے تے دو مہینیاں نوں راجو آون تے ویاہ ہو جائے گا۔ بس ایہہ گل سن کے رانے دا اکھاں دا آہنا چواتی لگن کا رن سڑ کے سواہ ہوگیا۔ تے وساکھی ڈولن کارن زمین تے ڈِگ پیا۔ جمیل نیں اوھنوں جھپتی دے کے اُٹھایا۔ رانا۔ یار کی ہوگیا اے۔ رلوں آئی اے۔ صبر کر۔ مولا وَل دھیان کر۔ چند پج گئی اے۔ ایہہ وی امتحان اے۔ اللہ سوہنا کرم کرے تے ایہہ زخم اللہ ای مٹا دے۔ توں ایں مینوں سونہہ پا دتی اے۔ نہیں تے میں تینوں اوسے ویلے اپڑا دیندا۔ ہتھ توں ایں پایا اے۔ ایہہ ریشمی گنڈھ توں آپے ای دتی اے میرے وس نہ تیرے۔ نصیباں دی ونڈ۔ ہونی ورت کے ای رہندی اے بس اکو صبر۔ ایہہ ای ایس روگ وا دار وا اے۔

اللہ دے کرنے کم۔ جمیل نوں اودھروں ویاہ دا سلا آ گیا۔ پچھلے جانوں سن کوئی ساکا گیری وی سمجھ لو۔ تے جیہڑے ویلے لاگی نے رانے نوں اوتھے ویکھیا۔ نس ٹریا جا گھر دسیا۔ رانا۔ رانا۔ جمیل دے گھر وساکھیاں۔ وساکھیاں۔ اودھے مُنہ چوں گل نہیں سی نکل دی پئی۔

رانا اوس شام چُپ چپیتا گھروں باہر نکل گیا۔ جمیل سودا پتا لین لئی بازار نکلیا سی۔ جمیل دی ووہٹی ہانڈی روٹی وچ رُجھی ہوئی سی۔ بال چھوٹے اپنے آہرے لگے ہوئے سی۔ رانا دور جنگل وچ نکل گیا۔ تے واہو دھائی جناں جا سکدا سی وساکھیاں نال ٹُردا گیا۔ جیہڑے ویلے تھک گیا۔ سُٹ وساکھیاں پیلی دی وٹ اُتے بہہ گیا۔ قدرت ولوں رات چانی سی۔ تے نالے نوجی تے انھیریاں توں وی کدے نہیں ڈردے اوہ تے ہندے ای جنگلاں دے شیر نیں۔

جمیل دے گھر آون توں پہلوں ایں لاگی رانے دے ماں پیوؤں نے اپڑ با جاندیاں پتہ لگا۔ رانا تے کِتے باہر نکل گیا اے۔ جمیل اچراں تائیں گھر آ گیا تے اوہ جنگل دے دوڑے۔ لبھو لبھو کِتھے چلا گیا۔ رانا۔ خدانخواستہ کتے کھوہ وچ....

سوبھا نے راجو نوں وی خبر ہو گئی۔ اوہ وی پیر سرتے رکھ دوڑے۔ رانا اپنے وَلوں ساریاں کولوں مُک گیا۔ پر لبھن والے بندہ کی رَب نوں لبھ لیندے۔ کدوں ہیدوں لبھن دی سوچ وچ اپنی جان دی بازی لا لئین۔

جمیل۔ لاگی تے رانے دے ماپیاں کولوں پہلوں۔ راجو نے سوبھا نے رانے نوں لبھ لیا سی۔ اخیر راجو فوجی سی تے داد پے چنگے جاندا سی۔ میدان جِت لیا۔ سوبھا نیں جدوں ویکھا۔ رانا وساکھیاں نال چلدا اے۔ اوہدیاں ڈاڈاں نکل گئیاں۔ اوہنیں رانے نال گُھٹ جپھی پالئی۔ راتے میں تیری آں میں تیری آں۔ راجو راجو ہن میں اپنی گل توں پھر گئی آں۔ میرا فیصلہ دس ٹھیک اے۔ ہاں سوبھا بالکل ٹھیک اے بالکل ٹھیک اے۔ رانے دے اتھرو ڈگ پئے۔ سوبھا میں کس طراں تیرا سہارا بن سکناں۔ مینوں معاف کر دے۔ راجو میرا جگری یار اے۔ میں ای اینھوں سونہہ کھوائی سی۔ اج سوبھا میں تیرے قابل نہیں۔ سوبھا نیں اک واری فیر گُھٹ کے رانے نوں جپھی پائی تے کہن لگی توں میرا سہارا ایں۔ میں تیری وساکھی آں۔ میرے فیصلے نوں اسماناں والے سُن لیا سی۔ تے اج اوہنیں فیصلے نوں سچا کر دتا اے۔ سوبھا ہن تیری پکی وساکھی اے تے فیر سہرے۔ راجو دے نہیں رانے دے سِر اُتے بجھ گئے۔

ریشمی ساڑھی

سلمیٰ اپنی کلاس وچ A-1 گنی جاندی سی۔ ذہن وی رب ولوں بڑا تیز سی۔ ماحول وی بڑا ساز گار سی۔ پڑھائی وَل گوہ وی بڑا کر دی سی۔ لگن تے محنت بندے نوں تختے توں تخت تک لے جاندی اے پر کدے کدے تقدیر مار کر جاندی اے۔ سلمیٰ دا اک بھرا دی سی جیہڑا اوہدے نالوں دو سال پچھے سی۔ سلمیٰ نے B A فرسٹ ایئر وچ داخلہ لیا تے عمران اوہدے بھرا نیں F A فرسٹ ایئر وچ دونویں بھین بھرا سوہنی پڑھائی کری جاندے سن۔ سلمان۔ سلمیٰ دی پھوپھی دا پتر سی جیہڑا ایہدے نالوں اک سال اگے جا رہیا سی۔ اوہ سول لائن کالج وچ سی تے سلمیٰ کوپر روڈ لڑکیاں دے کالج وچ۔ شروع توں ایہا ساکا گیری ہون کارن اک دوجے آنا جانا کھلا سی۔ آپس وچ وا پیار محبت نال میل جول سی تے۔ وڈی گل ایہہ سی بھئی تِنّے ایں B.A دے Student سن۔ ایہہ وی اوہناں وی ہشیاری تے ذہن دا کارن سی۔ سارے رَل مِل کے خوب گپ شپ کر دے رہندے سن۔ عمران ریلوے روڈ کالج وچ اپنی کلاس دا فرسٹ سٹوڈنٹ سی۔ قابلیت اپنا رنگ آپ وکھاؤندی اے کسے توں دَسن پچھن دی لوڑ نہیں پیندی۔ پڑھائی وچ تِنّے بڑے طاق سن۔ پر سلمیٰ نوں سلمان دی طبیعت نہیں سی چنگی لگدی۔ اوہ گلاں دا گالڑی سی۔ اُوچ نیچ دے زیادہ دھیان نہیں سی دیندا۔ ایسے لئی Debate وچ تن دفعہ ہار چکا سی۔ بالکل ای Sincere نہیں سی۔ سلمیٰ ایس گلوں بڑی Fed up سی اوہدا من سلمان نال نہیں سی بجھدا۔ مُنہ رکھنی تے بس۔

سلمان نے کسے ویلے ذرا گوہڑے مذاق دی گل کرنی تے سلمی نیں نہو نہہ کرکے ویلا ٹال دینا۔ ہاں نا ہنہ کوئی ناں۔ سلمان دا کلاس فیلو رُوفی جیہڑا اکثر اوہدے نال رہیندا اسی۔ کدے کدے سلمان نال سلمی دے گھر آجاندا اسی۔ بس اک ادھ کپ چاہ تے $\frac{1}{2}$ حصہ بسکٹ۔ بہت سنجیدہ کوئی لوبھ ناں۔ جچدی گل کرنی۔ ڈ ڈھو ونگن اینویں ٹر ٹر نہیں سی کردا۔ بڑے دھیمے لہجے وچ گل کرنی تے ٹھوک وجا کے کرنی سلمی دا دھیان رُوفی وَلے بدو یدی مُڑی جاندا اسی۔ بھئی چنگی شے ہر کسے نوں اپنی وَلے کھچدی اے۔ بھاویں پُھل گلاب دا ہووے۔ بھانویں چنبے دی کلی۔ رُوفی دو چار دفعہ سلمی دے نال اونھاں دے گھر چاہ رَل پیتی سی۔ ذہین مُنڈا اسی۔ گل اوہ وی سمجھ گیا۔ تے decision نیں کم پکا کر دتا۔

فیر پہلی واری سلمان تے سلمی Indus مال تے اک دوجے نوں مِلے۔ کوئی دو گھنٹے گپ شپ خوب کیتی۔ اک دُوجے نال کھوہل کھوہل گلاں کیتیاں۔ اپنے اپنے مستقبل دا پروگرام تفصیلی ڈسکس ہویا۔ محبت دا اک جھوکا دوہاں نے جھٹ لئی لے لیا۔ گل فیر وادھے پہندی گئی۔ سلمان تے رُوفی دا پَندھ دوہاں وچ وذھن لگ پیا تے اودھر رُوفی تے سلمی دی منزل نیڑے نوں نیڑے ہندی گئی۔

دوہاں نے آپنے آپ نوں اک دوسرے دا پکا ہمسفر بنا لیا تے پیار دیاں گلبہاراں گچھے توں نکل پکے اُتے چلن لگ پیاں

سلمان ہولی ہولی ساڑے دی اگ وچ سڑن لگ پیا۔ تے آپے ای آپنے کندھے ٹوہن لگ پیا۔ کسے دا کی دوس سلمی ہر گل اپنی ماں نال کسے رنگ وچ کر دیندی کسی۔ ایس لئی پئی میں جیون پگڈنڈی توں تِلک ناں جانواں۔

رب دی دین ایں تے کجھ مقدراں دی وی کھیڈ اے۔ نصیب جاگدے نیں تے فیر کسے ویلے خوب ای جاگدے نیں۔ دوجن واری ہوٹل دی بیٹھک نیں اک دوجے

نوں پکا پیٹھا کر دتا۔ گل فیر دوہاں دے گھراں تیک پہنچ گئی تے فیر اک دن دونویں ریشمی ڈوری نال پکی گنڈھ بدھے گئے۔ جنگشن توں گڈی دی پٹڑی دا رخ بدل گیا تے جیون ساتھی اک دوجے نال رل کے پنڈ چک لئی تے فیر چنگی طراں نبھاہ کرن دے جتن شروع ہو گئے۔ اک دن سلمیٰ نے رُوفی نوں ریشمی ساڑھی دی فرمائش کر دتی۔ روفی دا پیو اچا تاجر ہون کارن پتر نوں کوراہے نہیں سی جان دتا۔ پتر ادب کماؤ تے رج کھاؤ۔ روفی دی پڑھیا لکھیا تے سلمیٰ وی۔ دوہاں اپنے سوہرے دے کاروں نوں خوب چکیا۔ مال دی کوئی پرواہ نہیں سی۔ ایدھر فرمائش پئی ادھر راحت ساڑھی ہاؤس انارکلی وچ اپڑ گئے۔ دو گھنٹے بازار یازار وے چکر لائے تے فیر اک بڑی سوہنی بالکل نویں ڈیزائن دی ریشمی ساڑھی ۵۰۰ ٣ روپے وچ خرید لئی۔ تے اگلے دن جمعہ دی چھٹی ہون کارن نویں فلم ویکھن دا پروگرام بن گیا۔ چنگے چنگے لیڑے رُوفی نے پا لئے تو ریشمی ساڑھی سلمیٰ نیں پالئی۔ مڑ اپنی گڈی لے کے میکلوڈ روڈ پہنچ گئے او تھے نویں فلم۔۔۔۔۔ چالو سی۔ ٹکٹاں خریدیاں بکس دیاں تے جھٹ دیکے اندر۔ خوب مزا آوندا رہیا تے نال نال کرداراں تے commentary وی چلدی رہی Interval وچ جھٹ لئی باہر نکل آئے تے برآمدے وچ او اگت سلمان نال ملاقات ہو گئی اوہ تے اگے ای سٹربل کے کوئلہ بن چکا سی تے فیر رہندی کھوندی کسر ریشمی ساڑھی نیں کڈھ دتی۔ سلمان نوں تے لانبو لگ پئے اوہدے کونوں دکھ جھلیا نال گیا سلام دعا تے آخر مردیاں بھر دیاں کرنی سی۔ کینتی تے نال ای او اگت پان دی پیک سلمیٰ دی ساڑھی تے بالکل سامنے والے پاسے سٹ دتی۔ رُوفی جیہڑہ جان دا واہ واہ چنگا سی اونھیں چک سلمان نوں لوڑیاں تے سٹیا۔ جیدے نال اونھوں سٹ وی چنگی لگی تے نال ای عینک دے شیشے ٹٹ گئے تے اک شیشے دی کرچ اوہدی کھبی اکھ وچ لگ گئی تے اوہدیاں چیکاں نکل گیاں مری اکھ گئی جے مر ویکھن

والیاں نوں نظریں آرھیاسی پئی وادھا کس کیتا اے۔ لوکاں مل کے سلمان نوں گھریں پہنچایا تے اوہدے ماپیاں نوں ساری گل وی شنادتی۔ بھئی قصور تہاڈے منڈے دا ای اے۔ سلمٰی اکرم خاموش ہوگئی بھئی کیڈے چاہ نال اپنی مہنگی ساڑھی خریدی تے پورا اک دن وی پہننی نصیب نہیں ہوئی۔ سلمان دا ساڑا ریشمی ساڑھی تے پے گیا۔ تے سلمٰی دی ہاہ اوہدی اکھ لے لئی سی۔ باقی ریشمی ساڑھی تے سلمٰی نوں اگلے جمعہ توں پہلوں پہلوں مل گئی پر سلمان نوں اکھ نہ ملی۔

ساریے ای گونگے

سلیم تے میں دوتویں چیرنگ کراس کھڑے اوس اُچے مینار ولے تکی جا رہے ساں جیہڑا اک کٹھ دا نشان ایں۔ اوس ویلے کوئی تیسھ مُلکاں دے بادشاہ تے وڈیرے ایتھے لاہور وچ کٹھے ہوئےسی۔ اللہ جنت نصیب کرے شاہ فیصل نے رُنج پچا کے ایس نیکی دے کم وچ حصہ پایا سی۔ اللہ نے اوس ویلے چنگا جوڑ میلہ کر دتا تے سب مسلمان دوڈے وڈیرے اک جگہ رُل بیٹھے اے ۲۲ فروری ۱۹۷۴ء دی گل اے۔ اج ایس گل نوں اٹھاراں وَرھے ہو گئے نیں اوس ویلے سب مسلمانوں نوں بڑیاں اُمیداں لگ گیاں سی۔ بھئی سب مسلمان بادشاہ اکٹھے ہو کے غریب ملکاں دے چھٹکارے لئی کجھ نہ کجھ کرن گے مسلمان سوکھے ہوجان گے۔ دُنیا وچ رل کے ایہہ رہن جوگے ہو جان گے پر تقدیراں دے لکھے نوں کون موڑ سکدا اے۔ جدوں بھتیاں دیاں نیتاں ایں خراب ہوں تو اوہ تھوہڑیاں چنگیاں نوں وی لے کے بہہ جاندے نیں۔ گل کوئی نیپرے نہ چڑھی۔ رولا شولا تے بہت ہویا رج رج کے تقریراں ہویاں۔ اپنیاں اپنیاں بولیاں سب بول کے مُنڑ وطناں نوں مار اُڈاری چلے گئے۔ ایتھے رہ گئے صرف گھر والے لیڑے پہانڈے دھون نوں تے کھلارے سمیٹن نوں باقی ساڈے وڈیرے نے اک یادگار بنوادتی۔ آون والے ویکھدے رہن تے سوچی جان کون کون کیتھوں آئے تے فیر کی پُوریاں پا گئے۔ دَور اوہ وی بدل گئے تے سجناں بدل ایہہ وی جان گے۔ پر پچھلے پنج ورھیاں نوں جو ہوئی جا رہیا اے تے اکھاں ویکھی جا رہیاں نیں۔ انج لگدا اے جویں پہانڈا وہلا گھنا شور مچائی جا رھیا اے۔

سیانے کہہ گئے گلاں باتاں نال ڈھڈ نہیں بھردے۔ جناں چر کوئی بھورا اندر نہ جائے۔ تریہہ نہیں بجھدی جدتائیں پانی دو گھٹ اندر نہ لنگھے۔ پالا نہیں ہٹدا جدتائیں چار لیراں سیر پیر تے نہ ہون۔ کھیر نہیں پکدی جدتائیں دُودھ نہ ہووے۔ اوس ہانڈی نوں کوئی تکدا وی نہیں جیدے وچ سلونا نہ ہووے اوس چھابے نوں کوئی ٹوہندا وی نہیں جیدے وچ ٹکر نہ ہووے۔ تے اج زورا وروکیڑا زمانہ ایں ٹرخا بازی دا۔ جدوں جمدے بال ای چانبھڑاں مارن لگ پیندے نیں۔ سیانیاں نالوں ایہہ نیانے بڑے تیز نیں اج کل۔ وال چوں خال کڈھدے نیں۔ سکولاں وچ ماسٹر نمبر گھٹ لادیوے تے اوس نوں چاقو کڈھ وکھاندے نیں۔ پروفیسر کالج وچ اُچی بول پوے تے پستول دیاں گولیاں چلا دیندے نیں۔ راہ جاندیاں جنانیاں دے پرس کھوہ لے نس دے نیں۔ تے جے کلی دوکلی کوئی سوانی ٹری جاندی تے نظر پے جائے۔ جک گڈی وچ سُٹ نس دے نیں۔ جو اوہدے نال واپر جائے پچھ پرتیت کوئی نہیں۔ دن دیہاڑے ڈاکے پے جان، پچھا کون کرے۔ ایہہ نویں پُونگ کئی ہشیار لے پُلس والیاں نوں وی معاف نہیں کر دے۔ بھانویں وڈا افسر ای کیوں نہ ہووے۔ پاپی ایہناں سوچاں وچ ڈُبا پیاسی تے اوا گت سلیم دی گل سُن کے ہلونا کھا گیا۔ اوہ دیکھ اک جنانی نوں لفنگے گڈی وچ پا کے لے گئے نیں۔ پُلس والے بڑ بڑ ویکھی جا رہے نیں۔ لنگھدے پاوندے چپ کیتی اپنے اپنے دھیانے ٹری جا رہے نیں۔ کسے نوں کسے نال کوئی غرض نہیں۔ کوئی مرے کوئی جیوے۔ بس اپنی اپنی پٹی نوں نبیڑن دی سوچ وچ نیں۔ اخباراں والے لمیاں لمیاں گلاں تے بگلے اخباراں وچ چھاپی جا رہے نیں کسے دا کوئی قتل ہو گیا۔ پُچھن والا کوئی۔ کوئی کسے دی زمین تے مَل مار بیٹھا۔ داد فریاد کوئی نہ کوئی کسے دی جنانی کڈھ کے لے گیا۔ اوہنا پچھن والا کوئی نہیں پر جے کسے نیں چنگے چھانڑ لادتے تے فیر کجھ خیر پے جاندا اے۔ نہیں تاں بُھل بُھلا کے بہہ جاؤ سارے

تے روودا اپنی قسمت توں غریب غربے واناں ایں کوئی نہیں پیراں دے کپڑے
جنے مدھے گئے تے جدوں مدھے گئے۔ بس مک مُکھ گئے۔ اُچے لوگ بہت اُچے
چلے گئے نیں۔ تے فیر اُچیاں دی نظراں وی اُچیاں نیں اونہاں دے ڈاک بنگلے وی
وَڈے تے اُچے نیں تے اونہاں دے لیکھے وی اُچے نیں۔ ماڑے تے اونہاں
دیاں گلیاں وچوں لنگھ وی نہیں سکدے۔ تے جدوں لنگھے تے فیر دنیا نوں ایں لنگھ گئے
سلیم کہن لگا یار ایہہ جنانی کون سی۔ کتھوں آئی اے تے اپنے جانے رب کدھر جاناں
سی۔ ہن ایہدا کی حشر ہووے گا۔ یا اللہ توں اسماناں توں سب کجھ پیا ویکھی جا رہیا ایں۔
بندے تے سارے ای تیرے نیں پر ایہناں غریب غربیاں دی کی شامت بول گئی
اے۔ ایہہ صرف رُلن پِسن لئی دُنیا وچ آ گئے نیں۔ ایہہ گل نہیں سلیم۔ رب ویکھدا پیا اے
بھئی کیہڑا بندہ اصلی سچا بندہ بن گیا اے تے کیہڑا اپنے آپ نوں دوزخ دا بالن بنائی
جا رہیا اے۔ سوچ ہر اک دی کم کردی اے۔ کسے دی بہتی تے کسے دی تھوڑی

پر سلیم مینوں انج جاپدا اے جویں یار ایہہ سارے لوگ گونگے بولے نیں۔ کسے
نوں کھبیوں کسے نوں سجیوں چوبہاں وَچ رصیاں نیں۔ کوماں دیاں زباناں بند لگدیاں نیں۔
کوئی کسے نوں روکدا ٹوکدا نہیں۔ سب لوکاں دے نورے کن وی بند نہیں کوئی کسے دی گل وی
نہیں سُن دا۔ شاید سُن کے ای کوئی اثر ہو جائے۔ بالکل نہیں۔ مسیتاں وچ جمعے وی پڑھی
جاندے نیں۔ رب دی کلام سنائی جاندی اے۔ پیارے تے سچے رسول حبیب پاکؐ دیاں
حدیثاں وی سنائیاں جاندیاں نیں۔ پر سچی گل اے بھانویں کسے نوں کوڑی لگی ایہہ ہیں ضرور
اکھاں لگا سب گونگے تے بولے نیں۔ کدے سینتاں وچ وی گلاں ہو جاندیاں نیں پر کدے
کدے سمجھ والی گل بے سمجھی نال گُٹی گواتی ہو جاندی اے۔ آکھن والا کجھ ہور کہندا اے سمجھن
والا کجھ ہور سمجھدا اے کیتی کتری سواہ مٹی ہو جاندی اے۔ بس ایہہ سمجھ لئو بھئی جیہڑے ساہ
گھٹے پئے نیں ایہناں دے باہروں آون دی اُڈیک کوئی نہیں۔ جیہڑا لو لیا مار یا گیا۔ جنھیں

دھون سچے کھڑے کیتی اوہدی شہادت آگئی تے فیر کون کسے نوں روک کے ٹوک کے متھی دے مبت
سرب بن گئے نیں صرف ایہہ وے کہ ایہہ ٹردے پھردے نیں۔ ہلدے جلدے تیں پر مونہوں
نہیں بولدے۔ ڈر دے نیں۔ پھندڈ کولوں گولیاں کولوں۔ چھتر لوں لے توں۔ ایہہ سوچ کے
بھئی بِلّی دے گل وچ ٹلی کون بنھیں۔ جیہڑا اگے ہویا لگا گیا۔ بیگا نے پتراں ساہ دی اُچی
نہیں لین دیناں سلیم یار ۔ چپ کر جائے متاں ڈھائے چڑھ جائے ایتھے سارے
ای گونگے نظر آوندے نیں۔ تے یاں فیر اُچی بول پئے تے چمڑی لہا کئے۔ بول یار توں
تے بول۔ کتے توں وی گونگیاں نوں ویکھ کے گونگا ہوگیا ایں۔ تینوں وی کوئی زہر
پے گئی اے۔

ڈاچی دا دُودھ

ویلے دے نال گلاں باتاں بدل جاندیاں نیں۔ موسم موسم دی گل اے۔ کدے گرمی۔ کدے سردی، کدے برسات۔ کدے بہار باقی سب توں بھیڑی رُت خزاں دی اے۔ جدوں پت جھڑ شروع ہو جاندی اے تے نالے رُکھاں دیاں ٹہنیاں ٹہنیاں ننگیاں ہو کے لنگھدیاں پاندیاں نوں دس دیاں نیں بھئی جوانی اُڈ جائے تے فیر باقی کی رہیہ جاندا اے۔

سجنوں ایہہ سوچن والی گل اے بھئی ویلے توں فائدہ اُٹھاؤنا چاہیدا اے۔ کیوں جو چنگا ویلا چھیتی ٹپ جاندا اے تے بُڈھوان نیں اوہ جیہڑے ایس چانن توں پورا پورا فائدہ اُٹھا لیندے نیں۔

گل چل پئی ویلے تے سمے دی۔ باقی جدوں اپریل دا مہینہ آؤندا اے ایہدے وچالے وساکھ (دیسی مہینہ) شروع ہو جاندا اے۔ اودوں تُسیں کئی واری ویکھدے او بھئی بلوچاں دیاں سوانیاں ڈاچیاں دے دُودھ بھانڈے سِرے چائی پھر دیاں نیں۔ گلی گلی ہوکا دے دیندیاں نظریں پے جاندیاں نیں تے تُسیں اپنے کناں نال آواز سُن دے او۔ لے لو دُودھ ڈاچیاں دا۔ پکا ڈِکھیراں تے لوڑ سواد۔ ایہہ دودھ ویچن والیاں۔ دو۔ دو تن تن دیاں ٹولیاں وچ پھر دیاں نیں۔ سیانے کہہ گئے نیں بھئی فقیر جوگی سپ شینہہ دا دلیس کیہڑا۔ جدھر رون آئی۔ ٹُر پئے۔ کسے دے بدّھے غلام نہیں۔ تے نال ایں کسے دی غلامی اوہناں دا شیوہ اے۔ ایسطراں تُھوڑ گزناں وی نیں۔ اوہ وی اینج گلی گلی محلے محلے ہوکا دیندیاں نیں لے لو گڑے ونگاں چُوڑیاں۔

گھر گھر شہر شہر پھرنا۔ ون سونے بندے جنانیاں دیہاڑی منتھے گلنے۔ کتے ہاسے

بھیڑے کتے وچار دی گل۔ دھندا ای کرناں ایں ناں کسے وی طور طریقے ہو جائے
باقی بندے ایہناں جناںنیاں دے گھراں وچ ای رہندے نیں تے نِکے بال نِکے ساتھ
دے نیں۔ ایہہ خانہ بدوش قسم دے لوک ناں مسیت ناں تعلق تے ناں کسے سکول نال
ڈنگر دے ڈنگو۔ کپشو دے کپشو۔ چِٹے کورے ان پڑھ۔ کوئی واد ھ گھاٹ نہیں۔ سا گا گیر
ایہناں دی آپو وچ ای منڈی اے۔ اک تھاں توں ٹنڈ کانا چکیا تے دوجی تھاں جا ڈیرا لا یا۔
اوتھوں چُکیا تے ہور اگانھ۔ اک دن کی ہویا بھئی گلی وچ اک دودھ ویچن والی نے ہوکا دِتا۔
"دودھ ڈاچیاں دا" ایہہ آواز سُن کے گلی دا اک منڈا "رنگی" گھروں باہر گلی وچ آیا کہن
لگا دے جا۔ دُودھ والی نے آکھیا۔ تیڑے وَنجھ۔ وَت کیناں لیناں ایں۔ بھاوی تے
دَس ناں رنگی نے پُچھیا۔ تیرے ناں نِدھیا کوئی بھاء کرناں ایں۔ لوکاں نوں دو روپے سیر
تینوں ڈیڑھ روپے۔ رنگی بولیا۔ مینوں کیوں ڈیڑھ روپے سیر۔ میں کوئی تیرا جانوں تے
نہیں۔ دودھ والی بولی میرے مَن دی موج اے بھانویں مُفتی کسے نوں گڈوی دو گڈویاں دے
دیواں۔ چل پھر دیہہ چار سیر دودھ۔ رنگی بولیا۔ اچھا جا اندروں بھانڈا تے پھڑ لیا۔ رنگی اندروں
پنج سیر والا ڈول لے آیا تے اوہدے ساہمنے بہہ گیا۔ کہن لگا لے مِنٹ۔ تے بڑ بڑ اوہدے
وَل تکن لگ پیا۔ دودھ والی تِیں سیر دے بھیکے نال چار سیر دُودھ بھانڈے چا پایا کہن لگی
جا نے جاندھیا۔ ڈول تے ٹھکے میرے ہتھ پھڑا۔ رنگی اوس ویلے انج لگدا سی جویں اینی
افیم دی گولی کھا کے نشے وچ ہووے تے ویکھن والا سمجھے پتھر دی مورتی اے۔ جیھڑی ہلدی
جُلدی نہیں۔ دُودھ والی نے اوہنوں باہوں پھڑ کے ہلونا دِتا۔ جاگ او نِدھیا کتے دُودھ
تیرا بلیاں ایں ناں پی جان۔ مُڑ پچھتاوا لگ جائی۔ بانو تے اجے ویہہ گڈویاں دودھ ویچنا
ایں۔ دوپہر توں پہلوں اپنیاں پکھیاں وچ جاناں ایں۔ جھیدے پیسے بھڑا۔ میں ایتھوں اٹھاں موہاں
رنگی اکھیاں ملیاں تے اپنے پنڈے نوں چونڈھی وڈھ بھئی کتے میں کوئی سُفنہ تے نہیں ویکھ
رہیا۔ بانو دے نُورے گوہ نال تکیا تے اُٹھیا تے پُچھیا کنے پیسے لیاواں۔ تینوں حساب

نہیں آوندا۔ ڈوہڑ روپے سیر تے چار سیر دے چھی چھلڑ بنے۔ پھڑا میرے ہتھ۔ کوئی سو
دا نوٹ تے نہیں منگ لیا۔ صرف چار سیر دودھ دے پیسے۔ رنگی ہسیا تے کہن لگا۔ بانو
توں سو دا نوٹ ای منگ لیں آں تے میں تینوں دے دیواں۔ بانو بولی ہلے ہلے حاتم طائی
دی اولاد اپنی تُوتھی تے ویکھ۔ میرا حسن تے جوانی تینوں نظریں آ گئی اے ناں۔ میں اٹھ دے
گل ملی نہیں بُجھی۔ حد مُکائی اے توں۔ میرا ویلا پیا خراب کرناں ایں۔ چک دودھ تے پیسے
پھڑا۔ میں اگے وَنجھاں میرا پندھ وی لماں ایں۔ اُنوں دُھپ وی چُبھن لگ پئی اے۔ تینوں
ایتھے چھانویں بیٹھے نوں کلولاں سُنجھ دیاں پیاں نیں۔ بانو۔ توں گرم ہُنی پئی ایں۔ تُوں میتھوں
سارے ای دُودھ دے پیسے وَٹ لئے تے میرے سامنے جھٹ سارا بیٹھی رہ۔ ناں
تینوں اگے جاناں پے۔ ناں بھار چکناں پے۔ ناں تیریاں لتاں لوہتیاں تھکن۔ تے فیر توں
اپنی نکھی وی چھیتی چلی جائیں گی۔ بانو نیں گوہڑ کر لیا سی بھئی۔ پنچھی آپے ای جال وچ پھس
گیا اے ویلے توں فائدہ اُٹھایا تے کہن لگی۔ اچھا ٹھیک اے جا اندروں وڈا بھانڈا لیا۔
تے میری جان چھٹے۔ لے میں دو گھڑیاں ہور بہہ جاتی آں۔ رنگی وی کچ سی۔ اوہنیں وی لوڑا
پورا چسکا لیا تے موج میلہ لائی رکھیا۔ گلاں ہاناں وچ ویلا ٹپائی گیا۔

مٹھیاں سلونیاں کری وی گیا تے سُنی وی گیا۔ باقی دھراں دوویں اپنیا اپنی تھاں پکیاں
دھیاں۔ رنگی نے زبانا کیتی کار دن دُدھ فیر سارا ای لے لیا تے پیسے بانو دے ہتھ پھڑائے
بانو ویلے بھانڈے سر تے چا لئے تے پچھن لگی نڈھے وَس مُڑ کس دن ہور دُودھ لیا نواں۔ رنگی جھٹ
دے کے بولیا۔ بھانویں روز ای لگی آ ایتھے بھتوڑ کا ہدی اے۔ اسیں وی نوٹ چھاپن والی مشین
لائی ہوئی اے۔ سَودا جیہڑا کتے لئے کدے پچھا نہیں ہٹے۔ بانو اک واری تے چکر کھا گئی گل اے۔ ایہہ گاہک
وَدھیا اے کہن لگی ہلا مُڑ گل تیرے نال پکا ای بھار مُکا نواں گی۔ ایہہ کہہ کے چلی گئی۔ اگلے دن رنگی اوس ٹائم
توں لیکے شاماں تائیں بانو دی اُڈیک وچ بیٹھا رہیا۔ بانو تاں آئی۔ مورکھ نوں پچھے۔ کل کنھیں
ویکھی اے۔

اکھ لگی اے

شاذی نے اپنی جوانی دی پٹاری توں لیڑا چک دتا تے فیر پٹاری وچوں الّھڑ جوانی نے رُج کے باہر جھاتیاں پاؤنیاں شروع کر دتیاں ۔ چناچہ ڈکی رہی نہ ڈکی رہی نے جدوں سر چک کھلوتی تے فیر وڈے وڈے وی اوہنوں پچھانبہ ناں بہا سکے۔ جویں آکھنے چوں بوٹا ڈگا مُڑ اندر مِکدا ای نہیں ۔ بھانویں دس واری اندر رکھو اوہ باہر نوں ایں آوندا اے۔ شاذی دی جوانی مستانی نے دلاور نوں گھائل کر دتا سی اوہ وچارا تقدیر دے چکراں وچ پھس گیا شاذو تے دلوں جانوں قربان پیا ہووے۔ اوہدا ایہہ خیال سی بھئی جان بھانویں ہزار ہووے ہر اک نوں واری واری شاذی توں قربان کر دیواں۔ پر انج زمانے وچ گھٹ ای ہندا اے۔

دلاور نے تھوڑی ہمت توں کم لیا تے صغراں بی بی نال گا نڈھا گنڈھیا۔ صغراں شاذو تے گھر دے کم کردی سی اوہ لالچ وچ آ گئی ۔ تے فیر رُقعے بازی انج شروع ہوئی جویں مری پہاڑ تے گئے جوڑے جانوواں نال ایک دوجے تے برف دے گولے سُٹدے نیں گل ہوٹل وچ ملاقاتاں تے جا اپڑی ۔ بھئی جید ے ہتھ وچ وافر پیسہ ہووے تے فیر اوہ کسے ناں کسے پاسے گُڈی اڑائی جاوے گا۔ خرچن تو دریغ نہیں کرے گا تے نالے جدوں سجن اکھاں دے ساہمنے بانھواں وچ آیا ہوا نخرے وکھاوے فیر مُستیاں کلاں وی جاگ جاندیاں نیں ۔ اوس ویلے تے بادشاہیاں دے سودے دی عاشق لوگ گھاٹیاں وچ کر دیندے نیں عقل جوڑ کا نے نہیں رہیندی۔ تدے ای تے رانجھے نے ہیر دے مگر لگ کے سبھ کجھ لُٹ مار پیرے سُٹیا تے بگانیاں جوہاں وچ ہیر دا کاما جا لگا ۔ ایہہ ناں سوچیا بھئی دُنیا کی آکھے گی۔ گجرات کمہاراں دے

سارے بھانڈریاں دا سودا ای کرا یا کیوں جو وبچپن والی بڑی سوہنی سی تے عاشق دل دے بیٹھا سی تے دِل دین دا نتیجہ ایہہ وی بھگتنا پیا بھئی لیلیٰ دے عشق وچ شک کے مجنوں وانگوں کا ناں ایں ہو گئے۔ دلاور وی اونھاں دیوانیاں دی لائن وچ جا رلگا۔ شادی دے وی طور طریقے ماپیاں کولوں گجھے ناں رہے اونھاں نوں ساری تصویر آپے ای نظریں آون لگ پئی۔ تے فیراوہدی ماں نیں شادی نوں پچھیا بھئی ایہہ کی کرن شروع ہو گئے نیں نئے شادی نیویں اکھاں کر کے ماں نوں ساری گل بغیر جھجھک ہلائیوں۔ بھورا بھورا دس دتی۔ ماں دی سیاہ پٹی تے رل ہے رل ہے جا کے دلاور دے ماپیاں نوں مائی صغراں دے را ہیں گجھیا سنہیا گھل دتا۔ دلاور دی ماں گل سن کے ہکی بکی ہو گئی بھئی ایہہ کی گل اے۔ میں تے اوہدے ساک لئی اپنے بھرا گا مے ول تک لائی بیٹھی ساں ایہہ کی ہویا اے اوا گت۔ سوچیں پے گئی تے اودھروں باہروں دلاور جنہوں شادی نے سارے گل دس دتی سی۔ چاہیں چاہیں سہدا ہسدا اندر وڑیا تے ماں دے ٹِک شروڑ کے بہہ گیا کتھوں آیا ایں تے ایہہ کون لوگ نے جنھاں ساک دا سنیہا گھلیا اے۔ دلاور نے ہمت توں کم لیا تے فیر حوصلے نال بولیا۔ ماں ٹھیک اے شادی مینوں پیاری لگی سی تے بس اسے طراں پیار وَدھ گیا اے۔ بس دونویں اسیں اک دوجے نال دِلوں پیار کرنے آں۔ شادی دی ماں نے عقل توں کم لے کے گل کم لوں سنبھالا دے کے بڑی عقل دی گل کیتی اے ماں توں وی تے دِل وڈا کر تے ہاں کر دے ماں ساڈے گھر گھیو دے دِیوے بل جان گے۔ شادی بڑی سوہنی ایں تے ساڈے گھر چار جو فیرے چانن ایں ایں چانن ہو جائے گا۔

ماں توں ہاں کر دے۔ اَبا دی تے تیرے نال ہاں وچ ہاں ملا دے گا۔ ماں تیرا سارے گھر وچ چنگا رُعب چلدا اے۔ ماں پُتر دیاں لیسیاں نوں چنگی طراں سمجھ دی پئی سی۔ اک دم ہنس پئی تے کہن لگی جا ہنیے بازار تے مائی صغراں دے ہتھ مٹھائی

دا پنج کلو دا ڈبہ دے کے شادی دے گھر گھل دے۔ تے شام نوں میں آپ جا کر شادی دا تلی دھرا وا کر کے آواں گی۔ انشاء اللہ۔

دلاور دیاں وکھیاں چوں ہاسے نکل گئے۔ پنج کی اوہ پورے ست کلو مٹھائی بازاروں لے آیا۔ دو کلو پنجیں منٹیں گلی وچ ونڈ دتی خیر نال سکائی ہو گئی اے تے مائی صغراں نوں پنج کلو دا ڈبہ ہتھ پھڑایا نال دو پیسے یاراں کرایہ پھاڑا۔ مائی صغراں دندیاں کڈھدی اُٹھ دوڑی پچھا نہ نوں۔

گنے منے ٹائم تے دن نوں ویاہ شیاہ۔ واجیاں گاجیاں تے آتش بازیاں نال بڑی ٹوہر نال ہو گیا۔ لینے دینے۔ وری داج دا کوئی انتہا ای ناں۔ کون گنے تے حساب رکھے کتے دُودھ پلائیاں۔ کتے لوہا لنگاہیاں جانے رب کی کجھ ہویا۔ کسر کوئی نہ رہی۔ دو دسٹی دے جوڑے بھانڈے سیٹ، ٹی وی۔ فرج۔ کوکنگ رینج مشیناں سلائی دھلائی مصالحہ پیسن والیاں۔ تے جوس کڈھن والیاں۔ اخروٹ بادام بوکیر دنیا جہان دیاں چیزاں جہیز وچ سجا بنا کے کمرہ گھر دا بھریا۔ سبھ کجھ ہو گیا۔ تے دلاور دا گھر بھر گیا تے نال ہیرے ورگی ووہٹی مل گئی۔ دل دیاں آساں سدھراں پوریاں ہو گیاں۔

تے فیر پہلی رات دونویں جی گلاں باتاں کر دے رہے۔ رب دا شکر وی کر گئے تے اپنے دل دیاں ریجھاں تے سدھراں پوریاں کرن لئی ہور پکے وعدے ہو گئے۔ گلاں گلاں وچ گھڑی تے نظر پے گئی تے ویکھیا بھئی بانگ ہون وچ صرف پنج منٹ باقی رہ گئے نیں تے دلاور نے اک اُباسی لئی تے شادی کہن لگی دلاور ذرا جاگ تے سہی پر دلاور نوں نیند نیہا نپ لیا تے بدو بدی اکھ لگ گئی۔ تے شادی دے موہنوں اوا گت ایہہ بول نکل گیا" بانگیا بانگ نہ دیویں اجے ہن ای سجن دی اکھ لگی اے۔

میرا لونگ گواچا

سیل لگی ہوئی سی۔ مال روڈ تے راجہ صاحب دی دکان اُچیاں دکاناں وچوں اک ہون کارن اوتھے بڑی بھیڑ سی۔ بلّو وی اپنی سہیلی نال سستی جرسی لین لئی اوتھے اپڑ پئی۔

سیانے سچ کہہ گئے نیں کبھی نامی شاہ کھٹے تے نامی چور کھسے۔ فیر ایہہ پرانی تے اُچی دکان ہون کارن راجہ صاحب دیاں سدا ای پنجے گھیو وچ نیں۔ اوتھے اگے پچھے اینی بھیڑ ہندی اے جویں عید لگی ہووے تے سیل فیر سیل اے بلّو نیں اک جرسی پسند کر لئی تے سیلزمین نوں کہن لگی ایہدے نال دا ڈیزائن تے رنگ ہور کڈھدے۔ سیلزمین نے اگوں جواب دتا۔ بی بی ہن رنگ ہور ہے نہیں پیا ایہہ وی چنگا اے پاؤ گے تے بڑا سوہنا لگے گا۔ بلّو اوہدے مُنہ وَل تکی تے کہن لگی دادھے دی گل کیوں کیتی اے۔ میں جنانی کر کے تیرا لحاظ لے گئی آں۔ نہیں تے طماچہ پیندا تیرے مُنہ اُتے جے میرے نال کوئی مرد ہندا۔ اینے وچ ای کرامت وچارا۔ جیہڑا اپنی ٹبّری پتلون لین آیا سی تے کول ای کھڑوتا ہویا سی دڑ اہتھ چھوڑے اوہنیں اپنا ہتھ سیلزمین دے گریبان نوں پا یا تے چنگی کھچی لائی۔ کہن لگّا اَگوں دیا پٹھیا "جنانیاں نال انج لوبی دا ہندا اے۔ توں آرام نال کہہ۔ بی بی جی ایہہ اکو ای پیس اے۔ جے پسند اے تے لے لو۔ نہیں تے کوئی ہور ویکھ لو" نوں ماماں لگناں ایں ایہہ کہن دا۔ پاؤ گے تے سوہنا لگے گا۔ اینے وچ شور مچ گیا پر پھیر چھیتی ٹھنڈ ٹھنڈورا ہو گیا۔ کیوں جو گاہک سچا بن جاندا اے۔ تے دکاندار جھوٹا۔

بلّو جرسی بھل گئی تے " نال دا " سوچ کے۔ کرامت نوں کہن لگی تسیں چنگا کیتا اے چنگی گت بن گئی سو۔ ہن اگانھ نوں کسے نوں چنگی مندی نہیں آکھے گا۔ بندے دا پُت ہووے گا تے فیر اپنی نوں لوہت سمجھے گا۔

کرامت بلّو ولے تکیا تے بلّو نیں اوہدیاں اکھیاں ویکھکے آکھیا تہاڈی بڑی مہربانی میرے دل دی بُجھائی جے۔ ٹھنڈ پے گئی اے سینے وچ کوئی سجن متر ہووے تے فیر مَترے ای آجاندے نیں۔

ایس ویلے میں مُونہوں کجھ ہور ای منگ لیندی۔ ایہہ تے منظوری دا ویلا سی۔

کرامت کہن لگا جی ایسی تے کوئی گل نہیں۔ مینوں کِس اینویں تا آگیا سی بھئی جنانی نال کیوں متھا لاوے۔ اوہ کوئی مرد نہیں۔ مُورکھ ہندا اے۔ بلّو پچھن لگی تسیں کی لین آئے سو۔ کرامت بولیا۔ جی۔ میں تے " وِن وِن " دی چین لین آیا ساں۔ بلّو بولی۔ چھڈو۔ آؤ کتوں ہور دیوی ویکھ لینے آں۔ کیوں جوا کوّرا جے دی دکان ایں تے نہیں ایتھے ہور وی سیٹھ بیٹھے نیں۔ اوتھوں بلّو ہوری تے کرامت دوہاں توں تِن ہوکے " الضاری " بیڈن روڈ دے کول آپڑ پئے۔ گاہک ہن دوہاں بجائے تِن ہو گئے سن۔ جویں کٹھیاں دانہ چگدیاں ککڑیاں دو ہوون تے کلغی والا ککڑ اک۔ چگن دی کٹھے نے کڑ کڑ وی کٹھے کرن۔ گل موتج دی اے ناں۔ پر ایہہ تے گلاں گلاں وچ چھیتی گھیو کھچڑی ہو گئے سن۔ متر وسودا خریدیا وی گیا تے نال ای نواں سودا ہو وی گیا۔ ہان نوں ہان پیارا۔ تے گل بن جاندی اے موقعے نال داہ واہ کُھلیاں ڈُلھیاں گلاں یاناں آپس وچ ہویاں تے نال ای جرسی وی کچھّے تے وِن وِن دی چین دی کچھّے۔ شاید دوہاں دے ہتھّاں وچ سج گئے۔ پر ایہہ لگن لگ پیا جویں کہ ٹی دوہاں دی کوئی چیز اپنے وچ گواچ گئی اے۔

کرامت اُبھڑ بھائے نیں اپنے سینے اُتے ہتھ رکھیا۔ جویں کجھ ہو یا ہووے بلّو نیں پُچھیا۔ جی کی گل اے تہانوں دِل دی تکلیف تے نہیں کرامت بولیا۔ جی ایسے ویلے تاں

میرے سینے وچوں دِل ای نکل گیا اے۔ پتہ نہیں کی ہویا اے۔ بلّو کہن لگی گھابرو ناں۔
چلو پیالہ پیالہ ہری چاہ دا۔ ایہہ نال بیڈن روڈ توں چل پینے آں۔ باہر ٹھنڈ کارن
شاید کجھ اوہر ہوگئی ہووے۔ کرامت بولیا نہیں جی۔ ایہہ کارن کجھ ہور ای لگدا اے۔
"انصاری" توں باہر نکلے بیڈن روڈ تے گئے۔ اوتھے جا کے ہری گرم گرم چاہ پستہ
بادام سپیشل۔ دو دی بجائے ڈھائی والا پیالہ پیتا۔ بلّو پچھن لگی کیوں جی ڈبل چلے گا۔
کرامت بولیا جی کسر ہور ای اے۔ چلو جے تہاڈے کول ٹیم ہووے تے فیر کسے ہوٹل وچ چل
بہنے آں۔ کوئی دل دیاں کرنے آں کوئی دِل دیاں سُننے آں۔ جھٹ لنگھ جائے گا۔ تے فیر شاید
کجھ نارمل ہوجائے۔

بلّو دا دِل تے اگے ای وِحدا پیاسی۔ چاہ دے پیسے پھڑا کے تِنّے ایں ہوٹل
جا وڑے۔ نال ای تے "لارڈز" اے اوتھے اندر بیٹھیاں گلاں کھُل کے ہویاں۔ کیک پیسٹریاں
دی سجی لڑے تے نال کوفی دیاں تن پیالیاں۔

نویں بھانڈے نویں میل۔ نویاں سوچاں تے رُوحاں وی نویاں۔ میل خوب ہوگئے جین
تے جرسی دے۔ واہ بھئی واہ کمال ہوگئی۔ گلاں گلاں وچ بلّو نیں پچھیا ہن تہاڈے سینے دی
درد دا کی حال اے۔ کجھ ٹھیک ہوئی اے۔ ہری چاہ تے کوفی نیں اپنا کمال وکھایا ہونا ایں
بولو۔ کرامت ہس پیا۔ کہن لگا او بھولیو پنچھیو۔ ساڈا اَج دِل ای گواچ گیا اے۔ ہُن ایہنوں
لبھن لئی لمی بھال کرنی پئے گی۔

بلّو بولی کمال اے۔ جے دِل ای گواچ گیا تے فیر باقی رہ کی گیا۔ اینے وچ بلّو دی سہیلی
بولی۔ نہیں بلّو۔ تیرا لونگ کِتھے گیا۔ بلّو نے چھینی نال نک نوں ہتھ لایا تے لونگ غائب۔
نیں کتھے ڈگ پیا اے۔ بیڑا غرق ایس بھیڑ دا۔ خورے پچھلی دکانیں ڈِگا اے خورے
اگلی دکانیں ڈِگا اے۔ بلّو اِکدم سوچیں پے گئی۔
کرامت بولیا۔ کوئی گل نہیں جی۔ اج دو ہاں نال اکو جیہی ہوئی اے میرا دل گواچا

اے تہاڈا لونگ گواچا اے۔ بلو نگ تے نواں وی بن جانے گا پر مینوں تے فکر اپنے دل دی اے۔ میری تے کسے گل وی نہیں سُننی۔ میرے نال لبھاوے گا کون۔ تے کیہڑا میرا گوڑھا سجن بنے گا۔ جیہڑا میرا دل لبھاوے گا۔ بلّو لولی کی پٹے کر دے او۔ اسیں تے اپنی جان دی بازی لا کے وی تہاڈا گواچا دِل لبھا دیاں گے۔ بولو۔ کرامت دیاں وکھیاں وچوں اوس ویلے ہاسہ نِکل گیا۔ بولیا۔ فیر شٹو ہتھ۔ گل پکی اے ناں۔ باقی اسیں تہاڈا لونگ لبھ کے تہانوں موڑ دیاں گے۔ پر تسیں ساڈا گواچا دل اپنے کول ای رکھنا۔ ایہہ بڑا ای ملُوک جیہا کھڈونا ایں۔ جھٹ ایہدے نال کھیڈیا تے فیر اپنے دل دی پٹاری وچ سانبھ رکھیا۔ سجنوں تہاڈی چیز تے موڑ دیں بن دی اے پر میری نہیں۔

بِلّو اک وار جھلی تے چُنی دا پلّو مُنہ اگے کر لیا۔ فیر لولی۔ سانوں اَج دا سودا منظور اے۔ تے کرامت نیں نال ای لونگ بِلّو دی تلی اُتے رکھ دِتا۔ تے فیر بِلّو رے وَسی ہو کے اپنیاں باہیں کرامت دے گل وچ پا دِتیاں۔ بِلّو دی سہیلی اک واری فیر لولی:

"رج کے مُچھو پو مِٹھیاں سر دگنڈ ٹیریاں"

کچ دیاں ونگاں

شہناز وری والے جوڑے وچ وہٹی نہیں کوہ کاف دی پری لگدی سی۔
کرامت نے چھیتی چھیتی اپنا ویاہ والا سوٹ پایا تے دفتر لئی تیار ہو کے آکھن لگا۔
شانو! چل ناشتہ لیا۔ اچھا چن ایڈی چھیتی کاہدی اے، چلے ای جانا ایں۔ اینے وچ
گلی چوں آواز آئی "ونگاں لے لو ونگاں چوڑیاں چڑھا لو" شہناز آکھن لگی۔ جانی بار
ونگاں لے دیؤ۔ شانو سونے دیاں چوڑیاں نال تے تیری ونگی ٹُکی پئی اے پر
میں اپنے چن دا آکھا تے نہیں موڑ سکدا۔ بلا مائی نوں بوہا کھولیا تے مائی نوں
شانوں نے اندر بلا لیا مائی اندر آ کے کہن لگی۔ لے بی بی تیرا بھلا ہووے کرالو ہنی
مائی نے ٹوکرے توں پلا چک کے پاسے کیتا تے ون سونیاں چوڑیاں بہار دے
پھلاں وانگ نظر آرہیاں سن لال، پیلیاں، ہریاں تے رنگ برنگیاں مائی بولی شانوں
چھیتی چھیتی ویکھ کے پسند کر تے چڑھا کے۔ شانوں دا دھیان چوڑیاں ول کھُبھ گیا
تے کرامت چوڑیاں ویکھن والی ول تکی جا رہیا سی اوہ چنبے دی کلی طرحاں اپنے
حسن دی باشنا کھلار رہی سی، اچن چیت ویکھن والی دا دھیان اُپر ہویا تے اوہ بالو
دیاں نظراں توں تاڑ گئی۔ شانوں نے چوڑیاں پسند کر کے آکھیا مائی ایہہ چوڑیاں چڑھا دے
ایدھر چوڑیاں چڑھدیاں جاندیاں سن ادھر بالو دے منہ وچ پانی آئی جاندا سی پر مجبوری
...... ونگاں چڑھ گئیاں تے مائی نے آکھیا بی بی پیسے۔ بالو نے کڈھ کے دساں دا
نوٹ مائی دے ہتھ پھڑا یا۔ باقی پیسے اوہنے شانوں نوں موڑ دتے تے اُٹھ کھلوتی وکھن
لگی بالو جی کچ دیاں ونگاں کچیاں ہوندیاں نیں ٹھوکر لگے تے کرچی کرچی ہو جاندیاں نیں۔
تہانوں پکیاں ونگاں رنبا ہور رہن۔

اُوشا جی

لالہ نرائن داس ہوراں نیں پرماتما کولوں دھی بڑیاں منتاں نال منگی سی تے فیر اک دوجہاں نیں اونہاں دے کھیڈن نے دل پرچاون لئی۔ اُوشا دے دتی تے اوہدے جمن تے لالہ نرائن داس ہوراں نیں وڈھیا پوجا دا پربندھ کیتا فیر اوس دن شام ویلے خاص مندر وچ پوجا کروان لئی وڈھیا مٹھائی دا بندوبست کیتا گیا۔ پجاری وی اک دن بڑا اچھیا ہویا سی۔ تے اُوشا دی ماں نیں پوجا کرن والیاں سوانیاں دے لیڑے وی اکو رنگ دے سب لئی تیار کروائے ہوئے سن۔ معلوم ہندا سی جویں سکول دی پریڈ لئی یونیفارم وچ بچے تیار کھڑے نیں۔ سکولاں وچ بینڈ وجدا اے پر ایدھر مندر وچ گھنٹیاں کھڑک رہیاں سن تے فیر رنگ برنگیاں موم بتیاں نال سماں ہور چمکیلا بنیا جاندا سی۔ بجلی دی لو تے اپنی تھاں پر چھیڑیاں چمکاں رنگیلے لیڑے اکو رنگ دے۔ مار رہے سن اوہ گل ای ہور سی تے لوکی ویکھن والے واہ واہ کردے رہے۔

پوجا نوں مکھوں سب لوکی اُوشا دے گھر اپڑ گئے کیوں جو شگن گھر وی منائے جانے سن تے فیر خوب محفل گرم ہوگئی سی۔ سب کڑیاں چڑیاں نے رل مل چنگا رنگ جمایا تے نالے نچنا گاؤنا ہندو دھرم دا حصہ اے ناں تائیں تے ایہہ سب لوگ گاون وجاون تے نچن نوں بہت چنگا جاندے نیں گل اپنے اپنے دھرم دی اے بھاویں مسلمان ہووے۔ سکھ یا عیسائی ہووے۔ سب اپنے اپنے مذہب تے قائم رہندے نیں۔

گل اُوشا دیاں منتاں لاہن دی سی تے فیر ویلے دے نال نال اُوشا جی نوں سکولے پایا گیا تے فیر کالج دی ہوا وی چکھی۔ جد تائیں بی اے پاس کرلیا سی تد تائیں

اُوشا جی مٹیار ہو چکی سی۔ باقی انگریزی ڈراماں تو آڈ۔ جیہڑے ڈرامے اُوشا جی نال نال پڑھدی رہندی سی۔ اوہ اک افسانے وار وُپ دھاری جارہے سُن۔ گائیڈ لائن واری جار ہی سی تے ٹرام لائن تے خُوب دوڑی جاندی سی۔ افسانیاں دے پڑھن نال اُوشا ذہنی طور تے اک افسانہ بن گئی سی۔ تے فیر افسانے نوں پُورا کرن لئی سُندر کمار اوہدے سُفنے دی تعبیر بن گیا سی۔

کالج دے دناں وچ ای پہلی ملاقات سُندر کمار نال ہوئی سی۔ تے فیر پنچھی آپے ای پنجرے وڑ بیٹھا سی۔ پر دوہاں پنچھیاں دے چہکن دی آواز ہور وی سُندر ہو گئی سی تے فیر اِنج لگدا سی بھئی پکھیرو دو بولدے نیں۔ زباناں دو ہلدیاں نیں پر آواز دوہاں دی اک آؤندی اے۔ جھوٹی سب نوں سُندر لگدی سی زمانے دیاں ریتاں گھٹ وَدھ ای بدل دیاں نیں۔ جدوں دو۔ جی کٹھے ہو جان۔ تیجا ایہوں کولوں وَٹ کھانا شروع کر دیندا اے بھئی کِسے نوں کی ڈِھڈ پیڑ۔ میاں بیوی راضی تے فیر کی کرے گا قاضی۔

لالے نرائن داس نیں اُوشا بڑیاں مَنتاں مَن کے بھگوان کولوں لئی سی۔ ایہہ تے بھگوان وی دیندا اے جدوں جی کرے۔ جنہوں جی کرے دَب کے رَجا دیندا اے۔ اُوشا تے سُندر کمار دے پریم نوں سَت پھیریاں نیں پکا ای رنگ چڑھا دتا۔ فیر سُندر کمار کِنّاں خوش سی۔ اوہدی سندری اُوشا نے رَج اوہدی جھولی وچ اپنا آپ پا کے سُندر دی جھولی بھر دتی۔ خوشیاں نال چاواں نال سُندر کمار دی ماں نیں وی بڑے شگن کِیتے۔ پوجا کروائی۔ پُجاریاں دیاں جھولیاں بھریاں تے جے کسے نیں آکھیا۔ ممّی ایتھے جی کوئی وَڈی مَنّت وی من لئو تے جواب دِتا ویلا آون تے دلیوہ گھٹ نہیں کراں گی۔ دُونی دُونی۔ پُوجا تے دُونی دُونی مٹھائی وَنڈاں گی۔ پوجاریاں نوں راضی کر دیاں گی تے مَندر وچ ساریاں نویاں تے نکور گھنٹیاں بنوا

دیاں گی گل مَنّت مَنّن تے ویلا آون دی سی ۔

سُندر کار جاگیردار دا پُتر سی. پڑھائی تے اونھیں دُنیاداری لئی کیتی سی اوتھوں کاہدی تھوڑ سی ۔ پر ۔ سرت پھیریاں والا چکر اوہدی جندجان سی ۔ درا اُوشا جی "ہر کوئی ایہہ ای کہندا اسی بھئی کیسے اُچے مندروں چرائی ہوئی مورتی لگدی اے ۔ تے بناون والے نیں رِیجھاں لاہ لاہ کے بنایا اے ۔مِتر وکدے ایہہ وی کسے سوچیا اے بھئی شکلاں سوہنیاں نال مُقدر گھوٹ ای سوہنے ہُندے نیں تے ایسے طراں کوہجیاں شکلاں نال گھٹ ای مقدر کوہجے ہُندے نیں ۔ ایہہ تے رب دی دین اے جنھوں جو چاہوے دے دیوے کِسے نوں اک چیز دیوے تے دُوجے نُوں نال ڈیوے ۔ تے کسے نوں دوتویں ایں کھوہ کھاتے ۔

سُندر کار نیں پہلا سال بڑیاں سدھراں تے آساں وچ لنگھایا. بھئی ساڈے کول وی اک گُڈیاں پٹولیاں نال کھیڈن والی گُڈی آوے گی یا جو پر ماتماں دے ۔ بڑے چا ۔کراں گے تے دِل پرچاوا ساڈی جھولی دا شنگار بن جائے گا ۔ پر سچے مالک دے کماں وچ کوئی دخل نہیں دے سکدا ۔ اُوشا تے سُندر دیاں ریجھاں کلّی نال .مدھانی دا مگوں ٹنگیاں رہ گئیاں .بھانویں اُوشا جی نیں تِنّاں سالاں وچ اپنے دھرم دی چھانویں یاں ھیں تھائیں اپنی کوکھ ہری کرن لئی پُورے پورے جتن کیتے ۔ پر خیر کیتوں نال ملیا. کیوں جو ۔ سچے سائیں دے حکم توں بغیر تے پتّہ وی نہیں ہل سکدا اے چاہوے تے خالی جھولیاں بھر دیوے تے جے ناں چاہوے تے بھریاں جھولیاں مِنٹاں سکنٹاں وچ خالی کر دیوے کون پُچھن والا اے ۔ کوئی اوتھے دم نہیں مار سکدا ۔ سُندر جھیڑا بری قابو کری بیٹھا سی ۔ اپنیاں سدھراں تے ریجھاں دی ۔ چِتا جلا بیٹھا سی ۔ اُوشا اپنی وِہلی جھولی بھرن لئی سارے جتن کر بیٹھی سی تیجے موتیاں نوں کھیہہ وچ رول بیٹھی سی ۔ اوہدا اندرول تے کوتَر کورا کاغذ یاراں مُکنیاں نال چھیکو چھیک ہو چکا سی ۔ پر اُوشا جی

کوکھ خالی دی خالی رہیہ گئی۔

اک دن کرنے کم رب دے گلی وچ اِک سائیں بابا نیں صدا دِتی بھئی کسے نیں پھل گلاب دالیناں ہووے تے پرماتماں نال کرے سودا۔ اج بھگوان بڑا کجھ وَنڈی جار ہیا ہے جنہوں لوڑا ے جنہوں بھفوڑا ے۔ نکلے بُوہے توں باہر۔ تے سچے دل نال بھگوان کولوں منگ کے جھولی بھرا لوے۔

ایہہ آواز اُوشا جی نیں وی اپنے کمرے وچ سُنی تے اُٹھ دوڑی۔ سُندر وی پچھے پچھے ویکھن گیا۔ بھئی اِکدم ایہہ کی ہویا اے۔ اُوشا کدھر نَس پئی اے ۔ اپنے جپ وچ اُوشا کوڑیاں اُتر کے سائیں بابا کول آپڑ پئی۔ بولی سائیں بابا۔ اج بھگوان نوں میرے آتے مہربان کرادیوہ۔ تُسیں جو مَتت آکھو، میں ہُن مَن لاں گی۔ پر سائیں بابا۔ اج میری جھولی وِچ خیر لوا دیوہ۔ اج بھگوان میری لاج رکھ لوے۔ اج سُندر دی آس پوری ہو جائے تے اسیں بڑے بڑے چاکراں گے ایس مندر وچ مٹھائی دے ڈھیر لادیاں گے۔ پجاریاں نوں خوب رجا کھواواں گے۔ دونویاں مورتیاں وی مندر وچ رکھوادیاں گے پر سائیں بابا اج میری جھولی خالی نہ رہیہ جائے۔

سُندر اُوشا دے ہاڑے سُنی جار ہیا سی۔ تے اوہدیاں اکھاں وچ آساں تے ریجھاں دے اتھرو آ گئے سن۔ دِلوں بھگوان وَ سّی سی۔ تے اکھاں اوہدیاں اُوشا وَلے سَن۔

سائیں بابے نیں اُوشا نوں پھڑ گل نال لالیا۔ تے آکھیا تُوں ہن اپنے مَن وچوں مَیں نوں کڈھ۔ رب تینوں حُسن تے سُنھپ دِتا۔ تُوں لوبھ ت اکڑ وچ آ گئی تے فرعون دی ریس کر لئی تینوں تال ایں تاں بھگوان نیں ٹھکّے سٹ دِتا اے۔ اپنے جی وچوں ہنکار تے مَیں نوں کڈھ سٹ۔ تے سچے دل نال توبہ کر لے۔ بھگوان کولوں معافی منگ لئے۔ تے اوہدے ناں دی اک سونے دی مورتی مندر وچ

رکھن دی پکی نیت کر لئے۔ تے تیری جھولی اوہ سوہنا مالک اج ای بھر دے گا۔
مینوں منظور اے سائیں بابا۔ میں اج سچے دل نال توبہ کر لئی اے میں شرم
وچ ڈُب گئی آں۔ میں اپنی آکڑ تے بوہت ای شرمندہ واں۔ آج مینوں معافی مل
جائے۔ اوہدے کرم دی نظر آج میرے تے پے جائے۔

سائیں بابا نیں اُوشا دے سر تے پیار دِتا تے آکھیا۔ پُتر جا گھر نوں۔ تیرے
تے رب دی مہر ہو جائے گی۔ اُوشا پریشانی وچ پچھانہہ پرتی۔ تے شُندر اوہدے
پچھلے پاسے کھڑا اوہنوں ویکھ رہیا سی۔ اوشا نیں بے وسے وچ اُچی ساری چیک ماری
تے شُندر دے گلے لگ گئی۔ شُندر توں وی مینوں معاف کر دے۔ میں اپنا سب کجھ
گوا کے وی کجھ نہ لبھ سکی۔ مینوں معاف کر دے۔ تے فیر مینوں بھگوان وی معاف کر دے
گا۔ شُندر دا دل اوس ویلے موم وانگوں پگھر چکا سی۔

سائیں بابا دی سدا نیں اوہناں نوں اک اُمید دے دتی سی۔ بھگوان وَلوں وی
اُوشا نوں معافی مل گئی سی۔ کیوں جو اوہدی آکڑ ندامت دی اگ وِچ سڑ گئی سی۔ دل
اوہدا صاف ہو گیا سی۔ پچھلیاں کیتیاں تے اوہ نادم ہو گئی سی۔ سادھو بابا دی نیکی نیں اوہناں
دیاں نیتاں ٹھیک کر دِتیاں سن۔ اُوشا جی کھجور دے سرے توں تھلے زمین اُتے آ ڈِگی
سی۔ کبیر ہنکار توں پکی توبہ کر لئی سی۔ تے فیر بھگوان نیں گھر دے مندر وچ اک
چھوٹی جیہی مورتی دی نیں رکھ دتی سی۔

اُوشا تے سندر اک واری فیر شُندر توں شُندر ہندے گئے تے فیر جد ویلے
دے نال نکی جیہی مورتی مندروں باہر آ گئی تے اک واری فیر وڈے مندر دے وچ رج
گھنٹیاں وجیاں۔ پوجا ہوئی۔ مٹھائیاں وَنڈیاں گئیاں۔ اوس ویلے اُوشا تے سندر۔ وڈے
مندر دی مورتی دے ساہمنے بیٹھے پوجا کر دے کنے شُندر پئے لگدے سن۔

ٹانگا آگیا کچہریوں خالی

ریشماں تے جبرو دے پیار دی کہانی کدے وی نئیں بھلے گی جیدوں دوہاں دی جوڑی ملی سی سارے جگ وچ دُھماں پے گئیاں سن۔ ریشماں جبرو دی ماسی دی دھی سی۔ دونویں اکو ہان دے سن دوہاں دیاں مانواں دا آپو وچ پیار وی بڑا سی تے گل اوہناں کدے ایہہ نئیں سوچی سی بھئی جبرو کوئی اجیہا کم کرے گا جیدے نال گلی گلی محلے محلے تے فیر سارے جگ وچ دھماں پے جان گیاں

جبرو چھوٹے ہندیاں توں ایں بڑا انیز سی۔ کسے دی گل سنن نوں اوہ کدے وی تیار نئیں سی۔ مکدی گل ایہہ دے بھئی اوہ بڑا اکھڑ سی اوہ ہر قیمت تے اپنی گل منوا لیندا سی۔ بھانویں کتاں خُن کرنا پے جائے اوہنوں اوہدے یار بیلی وی اودھے ڈھب دے مل گئے ٹولہ چنگا بن گیا ہوے ہوے ویلے دے نال نال سیانے ہُندے گئے تے اکھاں وی چنگیاں کُھل دیاں گیاں

ہُن دیہاڑے آ گئے مار دھاڑ دے کر دیاں کر دیاں چوراں تے ڈاکواں دا ٹولہ مشہور ہو گیا۔ واگاں کُھل گئیاں تے جیدھر منہ چُکیا واردات جا کیتی۔ بھڑ ائی کسے نوں دِتی نال۔ اُچکیاں ہیرا نہ تے پُلس نال وگاڑ دھماں پے گئیاں مارے گئے لُٹے گئے تے پُلس والے وچھے نپچے لبھدے پھرن۔ اوہناں ڈیرے ہُن شہروں باہر لائے سن۔

ایدھر ریشماں بڑی پریشان سی تے خموشی دے ماریاں اوہدیاں اکھاں وچ ہنجو نئیں سی مُکدے۔ اوہ وچاری کسے نال گل وی نئیں کر سکدی سی۔ ماں اوہدی ٹوٹو لوے۔ بھئین نوں آکھے گل وَسوں باہر ہو گئی اے۔ میری دھی جیوندی قبر وچ پے گئی اے نال کتے جان جوگی ناں کِسے دے متھے لگن جوگی رہئی۔

کدے کدے جبرو ریشماں نوں چوری چھپی رات دے انھیریاں وچ ملن آوندا سی۔ اوہنوں ڈر تے ایہہ ہے ای سی بھئی پُلس پچھلے پئی ہوئی اے۔ کیوں جو ایہناں کتے ڈاکا ماریا کِتوں چوری کیتی کسے راہ جاندے نوں خنجر وکھا کے لُٹ بوجھے وہلے کرا لے۔ اوہناں دے ایہہ ای کارے سَن، بدمعاشاں والے، اُچکیاں والے۔ جبرو جد موقع ملے ریشماں نوں آکے راتوں رات پیسے ورتن نوں دے جاندا سی ہر واری اوہ منتاں ترلے کردی سی۔ آکھے جبرو توں کیہڑیاں جنجھلیاں وچ اپنے آپ نوں پھسائی بیٹھا ایں تے نال میرے وی نصیباں نوں ساڑ سُٹیا ای۔ کوئی عزت دا کارا کر کے حق دی روزی لیا تے عزت نال بہہ کے دونویں جی کھائیے۔ عزت دی سُکی روٹی ایس حرام دے پراٹھے تالوں کروڑ درجے چنگی ای۔ بھانویں سلُونا نال نہ لبھے چلو اچار ای سہی۔ جبرو توں کدے وی ایہہ نئیں سوچیا۔ بھئی ایس گوشت تے ککڑاں دی یخنی کولوں دال تے اچار ڈھیر چنگے نیں۔ جس موڑ تے توں ہُن اپنے یاراں بیلیاں نال اَپڑ پیا ایں۔ ایتھوں پچھانہہ کدے وی کوئی نئیں مُڑ ریا۔ بس اوہدوں جدوں پُلس مقابلے وچ اپنی جان گوا کے پچھلے روندے رہن تے وَین پاندے رہین۔ جان والے دی تے جان چھُٹ جاندی اے پر عذاب پچھلے جھلن لئی۔ تاں کوئی اولاد دا وارث بنے تے تاں کسے اوہدے ٹبر دی خبر سُرت لینی۔

اللہ دی مرضی تے اوہدے حکماں دی گل۔ اوہناں دے گھر دیوا نہ بلیا۔ بل دی کس طراں سکدا سی۔ لوکاں دے دلاں دیاں ہاواں کدے کسے نوں پھلن نئیں دیندیاں تے نالے ظالم نوں معاف کون کر دا اے۔ رب ولوں اوہناں نوں ایہہ مار پے گئی بھئی گودی ریشماں دی خالی دی خالی ای رہی۔ اودھیاں سدھراں دل وچ ای رہ گئیاں۔ کتھوں پوریاں ہونیاں سن۔ ہوکے لینے اودھے لیکھ وچ لکھیا گیا سی۔ نموشی جگ دے دوجے پاسے۔ اکھ چک کے کسے نال گل نئیں سی کر سکدی۔ دوہیں جہانیں ماری گئی۔ وچاری لیکھاں نے نصیباں توں ہار کھا بیٹھی گل اینھے نئیں مُکی مُکی کس ویلے۔ جدوں جبرو تے اوہدے یار پُلس دے ڈھائے چڑھ گئے۔

بیگانے مینڈاں اُچی ساہ وی نئیں سی لین دِتا۔ ہتھکڑیاں تے بیڑیاں اوہناں چاراں نوں پُلس والیاں لوا دِتیاں۔ مقدمے درج ہو گئے۔ وِنج ست تے کوئی چیز ای نئیں سی۔ پورے پندراں مقدمے، جنہاں وچوں تن قتل دے۔ پنج ڈکیتی دے تے۔ چوری دے ست مقدمے سن۔ چھوٹی موٹی ہیرا پھیری کسے کھاتے ایں نئیں سی۔

مقدمے پکے کر کے پُلس نے عدالتاں نوں دے دِتے تے فیر کم چل پیا۔ ہن حوالات وچ ریشماں ملاقات کرن لئی ماں دے نال چلی جاندی سی۔ اوتھے رون دھون تے واویلا دا کی فائدہ سی ریشماں لئی ایہہ وی اک وڈی گل سی بھئی گھر دیواای نہ بلیا۔

مِترو جیہڑے لوکاں دے گھراں دے دیوے گُل کر دیندے نیں اوہناں دے اپنے گھر کدے وی دیوا نئیں بل سکدا۔

ریشماں صبرو تے شکر دے گھٹ پیندی جاندی سی۔ پر جے کِتے اوہدی جھولی بھر جاندی تے فیر اوہ دیل پرچاوا بن جاندا۔ سجنو ایہہ رب دے کم نیں کسے ویلے کیتیاں دی سزا ایتھے ای دے دیندا اے تے اگلے جہان جانے کی واپرے۔ ریشماں وچاری جیبھ وی نئیں سی ہلا سکدی۔ اڑن جوگی نہ رہی پر۔ جو بیگانیاں کُتر چھڈے سی۔ گھُٹاں وَٹ گئی۔

مقدمے جیہڑے ویلے چالو ہو گئے شہادتاں شروع ہو گئیاں۔ ثبوت پکے مِل گئے۔ لیکھ جبرو دے وی ہار گئے۔ جج نے فیصلہ ایہناں چاراں دے خلاف دے دِتا۔ فیصلہ سچا سی۔ دوش کسے دا کوئی نئیں سی۔ گھر بیٹھیاں مانواں دھیاں نوں پُلس والے آ کے دسیا۔

بھئی چاراں نوں سَت سَت سال دی قید تے وِیہہ وِیہہ ہزار روپیہ جرمانہ عدالتاں نے فیصلہ سنا دِتا اے۔ جبرو دا پیو تے چاچا ٹانگا لئی گھراں نوں آؤندے پے نیں۔ پُلس اوہناں چاراں نوں ہن وڈی جیل لے گئی اے۔ ایہہ سن دیاں ساری ریشماں

دیاں ڈاڈاں نکل گئیاں تے نال ای اُچی اُچی رووݨ چِیکن لگ پئی جانے رب جیوندے جی جیرو نور ے گھر آؤندا اے کہ نئیں۔ الیس ساہ دا کی وساہ اے ناں اوہدا پتا تے ناں میرا پتا اپنے چِر دِوچ بو ہے اگے ٹانگے آنے دی آواز آگئی تے اوتھوں لنگھدے اِک مُنڈے میں لوںلی پائی۔ ٹانگا آگیا کجھ لویں خالی تے سجناں نوں قید لول گئی۔

مکئی دی چھلّی

سمے سمے دی گل ہندی اے تے نالے رب دیاں نعمتاں دی کی گنتی ہو سکدی اے ہر گرمیاں سردیاں، برسات بہار ہر موسم دے نال پھل سبزیاں تے بدل جاندیاں نیں گرمی شروع ہون لگے تے لوکاٹ تراں، کھیرے تے سیو بیر شروع ہو جاندے نیں، گرمی مچدی اے تے خربوزے دا زور ہو جاندا اے، تے جدوں سیال شروع ہو جائے فیر شکر قندی سنگھاڑے، کیلے، مالٹے، گنا، گنڈیری خوب چلدے نیں، پر جیہڑا سواد مکئی دی چھلّی دا آؤندا اے اوہ گل ای وکھری اے بھانویں اُبال کھاؤ بھانویں بھُن کھاؤ نے بھاویں بھٹی دا نے پہا کے چبی جاؤ۔ رنگ برنگے سواد، تسیں کئی واری ویکھیا ہووے گا بھئی ٹرکاں دے وڈے رکھاں دے تھلے، کوٹلے پکھائی ہتھ وچ پکھا پھڑی کئی وچارے دہاڑی کمان لئی بیٹھے چھلیاں بھُنی جاندے نیں، تے فیر راہی پاندھی لنگھدے راہ وچ رُک جاندے نیں، اک چھلی دینا چنگی طراں بھُن کے، دانے کالے نہ ہون، کچی وی نہ رہے۔ دانے ذرا کھڑے کھڑے رہین، چھلیاں اُبلیاں دی ایسے ای طراں چھابے وچ رکھ کے مرچ مسالا لا کے لوکاں نوں کھوائی آوندے نیں گل اپنے اپنے شوق دی اے بھٹیاں وچ چھلیاں دے بھورے ہوئے دانے بھُن بھُن کے ریتا چھاننی نال چھاننا کے بالاں دیاں جھولیاں بھریاں جاندیاں، ماواں کولوں خرچن نوں پیسے جو مل جاندے نیں۔ پر آسیہ دی گل وکھری نکلی۔

اک دن اوہ لارنس روڈ تے گڈی لئی جا رہی سی باغ دے وڈے گیٹ کول اک آدمی بیٹھا چھلیاں بھُنی جا رہیا سی، مُوڈ آسیہ دا چھلی کھان دا بن گیا، جھٹ گڈی نوں بریک لائی گھیٹ دی آواز سن کے لوگ گھبرا گئے آسیہ کار دا بوہا کھولیا تے سر دے لٹاں والاں نوں جھٹکا دے کے کار چوں باہر نکلی، بولی اک چھلی بھُن دیوہ، بی بی جی ذرا اگی ہودے

یاد او دھیا، آسیہ نوں کی پتہ دو دھیا کی ہندی اے اوہ تے گلبرگ دی وسنیک سی، کہن لگی بس بکی ہووے کچی نہ ہووے چھلی والے نیں چھلی بھن کے چھلڑ وچ رکھ کے پھڑا دتی بھٹی گرم نال ہتھ نہ سڑ ے، کنے پیسے جی اٹھ آنے بی بی جی، آسیہ نے برس کھول کے ہتھ وچ پایا تے روپے والا نوٹ اجے باہر نہیں سی کڈھیا تے دو جے گاہک نے جھٹ دیکے اٹھانی پھڑا دتی لے بھائی، آسیہ ایہہ دیکھکے حیران ہو گئی بھئی دوجا بندہ اٹھانی پھڑان والا اکرم اوہناں دے نال دی کوٹھی والا سی، ویکھ کے ہس پئی تے کہن لگی "خانم طائی دے پوترے، لیکے دیئ سی تے فیر سونے دی رنجیری لیکے دینی سی، مکئی دی چھلی دے آٹھ آنے کی دتے۔

اکرم بولیا۔ آسیہ چل بہہ گڈی وچ، توں کیہڑی روز بروز سفارش کرنی ایں، نوں من لو ہاقیم ایں ہی تے نالے سجناں کولوں سونا کوئی چنگا اے اسیں تے جان دی دے دیئے پر جے کوئی منگن والا ہووے، نالے اج تے سجناں نیں موہنوں منگ منگی اے۔

فیر دونویں اوتھوں اپنی اپنی گڈی وچ سدھے شوہے بازار جا وڑے، تن چار دکاناں تے کئی نمونے ویکھے، اخیر اک پسند آگیا، آسیہ نے مُل کروا کے رنجیرا اپنے گل وچ پالئی اکرم نے پیسے سنیارے دے ہتھ پھڑائے تے اوتھوں ٹُر پئے۔ اکرم نے آکھیا، آسیہ چل ہن چھلی دے ہضم کرن دا بندوبست کریئے تے سدھے لاہور ہوٹل اپڑ پئے، خوب گپ شپ ہوئی تے نال نال کافی دیاں پیالیاں پھڑن تے رکھن دیاں باریک باریک آوازاں وی آؤندیاں رھیاں۔

اوتھے بیٹھیاں گلاں باتیں وچ اک گھنٹہ پنجاہ منٹاں وچ گذر گیا، اکرم بولیا۔ آسیہ باراں وج گئے نیں، ہیں اجے ٹی وی سٹیشن وی جانا ایں، میرا اوتھے پروگرام ایں تے فیر ملاں گے۔ آسیہ نے اوسے ویلے نال جان دی خواہش کیتی۔ چلو سجنو ہور رونق لگ جائے گی۔ پیسے دی ملدے نیں تے عیش بہاراں وی ماں نیں۔ دویں فیر ٹی وی اسٹیشن جا پہنچے اوتھے نویں بندیاں نال ملاقاتاں ہویاں تے خوب سوادی گلاں باتاں ہویاں، اوتھے

اک فن کار نال آسیہ گلاں گلاں وچ بڑی گھل مل گئی تے جیہڑے ویلے اوتھوں بائی بائی کر کے ٹکلن لگے ہا آسیہ نے دعوت دتی، رشید آج چار وجے تسیں ساڈے ولے چاہ تے آؤ ناں، حضور انکار کون کر سکدا اے۔ رشید نے آکھیا تہاڈی چاہ تے چاہ نال بھرم ہووے گی، بندہ ہتھیں تھیں حاضر ہو جاوے گا دعوت دا بہت بہت شکریہ!

اکرم ایہہ گل سن کے سڑ بل گیا، پر ہن چپ رہیا کیوں جو آسیہ نوں لے کے تے اوتھے آپ ای گیا سی تے فیر شمع تے پروانے جانے کتھوں کتھوں۔ لو ویکھ کے آڈگ دے نیں تے جیہڑا نیڑے لگا، اوہ اوتھے ای پہھڑ تھاہو گیا۔ قصور پروانے دا نہیں، شمع دا ہندا اے۔ اکرم ایہہ گل بھل بیٹھا سی، بھئی پنجریوں نکلے پنچھی دا کوئی اعتبار نہیں، کدھر اوڈاری مار جاوے تے کیہڑے رکھ دی کیہڑی ٹہنی اُتے بہہ جاوے تے فیر ای وی ہو سکدا اے بھئی بہندیاں سارا ای فیر اڈاری مار دو جے کسے رکھ تے جا بیٹھے۔

اکرم تے آسیہ دونوں گھریں جا پڑے۔ اوس دن ٹھیک چار وجے رشید آسیہ دے گھر اپڑ پیا تے فیر دوہاں مل بہہ کے رج رج گلاں کیتیاں، آسیہ تے رشید دونویں چنگے گھیو کھچڑی ہو گئے، آسیہ اپنا دل رشید دے حوالے کر دنا تے اپنے پیار دی نشانی سونے دی مندری انگلی وچ پادتی، رشید بہت خوش سی۔

آسیہ اگلے دن اکرم نوں سونے دی زنجیری ایہہ کہہ کے موڑ دتی بھئی گل من ملے دی اے میں بڑی شرمندا آں، مینوں معاف کر دیو، میں اپنا جی رشید نوں دے بیٹھی آں، اکرم اوس ویلے مٹی دا بُت بنیا آسیہ ول تکی جا رہیا سی، موں ہوں ہاں کچھ وی نہ بول سکیا، جادو جویں کسے کر دتا ہووے تے زبان گنگ ہو جاوے۔ آسیہ فیر کوٹھیوں باہر نکل گئی

رشید تے آسیہ فیر اک دوجے دے ہو گئے تے قاضی دے دو بولاں نیں اوہناں نوں پکی گنڈھ وچ بنھ دتا، اوہ گنڈھ جیہڑی دُھر درگاہوں بجھ گئی سی۔

اک دن آسیہ تے رشید اکٹھے ای لارنس روڈ توں لنگھے تے اوسے گیٹ اُتے

چھلیاں بھجنن والا بیٹھا دہاڑی لائی جا رہیا سی، دوہاں ویکھیا تے آسیہ بولی، رشید چھلّی اے
بریک گڈی نوں اک دم لگ گئی، بھائی دو گرم گرم چھلّیاں تے جھٹ وچ اوتھاں دوہاں
دے ہتھ وچ گرم گرم چھلیاں آ گئیاں، پیسے ہن اکرم نے نہیں رشید نے دِتے سی،
تے گڈی اگے چل پئی۔

جوڑی رل گئی

ناصرہ بی اے پاس کرن توں بعد نوکری دی تلاش وچ نکل پئی۔ ہر روز اخبار دے اشتہار "ضرورت ہے" پڑھدی تے کئی جگہاں تے انٹرویو دے دتے۔ پر گل نہ بنی۔ اک دن اونہیں "اک سکول وچ استانی دی لوڑ اے" اشتہار پڑھیا۔ کوالیفکیشن بی اے ضروری سی۔ تے جے اضافی ڈگری ہووے تے فیر کمال۔ نوکری ملنی فیر بالکل یقینی سی۔ اللہ دا ناں لے کے ٹر پئی۔ پرنسپل نے انٹرویو لیا تے اوہ اُستانی چُنی گئی۔

ماپے وی خوش ہو گئے چلو آہرے لگی رہے گی تے نالے چار پیسے وی آون لگ پین گے۔ اپنا گزر چنگا کرے گی۔ کوئی پیسے دی تھوڑ تے نہ رہے گی۔ سکول آن جان دا سلسلہ شروع ہو گیا۔ تنخواہ ۱۵۰۰/- روپے مہینہ لگ گئی۔ اک دن اوہنے چھیتی سکول جانا سی۔ پرنسپل دے آرڈر سن۔ اوہ موڑ وی نہیں سکدی سی۔ نوکری دا معاملہ تے اوہ وی کچی۔ کوئی سرکاری نوکری تھوڑی سی۔ گھروں تیار ہو کے چھیتی چھیتی بازار نکل گئی۔ بازار گہما گہم۔ بڑیاں رونقاں۔ بھیڑ وی سویرے سویرے بہت ہندی اے اوہ چھیتی چھیتی پیر پٹی جاندی سی۔ دھیان اگے سی۔ بھئی کوئی رکشا ایتھوں ای مل جائے چوک اجے دور اے۔ اینے وچ پچھوں اک خالی رکشہ آگیا۔ بھائی مسلم گرلز ہائی سکول موہنی روڈ جانا ایں۔ بی بی پنج روپے۔ چل۔ بیٹھ گئی۔ ناصرہ نوں سکول نال بڑا اُنس ہو گیا سی۔ اوہ زیادہ دھیان سکول دے کم ول دیندی سی۔ گھر دا بے شک کوئی کم رہ جائے پر سکول ولوں کوئی گل نہ سُنی جائے۔ ٹکسالی چوک چوں موہنی روڈ ولے

جدر رکشا مڑیا تے اگوں آون والی جیپ نال وج گیا رکشا الٹ گیا۔ نامرہ نوں بڑی وڈی سٹ سر تے لگی لوکاں چھیتی نال پھڑ پھڑا کے اونھوں دوسرے رکشے وچ ہسپتال پہنچا دتا۔ تے اودھے کولوں گھردا پتہ پچھ کے اوہدے گھر دیاں نوں اطلاع دے دتی۔ ماں تے چھوٹا ویر جھٹ اوس دا وڈ وچ اپڑ پئے۔ جیدھا پتہ دسیا گیا سی بستر تے لیٹی نامرہ نوں ماں نے چھیتی نال گل نال لایا۔ میری بچی نوں اللہ دیاں رکھاں ہون۔ وال ونگا نہ ہووے اینے چر وچ یوسف ڈاکٹر آگیا تے اوس نے نرس نوں کیہا بی بی نوں ذرا پچھاں ہٹا دیوہ۔ میں نامرہ دیاں اکھاں چیک کرنیاں نیں۔ سر دی سٹ نال اکھاں تے بڑا اثر پے گیا تے اکھاں دا چانن نصیباں دے انھیریاں وچ غائب ہو گیا سی۔ ماں سُن کے سُن ہو گئی اودھے ای دنداں پے گئیاں۔ نرس نے چھیتی نال ٹیکہ لایا تے کجھ ہوش آئی۔ چھوٹا ویر کول کھلوتا گم سم ہو گیا سی۔ یاں کدی ماں ول ویکھے کدی بھین ول۔ اوہ وچارا ڈور بھور ہو گیا بی بی تسیں بال نوں لے کے ہن گھر چلے جاؤ۔ ہسپتال دا ٹائم وی ختم ہون والا اے تے نالے وڈا ڈاکٹر راؤنڈ تے آون والا اے۔ ماں لہو دے گھٹ پی کے تے بال نوں نال لیکے گھر نوں آگئی۔ نامرہ دے گھر دے سارے ڈب روئے۔ سٹ لگ گئی سی۔ جان بچ گئی پر ایہہ جیہڑا روگ لگ گیا اے ایدھا اوپا کوئی نہیں لبھدا۔

ڈاکٹر یوسف اپنی پوری کوشش کری جاندا سی۔ بھئی نامرہ چھیتی ٹھیک ہو جائے پر اکھیاں دا چانن کون موڑے گا۔ ایہہ سوچ نال ڈاکٹر یوسف اک دم چپ وٹ جاندا سی۔ تے کدے کدے کہندا سی نامرہ اللہ کینا نے شاید نیرا اکھیاں دا نور مڑ آوے۔ پر اللہ جدوں لے جائے فیر دیون والا کون ہووے۔ ڈاکٹر دی ہمدردی وچ کوئی فرق نہ آیا۔ گھر دے روز آوندے رہے تے ہسپتال دا دیلا مکن کارن شام گھر جاندے رہے۔ پر دا زخم وی ڈونگھا سی۔ نامرہ کوئی بائی ۲۲ دن تک ہسپتال رہی تے کجھ

اوہدی کثرت قائم ہوئی اوہ حسن یوسف نوں ویکھ تے نہیں سی سکدی پر اوہدی ہمدردی دے نال نال اوہ اوہدیاں تعریفاں کرن لگ پئی کئیں ہمدردی کردا پیا اے اخیر بائیویں دن نامرہ گھر چلی گئی تے یوسف نوں گھر آون دی بہت تاکید کر گئی۔ پتہ اوہنیں گھر دا لکھا دتا سی۔

اگلے دن یوسف ہسپتال دی ڈیوٹی دے کے نامرہ دے گھر جا اپڑیا۔ بابے جانی نیں اندر آ کے خبر کیتی بھئی ڈاکٹر یوسف صاحب آئے نیں۔ کہندے نیں نامرہ بی بی دا پتہ لین آیاں" بلا لو اندر۔ بابا جانی کرسی لیا کے ایتھے رکھو دے تے چاہ لیا۔ ڈاکٹر یوسف نوں تن ورھے ہو گئے سی۔ ہسپتال دی نوکری کر دیاں۔ اوہدے ماپیاں بڑے جتن کیتے پر وچارے ڈاکٹر نوں مانا لکن کارن چہرے دی خوبصورتی ختم ہو گئی سی۔ تے ایہہ دنیا مردی اے سوچ اُتے وچوں گن بھانویں سچے موتی ہون اوہناں دی قدر جاندے نیں بدھوان۔ مور کھ تے چٹی چمڑی ول دیکھدے نیں۔ ڈاکٹر یوسف نے بہندیاں سار ای پچھیا نامرہ بی بی ہن طبیعت کیسی اے۔ بیڑ گھٹ گئی اے ہاں تھوڑی تھوڑی جاپدی اے ڈاکٹر صاحب پیڑ ہن ہر دی تے کوئی نہیں۔ دل نوں گھاؤ لگ گیا اے۔ میری دنیا انھیر ہو گئی اے۔ اجے تے نوکری نوں جمعہ جمعہ اٹھ دن ہوئے نیں۔ لوکی کہندے نیں دو کالی نتری کماون نکلی تے اڈدی نوں باز پے گیا" کوئی چار دن نوکری دا مزہ وی نہ چکھیا تے چا وی نہ لتھا۔ آس وندے جنی کھچل تے نس بھج کیتی۔ اونیں دن تاں نوکری کرلیندی پر مولا دے کاں اگے کوئی دم نہیں مار سکدا۔ جو اللہ چاہوے کر ی جاندا اے۔ ہٹکن ٹوکن والا کوئی نہیں۔ ڈاکٹر یوسف کہن لگا نامرہ توں دل چھوٹا نہ کر۔ رب دی رضا تے بندہ راضی ہو جائے تے کسے ویلے چھپے خزانے وی مل جاندے نیں۔ صبر بہت وڈی چیز اے تے اللہ صبر کرن والیاں دے نال ہندا اے۔ مولا دی منشا اگے اپنا سر جھکا لوے بس کھٹی کھٹ لیندا اے اوہ بندہ۔

ڈاکٹر یوسف روز اک گھنٹے لئی ناصرہ دی خبر لین آون لگ پیا سی۔ ناصرہ نوں انج لگدا سی جیس طراں اوہدے زخماں دے پھنبا لگ جاندا اے۔ جناں چر ڈاکٹر یوسف رہندا سی۔ اوہنوں بڑا سکون ملدا سی۔ ماں نوں ایہہ پتا سی بھئی ناصرہ دا دِل کرچی کرچی ہوگیا اے تے ہن ڈاکٹر یوسف کارن کجھ اوہنے حوصلہ کر لیا اے۔ اللہ سوہنا میری دِھی نوں سکون دیوے۔ ڈاکٹر یوسف نیں اپنی ہمدردی نال ناصرہ دا دل جت لیا سی اوہ چاہندا سی۔ ناصرہ کوئی گل ایسی چھیڑے بھئی دِل دیاں تاراں وجن لگ پین۔ اپنی سوچ وِچ ڈاکٹر یوسف ڈبا ای سی۔ ناصرہ بولی ڈاکٹر یوسف مینوں تہاڈی ہمدردی نیں موہ لیا اے۔ ناصرہ صرف یوسف کہہ سکنل دونویں بابیوں ہو گئے پر یوسف نوں اپنے ماتادے داگاں داخیال گُم سُم کر گیا۔ یوسف چُپ ہوگیا۔ اوہ بولی یوسف یوسف چُپ کیوں ہوگیا ایں۔ کجھ نہیں ناصرہ۔ ہیں تینوں اپنا مُنہ نہیں وکھا سکدا۔ تینوں اللہ نے حُسن دتا پر اکھاں دا نور لے لیا۔ تے مینوں اللہ نے ڈاکٹر بنا دِتا پر مُنہ دی خوبصورتی ماتا دے داگاں نال وِنھ دتی۔

یوسف میں دل نال سودا کیتا اے۔ تیرے چہرے نال نہیں میرے نال ہمدردی تیرے دل وِچ وَس پئی اے میرے دل دیاں اکھاں تے قائم نیں۔ کی ہویا جے مُنہ تے نہیں رہیاں۔ ڈاکٹر یوسف ناصرہ دی گل سُن کے اک دم چونک گیا۔ ناصرہ گل کر سودا پکا اے۔ پکا اے۔ ناصرہ تے یوسف دی جوڑی چنگی رَل گئی تے ماپیاں نیں ناصرہ نوں اوہدا حق دے کے اوہدے دِل دیاں اکھاں دے چانن نوں قائم کر دِتا۔

کالی بھیڈ

رحیم ابالی نوں چالی ورھے ہو گئے نیں اوہ بھیڈاں دا اجڑ پالی آوندا سی۔ اوہنیں کئی قسم دیاں تے جانے کنھوں کنھوں تے کیہڑی کیہڑی نسل دیاں بھیڈاں کٹھیاں کیتیاں۔ اوہ بڑا شوقی سی۔ اج وی تسیں اوہدے بھیڈاں والے واڑے نوں ویکھو تے تہانوں بڑیاں شکلاں نظر آون گیاں۔ بس اوہدا شوق سی۔ اجڑ ودھائی گیا۔ اک دن اوہدی گواندھی نال اچی نیویں ہو گئی۔ رحیم دی بڑا کوڑا تے سبھا دا کھرا سی۔ کسے دی گل نہیں سی من دا اوہنوں اپنے آپ تے بڑا مان سی۔ سچی گل اے رحیم بہت اُچی شے سی۔ اوہنوں بڑے بڑے پنڈاں والے من دے سی۔ اوہدی سوچ اُچی سی۔ اوہدا شوق وی اُچا سی۔ گواندھی نوں کہن لگا بس اج توں تیرے میرے واڑے وچ بس اک پکی کندھ بن جائے گی توں جناں مرضی زور لا لے۔ ایہہ کندھ بن کے رہے گی تے بڑی پکی بنے گی۔
دو جے پنڈاں والیاں فیر ساریاں دیکھ لیا بھئی رحیم نے گل سچ کر دکھائی۔ کندھ پکی بن گئی تے اُچی بن گئی۔ اک دوجے نوں جھاتی دی نہیں مار سکدے سن۔ بس اک گل ہو گئی تے دکھو وکھ ہو گئے۔

رحیم دے پنڈ وچ اوس ویلے اک نگھا تے نیک نیت بندہ رہندا سی۔ جیدھے نال ایس ابالی نوں بڑا پیار سی۔ نواب نواب اوہنوں لوکی کہندے سن۔ بس اوہ ابالی دا سانجھی بن گیا۔ دوہاں رل کے سوچیا بھئی ایہہ جیہڑا ٹٹا بھنیا واڑہ اے۔ ایہنوں ایہدیں سوندی مُڈھ توں اُسار دیے۔ نواب بندہ جی دار سی۔ کہن لگا۔ گل ای کوئی نہیں اسیں ایتھے ہُن پکا واڑا بنا داں گے۔ ساڈیاں بھیڈاں آرام دے دہاڑے

کٹن گیاں فیر کوئی شینہ بگھیاڑ کسے پاسیوں چھال مار کے اندر نہیں ٹپ آوے گا اسّے کئی واری جدوں دا لگّا چک کے لے گیا یا فیر اک دو بھیڈاں نوں بھیٹر کیتا تے نس گیا۔ رولا پے جاندا سی پر عقوکواں کم نہیں سی ہو سکیا۔ دوہاں رل کے کجھ پنڈ والیاں دی منتھ ونڈایا تے واڑے نوں پکیاں کرن لئی چنگا جتن کیتا۔

رحیم دے گوانڈھی نیں آکھیا بھئی تساں ہن واڑا اپنا اڈ کر لیا اے تے بھیر جیہڑیاں مُجلیاں مُجلایاں بھیڈاں ایدھر دیاں اودھر نے اودھر دیاں ایدھر رہ گیاں نیں۔ بدل بدلا کر لو۔ ایہہ وکھری گل بھئی رحیم نے صحیح سالم دے دتیاں پر گوانڈھی نیں بہنیاں بھیٹر کر کے دتیاں بس صبر توں اگے چارا کوئی نہیں سی۔ روے گوے وچ ادھ ور تا کم ہو گیا۔

رحیم تے نواب نے واڑا تے رل بنا لیا پر جیہڑیاں وچ رلے دیاں بھیڈاں سن اوہ پچھاں نوں مُڑ مُڑ مُنہ چک ویکھدیاں سن ایہہ گل بڑی خرابی والی سی اونہاں کالیاں بھیڈاں نے ایدھر دیاں چنگی نسل دیاں بھیڈاں نوں وی خراب کرن لئی بڑے جتن کیتے۔ بھئی کسے طراں ایہہ واڑے نوں ایں خراب کریے۔ رحیم بندہ بہت سیانا تے عقل والا سی پر نصیب پُھٹ گئے۔ تے رحیم اللہ کول چلا گیا تے نواب وچارہ کلّا ای کجھ دُھر وکری گیا۔ رب نے مہلت اونھوں وی تھوڑی دتی مگرے مگر وچارہ اوہ وی ٹُر گیا۔ رب دے کماں وچ کوئی لت نہیں مار سکدا۔ اوہ مالک سبھ کجھ کری جاندا اے۔ پر ایہہ دنیا دا چکر کھلوندا نہیں چلّی جاندا اے۔

دوہاں توں بعد وچارے کئی اوکھے سوکھے ہو کے واڑے دی دیکھ بھال کردے رہے پر اوہ رنگ کتھے جیہڑا رحیم نے چڑھا دتا سی۔ بس گڈی چلاون والی گل سی۔ چھیتی آوندی اے۔ پر دکھ والی ایہہ وے کہ پنج چار جیہڑیاں مُکالیاں بھیڈاں واڑے وچ رل گیاں اونہاں بڑی خرابی لاہی۔

اوہناں وچ اک وڈی بھیڈ سی جیہڑی اوہناں چار بھیڈاں نوں تکھنے دی رکھدی سی۔ تے کوئی نہ کوئی نویں رنگ وچ بھنگ پے جاندی سی تے باقی بھیڈاں نوں وی افراتفری پائی رکھدی سی اینی محنت کر کے واڑا نویں سرلیں پکا بنایا تے فیر دی کھچا کھچی نہ مکے تے کنے دکھ دی گل اے۔

اک دن پنڈ والیاں سوچیا یار ایہہ واڑے وچوں کالی بھیڈ نوں کڈھو تے باقی سکھ دا ساہ لیں۔ کھاندیاں پیندیاں باقی بھیڈاں دا وی ساہ سُکا رہندا اے رحیم ایاں دا بالک ایہہ گل سن کے پُکّا ہو گیا۔ اوہنیں کہیا ٹھیک ایہہ روز روز دی سیہنڈی مُکا دنے آں۔

اک دن اوہ کالی بھیڈ نوں لے کے یعقوب قصائی دی دکان تے چلا گیا کہن لگا اینھوں چنگی طراں حلال کرے۔ تے ڈھیر ساریاں ایدھیاں بوٹیاں بنا دے۔ میں ایدھی اک اک بوٹی پورے پنڈ وچ ونڈاں تے تاں لوکاں نوں دسی جانواں بھئی ایہہ کالی بھیڈ دے اصلے وچ فرق اے۔ تے ایہہ ہُن گل میری برداشت توں باہر ہو گئی اے۔ ایہہ پتا سارے گوشت توں چھیتی توں چھیتی وکھ ہو جانا چاہیدا اے۔ تاں جو سارا گوشت پیتے دی زہر نال صرام نہ جائے۔ تے فیر یعقوب قصائی نے کالی بھیڈ نوں ایس طراں حلال کیتا جس طراں حق سی۔ باقی بھیڈاں نے واڑے وچ فیر سُکھ دا ساہ لیا۔ گند جو نکل گیا سی۔

دِیوا بُجھ گیا

اج توں کوئی پنجاہ ورھے پہلوں جدوں بجلی نویں نویں چالو ہوئی سی۔ سب توں پہلوں وڈے شہراں وچ روشنیاں ہویاں فیر ہولے ہولے کم کھلردا کھلردا بہت ای کھلر گیا تے اج تسیں ویکھدے او بھئی ہر تھائیں بجلی ای بجلی ڈیرہ جمائی بیٹھی اے اینی ترقی ہو گئی اے بھئی چھوٹیاں چھوٹیاں ہٹھیاں نوں لیکے وڈے وڈے کارخانے ملاں، فیکٹریاں تے ورکشاپاں بجلی نال چلدیاں نظریں آؤندیاں نیں۔

پر اودوں لوہتے لوکاں دے گھر وچ مٹی دے تیل دے ڈیوے بلدے سن۔ تے جیہڑے سوکھے سن اوہناں دے گھراں وچ سرہوں دے تیل دے ڈیوے بلدے سن۔ اپنے بُجھے دی گل۔

اوھناں ویلیاں دی گل اے بھئی اک گھر رب نے اک ڈیوا بال دتا ماپیاں بڑے چا کیتے۔ وڈے پتاسیاں دا بھر کے تھال سارے محلے وچ ونڈیا۔ لوکی گھر آ کے مبارکاں پئے دین۔ خیریں جوانیاں مانیں۔ عمراں لمیاں ہون۔ دُدھیں نہائے پُتیں کھڈائے جھولیاں رب بھری رکھے۔

لوگ اوس ویلے بڑے سدھے تے سادے ہندے سن دُعاواں دلوں دیندے سن وکھاوے والی گل ای کوئی نہیں سی۔ اللہ سوہنے کیتا تے بھٹیاں دے گھر رونق لگ گئی۔ ماپیاں ایس پُت دا ناں محمد رفیق رکھ دتا۔ ویلے دے نال رفیق وادھے پیندا گیا تے فیر جیہڑے ویلے پنجاں ورھیاں دا ہو گیا سکول ماپیاں پڑھنے پا دتا۔ دسویں پاس کر لئی فیر دو سال کالج دے لائے تے ایف اے کر لیا رب نے ڈھو۔ ڈھو دتا تے بجلی دے محکمے وچ نوکری مل گئی۔

بھانویں اوہدی ساڈی ملاقات اج توں کوئی سال پہلے ہوئی۔ پر سچی گل اے بھئی اوس ڈلیوے دی لاٹ نوں اصلی لاٹ ای اسیں کہنے آں۔ جدوں وی بُلایا ہس۔ گئے تکیا تے مٹھا بولیا۔ اوہدا اخلاق تے ملنساری۔ حلیمی تے مٹھاس ایہدا کوئی جوڑ ای نہیں سی۔ بڑا ای ہس مکھ منخولیا تے اُنج وی داناں بہت۔ وال چوں پھال کڈھنی۔ گل دی کھوج پوری پوری لاون۔ اوہدی خاص صفت سی۔

مِتر وچھلے دناں دی گل اے بھئی دفتروں سدا گھیڈدا۔ علیک سلیک کرکے گھراں نوں گیا۔ گھر جاکے "مُکر شنکر" کھاہدا۔ سگرٹ دا کش وش لایا تے مُتر منجی اُتے نسل ہو گیا۔ بھئی آرام کرلوے۔

رب دے کم نیں اوہدی سوانی اللہ نوں پہلوں ایں پیاری ہوچکی ہوئی اے وڈی کُڑی جنھوں بی بی۔ بی بی کہندے نیں۔ سارا گھر سنبھالیا ہویا اے۔ اوہ ای ساریاں دی ویکھ بھال کردی اے۔ اوہ رسوئی وچ بیٹھی کم وچ مگھن سی۔ تے وِچلی نے پیو کول کھلوتیاں جد پیو دی حالت ویکھی تے اُچی ساری اپنی بی بی نوں آواز دتی بی بی چھتی آ۔ اَبے نوں کی ہوگیا اے۔ رفیق وچارا کافی چراں توں بیمار سی۔ دوا دارو دا بڑا آہری سی بڑا دھیان دیندا سی۔ اونھیں ہمت نہیں سی ہاری۔ روز سائیکل نے آنا جاناں۔ بھانویں اوہدے لئی اوکھا سی۔ پر آفریں اوس شخص دی ہمت دے۔ مردانگی نوں کم لیا تے گڈی کھچی آیا تے اخیر دم تک ہار نہیں کھاہدی پر جیدوں سُقراط بُقراط ہودے۔ بھانویں افلاطون تے بھانویں ارسطو ہووے بھانویں فرعون۔ شداد ہمان، نمرود ہووے۔ سب دی کلا عزرائیل مروڑ دیندا اے کوئی ولی پیغمبر رسول نال ایس گھاٹی نوں بچیا اے تے نہ ایں کوئی بچے گا۔

ویلے ویلے نال سب نے موت دا مزہ چکھنا ایں قرآن کریم وچ اللہ پاک دا حکم ایں اینویں نئے خدا دے قانون نوں کوئی بدلن دی سوچ وی نہیں سکدا۔ سجنوں جدوں ساہواں دی لڑی مُک گئی اودوں رُوح سر پیر وچوں عزرائیل نے کھچ لینی ایں اک ساہ دا وی

اگا پچھا ہویا تے ناں ہونا ایں رفیق بھٹی دی طبیعت خراب ہوگئی۔ چھوٹی نے وڈی بھین نوں ہاک دے کے بلایا۔ جو ہو سکیا، آہر پاہر کیتا۔ ڈاکٹر سدیا پر گل تے ساری رب دے وعدیاں دی سی جناں چر حکم ہویا دیوے دی کِنی بل پئی تے جدوں دھروں حکم آگیا ڈیوے چوں تیل مک گیا تے نال ای لو مک گئی۔

بابی دی وی اُچی ساری چیک نکل گئی تے فیر سب دیاں ڈاڈاں نکل گئیاں۔ اکرم بولیا مائیں توں تے پہلوں ایں سنگ چھڈ گئی ایں تے اسیں رب دی رضا من بیٹھے ساں تے فیر باپ نوں وی تیری تھاں سمجھ لیا۔ اج ہُن پیو وی ساتھوں چِڑی وانگوں پُونجھا چھڑا گیا اے ہُن ماں اسیں کس نوں گھر وچ چانن کرن لئی سدیئے۔ ماں نوں ذرا ویکھ تے سہی۔ اج چندی دی اٹھائیسویں رات اے۔ باہر بدل وائی وی اے ایس کارن ناں تاریاں دی لو، ناں چند دا چانن۔ ماں ایہہ انھیرا بجلی دے لاٹوآں نال وی ہُن دور نہیں ہوتا۔ ماں ناں توں بولنی ایں۔ ناں ہُن ساڈا پیو بولدا اے۔ رب وی تے چُپ کر کے عرشاں تے بیٹھا تماشا ویکھی جا رہیا اے۔ اوہ وی نہیں کوندا۔ بھانویں اوہ ہر ویلے سب دی سُندا وی اے تے سب کُجھ ویکھدا وی پیا اے۔ پر ایس ویلے اوہ وی چُپ اے۔ کیوں جو دیوا تے اوہنیں آپ ای بُجھایا اے۔ مولا تیری بے نیازی دا کوئی انت نہیں۔

بے وفا

جے رضیہ کدے اپنے خاوند نال بے وفائی نہ کردی تے اج جمیل نوں زمانے دیاں اینیاں ٹھوکراں کھان دے نال نال جگ دے طعنے نہ سُننے پیندے دراصل جمیل نے اپنی ضد پچائی سی تے اپنی ماسی دی دھی نال ویاہ کران لئی کہڑا جتن سی جہڑا جمیل نے چھڈیا ہووے۔ اخیر ایہہ ہی سُنی جاندی اے بھئی اوہنے جان دی بازی لا کے بازی جِت لئی۔ بھاویں مگروں کیتی کرائی اُتے پانی پھِر گیا۔

رضیہ بڑی سوہنی تے چھبیل چھبیلی مٹیار سی۔ اکھڑی وی بڑی سی۔ کسے نوں نک تھلے نہیں سی لیاوندی۔ ایسے طرحاں جویں شیر دی بچی اپنی جُوہ دی اک اک گھاٹی دی خبر رکھدی اے اوہنوں پوری جُوہ سُتیاں وی نہیں بُھلدی۔ کِتے تیلا ہلیا نہیں تے شیر دی بچی نے کن کھڑے کر کے پینڈا مُکایا نہیں۔ اِک چھڈ۔ کئی بندوقاں دیاں گولیاں اوہدا پیچھا نہیں کر سکدیاں۔ مِتر و جوانی دے مقابلے جوانی تے دلیری کر سکدی اے۔ ماڑے کیہ مقابلہ کر سکدے نیں۔ باز نال ہمیشہ باز ای اُڈاری مار سکدا اے۔ کبوتر نال کبوتر۔ شیر نال شیر کاڈھ کڈھ سکدا اے تے چیتا۔ چیتے نال۔

گل تے جمیل تے رضیہ دی جوڑی دی سی۔ جمیل نے ہر قیمت تے رضیہ نال ویاہ کروا لیا سی۔ بھاویں جمیل رضیہ دی برابری نہیں سی کر سکدا۔ پر شرع شریف دے بندھن نے رضیہ نوں نکیل پا دتی۔ تے کیلی ہوئی ناگن وانگوں چُپ ہو کے جمیل دے لڑ لگ گئی۔ واجے گاجے شور شرابے شوخ ہوئے۔ گل مال دی اے جناں نوں چی جاؤ۔ واہ واہ مُہندی جاندی اے۔ بس اپنا مال تے آپ ای پھوکناں۔ لوکی

تے صرف تماشا ویکھن والے ہوندے نیں۔ پلے کرایہ کوئی نہیں بنھاندا۔ بس انگلی
نال اشارا کر کے راہ دکھا دیندے نیں۔ باقی قسمت کسے دا ساتھ دے جائے
تے بچدا اے نہیں تے سمندر دی تہ وچ گیا کوئی واپس نہیں آیا فرعون تے
صرف خدا دے حکم نال قابو کر لیا گیا سی نہیں تے قارون وانگوں اوہ وی کسے ڈونگھیاں
انھیریاں وچ اپڑ جاندا پر جمیل نے اپنی لاج پالن لئی ہر اوہ کم کیتا جیدے نال رضیہ
خوش رہ سکے۔ پیسہ دھیلا خرچن توں کدے سی نہ کیتی۔ کہڑی چیز سی جہڑی رضیہ نے
بتیاں دنداں توں کڈھی تے جمیل نے نہ لیاندی ہووے رضیہ دی زبان توں نکلی
ہر گل نوں پوریاں کرن لئی کدی وی کوئی کسر نہیں سی چھڈی نہ دن ویکھیا نہ رات۔ نہ
دھپ ویکھی نہ برسات بالکل تابعداری دی حد کر چھڈی۔ پر افسوس اوس رضیہ تے
جنھیں تریہہ ۳ سال جمیل نال گذارے پر اک دن وی جمیل نوں انگلی تے نہ گنیا۔ ایہہ
نہیں بھئی جمیل کوئی لڈن کالا گڈن سی۔ گل صرف دل ملن دی سی۔ جہڑا نہ مل سکیا۔ اکھاں
تے چوی گھنٹے ملدیاں سن۔ پر رضیہ نے اپنے دل اُتے ترپال دا موٹا پردہ پایا ہویا
سی۔ جیہڑا نہ ننگا ہووے تے نہ جمیل وَتے تکّے۔ اوہدا تے دل دوجے پاسے چکّر
کٹدا سی۔ جیہڑا اوہدے دل نوں پسند سی۔ مترو ایہہ شنھپ ایہہ حُسن ایہہ جوانی
سانبھ لینا کسے ولی قطب دا کم تے ہو سکدا اے پر جنانیاں دے وَس کتھوں۔ ہاں
جے کدے پیلی دیاں واڑاں پکیاں تے اچیاں ہون فیر لنگھدا پاؤندا مال ڈنگر پیلی اجاڑن
تے کجا۔ اودھر تک وی نہیں سکدا۔ اصل گل مال دے سانبھ کرن دی اے تے
باغ دے راکھے دی اے جیہڑا اپنی جان نالوں باغ نال پیار رکھدا اے نہیں تے
لنگھدے پاؤندے پھُل دے بوٹے نالوں کھڑیا پھُل کدے وی نہیں چھڈدے۔

اودھر خلیل۔ رضیہ دے مامے دا پتر سی۔ گبھرو جوان بھرواں جسم۔ ڈیل ڈول بڑی
ددھیا۔ ہنس مکھ۔ خوش باش پڑھیا لکھیا۔ پر اوہ ایہہ بازی ہار گیا سی۔ کیوں جو جمیل

دا نہ ور زیادہ چڑھ گیا سی۔ تے ساگ مامے دی بجائے ماسی ول ہو گیا پر جیہڑی
لگن رضیہ دے دِل وچ خلیل دی سی اوہ جمیل لئی سوچ وی نہیں سی سکدی۔ اوہ
تانگ رضیہ دے سینے وچ اودوں پئی تے گئی سی۔ بجھی نہیں سی۔
جمیل نے جدوں کدے چنگی چیز رضیہ لئی آندی۔ پھڑ تے لیندی سی پر اوڈے
گوہ نال نہیں۔ بھانویں کوئی عطر پھلیل ہووے۔ بھانویں سُوٹ پیس۔ تے بھانویں ہتھ
دی انگلی لئی سونے دی مندری کیوں جو وچوں من نہیں سی بھجیا تے فیر اُتوں پانی دے
چھٹے مارن دا فائدہ کیہہ۔ جتھے دل مل جائے اوہ پری حور تے جے نہ ملے اوتھے
فتور ای فتور۔
جمیل نے اپنے سالاں وچ اپنی جان دی گھول گھمائی پر رضیہ نے کوئی مُل نہ پایا
اوہنوں اِک دُھن خلیل دی سی۔ جمیل تے اینویں وچ کار بدھو داس۔ اڑونی پے گئی سی۔
رضیہ نے گل پیا ڈھول وجایا پر جمیل نے اپنا فرض نبھایا کوئی ریا کاری نہیں
سی کیتی۔ باقی گل رضیہ ولوں گئی آئی۔ جنھیں رب رسُول دی رضا دلوں نال منّی۔ اپنے
نفس دی غلام بنی رہی۔ نہ ماپیاں دی عزت دا پاس رکھیا۔ نہ سوہریاں دی
لاج رکھی۔ نہ اوہنوں ایہہ پرواہ رہی بھئی ایہہ چار بال جیہڑے میں چھڈ دیاں گی۔
مینوں یاد کرن گے۔ ایہہ کنھوں ماں آکھن گے ایہناں دے ویاہ شادی تے
ماں کتھے ہووے گی۔ کڑماں چاری وچ جمیل نوں کنی نموشی آوے گی۔ ایہہ حل
کیہ ہووے گا۔ ماں والی گل کدے وی کوئی وی پوری نہیں کر سکے گا۔ ایہہ اِک
وڈا لوٹا بن جائے گا جدھے لئی زمین توں کتوں وی مٹی نہیں لبھے گی۔
جمیل نے سچی گل اے بھئی رضیہ نوں مجازی خدا بنا کے پوجا کیتی سی۔ اوہدے
ہر اشارے تے نچیا ٹپیا۔ بجھیا نسیا۔ دوڑیا ہتھ بنھ غلامی کیتی کیوں جو رضیہ نوں اوہنے
اپنا سچا محبوب بنا لیا سی پر محبوب دی بیوفائی نے جمیل دے منہ اُتے نہ لتھن

والی کولک مل دتی۔ تے رضیہ اِک دِن اپنی اکڑ پٹی بھئی مینوں طلاق دے دے
میں ہُن کسے قیمت تے تیرے نال گذارہ نہیں کر سکدی۔ میرے واسطے جو توں
کیتا اے اوہ اپنے لئی کیتا اے۔ تیری اپنی خوشی سی۔ میرے لئی اوہدے وچ
کوئی کجھ نہیں سی۔

تیرے ورگے بُڈھو نال اپنی جوانی تے حُسن نوں روگ لا لیا اے۔ ایس موڑ کھ
نال لگن دی بجائے میں مر کیوں نہ گئی۔ جمیل نے اِک واری پورا جتن کیتا بھئی کسے
طرحاں نبھ نبھیا رہے۔ پر نفرت جت گئی۔ تے جمیل دی محبّت ہار گئی۔ کدے ایس
طرحاں دی ہُندا اے بھئی تقدیر ہار جاوے تے سونا مٹی نظر آؤندا اے تے مٹی سونا۔

باقی رضیہ دی چنگ جہڑی خلیل دے نال تے سینے وچ پئی پئی سی۔ اوس دن
پھکھ پئی سی تے اوہدے دھوئیں نے رضیہ دیاں اکھیاں تے بے وفائی دی پٹی
بنھ دتی سی۔ تے رضیہ دو انگلیاں دا کاغذ ہتھ پھڑ ڈلھی ہوئی جوانی تے جھسیا ہویا
حُسن لے کے خلیل دے بوہے تے بڑے مان تران نال جا اپڑی۔ تے چائیں چائیں
طلاق دا کاغذ خلیل نوں وکھان لگی تے نال ای اپنی پُرانی سدھر جتائی۔

خلیل نے رضیہ دی پِٹ لاہ اوہدے ہتھ پھڑائی تے کہن لگا "جیہڑی خصم
دی نہیں بنی اوہ یار دی کس طرحاں بن سکدی اے'' جا بے وفا۔ تے نال ای بوہا
بند کر دِتا۔

کھچو

کریم تے شاد دونویں اکو ای محلے دے رہن والے سی۔ کٹھے ای سکولے داخل ہوئے تے کٹھے ای پڑھدے گئے۔ شاد شروع توں ای بڑا ہشیار۔ چالاک سی۔ پڑھائی وچ بڑا طاق سی۔ ہر گل وچ اوہنیں دخل ضرور دینا بھانویں اوہدے مطلب دی ہووے تے بھانویں نہ ہووے بس نتوں ضرور لینی۔ کیوں۔ کتھے ہوئی۔ کنے شروع کتی۔ کس طراں مکی۔ کریم وی ذہین بڑا سی۔ پر ستاد واکن چالاک ہشیار نہیں سی۔ مطلب نال مطلب رکھدا سی۔ اینویں بے تکیاں سراں کدی وی نہیں سی لاندا۔ اوہدی کلاس دے منڈے اوہنوں کریم کھچو کہندے سن۔ اللہ ولوں اوہ کھبے ہتھ نال لکھدا سی۔ اوہدے کی وس۔ شروع شروع اوہنیں بڑی کوشش کیتی بھئی سجے ہتھ نال عادت پے جائے پر کتھوں کھبے نال ای لکھدا رہیا۔ سکول توں کالج۔ کالج توں یونیورسٹی۔ پر کھچو ای رہیا۔ شاد نیں ایف اے توں بعد داخلہ ہیلی کالج لے لیا تے کریم نے گورنمنٹ کالج۔

دونویں بیلی تے پکے سن۔ کلاس وچ دوہاں دی پوزیشن پہلے نمبر تے آوندی سی میٹرک وچ وظیفہ مل گیا تے فیر ایف اے وچ وی۔ محنتی دونویں اکو جیہے سن میل ملاقات اوہناں دی چلدی رہی۔ ہفتے وچ تن چار دن ضرور مل بیندے سن۔ یاری دوستی بغیر کسے لوبھ توں ہووے تے فیر پکی چلدی اے۔ ایم اے کرن توں بعد کریم پی ایچ ڈی کرن لئی امریکہ چلا گیا تے شاد نے مال روڈ اتے اپنی فرم کھول لئی۔ پڑھائی دی حد کوئی نہیں ہندی جویں سمندر دی ڈونگھان۔ شاد چارٹرڈ اکاؤنٹنٹ بن چکا سی۔ اوہنے اپنا کاروبار دوھیا طریقے نال سیٹ کر لیا سی۔ اچی فرم مال روڈ۔ قابلیت بڑی ودھیا۔ چنگا کاروبار

چمک پیا۔ بڑیاں بڑیاں فیکٹریاں دا او ڈٹ اوہنوں مل جاندا سی۔ کمائی چنگی ہون لگ پئی
شاد دی اک چھوٹی بہن سی ۔ اوہنوں شروع توں فائن آرٹس نال بڑی دلچسپی سی ۔ اوہ
پڑھدی گئی تے کرن توں بعد اپنی منزل تے جا پہنچی ۔ خرچہ ورچہ بہت زیادہ ہو جاندا۔ فائن
آرٹس کرنا بڑا مہنگا سودا اے پر جنہوں لوڑ ہووے ۔ اوہدے لئی کوئی مہنگا نہیں۔ بڑے
اچھے نمبر مل گئے ۔ پوزیشن شاندار بن گئی ۔ سالانہ امتحان دے نتیجے اُتے بڑیاں خوشیاں کیتیاں
پر اصل خوشی جیہڑی شاد دی ماں نوں نا ہنگ سی اوہ جمیلہ دی شادی سی ، شاد نوں شروع توں
کریم نال پیار وی بڑا سی ۔ ہمیں ایہہ سمجھو ہیں دو نویں چن تے چکور ہون ۔ ایس لئی بھئی دونویں
چنگے پاڑھے۔ عقل شکل دوہاں دی چنگی ۔ نصیب وی رب نے چنگے لکھ دتے سی۔ شاد چارٹرڈ
اکاؤنٹنٹ بن گیا۔ کمائی معقول ۔ اودھر کریم پی ایچ ڈی کر کے جیہڑے ویلے پاکستان واپس
آیا تے اوہنوں آوندیاں نوں پنجاب یونیورسٹی نے ہتھاں وچ چھپ لیا۔ معقول تنخواہ تے
عزت دی نوکری کریم نے آون توں پہلوں شادلوں اطلاع دے دتی سی ۔ تے اوس تاریخ
ٹائم تے شاد۔ اپنی ماں تے بھین نوں لیکے لاہور دے ہوائی اڈے تے پہنچ گیا۔ پُتر
دا بیلی سی کٹھے آندے جاندے ۔ اک دوجے دے گھر آناں جاناں۔ کوئی سنگا نہیں سی
کوئی بنھ نہیں سی ۔ کریم دی ماں تے وڈی بھین تے چھوٹا بھرا وی اپنی کار لیکے ہوائی اڈے
پہنچ گئے۔ سویرے ساڈھے دس جہاز لاہور پہنچنا سی۔ ایہہ سارے لوک دس وجے
اوتھے پہنچ چکے سن ۔ اڈیک دا ویلا کٹھیاں گلاں باتاں کردیاں جھٹ وچ لنگھ گیا
اعلان ہو گیا دس منٹ تک جہاز لینڈ کرن والا اے ۔ سارے ای دوڑ پئے تے
باہر کھلے جنگلے نال جا کھلونے۔ اوتھوں جہاز چوں اُتر دے لوکی چنگی طراں نظر آ جاندے نیں
تے فیر دوہاں پاسیاں توں زور زور دی ہتھ ہلا کے آؤ جی جی آیاں نوں کیتی جاندی اے آون
والا دی پل کے پہاڑ ہو جاندا اے ۔ لین جان والے وی خوشی نال لال و لال ہو جاندے
نیں ۔ دس منٹاں بعد جہاز لینڈ ہو گیا تے کریم جہاز توں باہر نکلدیاں نوں ویکھدیاں نال ای

شاد تے اُچی ساری آواز کڈھی اوہ کھبچو آگیا جے اوہ کھبچو آگیا جے۔ لوکی جہاز چوں نکلن والیاں نوں ویکھن دی بجائے ایدھر ویکھن لگ پئے۔ ہُن شاد دی ماں نوں اونھیں ذرا گھوری گھتی بھئی ایہہ موقع ہور طراں دا اے۔ پر شاد۔ کریم دا یار تے نال پیار دی گل سی۔ بے وسا ای اوہدے مونھوں نکل گیا۔ جنگلے کول جیہڑے ویلے کریم آگیا خوب زور زور نال مبارک مبارک تے خوشی نال سارے ای کھڑ پئے۔ جویں ساون دے مہینہ اتوں کھنباں نکلدیاں نیں باہر کریم نوں نکلدیاں سبھ تے گھٹ گھٹ کے جپھیاں پائیاں مانواں ماسیاں مُتھا چمیاں۔ لکھ لکھ دعاواں دتیاں بھین بھرا دی ریجھاں لاہ کے بھرا نوں ملے۔ جمیلہ کول ہو کے سلام کیتا تے خیر خیریت پُچھ لئی۔ اوہدا اینا ای کم سی۔ تے فیر سارے ای ساڈھے باراں وجے تک اپنے گھر پہنچ گئے اکو ای گل محلہ۔ وچ خوشیاں ہویاں مٹھیاں سلونیاں دیگاں۔ گوشت۔ تے پالک چنگا جشن ہویا کریم نے اپنی ڈیوٹی لے لی سی۔ اوہ اپنے کم وچ رُجھ گیا سی۔ شاد اپنے کم وچ۔ ہُن ہلچل کریم دی ماں ولوں شروع ہو گئی۔ گھر دونویں شریف تے رجویں سی۔ جمیلہ دی ماں اگے ای آس لائی بیٹھی سی تے رب نیں سبب بنا دتا۔ ایدھر کریم دی ماسی نوں کن پھنکھ پے گئے اوہ اپنی دھی لئی آساں لائی بیٹھی سی۔ پر جمیلہ دا مقابلہ ماسی دی دھی نہیں سی کر سکدی اوس وچاری نے بڑی مشکل نال ایف اے پاس کیتا سی۔ اگوں بس۔ دماغ اینا اُچا نہیں سی موٹی عقل تے گزارے والی شکل گل مُک گئی سی۔ جمیلہ دی ماں نے چھیتی چھیتی تیاری شروع کر دتی تے فیر دو مہینیاں وچ کم اللہ دی مہربانی نال بڑا سوہنا نیپرے چڑھ گیا دونویں گھر بڑے خوش سن۔ دونویں یار بیلی ہُن بہت پکے بھرا بن گئے سن۔ پر شاد شروع توں ایں اکھڑا۔ ہشیار چالاک سی۔ اوہ ویاہ والے دن وی ایہہ گل کہن توں باز نہ آیا۔ کریم کھبچو ہُن میرا پکا بھرا بن گیا اگے تے ایہہ کھبچو نرا میرا یار ای سی۔

لال پری

نُورا میرا اَج دا نہیں کوئی تریہہ ورھے پہلوں دا جانوں ایں ویسے اوہ یاراں دا یارا اے پینڈو ہون کارن پر میہہ پنچایت نوں چنگی طرحاں جان دا اے تہانوں پتہ اے پنڈاں وچ جھگڑے جھانجے وَڈ وڈیرے ای سمیٹ دے نیں نورے دا پئیو وی اِک پنڈ دا چودھری سی تے ایس نے وی مَت اوتھوں سِکھی۔ چنگیاں نال وی واہ تے مندیاں نال وی۔ پر جیہڑے ویلے نورے نوں سرکاری نوکری مل گئی تاں پھیر شہر دی وا وی لگ گئی۔ سمجھو سونے تے سہاگہ۔ باقی جیہڑی گُڑھتی پنڈ دی لگی ہوئی سی اوہ بدل نہ سکی۔ پینڈواں والی رہت بہت وچ کوئی فرق نہ آیا۔ کرسی ضرور مل گئی پر گل بات دا طور طریقہ اوہ ای رہیا۔

مدھرے قد تے بھرے جُثّے والا۔ مُچھاں پوریاں تن مَن ا یچ دیاں تے جیہڑے ویلے نیل شیل لا کے تاو تا ہووے تے کیہ مجال تھانیدار دی اُچی نیویں کر جائے۔ اوہ دی سنبھل کے گل کرے گا۔ حوصلہ دی چنگا۔ میل ورتن وی ٹھیک ٹھاک۔ پر پنڈاں والا کھڑاک دڑاک قائم دائم ایں جے غصّہ چڑھ آیا تے بس پچھو کجھ نہ۔ نہ پیر دا تے نہ مُرید دا۔ بس دوا ای بڑھکاں اگلے دا موتر کڈھن لئی کافی نیں پر جدوں گڈی پٹڑیوں لیہہ جائے تے فیر کرین توں بغیر اوہ لائن تے نہیں چڑھ سکدی۔ نورے نوں بھیڑی عادت لال پری دی اودوں پے گئی جدوں اوہنوں اپھل دی کمائی آون لگ پئی باقی جیہڑا افسر اوہنوں لاہور ول بدلی کردا کے نال لے گیا سی اوہ دی بڑا چالباز۔ پِین پیاں والا تے فیر چسکے لئی کوئی.....

نورا اودھرے تخفے لگ گیا سی تے پھیر لوکاں ویکھیا پئی دونویں ایں کٹھے اکو ہانڈی چٹی جا رہے نیں تے پھیر اک واری ایہہ ہویا پئی وڈے ہوٹل وچ دونویں ایں.....

قابو آ گئے۔ ڈھیر نموشی ہوگئی رل ملا کے پلس کولوں خلاصی کرائی۔ پر تقدیر وی پکڑ کون چھڈاندا؟
بھیڑے کماں دے بھیڑے متیجے۔ اوہدے دل نوں چنگا روگ لگ گیا گل ہسپتالاں
تک جا پہنچی۔ دو تن واری پیسہ کٹی پر اوہ جوانی تے مکھڑے دیاں لالیاں مٹی وچ رل گئیاں۔
پری جے لال سی۔ پر اوہدے کارے کالی رات وانگوں انھیاں کر گئے۔ گھر دے وی پریشان
تے سنگی ساتھی وکھ انگلاں چکن۔ چنگی بھلی کھیڈ وی جوانی نوں تقدیراں نے گھیرا پا لیا اپنیاں کیتیاں
اپنے اگے آ گئیاں۔
پہلے پیسہ اچھل دا تے پھیر روگ وی لگا اچھل دا۔ دوا دارو والوں کسر کوئی نہ چھڈی۔ پر
کارگر نہ ہوئی۔ چڑی کھنب چھڑا گئی۔
اوئے مورکھا! جدوں دیوے وچوں تیل ای مک جائے تے پھیر تیلیاں لا لا کے
سکھنے دیوے دی مٹی وچوں کیہہ کڈھناں؟

ماسی مہراں

رب نیں دُنیا بنائی اے۔ دُنیا وچ کی کجھ اوس پاک ذات نیں پیدا کردتا اے۔
ایہدی کوئی گنتی منتی نہیں۔ بے انت بے حساب کِنی قسم دی مخلوق اے۔ ایہہ وی اللہ
ای جانے تے بندہ عاجز اے۔ ایہہ تے اپنے آپ دا حساب ناں رکھ سکدا اے
تے ناں دے سکدا اے۔

ایہہ تے مولا دی شان این کھبی ہر چیز نوں اپنے فضلاں۔ تے کرماں نال سوودھی
آوندا اے۔ باقی رب کریم نیں بندے نوں بوہت اُچی مخلوق دی جنتر دے وچ
رکھیا اے تے فیر بندیاں وچوں اعلیٰ قسم دے بندے اپنے خاص بنائے تے فیر
اوہناں خاص وچوں نبی تے رسول بنا دتے۔ باقی ہر بندے دے بھاگ دُکھ سُکھ۔
عادتاں۔ عقلاں۔ شکلاں۔ سُوجھ بُوجھ ہر بندے دی نویکلی تے انوکھی۔ کی مجال اک نال
دُوجا رَل جائے۔ مولا کریم دی ذات وحدہٗ لاشریک تے بے مثال اے تے جدوں اوہ
کسے اُتے مہر دی نظر کر دیندا اے اوہ بندہ فیر نیک بندیاں دی قطار وچ گنیا جاندا
اے۔ ایسے طراں اک مائی مہراں سی۔ جیدے اُتے اللہ پاک نیں اپنی مہر کر چھڈی سی۔
اوہ اپنے پنڈ وچ۔ عمر وچ سب توں وڈیری سی تے چنگی دائی پر دھائی سی۔ اوہدے
اخلاق تے چنگے نبھا دیاں گلاں نال دیاں پنڈاں وچ وی مشہور سی۔ بڑی نیک، خدا ترس
لوکاں نال ہمدردی رَج کے کردی سی پر کِسے نوں بڑے پیار محبت نال بُلاؤناں آکھنا
دے پُتر فنیر و۔ نی دھی کرم بی بیئے۔ نی بھیناں زینبے۔ وے ویرا علم دیناں تے فیر
گل کرنی۔ تے مُنہ وچوں پھل کرنیں۔ بچیاں نال وی ایسے طراں مٹھا بولنا۔ تے فیر ہر کسے
نیں ماسی مہراں دی گل جھٹ اگے ہو کے گوہ نال سُننی۔ تے جو وی کم ہووے جھٹ کر دینا۔

جیسے کسے دا سنیہا ہووے تے جا چھیتی دیناں۔

یار و اوہ سمے کِنے چنگے تے نرول سن ۔جدوں وڈیاں نوں چھوٹیاں نال پیار سی تے چھوٹے وی وڈیاں دا بہت ادب تے لحاظ کر دے سی۔کی مجال کدے وڈیاں وَتے اکھ وی چکن ،ناں ایں ناں کُشو۔

ماسی مہراں تے رب نیں چنگا فضل کیتا ہویا سی کوئی چوداں پندراں کِلے زمین۔مال ڈنگر خیر نال اپناں گھر دا۔تھوڑ کوئی نہیں سی دو دِھیاں رب نیں دِتیاں اوہ خیریں چنگے گھر۔ئے دے کے ٹور چھڈیاں۔

ماسی مہراں دے گھر والا بابا عمر دین وی جیون دی گڈی رِکھیدیاں کھِچدیاں تھک گیا سی۔منڈا اوہناں دے اللہ میاں نیں بھاگیں لکھیا ای نہیں سی۔بابا وچارا اکلا ہون کارن چھیتی ہَف گیا سی۔باقی اوہناں دو دِھیاں وی بڑی سوہنی نبھدی پئی سی ماسی مہراں اللہ توبہ کر دی تے فیر دُعا منگدی ؛۔

”یا اللہ سب دا بھلا سب دی خیر گل دے بال بچے دی خیر“

ایہہ دُعا نکلدی تے نیکی والے فرشتے جھٹ دے کے رب دے دربارے اپڑدے بس فیر سب دی خیر ہندی جاندی سی مولا کریم دیاں رحمتاں تے فضلاں نیں مائی مہراں نوں وَلی اللہ بنا چھڈیا سی۔

بڑی ای نیک سوانی تے بھاگاں کرماں والی اوہ جنانی سی۔باقی بھیڑے بندے تے شروع توں وَدھ نرے آؤندے نیں۔تے ہمیش بھیڑیاں دی گنتی وَدھ ای ہندی اے۔اوہناں کولوں کسے نوں فیض نہیں مل سکدا۔کیوں جو او شیطان دے چیلے جو ہندے نیں ہر کسے نال بھیڑا سلوک کرنا۔ہر کسے دا بُرا تکناں۔نیکی دے نیڑے ناں جاناں تے بُرائی چھڈنی کوئی ناں ۔

پر ماسی مہراں دی گل ہور سی۔اِک دن اوہدے جانن والی بی بی سرداراں نیں

بڑے بھید نال اوہدے اگے گل کیتی ۔ بھیٹی ماسی مہراں توں چنگی طراں جانی ایں بھیٹی حلیمہ دے پیو دا ہتھ ابجے تنگ اے تے اوہ حلیمہ نوں گھر دے کے بوہے توں اُٹھا نہیں سکدا کوئی چار ٹاکیاں ہون ۔ چار بھانڈے ہون ، منجا پیڑا ہو دے ۔ تے چلو بھی کُڑی دے ہتھ پیلے کر دئے ۔ میرے کول تے دو چاندی دیاں ڈنڈیاں نیں ۔ ایہناں نوں ویچ کے تے چار آئے پروہناں دی روٹی وی پوری نہیں ہونی ۔ ماسی مہراں توں اللہ کولوں دُعا منگ بھیٹی اللہ ساڈے غریباں دی مراد پوری کردیوے

ماسی نیں سرداراں نوں پچھیا بھیٹی کوئی ساک ہتھ ہیٹھ ہیگا اے جی ماسی خیریں میری بہن دا پتر جو ہیگا اے ۔ ایہہ دونویں خیر نال ہانی ہانی نیں ۔ ماسی جواب دتا ۔ ہاں سرداراں اللہ اگے بینتی کراں گی تے ایہہ گل کہہ کے ماسی مہراں نیں اپنے اندرون پنج سو روپیہ لیا کے کہن لگی ۔ ایہہ لے سرداراں توں کُڑی دا آہر پاہر کر ۔ مولا کریم تیرے چڑھا دیوے گا ۔ تے فیر اللہ کیتا تے حلیمہ دے ہتھ وی چھیتی پیلے ہو گئے ۔ تے ماپیاں نیں شگناں نال دھی نوں خیریں ٹور دتا ۔ تے فیر اوہ ماں جتھے حلیمہ دی لئی دُعاواں منگدی سی نال ای اوس ویلے ماسی مہراں لئی دی نیک دُعاواں منگدی تے بھلا منگدی سی ۔ ایہہ اک حلیمہ ای نیں اوس پنڈ وچ ستاں مٹیاراں دے ڈولے ماسی مہراں دے ہتھ ونڈان نال ٹُرے سَن تے ایسے طراں کئی ہور دی چھوٹیاں موٹیاں غرضاں لے جاندے ۔ تے ماسی مہراں ہر کسے دی جھولی بھر دیندی تے اودھروں اسماناں والا ۔ اپنے فضلاں تے کرماں نال ماسی مہراں دا جھگا بھری جا رہیا سی ۔ اوہدی مخلوق دا بھلا کرن والے تھوڑے ای ہندے نیں ۔ پر رب اونہاں دے ہتھوں نیکیاں کروائی جاندا اے تے بہشتاں وچ اونہاں لئی جگھاں بنائی جاندا اے ۔

اک دن کرنے کم رب دے ۔ بابا عمر دین اپنے ویلے تے مُلا وا آون کارن اللہ نوں پیارا ہو گیا ماسی مہراں وچاری اوس اپنے بھرے گھر وچ ہن کلّی رہیہ گئی سی سب

لوکی ہرکھ لئی آئے۔ بس دو چار دن لنگھ جان کرکے گل ٹھنڈی شروع ہوگئی۔ بابے عمر دین دیاں دونویں دھیاں تے جوائی تے اوہناں دے بال بچے سارا ٹبر اپوراکرکے اپنے اپنے گھراں نوں چلے گئے۔ کیوں جے مویاں نال مرکوئی نہیں جے سکدا۔ چلو۔ چلی والا میلہ اجے ای چل رہیا اے۔

ہن ماسی مہراں وچاری وڈیری عمر تے اکلاپا کرکے اپنے ہڈاں نوں روگ لا بیٹھی۔ بھئی ہن زمین تے مال ڈنگر دی سانبھ کون کرے گا۔ ایہہ سیال دیاں لمیاں تے کالیاں راتاں کس طراں کلیاں کٹیاں جان گیاں۔ دھیاں اپنے اپنے گھراں باراں وچ رُجھ گئیاں سن دو چار دن اک آوے چلی جاوے تے دُوجی آوے اوہ مُڑجاوے پر پیُتراں نوں بغیر بھفوڑ لپوری کیج ہووے۔ ایہہ تے رب دے کم نیں۔ بندہ بے بس اے۔ ایہہ وسوں باہر نیں گلاں۔ ماسی مہراں وچاری کھرے دِل دی جنانی سی۔ وَل شَل اوہنوں کوئی نہیں سن آوندے تے ناں ایں اوہنیں کسے نال وَل فریب کیتا سی۔

اک دن سوچدی سوچدی نیں فیصلہ کیتا۔ بھئی اپنے سکے بھانجے نُورے نوں مال ڈنگر تے زمین دی ویکھ بھال لئی رکھ لوے۔ گھر دا پُتر اے۔ بھانجا اے غیر تے نہیں خیریں گبھرو دی اے تے سنبھال وی کرے گا۔ اوس نیں بھین نال گل کیتی۔ تے فیر گل ماسی مہراں دی نُورے دی ماں تیں مَن لئی۔

نورا اپنے گھر دا وی کم کرے تے نال ماسی دا وی۔ اینے نال ماسی مہراں دا وی بھار ہولا ہوگیا۔ چلو گھر دا پُتر اے۔ جی داری نال کم چلائی جاندا اے۔ پر منڑو کدے کدے اپنے وی پرائے ہو جاندے نیں۔

ایہہ تے بھین دا پُتر سی تے شیطان نیں اوہدے کن وچ پھوک مار دتی "ببلیا سمجھ کجھ سانبھ جا"، مائی بڈھی نوں ہتّھیں لا۔ تے فیر ساری عمر لئی عیش پیا کریں گا۔

تے فیر ہویا کی بھئی اک دن روزیاں وچ چھبیسویں روزے کوئی زہریلی چیز رگھی

ڈیلے ماسی مہراں نوں کھوا دِتی۔ تے ستائیسویں روزے دی رات ماسی مہراں نوں قبر وچ آ گئی۔ نیک رُوح عین نیک رات قبرے جا پئی۔ پر لوکاں نوں کوئی وہم گمان وی ناں ہویا بھئی ماسی مہراں نال واپری کی اے۔

جے کِتے نورے دا خون سُچّا ہندا تے اجیہا کارہ اوہ کدے وی ناں کردا جیدے نال کئی غریب غربیاں دے گھراں وچوں اونہاں دے بُدّے ڈِڈیاں دا تیل ہمیش لئی مُک گیا۔

ٹھیڈا

حمید تے مجید دونویں ایں گوڑھے یار سن ۔ مجید نوں شروع توں ایں بھیڑی پُج
پے گئی سی ۔ بھئی اوہنیں شام نوں گانا ضرور سُنن جانا ایں ۔ بھانویں مینہ ہووے بھانویں انھیری
اوہدا گانا سُننا قضا نہیں سی ہُندا ۔ بال توں سیانے ہو گئے ۔ سیانے توں گبھرو ۔ گھر والے
وی بن گئے ۔ پر پُج او تھے دی او تھے ۔ ایہہ نہیں بھئی پڑھائی وَل توں کوئی کسر رہ گئی سی ۔ دوہاں
یاراں کالج وِچ وی چار سال اکٹھے ای گذارے سَن ۔ بڑے طاق سن ۔ کالج وچ کوئی بحث ہووے
اوتھاں دوہاں حصہ ضرور لیناں ۔ رَج لو لدے سن ۔ پر اک دوجے دی سوچ دے خلاف
اک کہندا سی بھئی کُڑیاں مُنڈیاں وِچ رَل کے پڑھن تے جھاکا لہہ جاندا اے ۔ دوجا کہندا
سی ایہہ شیطانی کارستانی ایں ۔ تباہی مچ دی اے ۔ تمیز کوئی نہیں رہ جاندی ایدھے کولوں بچنا
ایں چاہیدا اے ۔ ایہہ ڈھیر گھاٹے والی گل اے ۔ مجید تے ہے ای آزاد خیال شُتر بے مہار
سب پاسے وَڑیا پھردا سی ۔ تے مُنڈے کُڑیاں دے کٹھ وِچ کافی مچھر جاندا سی ۔ پر
حمید کوئی ڈونگھیاں سوچاں وِچ رہندا سی ۔ اوہدا اگلے جہان وَلے گوہ زیادہ ہُندا سی ۔
بھئی اوتھے انت کیدھا چنگا ہووے گا ۔ جے اوہدی سوچ اوہنوں پکیاں کردی تے
اوہ کم کردا نہیں تے پچھانہہ ہٹ جاندا ۔ اوہدی اپنی سوچ سی ۔ اپنا کردار سی ۔ رَب دا
خوف سی ۔ اوہدی انسانیت جاگدی سی ۔ کالج وچ اپنی اپنی تھائیں دونویں پکے رہندے
سن ۔ تے پڑھائی وچ وی چنگے چل رہے سن ۔ گھروں دونویں ایں چنگے سوکھے سَن ۔
مال دی کوئی تھوڑ نہیں سی ۔ جیہڑے پاسے مُوڈ بن گیا ۔ پیسے خرچ دتے پر اپنی
سوچ مطابق ۔

اک دن مجید اپنے نال حمید نوں وی لے تُر یا ۔ بندہ نے سمجھدار سی ناںہہ

وی نال کیتی تے ویلا وی ٹپاناسی ۔ چل یار۔ توں روز روز کی جان کھاناایں چل ۔
مجید نوں سنگا کاہدی ۔ اوہدا تے روز دا چکر سی ۔ حمید سوچیں پے گیا پر اوہدے نال
کوٹھے اُتے اپڑ پیا ۔ بلّو۔ اگے ای پھبی پھبائی تیار بیٹھی سی ۔ اپنے خاص گاہک دی اڈیک
وچ ۔ بولی چڑھ بیٹھے نیں چند ۔ اج اک نہیں دو ۔
بسم اللہ ۔ صدقے جاواں ۔ اپنے دل دیاں چاوراں وچھاواں نویں پروہنیاں لئی ۔ساڈے
بھاگ جاگ پئے ۔ آؤجی ۔ جی آیاں نوں ۔ حمید اوس ویلے ویکھن والا سی ۔ جویں کوئی پینڈو ۔
نواں ۔ نواں لاہور دی مال روڈ تے کھلوتا ایہہ سوچن لگ پوے بھئی سڑک کسی طراں ٹپاں
ایتھے تے موٹر کاراں ۔ سکوٹر ۔ فٹ فٹ ۔ ساہ ای نہیں لین دیندے ۔ رتّا میں کتھے آ
پھسیاں ۔ پر اوہدی سوچ نال لنگھن پاون والیاں نوں کوئی فرق نہیں پیندا ۔ کیوں جو گڈیاں
گڈاں تے چلدیاں ای رہنیاں نیں ۔
مجید بولیا حمید چل یار لنگھ تے قالین تے بہہ جا ۔ بُت کیوں بن گیا ایں ۔ بلّو دو پیر ٹپ کے
کے حمید نوں بانہوں پھڑ کے بٹھان لگی سی ۔ پر حمید چھیتی دیکے وچ پاسے قالین اُتے بہہ گیا ۔
بلّو نے ایس گل نوں کاوڑ تے کھادی پر آفرین اوہدے ۔ اوہنیں متھے اُتے وٹ نہیں
آون دتا ۔ متاں نویں گاہک دا دل ٹٹ جائے تے اوہ فیر بُھل کے وی ناں ایدھر
وڑے ۔ بلّو آخر تے کوٹھے والی سی عمر کوئی بائی تیئی ورھے ۔ رنگ روپ ، حسن جوانی
تے فیر اوتھوں جیہڑیاں اوہنیں ادا واں سکھ لئیاں سن اوہناں دا کوئی جواب ای نہیں سی اوہ
جاندیاں نیں کہ بئی ہاتھیاں والیاں نال یاراں نے لاکے لوہے بھیڑے نہیں رکھے جاندے ۔
بلّو نے اپنا دھندہ شروع کرتا تے مجید ہوری لگ گئے جھومن ۔ نے فیر حمید ویکھی گیا بھئی
کنّے نوٹ ایس پچّھکے وی اگ وچ سڑی جاندے نیں تے سواہ اونہاں نوٹاں دی رنگ
قالین تے کھلری دی پئی نظریں آؤندی اے ۔ بلّو نوں جی وچ تا تے بڑا سی ۔ اوہنیں لوڑا
جتن کیتا بھئی حمید کسے طراں اک واری ای اوہدے ناچ نال ہلنا جُلنا شروع کر دے پر

کیتھوں — تاں اوہنوں کوئی گھنگرواں دی چھنکار نال کوئی غرض سی ۔ تے تاں طبلے دی تھاپ
اوہدیاں سوچاں نوں ایدھر موڑ سکی ۔ بھاویں بلّو دا ۔ الگ رنگ اپنی تھاں توں رنج رنج کے پل پل
رہیا سی ۔ حمید نوں اوتھے کوئی وی گل ہلا نہ سکی ۔ بلّو ہن اپنی ہار دا بدلہ لین دی سوچن لگ پئی ۔
اوہنیں پکا ارادہ کر لیا بھئی ہر قیمت تے حمید نوں اپنے وَل کھچے گی پر اوہدی سوچ حمید دی سوچ
اگے کھڑو نہ سکی ۔ حمید نیں اوتھے اک نویں سوچ وَل مُنہ کر لیا سی ۔ بھئی بلّو نوں میں اصلی عورت
بناون لئی پورا پورا جتن کراں گا ۔ وچوں گل اک دوجے نوں کھچن والی سی پر سوچ اُڈو اُڈ ۔ اگلے
دن حمید اکلّا ای بے وقت بلّو دے کوٹھے جا اپڑیا ۔ بلو حمید نوں ویکھ کے حیران پریشان ہو گئی ۔
ایہہ کی چکّر اے ۔ اوہ مٹی دا باوا ۔ ایس ویلے میرے کول ۔ تے اوہ وی کلّا ایدھا
یار وی نال نہیں ۔ اوہ اپنی سُدھ بُدھ بُھل گئی ۔ یقین نہیں سی پئی کر دی ۔ حمید ، بلّو دے
کوٹھے ۔ اوہ وی بے وقت ۔ بلّو توں میرے نال جا سکنی ایں ۔ بول کی لینا چاہنی ایں ۔ میں تینوں
ایس گند وچوں کڈھنا چاہناں ۔ تیرا ایہہ دھندا پوری قوم دی اک دن بیڑی ڈوب دے گا
تے فیر کوئی نشان وی باقی نہیں رہیہ گا ۔ جا تے اللہ کون ۔ کون کتھوں کتھوں ایتھے آ کے کیناں
گند کھلاری جاندے نیں ۔ حمید ھی لو نال دماغ پھٹن لگ پیندے نیں تے کوئی ہوش
والا آدمی ایتھے اپنے ہوش قائم نہیں رکھ سکدا ۔ تے فیر ایتھے آون والے اپناں دین
ایمان تے جوانی لُٹا لُٹا کے ۔ اُلٹا اپنے ہڈاں نوں روگ لوا کے کجھ تے پچھانہہ ہٹ جاندے
نیں تے کجھ جیہڑے لوہے نے جڑھی ٹٹّو ہندے نیں ۔ ایتھے مر کے ڈھیری ہو جاندے نیں
تے لاش نوں فیر کتّے وی نہیں تھولدے ۔

حمید نیں آکھیا ۔ بلو سوچ تے چل کرئے ۔ میرے نال سودا ۔ بلّو نے حمید دی گل توں گھ گولیا
تے اپنے دھندے دی گل وی گولی ۔ تے فیر فیصلہ کر لیا بھئی حمید تیرے نال جاواں گی ۔
ایہہ سواد تے چکھ لیا اے ۔ اوہ وی چکھ لینی آں ۔ میں پچھانہہ وی تے مُڑ سکنی آں ۔ میرا
ایہہ دھندہ تے فیر وی چل سکدا اے ۔ کاہدی کھوڑ اے ۔ پر اَج حمید نال وی سودا

کر کے ویکھیو آں۔ گل کیتی تائیں اکڑ دی اے۔ لوبی۔ ٹھیک اے حمید تیرے
نال جانی آں۔ پر دیکھیں دغا نہ دیویں۔ رب رسول نوں گواہ بنا کے جینوں تیرے
تے اعتبار اے بلّو نے اپنی بیڑی رب آسرے اوہنیں دریا وچ ٹھلیہ دتی۔

حمید نیں اک وکھرے مکان وچ اوہدے رہن دا بندوبست کیتا۔ اک چوکیدار
مکان دا رکھا بہایا۔ اک گولی گھر دے کم کاج کرن لئی لیا دتی۔ بھئی گھر ورتوں دیاں چیزاں
بازاروں لیا لیا کے اندر دیاں لوڑاں پوریاں کروائی چلے۔ سبزی گوشت روز تازہ تازہ
پھل۔ غرض ہر چیز دی ذمہ داری اوس گولی اُتے سی۔ چوکیدار اپنی ڈیوٹی پوری ایمانداری
نال دئی جا رہیا سی۔ گھر بیٹھی بلو دی ہر چیز پوری کری جا رہیا سی۔ پر اپنے آپ نوں حمید
نیں پرے ای رکھیا۔

باقی بلو ایہناں چیزاں نال تے رہن نہیں سی آئی۔ اوہنے تے حمید نوں اپناں
بنان دی خاطر اپنے دھندے نوں ٹھپ کیتا سی۔ اوہ ہن ایس گل نوں پچھ کھان لگ پئی۔
بھئی میرے نال تے دھروہ ہو گیا اے۔

حمید باہرو باہری آ کے چوکیدار تے گولی نوں اوہدا حال چال پچھ جاندا سی۔ لوڑ والی
ہر چیز دا پورا پورا خیال رکھدا سی۔ کھانا پین پہنن دی کوئی تھوڑ نہ رہ گئی۔ حمید ایہہ سوچ
رہیا سی بھئی بلو دے اندر بیٹھی عورت کدوں جاگدی اے۔ کدوں اوہ ہوش وچ آوندی اے
کدوں اکھاں کھولہدی اے۔

اک دن بلو نیں اپنی گولی نوں آکھیا بھئی خدا دے واسطے "حمید" نوں کسے طراں
اندر لنگھا لیا۔ اوہنوں کہہ دے مینوں ہوش آ گئی اے۔ میری اکھاں کھل گئیاں نیں میں
پچھلیاں کیتیاں تے بڑی شرمندہ آں۔

مینوں جیہڑی لائن تے ٹوریں گا میں اوسے لائن تے اللہ دے حکم نال چلاں گی
ہن نہیں ڈولاں گی۔ آج میں رب رسول نوں اپنا ضامن کر کے سب گناہواں دی معافی

منگنی آں ۔ تے ساری عمر حمید نیڑے قدماں وچ گزاراں گی ۔ اگلے دن حمید جد بلّو
دی فیر سُرت پُچھن آیا تے گولی نیں ساری گل کہہ دتی ۔ جویں بلّو نیں کہی سی ۔
حمید اوس دن اوس ویلے بڑا خوش ہوگیا تے کہہ گیا اچھا میں کل اندر آواں گا
گولی اندر نوں دوڑی تے جا بلّو نوں آکھیا بھئی حمید کل اندر آوے گا ۔
بلّو انج کھڑی جیویں چنبے دی کلی ۔ اوہدی جوانی تے اک دم بہار آگئی ۔
اوہدیاں سوچاں بالکل بدل گئیاں سن ۔ اوہ گندوچوں بیج بچ نکل چکی سی ۔ اوہنے
اپنے اندر لگی جنانی نوں ۔ باہر سد لیا سی ۔ پچھلیاں کیتیاں تے رب کولوں معافی منگ
لئی سی ۔ مِتر و جدوں اللہ کولوں موڑا اپنا ہو وے آدمی ٹھیڈا کھا کے سنبھل وی
جاندا اے ۔
بلّو اپنے آپ نوں چنگی طراں پھبان لگ پئی ۔ گولی نوں کہن لگی جا بازار تے اج
بالکل تازے پھُل میرے لئی لیا ولائتی صابن چنگی باشناں والا ۔ اگر بتیاں دا بنڈل وی
اج میرا کمرہ رج کے سجادے ۔ میرے ماہی نیں اج میتوں بڑے چراں پچھوں ویکھناں
ایں ۔ اج میرے دِل دیاں سدھراں پوریاں ہون گیاں ۔
(رشیداں) گولی اج تینوں وی اپنیاں خوشیاں وچ رلاواں گی توں وی نہا دھو
کے اک سوہنا جیہا جوڑا پاویں ۔ اج دا کھانا تے چاہ میں اپنے ہتھاں نال پکاواں
گی ۔ تے اپنے دلبر جانی دے آگے رکھاں گی ۔ اج توں ریجھاں لاہ کے خرچہ کر ۔
اج سجناں نال میل ہون گے اگے دِل دا سودا نہیں سی کیتا ۔ اج زندگی وچ پہلی
واری کسے نال دِل دا سودا کرنا ایں ۔ سوداگروی رجیا پُجیا اے تے سودا ویچن
والا اج اِک لبھک کے کھلو گیا اے ۔ ایہہ اوسے دی پکی امانت ہوگئی اے
میری زندگی ہُن حمید نال سانجھی ہوچکی اے ۔ مرن جیون ساڈا ہُن سانجھا ای ہووے
گا ۔ مولا اگے دُعا اے کہ یا اللہ میرے اخیرلے ساہ ہُن حمید دے قدماں

وچ نکلن ۔ تے فیر جھیڑے ویلے بلّو تیار ہوگئی سی ۔ ساریاں کندھاں وی اوتھوں
چوری چوری تکن لگ پئیاں سن ۔ شیداں وی بلّو نوں ویکھ ویکھ کے صدقے واری پئی جاوے
کتے لال مرچاں واردی پھرے ۔ کتے ماشاءاللہ ۔ ماشاءاللہ پڑھدی پھرے ۔ اج لگدا
پیا سی ۔ جویں گھر دی کایا ای پلٹ گئی اے ۔ اوہ اُداسیاں ، مایوسیاں سب ڈیرہ
ڈنڈا چک کے گھروں باہر نکل گیاں ۔ خوشیاں ایں خوشیاں مہکاں ایں مہکاں تے ایتے
وچ باہر دی کُنڈی کھڑک پئی ۔ ح

حمید اندر لنگھ آیا ۔ پلنگ تے بیٹھی پری اُڈ کے حمید دے گل جا لگی ۔ حمید اوس
دن مٹی دا باوا نہیں ۔ اصل موم دا گڈا بنیاں بلّو دے سرہیناں ٹکا ہویا سی ۔ تے فیر
چھ کلمیاں تے دو بولاں نیں اوہناں دوہاں نوں شرع شریف دی ریشمی ڈوری وچ
ہمیش لئی بنھ دتا ۔

ڈولی چک لو کہار و میری

شیداں اجے جوانی وَل مُنہ کرن ای لگی سی بھئی ماں نے چنگا گھر ویکھ کے اوہدا سر بندھ کر دتا۔ بہت پہلوں ایہہ دانہ مالا وچ پرو دتا گیا۔ منڈا چنگے گھر دا ضرور سی پر اوہدے لچھن چنگے نہیں سی۔ جانے رب شیداں دی ماں نوں اینی کاہلی کاہدی پے گئی۔ دھی نوں ترا ہن دی گل کر دتی۔ وَنڈ نصیباں دی سی دوس کِسے نوں کی دینا۔ اگو پڑھائی توں نس گیا سی۔ پیو نے اپنے کارخانے اوہنوں کم تے لا دتا لے پُترا کما تے کھاہ۔ تاں اپنا آپ سنبھالن دا وَل سکھ۔ پیو نے ایہہ ساری گل دو منٹاں وچ کر دتی۔ اگو نوں اجے ویاہ دی کوئی لوڑ نہیں سی پر پیو نوں اگوں گھر چنگا مل گیا سی۔ کُڑی والے بہت شریف بندے سَن۔ کجھ اللہ توبہ وی کرن والے سن اگو پیو دے آکھے لگ کے کارخانے وچ تے جا وڑیا پر اوہدے سجن متر چھٹے ہوئے منڈے نہ کوئی لتھی نہ چڑھی۔ جدھر منہ آیا ٹُر پئے۔ کِتوں کھوہ موہ کیتی کِتے دھونس دھانس چلائی جویں موقع ملیا۔ کم کڈھیا۔ چار پیسے کِھچے تے دہاڑی ساریاں دی بَنّے۔ ہُن اگو دا اٹھنا بہنا کھُلا ہو گیا سی۔ یاراں نال بہاراں۔ ہُن پکیاں ای عیاشیاں شروع ہو گیاں رات نوں کافی دیر نال گھر آوڑناں۔ شیداں وچاری بے سکتے ڈردیاں ڈردیاں پچھ ای لینا تے بڑا کھرو ہا جواب دینا۔ تینوں کلی نوں کوئی ڈین تے نہیں پیندی نال دیاں کمراں وچ سارے گھر والے ہُندے نیں۔ تینوں کاہدا کل پے جاندا اے ہُن پرانے سجناں متراں نوں میں کس طراں چھڈ سکناں۔ سجن۔ سجن ای ہُندے نیں۔ تے ویلے سِر کم وی آجاندے۔ بندے نال سو بکھیڑاں آپیندیاں نیں۔ سجناں دیاں بانھواں فیر اوس

ویلے ای ویکھیاں جاندیاں نیں۔ پر کھ اصلی اوس ویلے ای ہندی اے۔ میرے سجناں اج تیک میرے نال بے وفائی نہیں کیتی۔ گل دیاں رب جانے شیداں توں اپنا گِلا شکوہ نہ کر یا کر میٹوں ایہہ چنگا نہیں لگدا۔ شیداں اگوں چُپ کر گئی کہن لگی۔ ماں جی وی تہانوں کنی واری کیہ چکے نیں بھئی ویلے نال گھر آ جایا کرو۔ تسیں اوہناں دی گل وی نہیں گولدے میں تے خیر کوئی چیز ای نہیں تے نالے میرا کیہڑا ڈر یا اے۔ تسیں حاکم تے میں گولی۔ فرق کناں ایں پر جے کوئی مہربان ہو جائے تے فیر فرق والی گل ختم۔ اگو میرا وی دِل کردا اے توں میرے کول بوھیں۔ دِل دیاں ہواڑاں کڈھیئے۔ کوئی پیار محبت دیاں گلاں باتاں ہون رُوح راضی ہووے۔ ایہہ دی تے اک آس ہندی اے۔ میٹوں ایں نہیں سبھ نال ایہہ گھڑی گذردی اے۔ جیہڑا سنبھالا دے دے تے سمجھو گھیو شکر ہو گیا۔ نہیں تے فیر ٹکراں مارن والی گل اے۔ آخر ماپے پیکے تے سب انگ ساک چھڈ کسے دے لڑ لگناں گل تے بڑی وڈی اے۔ پر جے سوچی جائے تے۔ اگوں جے توں ایں میرے مکھ دے دِل نوں توڑ دیں گا تے فیر ایہنوں جوڑے گا کون۔ میں بال عمر ماپیاں تراہ دتی۔ تے سنبھالا ہن تسیں میٹوں دینا ایں۔ ہن ماپے تے ناں دے ای رہ گئے نیں۔

اگو گلاں سُنی گیا تے نال نال روٹی کھائی گیا۔ بے وھیانی وچ اتھرو آ گیا۔ بسم اللہ شیداں نے جھٹ گلاس پانی دا پیار نال مُنہ نال لا دتا۔ لو پیو دو گھٹ پانی تے بُرکی اندر لنگھاؤ۔ اتھرو تے مُک گیا پر شیداں دے دِل دی تربہہ نہ پوری ہوئی۔ اگو نے چھوٹی زبان نال وی شکریہ ادا نہ کیتا۔ چلو جیبھ ہلان تے چر لگدا سی۔ یا ذرا گھس جاندی سی اکھاں نال ای گل کر دیندا۔ دِل شیداں دا ٹُٹ گیا تے جس طراں مالا دی ڈوری ٹٹن کارن دانے کھلر پلر جاندے نیں ایسے طراں جانے رب شیداں دے دل دیاں کیناں کرچاں ہویاں۔ تے کتھے کتھے کھلر گیاں کی لوڑ سی اگو نوں ایہہ پُچھن دی شیداں تینوں کی ہو گیا توں اُداس کیوں ہو گئی ایں توں کیہڑیاں سوچیاں وچ ڈب گئی توں

کیوں گم سُم ہوگئی ایں۔ شیداں مٹی دی مُورت بن گئی۔ ویکھن والا ایہہ کہہ سکدا سی۔ بھئی عزرائیل اپنی واردات کر گیا اے۔ بے قدری دی قدر وی اکو ٹپ گیا۔ اپنے چہرے وچ لوہے دی ٹلی کھڑک پئی۔ اکو لسیا۔ سجناں نوں لوہے۔ تے ویکھ کے کھڑ پیا۔ شیداں نوں اوہ بالکل بھل گیا۔ نس ٹریا باہر۔ سدھا کارخانے یاراں دے نال ای چلا گیا۔

دن لنگھدے گئے تے راتاں وی اپنے انھیرے وکھا وکھا کے چانن توں ڈردیاں چپ چپیتیاں لنگھ دیاں گیاں۔ شیداں وچاری نِکی لونی ہندی گئی۔ کدے کدے ماں گھر جا کے جی دے دُکھڑے پھول آندی سی۔ کدے کدے گم سُم ایں مل کے آجاندی سی۔ کدے کدے کہہ دی دیندی سی ماں نوں میرے نال بڑا دھرو کیتا اے۔ میرے تے ظلم دا پہاڑ رکھ دتا اے۔ ماں راہ کوئی نہیں چھڈی۔ بچپن گھن کون جاوے بابا اللہ کول چلا گیا۔ ویرا جے چھوٹے نیں۔ رب آسرے ماں نُوں تے بیڑی ٹھل دتی سی۔ ایہہ لون نالوں وی بھیڑی ہوگئی۔ کھڑن تے کوئی وقت ای نہیں لگا۔ ماں ایڈی چھیتی چڑھدی جوانی نُوں گھُن لگ گیا۔ ماں میں کی تقصیراں کیتیاں نیں۔ ماں تینوں کدے میں تنگ تے نہیں سی کیتا۔ ماں ایہہ پھُل جیہی جند ویکھ ہُن نِکی لُونی بن گئی اے۔ جانے رب کِنّے ساہ ہیگے نیں۔ دھر درگاہ دا لکھیا ٹِکی اُتے مقوم ہوتی نوں کون موڑ سکدا اے رتوں آئی سے تے مولا ای کرم کرے۔ اچھا ماں میں چلی آں اکو گھر آون والا اے۔ مینوں اوہدی اُڈیک تے نہیں۔ ہُن عذرائیل دی اُڈیک اے۔ ایہہ تے دُنیا داری اے جس خاطر میں ٹر پئی آں۔ میری کسے نوں کی لوڑ اے۔ جد لوڑ ای نہیں تے فیر قدر کاہدی ایہہ دِ ق شیداں نوں ہوش نہیں سی آون دیندی وچاری قسمت دی ماری ساہ گِنی تنے رہ بہندی سی۔ سس وچاری پُتر دیاں کرتوتاں نوں ویکھدیاں شیداں نوں کجھ نہیں سی کہندی۔ بچی صبر کر۔ ہُن نصیباں دی کھیڈ وچ توں بازی ہار چکی ایں۔ دِ ھیئے میرے وس وں گل باہر ہو چکی اے تے نال ای اکھروآں دی جھڑی لگ پئی۔ سس

نے پیار نال شیداں نوں گلے لا لیا۔ ہچکیاں ہٹکوریاں دی آواز سُن کے اُکو اپنے کمرے وِچ آیا۔ تے اکو دے آون تو پہلوں ایں شیداں عزرائیل دے ہتھاں وچ چلی گئی۔ اوتھے ای پِٹ پٹوہرا پے گیا۔ جھٹی جھٹی سب انگ ساک کٹھے ہو گئے۔ ماں روندی دیاں اکھاں مُنج گیاں۔ پھر شیداں شیداں کُوکی جا رہے سَن۔ سس نیں شیداں نوں موڈھے نالوں لاہ کے منجی اُتے پا دتا۔ جیہڑے ویلے نُہا دھوا کے میّت نوں چکّن لگے۔ اُکو نے اپنے کنّاں نال ایہہ سُنیا۔

"ڈولی چک لو کہار و میری تے روندیاں نوں رون دیو ہ"

تے نال ای اُکو غش کھا ڈِگا۔ ہن کی فائدہ سی پچھوتاونے دا۔ چِڑ مینا اُڈاری مار گئی تے پنجرہ خالی رہ گیا۔

سُچّا گہناں

ایہہ رانی کلی ای نہیں۔ ہور وی کئی رانیاں ایدھے نال دیاں لِشکاں مار دے موتیاں وانگوں کئیاں تسبیاں وِچ پروئیاں گئیاں سن۔ رانی دے ماپیاں نیں اپنی دِھی نوں ویاہ اُتے داج وِچ کوئی لوہتے پیسے والیاں چیزاں نہیں سُن دِتیاں۔

رانی دا پیو وچارہ ایک غریب جیہا درزی۔ اپنی چھوٹی جیہی دکان وِچ بیٹھا چار پیسے کما کے گھر لے آؤندا سی تے گھر دا خرچہ ورچہ چل دا جاندا سی۔ رانی نوں پڑھاون لئی اوس وچارے نیں بڑا جتن کیتا۔ رانی دے نصیب۔ اوہدی تقدیر بدل گئی۔ اوہنے ہولے ہولے کر کے بی اے کر لیا۔ تے فیر نال ای سلائی کڑھائی ولوں وی اوہ بڑی طاق نکلی سونے تے سہاگہ اوہدا سبھن تے پرون ہو گیا۔ تے ایس طرحاں اوہدے ہتھ لوہت چنگا ہنر آ گیا پڑھائی وی سوہنی ہو گئی سی۔ رانی نیں اپنے گھر نوں اپنے سلیقے نال جنت دا نمونہ بنا دتا سی۔ دو چھوٹیاں ننانا ں سی اوہناں دوہاں نوں سکول دے کم دے نال نال سلائی کڑھائی چنگی طراں سکھا دتی۔ اوہ وی بڑیاں طاق ہو گئیاں۔ سیانے سچ کیہندے نیں بھئی دلیوے نال دلیوا بلدا جاندا اے ”بھانویں سَو پنجاہ ہووے تے بھانویں ہزاراں تے کروڑاں۔ اِک نال ای بلدے جاندے نیں۔

رانی نیں تیل جیہڑا دلیوے وِچ پا کے لو کڈھی ہوئی سی اوہ کدے وی نہیں بُجھ سکدی۔ بُجھے تے تاں جے تیل پچھوں مُک جاوے۔ ناں تیل مُکناں۔ ناں دلیوے بُجھناں۔ بھانویں نکھاں انھیریاں پئیاں گھولن۔ جنّی مرضی انھیری گھُلّے۔ جھکھڑ چلّے۔ مینہ دی واچھڑ کوّے۔ دلیوے دی لاٹ تمام دائم رَوشن رہنی۔ سبھنوں سونے دا گہنا پا لیا۔

لا ولیا۔ سانبھو دتا۔ میل چمبڑ گئی تے سُنیارے کولوں دھو آلیاندا۔ تے جے کیتے
خدانخواستہ لوڑ پے گئی تے فیر اوہ چار ٹوماں۔ ساری پونجی وچ کے ٹبتا سار لیا تے
فیر گہناں تاں مُک گیا۔

یارو سوچو تو سہی اصلی تے سُچا گہنا سونے دا ہویا یاں فیر اوہ پڑھائی تے ہتھ دا
ہنر جیہڑا اَنت ای کوئی نہیں۔

لال انھیری

ماپیاں نے تے ناں اوہدا حاکم دین رکھا سی۔ پر کی آکھیئے ایہناں لوکاں نوں جہناں ریت بنائی ہوئی اے بھئی اصلی ناں نوں ناں ایں نہیں سد دے وگاڑ پا کے مروڑ مراڑ کے بُلاندے نیں۔ شاید کوئی سوکھا لگدا اے اوہ پنڈ وچ حاکو حاکو ای ہر جیبھ تے پک گیا سی۔ پڑھائی پڑھوئی دی گل ای کوئی نہیں سی۔ پیو اوہدا چنگا بپاری سی۔ سودے لینے تے لے کے اُنج ای ویچ دینے۔ پیسے چنگے لبھ جاندے سن۔ حاکو پیو دے نال نال ای رہندا سی جویں گھوڑی نال وچھیری۔ ماسا وساہ نہیں کھاندی۔ ماں دے نال نال چھوٹاں لائی جاندی اے۔ جیوں جیوں وادھے پیندی جاندی اے تیوں تیوں پکی پیٹھی ہندی جاندی اے۔ حاکو چنگا کم سکھ گیا سی پر اوہدے دِل نوں باغ دا ٹھیکہ لین دا چاہ ہر ویلے رہندا سی گل پچھدے دی سی۔ پیو کول پیسے لبھ گئے، بن گیا کم۔ جا وڈے باغ دا ٹھیکہ لیا اوہناں پنڈ لاگے ایہہ وڈا باغ بڑا مشہور سی۔ بوٹے ون سونے۔ پھل بڑا۔ پر اوہنوں فلمی ایتاں والی چاٹ لگی ہوئی سی۔ اوہ صرف اس خاطر باغ دے چکر وچ رُجھ گیا۔ حاکو دے پیو نے دیلے ناں اوہنوں ویاہ دتا سی۔ برسوں بھار لیہ گیا۔ آپے کمائے آپے کھائے۔ بناوے تے وساوے اپنا چُھگا۔ سیانے پیو دا پُتر۔ پھرن تُرن والا۔ اندر باہر آن جان ناں بڑا چالاک ہشیار ہو چُکا سی۔ وادھ گھاٹ چنگی سمجھدا سی۔ کتھے کس ویلے کی گل کرنی ایں۔ پُورا طاق سی۔

اوتھوں ٹبر وی چنگا لبھ گیا سی۔ چراغ بی بی اوہدا ناں سی پر سارے اوتھوں چاگھاں چاگھاں ایں کہندے سی۔ پنڈ پنڈ ای ہندے نیں۔ ریتاں چلدیاں ایں رہندیاں

نیں ۔ اللہ کیتا تے گھر اوتھاں دے رونق لگ گئی ۔ چار بال اوتھاں دے گھر اللہ دے دتے ۔ ہُن تے چنگی قبیل داری شروع ہو گئی سی ۔ کدے نانکے آ گئے کدے دادکے آ گئے ۔ کدی چاچے پھرا پایا کدی تائے ۔ اودھر باغ لے کے حاکو نوں لمباں سوا دے گیا سی ۔ اپنے گھر چنگے توں چنگا پھل آوندا سی ۔ منڈی مال سارا جاندا سی ۔ چنگی ریل پیل سی ۔ حاکو ۔ بال توں منڈا بنیا ۔ منڈے توں گھبرو تے فیر گبھروتوں ویلے نال بابا حاکو بن گیا ۔

بال واہ واہ اُچے ہو گئے سن ۔ تن منڈے گھبرو ہو گئے سی ۔ اک بالڑی اوہ دی ہُن ویاہن جوگی ہو گئی سی ۔ تے حاکو نے اپنے سالے دے منڈے لئی ہاں کر دتی سی ۔ تتے مُنڈے واری واری اپنے کلے دے قابو آ گئے سن ۔ بابا حاکو بڑا خوش سی ۔ رب تے جنی پنیری لائی ۔ نیپرے پوری دی پوری چاڑھ دتی ۔ اللہ دا بڑا شکر کردا سی ۔ حاکو باغ وچ بہنا رہندا سی ۔ گھر دی آندا جاندا سی پر بہتی بوٹیاں تے پھل دی دیکھ بھال کردا سی ۔ اوتھوں کوئی تریہہ سال ہو گئے سن ۔ باغ دے نال باغ بنے نوں ۔ اوتھوں تے ایہہ وی چنگی طراں یاد سی بھئی اک اک پال وچ کنے کنے بوٹے نیں اک بوٹے تے دوجے تائیں کِنی کِنی وتھ اے ۔ حسابی بڑا سی ۔ لکھیاں پڑھیاں نوں پرہاں کردا سی ۔ انگلاں تے حساب کردا سی ۔ کی مجال کدے پُلھیکھا پے جائے ۔ منڈے دی اخیر پیو دی پیر طرحی تے بہہ گئے ۔

ایناں نزیہاں ورھیاں وچ جانے رب کیتیاں انھیریاں وگیاں ۔ کیناں پھل بوٹیاں توں کچا وران ولا ہو یا ۔ کجھ مٹی رلیا ۔ کجھ کچا منڈی جاسٹیا ۔ انیاں دی گل ای وکھری سی ۔ پر اللہ بادشاہ فیر وی برکت پائی جاندا سی ۔ جتھے نیتاں نیک ہوں دوہاں جیاں دا گھر چنگا سلوک ہووے ۔ اک دوجے دی گل منی منائی جائے پیار محبت قائم رہے اک دوجے نال نہا ہووے بس سمجھ لو ۔ اوہ گھر جنت دا نمونہ

ایس اوتھے رب دیاں رحمتاں ایں رحمتاں نیں کسے سچ آکھیا اے۔" ایکے وچ برکت اے۔ تے جے کسے دے لیکھ بھیڑے ہون تے فیر سمجھ لو اوس گھر کلے کلے وس دی اے۔ تے ایہہ اخان فیر وھیان وچ آجاندا اے۔

"کلے کلنز وسے تے گھڑیوں پانی نسے"

بابے حاکو نوں اللہ نے چنگے بھاگ لائے ہوئے سن۔ تریہاں ورھیاں دیاں ہنیریاں ہیں اوہنوں کجھ نہیں سی آکھیا۔ ٹھیک اے کجھ فرق پیندا سی پر اوہ سارے باگاں والیاں نوں کچا پھل کافی سارا جھڑ جاندا اے۔ پر اسماناں والاں برکتاں پاندا ای رہندا جے رب نگاہ سوتی ہٹا لوے تے فیر دنیا پانی توں وی آتر ہو جائے۔ واری جا ہیئے سوہنے مالک توں جیہڑا سب توں کھان پین نوں دیندا اے بھانویں پتھر وچ کیڑا ہووے اوہنے اپنے فرض نوں پورا کرن لئی میکائیل دی ڈیوٹی لائی ہوئی اے۔

اک دن بابا حاکو سویرے سویرے لسی پانی پی کے سدھا باغ نوں چلا گیا اوتھے وڈارا کھا دینا حاکو جان نوں پہلوں حقہ تازہ کر کے چلم بھر چھڈدا سی عمر اکو جیہی بس سمجھ لو بھئی ہانی ہانی۔ حاکو اوہدے نال واہ واہ چنگا ورتارا کر دا سی۔ حاکو جا اپنے منجے تے بیٹھا۔ دینا حقہ چک لیایا۔ تے فیر رل کے پین لگ پئے گرمی اوس دن کجھ بہتی سی۔ جیٹھ مہینہ لنگھی جا رھیا سی۔ رب ولوں قطب پاسیوں انھیری چڑھ آئی۔ پر اج انھیری دے رنگ کوئی نویں نویں نظریں پے رہے سی۔ بابا حاکو کہن لگا اوہ دینیا یار اج انھیری تے انج لگدی اے جویں کوئی خونی ہنیری اے۔ ایہہ تے انج لگدا اے جویں کسے لہو ڈوھلیا ہووے۔ دینا وی کجھ گھبرا گیا میاں جی اج تے کجھ گڑبڑ ای لگدی اے۔ ایہہ کس طراں دی لال انھیری اے۔ رت ڈلھی لگدی اے۔ کویں سٹو کر آون لگ پئی اے۔ اللہ خیر کرے۔ ایہہ تے اپنی زندگی وچ پہلی واری ایہہ جی ہنیری نظر آرہی اے۔ ایہناں دے گلاں باتاں کر دیاں ایں، متّے انھیری دے

آون لگ پئے تے وہندیاں وہندیاں چنگی طراں گھل پئی ۔ دونویں جنے حقہ چھڑ کے کوٹھے دے اندر وڑ گئے بھئی کدھرے کسے رُکھ دا ٹہنا ٹٹ کے کوئی نقصان نہ کر جائے ۔ بندہ بندے ویاں سوچاں ہوندیاں تے رب دے کرنے ہوندے نیں ۔ چلدی رب دی مرضی اے ۔ حکم اوس مالک دا ای چلدا جنھیں ایہہ سب کھلارا کھلاریا ہویا اے ۔ اندر وڑ کے دونویں رب رب کرن لگ پئے ۔ یا اللہ خیر کریں یا اللہ خیر کریں تے اپنے چِر وِچ اوس کوٹھے دے نیڑے لگدا وڈا سارا انب دا رُکھ ہنیری دے بُلّے نال ٹٹ پیا تے ایڈا وڈا ٹہن کوٹھے دی چھت نوں وی لے بیٹھا ۔ دونویں ہانی اپنا چلدا حقہ چھڈ کے آپ اگانہہ ایس ٹُر گئے تے فیر دوہاں دے گھر والیاں نوں خبر مل گئی بھئی اج دی لال انھیری دو بڈھیاں دا لہو لے لتھی اے ۔

وکھالا

کریم بی بی دی ماں جدوں وی کسے پر ہیہ پنچایت وچ بہندی سی ایہہ ای گلاں کردی سی۔ لوکاں نوں کی وگ گیاں نیں۔ اپنی چادر توں وَدھ وَدھ کے دھیاں نوں داج دان دیندے نیں ایناں نوں کدے ایہہ سوچ نہیں آئی بھئی غریباں دیاں دھیاں دا کی بنے گا۔ ایتھوں پچھیا اوہدے لئی تے کوئی گل نہیں پر جنہاں وچاریاں دا ٹنگ ای اوکھا ٹپدا اے اوہ کی کرن گے۔ فیر اونھیں بتول دی گل چھیڑ دتی۔ بتول اوہناں دے محلے وچ اک چنگے کاروباری دی ووہٹی سی۔ چنگے سوکھے بندے سی۔ چھیڑے ویلے اوہناں دی دھی شگفتہ دی گل پکی ہوگئی اونھاں نیں بازار وچ لٹ پا دتی۔ کتے لیڑے آرہے نیں کتے لوہے دیاں وڈیاں الماریاں آرہیاں نے۔ ٹی وی آگیا۔ فریج وی آگیا۔ ڈھوا ڈھائی چنگی ٹگ پئی گل پچھدے دی سی۔ پیسے پلے ہون تے پچھ کاہدی۔ فرنیچر وی رج کے آگیا تے جدوں فیر جنج ڈھکی۔ پوریاں پنداں دیگاں لتھیاں سن۔ زردہ پلا۔ مرغ۔ پالک گوشت تے فیر لوکاں رج کھاہدا۔ سنگا ادھتے کون کردا اے۔ دو ڈنگ جوگا تے کھا ای لیندے نیں۔ فقیر فقرا دی رج کے گیا تے جدوں گل رانو دی چھڑپئی۔ جیہدا پیو وچارا دال چاول ای ویچدا سی تے مشکل نال ای پنج بالاں دا پیٹ بھردا سی۔ اوہ وچارے کول اینی بچت کتھوں بھئی یاراں ہیوڑے ای پورے کر دے۔ لوہیاں دی گل اوہدی سوچ توں اچی سی۔ جویں زمین توں آسمان اُچا اے۔ رب جے غریب دا سبب بنا دیوے تے ایہہ فیر رب ای کرسکدا اے۔ بندہ کاس جوگ اے۔ نے حلیماں دی ماں بڑیاں توں الغیرای گلاں کردی گئی۔ بھین کناں سماں بدل گیا اے کتھے لوکی دو چتیاں دو کھیس پلنگ پیڑا دتا تے ہلاصی مکی۔ گڑ دا لے چاول پکا کے چار بھین بھراواں نوں کھوادتے۔ بس جی کڑی

سوہرے ٹر گئی۔ اللہ اللہ تے خیر سلا۔

حنیفاں جیہڑے ویلے دس جماتاں پڑھ بیٹھی اوہدے ماپیاں نیں تراہن دی گل کیتی۔ حنیفاں دے ناتے وا پتر وی دسویں پڑھ بیٹھا سی۔ کاروباری بندے کماں کاراں نوں بہتا پسند کردے نیں۔ دوہناں گھراں دی مُتا اکوای سی۔ گل نیپرے چڑھان دی سی حنیفاں دی ماں نیں گھر دی ورتوں دیاں سب چیزاں پوریاں کر کے کجھ باہر دیاں چیزاں وی کٹھیاں کر لیاں تے جیہڑے ویلے داج وکھا لاہویا پورے محلے دی جنانیاں نیں انگلیاں مونہاں وچ پالیاں۔ نی حنیفاں دی ماں توں تے حیدوں چار جنانیاں وچ بہندی سی۔ ایہہ ای وعظ کردی رہندی سی بھئی لوکاں دیاں مُتاں کیوں ماریاں گیاں نیں۔ کیوں اینا ودھو ودھا کے دھیاں نوں داج دیندے نیں۔ غریباں دیاں دھیاں تے فیر ایسے طراں ٹکیاں بیراں واگوں تک جاندیاں نیں مال تے پلے ہویا ناں تے فیر خریدکاہدی۔ تے جے کتے چار چھلاڑ کٹھے ہوں دی تے اوہ روٹی پانی باہں چار چلے بن گئے۔ ناں ستاں دے جوڑے ناں نناناں دے جوڑے۔ منڈے دیاں پھپھیاں دے جوڑے۔ یا اللہ کی وگ گئیاں نیں دُنیا نوں۔ تے ہن حنیفاں دی ماں تو ایہہ ڈو ٹرکاں دا ساماں کٹھا کری بیٹھی ایں۔ کیناں فرق وکھ لیا اے نیری سوچ وچ تے نیری کرنی وچ کریم بی بی جیہڑیاں توں تے گلاں کردی سی اوہ بس وکھالا ای وکھالا سی۔ اُتوں کُجھ وچوں کُجھ۔ توبہ توبہ بھئی ایہہ رب رسول نوں وی گل چنگی نہیں لگدی۔ گل اونی کرے بندہ جیدھے اُتے پہرہ وی دیوے۔ سچی گیئی تے کھبی مار دینا۔ بڑی ماڑی گل اے تے فیر لوکاں نوں کی وعظ کر دی رہی ایں تے ہُن آپ کی کیتا ای۔ نِرا وکھالا نِرا دکھاوا۔

چِٹّا لہُو

ویلا کدے وی اکو جیہا نہیں رہیا۔ بدل دا رہندا اے۔ جس طراں واوگدی
اے تے اوہدا کوئی پاسا نہیں کدی قطب توں وکھّن توں تے کدی لہندیوں چڑھدے نوں
تے جے گھُٹ ہو جاوے تے بس فیر تلمل شروع ہو جاندی اے۔ خاص کر جدوں کرڑا کے دی
گرمی ہووے۔ جون دا مہینہ ہووے۔ بجلی بند ہو جاوے تے ہتھ والا پکھا ہتھ نہ آوے
اوس ویلے رب رب ای بندے کر دے نیں۔ جدوں وسوں باہر گل ہو جاوے بندہ
ڈھگی ڈھاہ بہندا اے۔ جیرا ایہہ تے گل وسوں باہر دی اے۔ پر جدوں وس دی گل
نوں جان بجھ کے لپسار دتا جاوے تے فیر کی بن دا اے۔ رحمت حلوائی دی گل سن
لو۔ اج توں وِیہہ سال پہلوں اوہنیں اک ماڑی جیہی دکان وچ دودھ دہی دا کم
کر دیاں کر دیاں چھڈ دتا سی اوس ویلے اک لہر چلی سی ایہہ سن اکہتر دی گل اے
کٹی اوس موج وچ جا وڑے نالے گنگا دے اشناں نالے مال وی چنگا لبھ گیا۔
ویلے دے حاکم دی گل کوئی نہیں موڑ سکدا۔ چڑھدے سورج نوں سب کوئی سلاماں کردے
نیں۔ "گوں جھناویں جوں بھاویں گلتے ای ہون" ایہہ نیں بھئی شیرا ای لکھ پتی بن گیا ہور
رشید جیہے کئی خوب رجے تے رج رج گداڑے مارے لکھاں دے حساب
وچ لکھ پتی بن گئے۔ واپڑے دی وگی۔ تے بہتیاں نوں راس آ گئی۔ رحمت نے وی چنگا
مال کھچیا۔ اک کوٹھے توں پنج دکاناں تے نال چوبارہ دی چھت لیا۔ لوہے گاں وی بجھ
گئی نال دودھ تے نال مکھن کھاؤ منڈیو۔ لٹو عیش بہاراں۔ ایجہی واہ مٹر کدے نہیں وگی
جے۔ رحمت دی بھین وچاری ڈنگ بڈنگی رہی اوہنیں دو تن واری بھرا نال گل کیتی
بھئی شادے دا ساک لے لے چھیماں رحمت دی بھانجی۔ چنگی مٹیار ہو گئی سی۔ ماں نے

اٹھ جماعتاں دی پڑھا دتیاں سن۔ بھئی گھر سنبھالن جوگی ہو جائے۔ کوئی ذرا بولن، بہن کھاون دے طریقے وی سمجھ لے گی۔ رحمت نے گل کدی گولی ناں۔ لبس شنی ان سنی کر دتی۔ اک دن بھین نے زور نال گل کیتی آکھیا رحمت بھراتوں میرے نال دو ٹوک گل کر بھئی ساک لیناں ایں کہ نہیں۔ رحمت اگے ای اجیہے موقع دی تاڑ وچ سی۔ جھٹ کریکے بولیا میں تے منڈے نوں کسے اُچے گھر ویاہناں ایں۔ بھین سندیاں سارا ای گھٹ وٹ لئی تے اکھاں وچ اتھرو لیکے لمیاں لمیاں اُلاہنگاں بھر دی گھر نوں چلی گئی۔ سوچیں پے گئی بھئی مال دا نشہ چھیتی نہیں لہندا۔ شراب دا لہہ جاندا اے۔ ایہہ تے سیانیاں دی گل سچی ہوگئی بھئی لہو سُن چٹا ہو گیا اے۔ میں تہانوں بڑے یقین نال دساں بھئی اجکل دے زمانے وچ کئی اجیہے رحمت بن گئے نیں۔ سکے ماپے۔ جے تسیں خدمت نہ کرو تے تہانوں گیاں نوں پانی پچھن نوں تیار نہیں۔ بھراواں نال کھلایں دین نہ کرو تے لبس حقہ پانی بند۔ اوہ جی اوہ ساڈا کاہدا بھرا اے گیاں نوں چاہ دی پیالی وی نہیں پچھدا۔ ساڈے کول کوئی وادھو رزق اے۔ ڈنڈی جائیے۔ تے جے بھین کتے اُچے گھر لگ گئی تے ملن گئے بھرا نوں چنگا نہیں سمجھدی۔ بھئی غریب بھرا اُہن دو سو دی ڈالی بھین واسطے کتھوں لے کے جاوے بھین دے نصیب اُچے ہو گئے بھراوں کدوں پیار دیوے کی ایہہ لہو چٹا ہون دی نشانی نہیں۔ سوچو ایہہ بالکل حقی گل نہیں۔ ہور سُنو۔ تہاڈے یار دوست نت تہاڈے کول آندے جان تے تسیں کھاتا کھُلا رکھو۔ چاہ پانی پچھی آؤ۔ بڑے خوش باش تے جے کدے تہاڈا امتھ نرم پے جائے تے سمجھو گئے جسطراں ڈوماں شہد اپنا چٹ کر کے چھتہ وہلا چھڈ نس جاندا اے فیر کوئی تہانوں نیڑے نیڑے نظر نہیں آوے گا۔ بھتالی جو دیلی دسی۔ قریشی صاحب کیوں سوچیں پے گئے جے اج دے زمانے وچ نہ کوئی رشتے دار نہ انگ نہ ساک۔ پلالائی چلو سب تہاڈے نال۔ ہتھ کچھ لوؤ تے

ڈیوا بُجھ گیا۔ پروانے مار اُڈاری گئے۔ انھیرے دا ساتھی کوئی نہیں جے ڈیوے بلدے دے سب گاہک نیں۔ مطلب ہویا تے آن سلام کیتا۔ نہیں تے توں کون تے میں کون۔ یاروسمیں کنے بدل گئے نیں۔ نوُھاں نال ماس وی اَڈ ہو گیا اے۔ ڈھیڈوے جنے پانی پچھن نوں تیار نہیں۔ ساکا گیری تے گئی جہنم وچ حدوں لہو دا رنگ لال سی کپڑے نوں داغ لگے تے صابن وی نہیں سی لاہ سکدا۔ اوہ سن پکے ساک تے انگ۔ اج نہ لہو دا رنگ لال تے نہ لیڑے نوں دھون دا فکر۔ لوکی غیرت نوں ایں ہتھوں چھنڈ بیٹھے نیں۔ کوئی سوچے تے سمجھے۔ کتھوں کتھے اپڑ گئے آں۔ ہُن پچھاں کسے نیں جے مُڑناں تے اگے اتھاہ کھوہ جے۔

سیمی

ماپیاں نے پہلی دھی جمدی داناں نسیم رکھیا سی۔ جیہڑا لاڈ نال سیمی پک گیا تے فیر جیہڑا وی کوئی بلاؤندا سی سیمی کہہ کے بلاندا سی۔ سیمی توں پچھے تن بھرا تے اک بھین اللہ کولوں آگیاں سن۔

سیمی دا پیو اک وڈا زمیندار سی۔ کئی مربے زمین، مال ڈنگر۔ کامے تے فیر رہن واسطے اک بڑی وڈی ساری حویلی۔ جویں جوغنتیاں دے ویلے دا رواج سی۔ ایہہ گل ضروری بھئی اودوں پنڈی تھائیں بجلی نہیں سی ہندی تے وڈے لوک مٹی دے تیل دے وڈے وڈے گیس بال کے کم چلاؤندے سن۔ جد بجلی دا ویلا آیا تے وڈ وڈیریاں چھیتی توں چھیتی اپنے پنڈاں وچ لاٹو بال لئے تے فیر ٹیوب ویل چلن لگ پئے۔ کھوہ جیہڑے بلداں نال چلدے سن۔ تے گاہدی تے بیٹھا بھانویں بال ای ہووے۔ تتا تتا ڈھگیا کری جاندا نے بلدوی کھوپے پائی اپنے ولوں میلاں دی سفر کری جاندا سی۔ ایہہ وکھری گل اے بھئی جیہڑے ویلے کھوپے لہندے سن۔ بلد او تھے دی اوتھے ای ہندا سی۔ اوہ کھوہ بہتے بند ہو گئے۔

بس فیر ویلے ایسے طراں بدلن لگ پئے۔ ماپیاں نیں سیمی نوں نیڑے دے شہر وچ سکول پڑھنے پا دتا۔ کامیاں وچوں اک ادھ کھڑا بڈھا جید ھا ناں دِتا سی۔ اوتھیں ایں کرڑی توں نال لے جانا تے فیر سکولوں چھٹی ہون تے واپس لے کے آنا لوکی کہندے نیں شوہلاں جمدیاں دے منہ تر کھے ہندے نیں۔ وڈے گھر دے نبرے وسنیک ای وڈے نہیں ہندے سگوں ہر شے ای وڈی ہندی اے۔ بھانویں آکڑ ہووے بھانویں میل ورتن دے رواج ہون۔ اوہناں دی عقل وی وڈی تے اونھاں دی گل وی وڈی۔ غریب وچارہ ہر تھاں چھوٹا ای ہندا اے بھانویں چنگی شدھ بدھ رکھدا ہووے۔ پرھے پنچایت بہن اُٹھن جاندا ہووے پر کس کم۔ غریب ای غریب

رہندا اے، اوہدیاں سدھراں کدی شُغنیاں وچ وی پُوریاں نہیں ہُندیاں: واہ ماکالیکھای لیکھ سب پاسے بِکھے نظر آؤندے نیں۔ اُچیاں تے وڈیاں حویلیاں دے لیکھ وی ڈھیر ای اُچے ہُندے نیں۔ سیمی پڑھدی پڑھدی کالج اپڑ پئی۔ چھوٹے چھوٹے سکولاں دی اوقات چھوٹی ای ہندی اے۔ پر جدوں ڈڈو کھوہ وچوں نکل کے نہر وچ جا وڑے اودوں اوہدیاں اکھاں توں سو پردہ دور ہو جاندا اے۔ چانن ہو جاندا اے۔ کھوہ دے انھیریاں چوں اوہ نکل جاندا اے کھلی دُھپ۔ چانن۔ وَرت دیتاں کوئی نہ۔ کیا بات ہے بھانویں میلاں دے حساب تیجدا اٹپدا پھرے۔ کوئی ٹینشن نہیں۔

سیمی جیہڑے ویلے کالج پیر پایا اوہدے وی کئی پردے لتھ گئے۔ دُنیا بڑی وڈی نظریں آون لگ پئی سی۔ بھئی کتھے اِک پنڈ تے اوتھے دی اِک چھوٹی جیہی مسیت۔ مسیت وچ پنڈ راں بال عربی دا پہلا قاعدہ پڑھن والے تے فیر قرآن پاک دی سورۃ فاتحہ توں شروع کر کے خیر نال تریہہ سپارے پورے پڑھے گئے۔ تے ایہناں بالوں نوں پڑھاون والے میاں جی ایہہ میاں جی اوہناں بالاں لئی بڑی وڈی گل سی۔ اوہ نیانے ماپیاں توں اودوں او ناہیں سی ڈردے جِنّا مسیت دے میاں جی کولوں۔ باقی ہن سیمی جدوں کالج دے وڈے کُھلّے ویہڑے آوڑی بڑی حیران ہو گئی۔ ایڈا کُھلاّ ویہڑا نِکے نِکے پر سبھ توں نویکلی گل اوہدے لئی ایہہ سی بھئی ایہہ اک پنڈ دی وسنیک سی تے باقی کُڑیاں شہر دیاں جم پَل۔ پیہ امیر آدمی نوں گھوڑ کاہدی؟ موہنوں کڈھن دی دیر نوکر چاکر حاضر۔ لے آؤ، دے آؤ، کر آؤ۔ سبھ چیز حاضر۔ تے مڑ اوہ گولے ہتھ بنھن پچھن حضور ہور کجھ۔ پنجاں منٹاں وچ ڈھیر لگ جان۔ اوہنوں گھیر اکوئی نہیں سی بس نویں جگہ اوپری اوپری ہر کسے نوں لگدی اے۔ فیر ہولی ہولی ویلے دے نال نال کالج دی ہوا چنگی طرحاں سیماں دے دماغ وچ رَچ مچ گئی۔ نال دیاں کُڑیاں نال میل ورتن دا ہوا ودھ گیا تے کُڑیاں آپس وچ اِکو مِکّو ہو گئیاں۔ سیماں چنگی طاق ہو گئی سی۔ دو تِن اوہدیاں گوڑھیاں سہیلیاں

بن گئیاں سن جنہاں لوں اوہ جگری یار کہندی سی۔

فیر اک دن اوہ وی آگیا جدوں چوداں جماعتاں پوریاں ہوگئیاں تے ہُن اگلی لائن دی سوچ آگئی سی۔ اخیر ایہدے اپنے من دی پہنچ گئی۔ کہن لگی میں وکیل بناں گی۔ پنڈاں والیاں دے جھگڑے جھانجے قانونی طور تے حل کراواں گی تاں جو کسے دا حق نہ ماریا جائے۔ کوئی ناحق نہ لے جائے۔ کسے تے ظلم نہ ہو جائے غریب دا مال کوئی وڈیرا نہ کھوہ لوے۔

ایسے سوچ وچ ہی سیماں وکیل بنن لئی لاء کالج داخلہ لے لیا۔ اوتھے کڑیاں تھوڑیاں تے منڈے بہتے سن۔ ایس گل توں سیماں بالکل نہ گھبرائی۔ اوہ ایس گل نوں چنگی طرحاں جان گئی سی۔ پئی اک گڈی دے دو پہیے اکو جہے ہون تے چلدی اے نہیں تے ٹھپ تے فیر پہیے ہووے اک جیہے۔ نمونہ وی اکو نہ کوئی وڈا ہووے تے نہ کوئی چھوٹا تے نالے اوہ لائن اوہدی اپنی من پسند سی۔ باقی سیمی دے کالج والیاں سہیلیاں وی اپنے اپنے خیال مطابق اگے نوں ٹُر پئیاں۔ اپنی اپنی سوچ۔ اپنی اپنی مرضی۔ سیماں اپنیاں سہیلیاں کولوں کجھ دور ہوگئی سی۔ باقی توڑ وچھوڑ والی تے گل کوئی نہیں سی نے نہ ہی کوئی جھرمٹ والی گل سی۔ بس ڈنگ ٹپاؤ کم۔

لاء کالج سیمی بڑے چاہ نال اپڑ پئی سی۔ محنت ولوں اوہنے کوئی کسر نہ چھڈی بہتا دھیان اوہدا پڑھائی دے تے ہی رہندا سی۔ رہن لئی ہوسٹل دا کمرہ مل گیا۔ سیماں توں پہلوں چار کڑیاں ہور وی اوتھے رہندیاں پئیاں سن پنجویں سیماں اوہناں وچ جا ملی ایہہ کوئی گل نہیں سی۔ پئی ایہہ اوس دیلے جونیئر سی۔ جھگے چوں ہنج تے کڑیاں سن سارے کالج وچ بالکل ایسے طرحاں جویں بھرے باغ وچ گلاب تے پنج چھی بوٹے لگے نہیں رہندے۔ ہر آدمی اودھر جھاتی ضرور پاؤندا اے۔ ایہہ تے مالی دے کم نیں کہ کسے نوں پھل توڑن نہ دیوے۔ یاں پھل والی ٹہنی نوں کوئی خراب نہ کرے۔ باقی

دا، لاون والے کدوں گھٹ کم دے نیں۔ اوہلا ہویا نہیں تے پھل ٹٹنا نہیں۔

اوسے کالج وچ جمیل وی دوسرے سال جا رہیا سی۔ تے نویں نویں پاڑھو جہڑے داخلہ لیندے نیں پورے کالج وچ نظر آجاندے نیں۔ جمیل سیمی دے پنڈ دے نال پنڈ دا منڈا اسی۔ اوہ تے ہولی ہولی کدیدیاں پتا لگ گیا۔ تے فیر دوہاں دی جان پچھان چنگی ہوگئی۔ تے نالے جدوں کٹھیاں بہنا کھلونا پڑھنا ہووے جان پچھان آپے ہی اُنج دی ہو جاندی اے۔ فرق صرف ایہہ سی بھئی جمیل دا کمرا ہوسٹل دے تے پچھواڑے پاسے سی تے کڑیاں دے کمرے مین گیٹ دے ناں نال سن۔ جتھے چوکیدار زیادہ توجہ دے سکدا سی۔ تے نالے کڑیاں نوں ایس طرحاں ڈھیر آرام سی بہتی کھیچل توں بچیاں رہندیاں سن۔

کر دیاں کر دیاں جمیل تے سیمی دووین ہی اگڑ پچھڑ وکیل بن گئے چنگی محنت تے لگن نال پڑھدے رہے۔ چنگے نمبراں وچ تے ودھیا پوزیشن وچ ڈگریاں لے کالج وچوں نکلے کالج وچ چنگیاں یاداں چھڈ ٹرے۔ کوئی اوہناں تے انگل نہ کر دھر سکیا۔ بڑے ستھرے تے بغیر کسے لگ لبیڑ نوں عزت نال اپنے اپنے استاداں دا شکریہ ادا کر کے اپنے اپنے پنڈاں نوں اگڑ پچھڑ چلے گئے۔

جمیل سیمی نالوں اِک سال پہلے فارغ ہو چکا سی اوہنے اپنے پیو دے اک جانو سینئر وکیل نال مل کے کم کرن لئی تیاری پھڑ لئی۔ تے فیر شہر نہائیں کرائے تے جگہ لیکے رہائش کر لئی تے روز کچہری جانا شروع کر دتا۔ بھیڑ دے لیلے وانگوں سینئر دے پچھے لگا پھر دا سی۔ ماسا جینا نہیں گھابریا۔ پکے حوصلے نال بستہ وی چکی پھر دا سی تے نالے نالے کیس دی لڑی پھڑ دا سی۔ کدے کسے عدالت کدے کسے عدالت ایسے طرحاں سال وچ اوہنوں کچہری کھلون بہن دا ول آیا سی۔ تے اپنے چر وچ سیمی کالا گاؤن پا کے باپو دے کسے جانو وکیل دی معرفت اک وکیل عورت کول جونیئر لگ گئی

سیمی نے وی رات دن اِک کر چھڈیا۔ گل طلب تے تانگھ دی ہندی اے۔ نالے سیانے کہندے نیں جِنا گڑ پاؤ اونا مِٹھا نیز ہندا اے۔ سیمی نے لک بنھ کے اپنے کم نوں اگے ودھان لئی کوئی کسر نہ چھڈی۔ بس ایہہ سمجھ لو بھئی سیمی نے قانون دیاں کتاباں تے مقدمیاں دیاں مِثلاں ایہناں دا مطالعہ تے ہائی کورٹ تے سپریم کورٹ دے فیصلیاں دیاں نقلاں نوں دھیاں دینا تناں چاراں ورھیاں وچ اچھے وکیلاں نال چنجاں لڑنیاں شروع ہوگئیاں۔ لوکی سچ آکھدے نیں۔ بھئی گرو جنھاں دے ٹپنے چیلے جان شڑپ۔ سیمی چنگے وکیلاں دی لسٹ وچ گنی جان لگ پئی۔

اک دن فیر ایہہ ہویا بھئی سیمی دے گھر سویرے ویلے کِسے ٹلی آکھڑکائی تے نوکر باہر جا ویکھیا تے پچھیا۔ جی کِنھوں مِلنا اے۔ کیہ کم اے۔ وکیل جی نوں۔ آون والے جواب دتا۔ نوکر تے مُڑ سیمی نوں دسیا۔ بی بی جی باہر اک بابا بڈھا آیا اے تے کہندا اے وکیل جی نوں ملنا اے۔ اچھا جا بٹھا بابے نوں بیٹھک وچ۔ تے ادھے گھنٹے بعد مونہہ ہتھ دھو کے جا بیٹھک وچ بابے نُوں آون دی گل پچھی۔ بابے نے دسیا بی بی جی میرے نال بڑا دھرو ہوگیا اے۔ میرے بھتیجے نے میرے پاسیوں دو کنالاں زمین وَل لئی اے۔ بھرا میرا تے اللہ کول جا چکا اے۔ ایہہ مینوں ہُن لواڑا دو ویں پاسے نظریں آؤندا پیا اے۔ ایہہ نہ ہووے کوئی خون خرابہ ہو جاوے۔

مینوں وکیل جی ایہدا کوئی اُپاء دسو۔ سیمی کہیا اچھا بابا جی تُسیں زمین دے کاغذ تے نقشہ مینوں لیا دیو۔ میں ویکھ چاک کے فیر تہاڈے لئی صحیح راہ لبھاں گی۔ بابا خوش ہوگیا بھئی کوئی دال دلیا بنے گا۔ گلاں باتاں وچ اوہدی تسلی ہوگئی۔ وکیل سیانا جاپدا اے چنگے راہ ہی پاوے گا۔ پر اگلے دن بابا جے نقشے دے چکر وچ سی تے اوہدے بھتیجے وَلوں دعوے دا نوٹس آگیا۔ نوٹس دین والا وکیل جمیل ہی سی۔ گل بالکل لودی سی پر وکیل نے اپنی فیس کھری ہندی اے۔ بابا نقشہ بھُل گیا تے نوٹس وصول کر کے جھٹ

دے کے ایہہ رسیمی وے دوڑ پیا۔ سیمی اجے کچہریوں واپس ہی آئی سی تے کالا گاؤن اجے لاہیا وی نہیں سی۔ باپے نوٹس دِتا۔ سیمی نے سبھ توں پہلوں نوٹس کھولن والے داناں پڑھیا جمیل کوئی گل نہیں بابا۔ نبڑ لاں گے۔

اگلے دن سیمی نے بابے کولوں نقشہ تے کاغذے کے جواب تیار کر لیا۔ جمیل دا کلائینٹ بالکل غاصب سی بد دیانتی تے سینہ زوری والا کیس سی۔ سیمی نے دعوے دا جواب چنگا ٹھوک وجا کے دِتا جمیل توں شرمندگی تے ہوئی پر آئے پیسے نوں کون مورکھ انکار کرے۔ کاروبار اپنی جگہ پاس فیل اپنی جگہ تے جِت ہار اپنی جگہ گل سوچ دی اے اپنے ضمیر دی اے۔ پر وکیلاں نوں صرف اپنی فیس نال غرض ہندی اے۔ جمیل نے جھوٹے مقدمے دی پیروی کیتی سیمی حق دی خاطر لڑی۔ ہے تے ایہہ وی وکیل سی۔ فیس ایہنے وی لئی سی۔ پر ایہنے حق نوں حق ثابت کرن لئی پورا پورا جتن کیتا سی۔ مقدمے دا فیصلہ بابے دے حق وِچ ہو گیا۔ جمیل فیصلہ سُن دیاں سار ہی اڈول کچہریوں باہر چلا گیا۔ سیمی مقدمہ جت کے بڑی خوش سی حق والے نوں حق جو مل گیا۔ ایہدا ضمیر مطمئن ہو گیا۔ بابا نیک دعاواں دیندا پنڈ نوں ٹُر پیا۔

سیمی نے گھر جا کے اس فیصلے دی کاپی اپنے کول رکھے ریکارڈ وِچ فائل کر گئی۔ ہُندیاں ہندیاں ویلے دے نال نال سیمی اُڈدی اُڈدی بڑی اُچی اُڈاری مار گئی تے جیہڑے ویلے ویکھ بانہہ پھڑ لین فیر کِکھاں دیاں کلیاں محلاں وِچ بدل جاندیاں نیں۔ پر نیک نیتی لگن تے محنت دی کوئی چیز ہندی اے۔ جیہڑی کامیابی دی اصل کوڑی اے۔

اودھر جمیل دی چنگی ہتھ پیر ماری جا رہیا سی۔ پر اوہدی سوچ خیالات وِچ بڑی لوبھ سی۔ اوہدا ذہن لوہنا کاروباری سی۔ اِک دن اپنی ماں نوں کہن لگا ماں جی تُسیں کدے ہمت کر و تے سیمی دی ماں نوں تے ملو۔ جوڑی وادھیا رہے گی تے وارے نیارے ہو جان گے۔ ماں نے اگوں اُتر دِتا بئی سیمی اُچے گھر دی اے۔ میری ہمت نہیں پیندی

اوہ اُچے تھاں۔ اسیں نیویں تھاں۔ ماں توں فکر نہ کر جا تے سبھی خورے رب خیر پا دیوے۔ اجے ایہہ سوچ وچار ماں بہت کری جا رہے سن۔ اوہدروں سیمی دی ماں نے جھوں پتا سی بھئی جمیل دی وکیل اے تے دوویں اکو کالج پڑھدے نیں۔ سیمی دی منگنی دے بالوں شاہیے۔ جمیل دی ماں نوں کامے دے ہتھ گھل دتے۔ اوہ ہی بابا دتا لیکے گیا سی۔

جنھے جا کے وڈی بی بی دا اسلام آکھیا تے منگنی دی وی چیز اوہناں دے ہتھ پھڑائی۔ ایہہ دی دس دِتا بھئی سیمی بی بی دی منگنی مرزا عالمگیر جیہڑا شہر دے ہسپتال دا وڈا ڈاکٹر اے اوہدے نال ہوگئی اے۔

اوس شام جمیل گھر آیا تے اوہدی ماں نے جیہڑی سوچاں وچاراں ہی کر دی سی سیمی دی منگنی دی مٹھیائی اوہدے اگے رکھ دتی تے نال ای گل سنا دتی۔ کہن لگی جمیل موتی دا سچا دانہ اصلی مالا وچ پروتا گیا اے۔ پتر نیویاں کندھاں والے اچیاں تے تکیاں کندھاں ٹپن دی کدے سوچ دی نہیں کر سکدے گڈی دے دوویں پہیئے اکو جیہے ہی سوہنے لگدے نیں۔ تے چنگی کا دھ کڈھدے نیں۔ تے ایہہ گل کدی نہ بھلیں کہ اچیاں تھاواں والے نیویں پاسے کدے وی جھاتی نہیں ماردے باقی گل تے ساری لیکھاں تے جا مکدی اے کیوں جو ایہہ کدے دی نہیں ہویا بھئی رکھ دا۔ موٹا ہٹن کدے اچیاں ہرونبلاں نوں جا چھوہوے۔

شاپنگ

نسیماں تے جمیلاں دونویں ایں اِکّیاں سہیلیاں سن۔ دووے اکو ہان دیاں کڑیاں جوانی دی پوڑی چڑھن لگ پئیاں سن۔ ایہہ سمے بڑے بے خوف ہندے نیں۔ کوئی وادھو گھاٹ سوچن والی گل ای نہیں ہندی۔ پانی وانگن جتھے ڈھلیا۔ کدے نہیں ٹکیا۔ جھٹ کھلو گیا ایہہ دونویں سہیلیاں آپو وچ جدوں چوہل موہل کر دیاں سن۔ آئے دوالے ہسدے سن۔ کھڑ مستی۔ تندرستی تے جوانی دی اصل مورت ہندی اے تے نالے گڈی جدوں اُچی ہوا وچ چلی جاندی اے اوہ فیر ڈور رنج کے منگدی اے۔ اوہدا اچھیا ایہہ ہی ہندی اے بھئی پچھے ہتھ ڈھلا رہے تے ڈور لگی آوے تے میں اسماناں نال جا لگاں پر جدوں کھچی پے جائے تے سمجھو بڑی خطرے والی گل اے۔ جیہڑیاں تنناواں ایں کھچیاں جان اوہ اگانہہ کدوں اُڈ سکدی اے۔ ایسے طراں جدوں گھوڑے دیاں واگاں کھچیاں جاں اوہ اگانہہ پیر کس طراں پٹ سکدا اے۔ یار لوگ تماشا ویکھن لئی کدے کدے تنکا وی مار دیندے نیں۔ فیر قسمت چنگی ہووے تے گڈی بچ جاوے نیں تے لگی جاندی اے ہوا دے زور نال۔ محلیوں باہر، شہروں باہر۔ گل ساری گڈی سمجھ سوچ نال اُڈان دی اے۔

ایہہ دونویں سہیلیاں جدوں بازار جان۔ کٹھیاں ایں ہندیاں سن کلیاں کلیاں کدے وی نہیں نکلیاں سن۔ جوڑی خوب رلی ہوئی سی۔ سکول وی جاناں کٹھیاں نیں تے کتے ویاہ شادی تے جاناں ہووے تے اوتھے وی کٹھیاں۔ اوہ قلبوت دو تے روح اک سی۔ اوہناں نوں کوئی وی نہیں کہندا سی بھئی ایہہ وکھو وکھ نیں۔ بس سیتیاں پروتیاں سر سر بھانویں دو ای سن۔

اک دن اوہناں پروگرام بنایا بھئی ایدکی عید نے چوڑیاں لین مال روڈ تے ہینورا ماسنٹر جاواں گیئاں۔ نویں نویں ڈیزائن۔ نویاں نویاں دکاناں۔ سوہنیاں سوہنیاں چوڑیاں۔ بڑی سوہنی جگہاں۔ اے سی چلدا بڑا مزا آوے گا اوتھے شاپنگ دا۔

ہینورا ما۔ لاہور وچ اک بڑا سوہنا شاپنگ سنٹر اے۔ گرمیاں وچ اے سی چلدا۔ رُوح نوں بڑی تازگی ملدی اے، فرحت ہندی اے۔ نالے اُچے سٹینڈرد دا شاپنگ پلازہ۔ ایدھی ریس کتھے۔ سنیاریاں دیاں دوکاناں۔ وَدھ توں وَدھ سوہنیاں۔ سارھیاں دیاں دکاناں دا انت ای کوئی نہیں۔ کوئی دوسو دے لگ بھگ گھڑیاں دیاں دوکان ودھ توں وَدھ۔ کراکری ولائتی تے ہر قسم دی۔ موجاں ای موجاں نیں۔ ولائتی خریدو دیسی خریدو۔

عید تے چوڑیاں دیاں دوکاناں وی خوب بھبدیاں نیں۔ بس ایہہ سمجھ لئو چوڑیاں مونھوں بول بول کے گاہکاں نوں سدلیندیاں نیں۔ چڑھاون والیاں نوں ساہ کا دین دی لوڑ ای نہیں پیندی۔

نسیماں تے جیماں کھپ ٹھپ توں بچن لئی عیدوں دو دن پہلوں ای ہینورا ماسنٹر پہنچ گیاں۔ دوہناں دا سنہپ تے رُوپ ڈُلھ ڈُلھ پیندا سی پیا۔ جوانی مستانی چار چوفیرے لشکاں ماردی پھرے تے فیر گرمی ہون کارن جارجٹ دے دوہاں دے موتیا رنگ دے سُوٹ۔ حُسن دیاں فوجاں چڑھائی کرآیاں سن۔ دوہاں گھڑیاں والیاں دوکاناں دیاں گھڑیاں کھلوگئیاں نے نظارے لین لگ پیاں۔ مُنڈے قنڈے کی اوتھے تے بڈھے وی سریاں چک کھلوتے سن۔ بھئی ایہہ سونے دیاں مُورتاں کتھوں آگئیاں نیں۔

اوہ سدھیاں چوڑیاں والی دُکان تے جا کھلوتیاں۔ چُوڑیاں نیں وَب لشکاں ماریاں نے اوہناں نوں ”جی آیاں نوں آکھیا،“ تے فیرآلے دوالے چُوڑیاں خریدن والیاں نوں ویکھی جارہے سن۔ واہ مُورتیاں بناون والیا۔ نیرا وی جواب نہیں۔

اوس ویلے دُکان تے کوئی اینی بھیڑ نہیں سی۔ سُہیل جیہڑا دُکان دا مالک سی اپنے مُنڈا شُنڈا ای کوئی ویہاں ورھیاں دا چھوکرہ۔ چنگا مُنہ چپت لگدا اے جوانی سارے ای کیہندے نیں بھئی دیوانی تے مستانی ہندی اے۔ پر جیہڑے ویلے ڈاہڈے دی لو آجائے۔ پروانے جا چمبڑدے نیں۔ تے گھراں نوں خیری سلامتی گھٹ ای جاندے نیں۔ کیہڑے جاندے نیں۔ جیہڑے جان دی بازی لان توں ڈرن فیر اوہ جوانی دا نظارہ ویکھ وی نہیں سکدے۔ تے جیہڑے نظارہ ویکھ لیندے نیں اوہ دُنیا توں چلے جاندے نیں۔ دونویں سہیلیاں بڑیاں تیز۔ چڑھدی جوانی۔ روپ دے لشکارے سامنے آون والا بچ کے کس طراں جا سکدا اے۔ کون مقابلہ کرے۔ یار واک ہتھ وہلا تے دوجے پلے تیز کٹار۔ باقی تقدیر جے تلوار والے ہتھ نوں چھپا پا لوے تے فیر لکے کون تے ایہہ وی اودوں ہندا اے جدوں وَدھی ہووے نہیں تاں گل فرعون والی ہندی اے بھئی ڈُب گیا ڈونگھیاں پانیاں وچ۔

سہیل نیں بڑے گوہ نال پُچھیا جی تُسیں حکم کرو۔ دونویں بولیاں توں چوڑیاں ویکھنا ایں جھنگ تے نہیں ویچدا۔ اساں دوہاں نیں چوڑیاں چڑھا ونیاں نیں۔ جی تُسیں ناراض نہ ہووو میں تے جی گاہکاں دی خاطر ای اینھے بیٹھاں ویکھو پسند کرو۔ سنہری، چھاپے والیاں، بلوری، حیدر آبادی سپیشل۔ بلوری کڑے۔ اک رنگیاں۔ پھُلاں والیاں۔ لال پیلیاں، ہریاں تُہاڈی پسند تے تُہاڈے حکم دی دیر اے جی۔ میں حاضر ہاں جی پنجیں منٹیں وینیاں چوڑیاں نال بھر دیاں گا۔

کُڑیاں ہکھیاں لوہٹ سن۔ بھا دی تے اڈو اڈ دسی جا۔ سانوں کوئی الہام تے نہیں ہونا۔ بھئی ایہہ چوڑی ایس بھا دا اے تے آہ ایس بھا دا اے۔ انہویں ایں اُسیس چڑھان لگ پئے۔ دوکان کوئی ساڈی اپنی تے نہیں۔ تُسیں وی آخر پلّا لا کے ای بیٹھے ہوئے اونان سہیل وی جی کڈھیا تے بولیا۔ ایہہ تُہاڈی ای دکان اے کوئی اوپری گل نہیں۔ جے تُسیں بھا ای ضرور پُچھنا ایں تے فیر ایہہ سمجھو بھئی میں تہاڈے کولوں لاگت ای لاں گا۔

جیھڑیاں جھیڑیاں حکم کرو میں چڑھا دیناں ۔

سودا ہن ول دا ہون لگ پیا۔ چوڑیاں تے صرف بہانہ ایں بن گیا۔ دونویں سہیلیاں سیھتاں نال گلاں کرن لگ پیاں جویں آکھن۔ بھئی کنڈی لگ مچھی پھس گئی اے تے لا مُنڈکا مچھی تے گنڈی فیر دونویں پا نیوں باہر آ جان ۔

سہیل تے جادو دا اثر ہو گیا۔ اوتھوں چوڑیاں دے نال تے بھاء دی بُھل گئے اوہ ایہہ وی بُھل گیا بھئی ہیں دکانداراں تے روزی کمان آیا ہویا واں۔ بھاء دی گل کون چھیڑے ویچن والا گاہک بن گیا سی تے خریدن والیاں دی موج ہو گئی ۔ اکھاں اکھاں وچ بھاء مُک گیا۔ سودا پکّا ہو گیا۔ ہتھو ہتھی لُٹّن والی گل بن گئی۔ تے لوکی نظارہ ویکھن لگ پئے تے فراک پاسے چوڑیاں چڑھ گئیاں دُوجے پاسے پیار دے کنگن ۔ لشکاں دوہیں پاسیں پے رہیاں سن ۔ بجلی دی لو وچ گئیاں نوں تُلھیکھے پے گئے ۔ ناں کسے چوڑیاں دی گنتی گینتی تے ناں کسے پیار دے کڑے دا مُل پُچھیا۔ پر چڑھ دونویں ایں پاسے گئے ۔ ایدھر گوریاں گوریاں بانہیں چوڑیاں نال بھر گئیاں ۔ اودھر سُہیل دے کورے دِل اُتے پیار دی چھاپ لگ گئی۔ گنگا اُلٹی وگ گئی ۔ سودا ویچن والا۔ ہُن سودا خریدن والا بن گیا تے خریدن والا۔ دوکان دا مالک۔ سُہیل اپنا دِل لُٹا بیٹھا سی۔ چور سامنے کھڑے سن ۔ پر کسے دی کی جرأت۔ ہتھ پا دن دی ۔ قانون کیہڑا لاون گے تے ثبوت کتھوں وکھان گے۔ کیوں جو اصل گل تے اندر کھاتے مُک گئی سی ۔

شاپنگ کرن دے کئی طریقے ہندے نیں ۔ پر کئیوں مال ٹاں لا کے شاپنگ کردے کدے تے کوئی کوئی کردا اے کُون۔ جیہڑا سب پاسیوں آپ ہَتّرا ہووے۔ جیدھا نہ کوئی پُچھن والا تے ناں کوئی ہٹکن والا ہووے اوہ بھانویں دِل دا سودا کر لئے تے بھانویں اپنی غیرت دا اوہدے لئی کھل اے ۔ ایسی شاپنگ دی ۔

چُھٹی مُنگ گئی سپاہیا تیری

اجے میرا چاننہ لتھا

رانو نوں ماپیاں بڑے چا نال ویاہ دتا۔ منڈا چنگا گھبرو۔ بانکا تے سوہنا جوان سی۔ ذات دے راجپوت انکھ بہت سی۔ ایف اے کر کے نوکری دی تلاش وچ بڑی بھج نس کیتی۔ چھیکڑ گل ایتھے آ مکی بھئی فوج وچ بھرتی ہو جاؤ۔ موج لگی رہے گی۔ کیہڑی آجکل کوئی جنگ لگی ہوئی اے۔ کھان پین تے پریڈ وردی سرکاری۔ تنخواہ بھی اوہ تے پچھے گھل چھڈسی۔ ایہہ سوچاں خاں محمد نے سوچیاں تے فیر اک دن بھرتی والے دفتر چلا گیا۔ اوتھے دیر کوئی نہ لگی۔ پنجیہہ منٹیں کم ہو گیا۔ گھر دیاں نوں سنہا پہنچ گیا بھئی خاں محمد فوج وچ بھرتی ہو گیا اے۔

رانو پنڈ دے سکول وچ اٹھ جماتاں پڑھ چکی سی۔ نونویں جماعت توں پہلوں داخلہ سکول نہیں سوہریاں دے گھر ہو گیا۔ سولہ ستاراں ورھیاں دی عمر اجے کچی ای گنی جاندی اے۔ پر پنڈاں دیاں کڑیاں شہریاں دے حساب جان جُسے دیاں چنگیاں ہندیاں نیں۔ سوہریاں گھر دو سال تے ایسے طراں نکل گئے۔ خان محمد گھروں چنگا سی پر اوہدا دل کھیتاں دی جگہ فوجی نوکری نوں چنگیاں سمجھدا سی۔ کھان پین والی کمی کوئی نہیں سی۔ دانہ پھکا گھر دا۔ گھاٹا کیہڑی گل دا۔ بس اوہ اپنے آپ نوں سرکاری نوکر ویکھنا چاہندا سی اونھیں چائیں چائیں فوج وچ نوکری کر لئی۔ نوکری لگن توں کوئی چھ مہینے پہلوں اللہ میاں نے اونھاں دے گھر اک نواں ڈیڈا بال دتا سی اوہدا ناں اوہناں منیر رکھ لیا سی۔ گھر دے

سارے مُنیر نوں ہتھو ہتھی چُکی پھردے سن ۔ واہ وا لاڈ پیار نال پلن لگ پیا ۔ کدی دادی دی گودی ۔ کدی دادا چک لوے ۔ چاچا ای بہتا مُنڈے نوں کُچھڑ پھردا سی ۔ بال تاں سارے ای پیار کر دے ہین ۔ پر بال جدوں سوہنا ہووے تے فیر ہور وی کھچ پیندی اے ۔ ہر کوئی پیار کری جاندا اے ۔ خان محمد ہن نوکری چلیا سی ۔ ساریاں نال مل ملا کے گھردا بوہا چھڈن توں پہلوں اِک واری فیر منیر نوں گودی چک سینے نال گھٹ کے لایا تے اللہ بیلی کہہ کے راتوں نوں مُنڈا پھڑا کے ٹپ ٹپ کر کے لنگھ گیا ۔

خان محمد نوکری تے اپڑ پیا ۔ چا اوہنوں نوکری دا بڑا چاہی ۔ ہر پاسے ٹپ ٹپ کردا پھرے ۔ ساریاں نال چھیتی ای گھل مل گیا تے نالے اوتھے سنگی انگ ساک ہندے نیں ۔ پر دیساں دے معاملے ۔ بال بچیاں توں دُور جنڈال چوکڑی خوب لگدی اے ۔ کوئی ریڈیو لائی پھردا اے ۔ کوئی ٹیپ کچھے ماری پھردا ۔ سویرے پریڈوں وہلے تے بس منیر ویلے ای ویلے ۔ دوپہر روٹی پانی ۔ چار بجے چاہ شاہ ۔ تے بس ایس طراں دن رات لنگھنے شروع ہو گئے ۔ پر اوہ منڈے والا پیار ۔ خان محمد دا دھیان گھر نوں چلا جاندا سی ۔ بھئی مُنڈا اودر گیا ہُنّاں ایں ایہہ تے اوہ وی سمجھدا سی ۔ چکن کھڈاون والے کسر نہیں چھڈدے ہون گے ۔ پر ہُن گل نوکری والی سی ۔ بنھ پے گیا سی ۔ بیگانے پُتر ایدھر اودھر نہیں سی ہون دیندے ۔ پھسنی وچ پھس گیا سی ہسّے آکھدے نیں پھسی نوں پھٹکن کیاہ تے اُڈگئی نوں اٹکن کیہا ۔

اگوں سیال دا سماں آ گیا سی ۔ راتاں لمیاں ہو گیاں سن جیوں جیوں دن ٹپ جاندے سن ۔ اُداسی ودھی جاندی سی تے پیش کوئی نہیں جاندی سی ۔ جد سر اُکھلی گھنیا تے فیر دھمکاں توں کی ڈرناں ۔ خان محمد سوچیں پے جاندا سی ۔ کسے ویلے اوہدے سنگی مخول مخول وچ اوہنوں چنگا لُتاڑ دے سی ۔ بس پھکا پھکا ہاسا ۔ اوہناں دے مخول دا جواب ہندا سی ۔ جد وڈا ہو گیا تے اک مہینے دی چھٹی مل گئی ۔ اللہ ولوں اودھے گھر اپڑن تیکر مُنڈے

دی سالگرہ پَیندی سی ۔ جد گھر اپڑ یا تے بڑیاں خوشیاں کیتیاں گیاں سچ چنگے چا ئیہن لگ پئے آ نے بہانے کدی کسے ویلے روٹی کدی کسے وَ تے انگ ساک بہتے ہون کارن دو ہفتے ٹیکر ورجویں روٹی چلدی رہیا۔

خان محمد دی اوس دن چودھویں چھٹی سی۔ تے رب دے کرنے کم چندی دی وی چودھویں رات سی ۔ پہلے تے دہلا جس دن منڈے دی سالگرہ سی۔ آخر پڑھیا لکھیا جوان سی۔ چنگی طراں خوشیاں منایاں گیاں۔ کیک کٹے گئے بیکری چلی۔ موم بتیاں بالیاں گئیاں سارے پاسے باشناں ای باشناں مبارکاں ایں مبارکاں۔ پیسے وی اسی بہانے چنگے کٹھے ہو گئے سن ۔ نکے وڈے منڈے نوں ہتھو ہتھی چکی پھر دے سن۔ لیڑے وی چنگے۔ شکل وی چنگی تے موقع وی چنگا۔ منڈے دی دادی۔ دادا صدقے وارے پئے جان۔ گھٹ چاچے دی نہیں سی کیتی ۔ اودھر بھراؤلوں نوٹ سَو دا چھچھی نوں وی مل گیا سی ۔

گنتی دے دن۔ گنتی کر دیاں ایں لنگھ جاندے نیں۔ چھٹی دے ست دن باقی رہ گئے سی۔ خوشیاں باسی ہو چلیاں سن۔ جان دی تیاری شروع ہوگئی۔ رانو اداس ہون لگ پئی۔ ایہہ دن اکھیں میٹی لنگھ گئے۔ کی آئے تے جان دی تیاری منڈا وی ہُن سیانا ہو گیا سی۔ پیو دی چنگی پچھان کرن لگ پیا سی۔ پیار وادھے پے گیا سی پر بال نوں ایہہ تے نہیں سی پتا۔ ہُن پیو نوکری چلیا اے۔ بال کی جانے رانو دی اداسی حدوں ٹپ دی جاندی سی۔

خان محمد اوس ویلے بہتی سوچ وچ ڈب گیا جدوں رانو دیاں اکھیاں وچ گلیڈو آگئے تے جھٹ دیکے اونھیں دوپٹے دے پلّو نال اکھاں نوں پونجھیا۔ اداس فیر منڈا وی کافی ہو گیا سی ۔ رانو نالے اکھاں پونجھی جاندی سی تے نالے اونھوں/ سندر کورد ے بول کناں وچ سنائی پئے دین۔

”کی تیری دو ٹکیاں دی نوکری تے میرا لکھاں دا ساون جائے“!

پر اصل گل ہُن ایہہ ای سی بھئی رانو اک واری ہس کے خان نوں کہہ دیوے ۔
جاؤ تہاڈا وی تے ساڈا وی رب راکھا۔ تے فیر اودھے دل وچ سوچ آوے۔
"چھٹی ٹُک گئی سپاہیا تیری تے ایہے ساڈا چانہ لتھا۔"
خان محمد اپنا سوٹ کیس پھڑکے بوہے توں باہر نکل گیا تے کہہ گیا سب دا رب راکھا۔ تے
رانو اپنے مُنڈے نوں گودی چُکی ایہہ بول ہولی ہولی بولن لگ پئی چھٹی ٹُک گئی ۔ ۔ ۔ ۔
تے نال ای اوہدیاں اکھاں وچوں ساون دے مہینے وانگوں اتھروآں دی کِن مِن کِن مِن
شروع ہو گئی۔ پر ایہہ دے نال دوپٹہ ای گِلا ہویا سی۔ زمین نہیں۔ تے جیہڑے ویلے
خان فیر گلی وچوں لنگھ گیا رانو اِک واری فیر بول پئی۔
میریا ڈھول سپاہیا تینوں رب دیاں رکھاں ۔

بُڈھا گُگڑ

اوس پنڈ وچ بابے حاکُو کولوں کوئی بُڈھا بندہ نہیں سی۔ اوہدی عمر اوس ویلے کوئی اک سو دس (۱۱۰) ورھیاں دی سی۔ جدوں مینوں اوہدے پنڈ جان دا موقع ملیا تے ایس گل نوں وی دو سال ہو گئے نیں۔ میں بابے دیاں گلاں سُندیاں سُندیاں تھک گیا ساں۔ بھئی اوہ اپنی عمر دا کدے وی خیال نہیں سی کردا۔ جوانی وچ تے کھیہ اوہنیں بہت کھاہدی سی۔ پر ایس بڑھاپے وچ اوہنوں کی وگ گیاں نیں نوردین حکیم اوہنوں ٹھُمنیس دئی رکھدا سی۔ آکھے بابا حاکو ایہہ کشتہ تینوں لال ولال کردے گا ایہہ کھائیں گا تے لوہے توڑ بن جائیں گا۔ ایہہ دل نوں تگڑیاں رکھے گا۔ ایہہ جگر نوں چنگا سنبھالا دئی رکھے گا۔ گل کی بھئی اوہدیاں جڑھاں وچ بہن والا حکیم نوردین سی۔ زوراور جیدھے پلے دانے ہون اوہ کدوں بُھکھا مردا اے۔ جی آوے تے نال دیاں نوں دی رجائی چلے۔ موج دی گل اے بابے حاکو کدے ایہہ سوچیا وی نہیں سی۔ بھئی میرے پُت پوترے کیڈے کیڈے نیں۔ تے فیر دوہتے دوہتیاں دی تے گل ای کی کرنی۔

جے کدے مُلاں گامو اوہنوں آکھے بابا تیریاں قبر وچ لتاں نیں۔ دھیان رب دے کر۔ تے قبر دے عذاب نوں یاد کر۔ آکھے مُلاں توں کی سمجھنا ایں میں کوئی بُڈھا تے نہیں ہوگیا۔ میسیتے وڑاں گا پر چرکا۔ جدوں ڈنگوری ہتھ پھڑلئی۔ اجے تے میں چنگا بھلا اپنے نینیں پرانی حلیہ پھرناں کسے دا محتاج نہیں۔ ویلے نال فیر مسیت وڑ کے بہہ جان گا۔ پڑھائی نہیں۔ جھنڈا گوجر وی اوسے پنڈ دا سی۔ عمر اوہدی کوئی ستر دے

ٹیڑھ تیڑھ سی۔ پر گل تے سدھے راہ تے چلن دی اے۔ تے تا لے رب جنہوں راہ وکھا دے فیر اوہدے کو راہے چلن دی گل ای مُک جاندی اے۔ پیر پیر تے ہوش نال چلنا۔ مٹھا ہر کسے نال بولنا۔ اللہ توبہ پکّی۔ کسے نال وادھی گھاٹی کوئی نہیں۔ کی مجال مہندے سب جے کدی وی بھیڑی گل کیتی ہووے بس اللہ نے اوہنوں چانن وکھا دتا سی۔ نیت دا نیک سی۔ رب اوہدا بیلی بن گیا۔ سستے خیراں برکتاں ایں برکتاں۔ رحمتاں ایں رحمتاں۔

حاکو دی مت شیطان نے تے اوس حکیم لے رُل کے مار دتی جنھاں ظلم کمایا تے بابے نوں بُڈھے ہون توں ٹھلیہ پا چھڈی۔ کھوا کھوا کے کشتے مار دتی اوہدی مت پورے دا پورا جنگلی جانور۔ ایڈا بُڈھا بابا۔ لوکی کہن ایہہ کی بلا اے۔ کہن والے تے اوہنوں بابا ای کہندے سی پر اوہدی پھوں پھاں چنگے گبھرو وی اوہدے اگے کھلون دا جیرا نہیں سی کر سکدے۔ حاکو پکا پیٹھا تے مُنڈے وچارے بنا سپتی کھا کھا کے بس لِد ای سمجھو۔ پنڈ وچ جتھے کتے کھیڈ تماشہ یاں مُجرا ہونا حاکو اوتھے ڈٹ کے جا بہنا مُنڈے کھُنڈے وچارے اُچی ساہ وی نہیں لے سکدے سی۔ تے جے کتے ڈانگ سوٹے دی گل ہو جانی۔ بابے حاکو اوتھے وی جا اپڑنا۔ کدی کدی جمعرات نوں پنڈ وچ گھول یاں کوڈی ہونی تے بابا حاکو اوتھے وی پینچ بن کے جا بہندا سی۔ پورے پنڈ وچ بابا حاکو بابا حاکو۔ باقی سب چلم تمباکو۔

بابے مہندے دا اک پُت سوہنی شہر چلیا گیا سی۔ بابا چاہندا سی اک تے پاہڑو بن جائے۔ اللہ خیر کیتی اوہ چوداں جماعتاں کر کے پنڈ۔ ڈگری لیکے ماپیاں کول اپڑ گیا گلاں تے بابے حاکو دیاں آندیاں جاندیاں سُندا ای رہندا سی پر ہن پنڈ وچ رہن دا موقع مل گیا۔ پیو نوں کہن لگا میاں جی پنڈ وچ سکول ای کھول لئے۔ بال پڑھن گے کوئی دین دُنیا دی سمجھ آوے گی کوئی عقل والے بن جان گے۔ دنیا تے بہت اگے ودھی جا رہی اے۔ پر پنڈ ساڈا ای ڈھور ڈنگراں دا واڑہ رہ گیا اے بتھا نوں اللہ

نیں ہدایت دتی تے مینوں کجھ اکھاں مل گیاں نیں۔ میں چاہناں سارے بال ای اکھاں والے بن جان۔ اپنے چروچ باباحاکو آگیا۔ مہندے یار شنا۔ سوہنی پڑھ پختہ ہو گیا اے۔ کی کھٹی کھٹ لئی او لو بار وہیاں دا لابھاایں۔ جن کیڑے سوہنی نوں پر لگ گئے نیں۔ بھئی اُڈن لگ پیا اے۔ سوہنی پیودے منہ وَل تکن لگ پیا۔ جویں بھئی مینوں جواب دین لئی آکھے۔ مہندا ایس شرافت دیاں لیکاں توں اگے ٹپنا چنگا نہیں سی سمجھدا اوہ سمجھدا سی منڈا چنگا بھلا پڑھ لکھ آیا اے۔ تے رب نے سمجھ وی ایہنوں کافی دے دتی اے۔ حاکو نے ہے ای نرا ڈنگر۔ کھاکھا کے توں سر چھڈیا۔ نہ اللہ نہ توبہ۔ کیہڑی بدی اے جیہڑی اوہنیں جوانی وچ چھڈی ہووے اوہ تے گھٹ ہن وی نہیں کردا اوہیں کدے اپنے چٹے والاں وَل دھیان ایں نہیں دتا۔ ایس توں وڈا مورکھ ہور کون ہووے گا۔ جانے رب کدوں عزرائیل کلا مروڑ دینی ایں۔ تے لس فیر منہ اڈے دا اُڈیا ای رہ جائے گا۔ تے بیگا نے پُتر مٹی دی ایس پنڈ نوں اٹھاراں گز لٹھے وچ بنھ کے قبر وچ سُٹ آون گے۔ اوتھے انھیری کوٹھڑی۔ سپ اٹھوہنئں۔ تے جانے فیر کی کی بلایاں اوتھے کدکدُ پین گیاں۔ اوتھے چیکاں کسے سُننیاں نہیں۔ وکھالی کسے دینی نہیں۔ چپ کران والا اوتھے ہونا کوئی نہیں۔ تے فیر بھیڑیاں کرتوتاں والے وی قبر اللہ معاف کرے تقصیراں، بھانبڑ مچن گے۔ لانبو نکلن گے تے کوک کسے سُننی نہیں۔ سوہنی نے ساری حقیقت باپے نوں کھول دسی، باباحاکو سُن کے کہندا اے بس بن گیا ایں مُلاں۔ گام دی تے ایہو گلاں کردا اے۔ سوہنی کجھ کاوڑ کھا گیا تے کہن لگا بابا مینوں بڑا دکھ اے بئی اینی عمر توں اینویں ایں گوائی اے تے ہدایت نہ تینوں آئی اے۔ سوہنی فیر ایہہ وی آکھیا بھئی چنگی لڑائی لڑن والا بڈھا ککڑ وی اپنی کلغی نیویں کر کے پچھلیاں کیتیاں نوں پچھتاندا اے۔ تے رب کولوں ڈرن لگ پیندا اے۔ آخر عمر دا وی تاں کجھ خیال کرنا پیندا اے۔ پر توں تے بابا اودھے توں وی گیا گزریا ہو گیا ایں۔

تے بے خوف ہندی اے۔ کوئی وادھا گھاٹ نہیں ہندی اکھاں میٹی نچدی ٹپدی
پھردی اے۔ جوانی جو ہوئی۔ تے نالے نچنا ٹپنا اوہدا حق وی بن دا اے پر کسے
ویلے انج وی ہو جاندا اے بھئی بے قابو ہو کے پھاہی وچ پھس جاندی اے تے
فیر پنجرے والا گنڈی کھولے تے نکل باہر آوے نہیں تے فیر دانہ پانی پنجرے دے
اندر ای ملدا جاندا اے۔ باقی سبھنوں ایہہ گل تے تسیں وی منو گے بھئی پنجرے
پنجرے وچ فرق ہندا اے۔ لوہے دے پنجرے ہور کم لئی تے دل دے پنجرے
ہور کم لئی۔

سیماں نوں اپنی بدحواسی دا بڑا ہرکھ ہویا۔ بھئی اوہ ایناں اتھرا موڑ نہ مڑدی
تے ناں موڑنے نال موڑھا وجدا تے ناں پچھے دے گلاساں دی شامت آؤندی
پر گل ایہہ وے بھئی جو بیتیا سو ٹٹنا ایں۔ جو جمیا سو مرنا ایں۔ گل ویلے ویلے دی
ہندی اے۔

سیماں کہن لگی باؤجی "سوری" میری غلطی اے میں شرمندہ واں ویکھو ناں
چھوٹی بہن پچھے رہ گئی سی۔ تے تسیں وی ویہندے پئے او بھئی ایس چوک وچ بھیڑ
کِنی اے۔ ایہہ بالٹری کتے گھس جاندی تے مصیبت بن جانی سی۔ میں تے آپ ای
بڑی تیر ہو گئی ساں۔ بھئی چھنی کتھے گئی۔ تے او اگت موڑ اکھاں نال گلاساں دا
حشر نشر ہو گیا اے چلو جی میں تہانوں نویں نکور ہور لے دینی آں۔ پر نال ای اوہدیاں
اکھاں وچوں شرارت نظر آ رہی سی۔ جویں مخول کر دی ہووے۔ نقصان تے ایڈا کوئی
نہیں سی۔ سگوں میل ملاقات دا اک بہانہ بن گیا سی۔

یار دا اُچی لمی سیماں۔ گورا رنگ۔ شربتی اکھیاں۔ وال کالیاں گھٹاں ورگے مُکھاں
وچوں ہاسے پئے پھٹن۔ جاں تے اک واری بت بن کے اوس مورتی دے اگے
انج کھڑا سی۔ جویں بھئی ہوٹاں نوں جندرا لگ گیا ہووے تے گنجی دل دا جانی لیکے

آسے پاسے ہو گیا ہووے۔

سیماں بولی بالو جی تسیں تے انج سوچیں پے گئے او۔ جویں کتے آٹے دی مِل تے کسے نیں بدو بدی قبضہ کر لیا ہووے۔ مینوں جاپدا اے جویں چھ گلاساں دا ڈبہ ای اے کوئی گرُس دی پیٹی تے نہیں سی۔ بھئی لمیاں رقماں ڈھیری ہو گیاں نیں۔ بندہ مرجائے تے صبر کر لئی دا اے۔ ایہہ سوہرے چار چھلڑاں دی تے گل ای کوئی نہیں۔ بولو تے سہی گم سُم کیوں ہو گئے جے ماں کولوں کُٹ پین توں ڈر گئے او۔ یاں فیر کوئی ہور دُکھں بُکھں والی دا ڈر اے۔ جی نہیں ایسی تے کوئی گل نہیں۔ میں تے ایہہ سوچ رہیاں واں بھئی تہانوں راہ جاندیاں نوں اینویں مُفت دا ہرکھ لگ گیا اے واہ واہ مورنی دی چال ٹرے آ رہے سو، تے بڑے ای سوہنے پئے لگدے سو۔ گل وچوں کوئی نہیں موڑ بھے تے وَجدے ای رہندے نیں۔ بازار چو ہوئے کچ دے گلاس کی، کئیاں دے دل ٹٹدے رہندے نیں۔ واہ انارکلی دیاں شاناں۔ بھیڑ بھڑکا تے لگا ای رہندا اے۔ بس ذرا سُرت سنبھال کے لنگھے جاؤ فیر سَتے ای خیراں نیں۔ پر جے کتے ذرا بے سُرتی ہوئی نہیں تے فیر ہتھ موڈھا دونویں ایں وَج جاندے نیں۔ وچوں گل پے وَسی دی وی ہندی اے۔

سیماں ہے تے پڑھی لکھی سی۔ ایس گل دی وچار اوہ وی کمپیوٹر وانگوں نال نال ای کری جا رہی سی۔ اینویں اُتوں اُتوں اوہ گونگلوواں توں مٹی جھاڑی جا رہی سی۔ گلاس نویں ہور لے دینی آں۔ ایتھے تے گل سی دِلاں دے ٹاکرے دی بہانہ گلاساں دا بن گیا۔ تے دونویں پاسے جوانی نوں اُبال آ گیا۔ کنڈھیاں اُتوں دونویں پاسے پیار دیاں چھلاں ڈُلھن پیاں۔

سیماں کہن لگی بالو جی تسیں کیڑے پاسے جاناں ایں۔ جی مَیں سنت نگر جاں گا کماں اے جی۔ سیماں بولی مَیں وی تے گھوڑا ہسپتال دے کول وڈی گلی وچ

رہنی آں۔ تے میں وی اودھرے ای جاناں ایں۔ چلو جی آؤ ٹانگا ویکھئے تے چلیئے
تھوڑا اگے بابا گاماں ٹانگا لئی کھڑا سی۔ سنت نگر سنت نگر دیاں واجاں لائی جا رہیا
سی۔ جھٹ دیکے ایہہ تنے بابے دے ٹانگے وچ بہہ گئے۔ بابا کِنے پیسے۔ بی بی سواری
نال جانا ایں کے سالم۔ چل سالم ایں چل۔ بی بی پنج روپے ہون گے۔ اوتھے جا کے
ناں کوئی بھنڈی پا دینا۔ بابا توں ٹر۔ میں تے جھگڑالو توں آپ باراں باراں کوہ پرے رہنی
آں۔ چل بابا اللہ بھلا کرے پنج ای دیاں گی۔ میں سیماں کوئی ٹھگی جا رہیا ساں بھئی ایہہ شے
کی اے۔

بابو جی تسیں اگے بہہ جاؤ تے اسیں دونویں پچھے ٹھیک آں۔ بابا گاماں پڑانا گھنڈ ھو
منٹاں سکنٹاں وچ ساری گل تے وچار کر گیا۔ پر اوہ مونھوں نہیں سی ناں بول سکدا۔
اوہ لوکاں دے مونہاں نوں ویکھدا سی۔ لوکاں دے چڑھن اُترن نوں تاڑدا سی بندے
بندے دی پچھان کردا سی۔ اودھا دِھاڑی کُئیاں نال واہ پیندا سی۔ پر آفرین اوس بابے دے
کی مجال کسے نال کھروہی گل کر جائے بابا کسے چنگے گھر دا سی۔ باقی اپنے اپنے نصیب۔
کوئی ٹانگا چلائے کوئی رکشا، کوئی ویگن چلائے۔ کوئی ٹرک ڈرائیور بن جائے تے کوئی ہوائی
جہاز دا پائلٹ بن جائے۔ بابا سب نوں چنگا لگدا سی اکھیاں کُھلیاں تے جیبھ بند۔ ایہہ زمانہ
ایں اجیہا اے۔

سیماں نے ٹانگے وچ بیٹھیاں اپنا سارا اتہ پتہ وی دس دتا تے جان ہچھ لیا۔ تے
کہن لگی ایہہ رُقعہ وی پڑھ لینا تے کل ایس تکھے تے تسیں ضرور مل پینا۔ ہن
مینوں وی چھینی اے تے نالے چھوٹی نیں اے ٹیوشن وی پڑھن جاناں ایں۔

اگلے دن میں ٹھیک چار وجے انڈس ہوٹل دے گیٹ اگے پہنچ گیا۔ سیماں
اوتھے اگے کھڑی میتوں اڈیک رہی سی۔ ہیلو ہیلو۔ اوہ "سوری" مینوں کل تہاڈا ناں
پچھناں یاد ای نہیں رہیا۔ پلیز۔ مینوں جان کہندے نیں۔ اچھا جان جی دسو بس میرے

سدے نوں بُرا تے نہیں منیاں۔ سیماں جی۔ تسیں چنتا نہ کرو۔ میں سگوں تہانوں گل کہن ایں والا سا۔ چلو جی گلاس ای ٹٹے نیں کسے دا دِل تے نہیں ٹٹ گیا۔

سیماں۔ جاآن دی ایہہ گل سُن کے ہَس پئی تے فیر دونویں کٹھے ای اندر جا بیٹھے۔ چاہ شاہ پیتی تے فیر کوئی اک گھنٹہ گپ شپ کر کے اگلے دن دا۔ جاآن نیں سیماں نوں سدا دِتا تے ٹاٹا کر کے باہر نکل آئے۔ باقی جد تائیں اندر بیٹھے رہے پیار محبت دیاں گوہڑیاں گلاں باتاں ہویاں تے پینگھاں پان لئی رسے پیڑے چنگے وٹے گئے۔ گل چنگے وادھے پے گئی سی تے فیر اوہ ای نقلاں۔ جویں ہیر رانجھے، سوہنی مینہوال تے مرزاں صاحباں کر وکھایاں۔ ایہہ برھوں دی چاٹ بڑی بُری ہندی اے۔ بندہ ایسے کھوبھے وچ کھبھیا گھٹ ای نکلدا اے۔ اُنج بھاویں ٹُک مُک کے مجنوں بن جائے۔

گل کی۔ بھئی دونویں اک دوجے دے لوہتے ای نیڑے ہوگئے۔ اینے نیڑے بھئی دونویں اک دوجے دے ساہ گِن لیندے سن۔ باقی سجنوں گل اوو دوں نیپرے چڑھدی اے۔ جدوں دُھروں کِناے چڑھی ہووے۔ نہیں تے پینگھاں گیاں دیاں وچکار ای ٹُٹ گئیاں تے چڑھان والے عشق دیاں سٹّاں کھا کے مُودھڑے مُنہہ ڈگے تے دوہاں جہاناں توں گئے۔ جس طراں سسّی مُرلدی رُلدی تھلاں وچ مری۔ سوہنی سجن دی خاطر کچے گھڑے نوں سینے لا کے دریا دیاں چھلاں نال ٹکراں کھا کے مری۔ کجھ سنبھلے پر گھٹ۔ باقی جیہڑی لاج عشق نوں صاحباں نیں لائی اے عاشقاں دی دنیا نیں اوہدے سر لوہنت کھبھہ پائی اے تے اوہ جہاں وچ بدنام ہو مری اے۔

سیماں نیں ہمت کیتی تے بڑے صدق نال جاآن سنگ تُریئی نے چنگا پیر نال پیر ملا کے پینڈے پے گئی۔ باقی لیکھ تے جاآن ہار گئے۔ جدوں ماں نیں ایہہ کہہ دِتا۔ جاآن تیرے ویاہ دی گل تیری ماسی دی دِھی گل" نال پکی ہوگئی اے۔ تے کل جمعہ توں بعد تیو دلے کے اودھر اپڑ ناں ایں۔ نکی دھر اوا دی ہو جائے گا تے شگن وی۔

جان اک دم سوچاں دے کھوہ وچ جاڈگا۔ تے ہتھ کسے بنّے وی ناں پے سکیا۔ ایہہ سوچ جان سر تے سوار ہوگئی بھئی سیماں دے دھکے نال تے بچ دے گلاس ٹُٹنے سن تے ہُن ماں دی گل دے دھکے نال دِل دی ٹکڑی ٹُٹ کے گلاساں نالوں وَدھ ھگہ وچ کھلّر پکّر گئی اے۔ اوہ موٹے ٹکڑے چھپنی گٹھے ہو گئے تے کوڑے وچ جا رلے۔ پھر ایدھر اینیاں باریک کرچیاں کتھوں لبّھن تے فیر کون کٹھیاں کرے تے کیڑی کاروڑی اُتے جا سٹّے۔ جان دا ہیٹھلا ساہ ہیٹھاں تے اُتلا ساہ اُتے ای اٹک گیا۔ باقی اوہدے ساہ اجے باقی سَن ایس لئی عزرائیل نیں اودھر دھیان ایں نہیں ماریا۔ جان اُٹھیا تے چُپ چپیتا گھروں باہر نکل گیا۔

اگلے دِن سیماں بڑے چا نال جان دے دَسے پتے اُتے ہوٹل وچ پہنچ گئی جان کوئی دو منٹ لیٹ پونچیا۔ او انج نظریں پے رہیا سی جویں ٹی بی دا روگی ہووے یا سینی ٹوریم جان واسطے گھروں تیار ہو کے گلی وچ آگیا ہووے۔ تے اوہدے نال دا ٹیکسی لین گیا ہووے۔ بھٹی سٹیشن اُتے ۷ A کار چلن توں پہلوں ایں جا اپڑے۔ اوہ تے قبر وچوں مُردہ کھیچیا پیا لگدا سی۔ رنگ پیلا ڈُڈّو۔ زبان گنگ۔ کتاں پیراں چوں ساہ“ نکلیا ہویا۔

سیماں ویکھ کے پریشان ہوگئی۔ جان جان کی وا پر گئی اے تیرے اُتے۔ توں تے نِچڑے ہوئے نِنبو نالوں وی رہ گیا ایں کسے وَیری نیں کجھ کھوا تے نہیں دتا۔ کوئی تیرے اُتے جادو تے نہیں ہو گیا۔ تیری زبان وی بند ہوگئی لگدی اے۔ جان جان کجھ تے بول۔ بُلھ تے کھول۔ جیبھ ہلا۔ میرے پلّے کجھ پوے۔ اسیں تے اجے چار پوڑیاں وی نہیں چڑھے اجے تے اسیں اک دُوجے دے وِچ رلے وی نہیں۔ اجے تے سدھراں دے ریجھاں دی پٹاری نوں ہتھ وی نہیں لایا۔ اجے تے سُننے ویکھنے دی شروع نہیں ہوئے۔ جان بول تے سہی۔

ایتھے وچ اک منڈا پھُل ہار موتیے دے لے کے اندر لنگھ آیا تے اوہدی،

آواز نال جان نوں گتاں وچ پھوک وجی۔ کجھ شرت کیتی تے منڈے دے ہتھوں چار ہار تے وڈو گجرے سیماں دے ہتھ اُتے پیار نال رکھ دتے۔ تے ہولی جیہی بولیا ”سیماں میری وَوٹی توں اج تیرے لئی ایہہ اخیرلا تحفہ اے۔ قبول کرلے۔

سیماں نیں اپنی کرسی دے ساہمنے میز اُتے ہی رکھ دتے تے بولی۔ جان توں مینوں وِچلی تے اصلی اصلی گل دس۔ کی اے سیماں توں تے میرے چَج دے ٹٹے گلاس دا مُل ڈھیر پا یا پر اَج میں تیرے ٹٹے دل دا کس طراں مُل پاواں گا۔ تے کی اوپا کراں گا۔ میرے کول ایہدا کوئی جواب نہیں۔

گل ایہہ وے بھئی میری ماں نے مینتھوں پچھیّوں بغیر ای میری ماسی دے گھر منگائی کرلئی اے ہیں جے ماں دا آکھیا رَداں تے دُھر درگاہوں رَبوں وی رَدّیا جاواں گا ناں میرا دین رہے گا تے ناں میری دُنیا۔ تے ساڈی ایہہ پیار دی پینگھ پہلے ہی ہُلارے دُھروں ٹُٹ گئی اے۔ سیماں میں تے تیرے ساہمنے بہن جوگا تیرے وَتے تکن جوگا وی نہیں رہیا میریاں اکھاں نوں تقدیر نیں نیویاں کردتا اے۔ انج پیا لگدا اے جویں بے وفائی نیں میرے مُنہ اُتے ڈب کے کالک مَل دتی اے۔ بھانویں میرا تے قصور نہیں پر ماں نوں ناراض کس طراں کراں۔ گل موڑاں تے دوزخی بن جانواں تے ایدھر تیرے وَتوں نموشی جھلّی نیں پئی جاندی۔ میرے پَیر دو بیڑیاں وچ پھس گئے نیں۔ اک چڑھدے نوں چلن لگی اے تے دُوجی لہندے نوں۔ تے میرا حشر کی ہووے گا۔ میں تے بازی ہار گیاں واں۔

سیماں توں دس ہُن کی ہو سکدا اے۔ سیماں اس گل دا جواب دین توں بغیر ای اوہ ہار تے گجرے جان دے ہتھاں اُتے بھواں کے مارے تے بولی ”بھلا ہویا لُٹڑ تیڑ لویا مُٹھا تے عمراں بیتی ساری۔ الیس لگ گئی ناں لوں ٹُٹ گئی چنگی بے قدراں دی یاری“ تے جھٹ دے کے گیٹ وَتے ٹُر پئی۔ تے جان بیہڑا اگے ای بے جان ہویا بیٹھا سی سیماں جاندی دی کنڈ ویکھدا رہیہ گیا۔

سچّا شگنہ

رحمے تے نُوراں دے ویاہ نوں اجے چھ مہینے وی نہیں سی ہوئے۔ خرچ خرچا دا چکر پے گیا ماڑے گھر ہون تے فیر ویاہ دا لگ لبیڑ چنگا بھلا گھر وی تھک جاندا اے۔ بے سُرا خرچ وی وِچے ہو جاندا اے تے فیر وادھ گھاٹ دا مسئلہ اوس ویلے کوئی نہیں سوچدا۔ فیر جی گل کا ہدی بھئی نوراں نے رحمے نوں آکھیا۔ بھلیا لوکا۔ شہر چلا جا تے کُجھ کھٹ کما لیا۔ اللہ کیتا تے ہن وادھے دا مسئلہ وی سامنے آجائے گا بال دے ہون اُتے چنگا بھلا خرچہ پے جاندا اے۔ رحماں لے کے رب دا ناں شہر نوں چلا گیا۔ کھٹن کماون دا فرض بڑا وڈا اسی تے فیر ڈھڈ بھرن توں علاوہ باقی وی تاں خرچے ہُن نظر آون لگ پئے سن۔ اوہدے شہر جان توں کوئی ست مہینے بعد اللہ نے اِک چُھل چھیا بال دے دِتّا۔ اوہ وی مُنڈا۔ خوشیاں ہویاں پردھیان اوس ویلے نوراں دا رحمے ول گیا۔ اچھا اللہ راکھا۔ اللہ خیر خیریت رکھے تے خیر نال رحماں کھٹ کما کے گھر آوے۔ باقی اوس ویلے خرچہ چنگا بھلا پے گیا سی۔ اپنے پیکے سوہریاں کولوں ٹھگ وگ کے ویلا نوراں نے ٹپا لیا۔ کاکا ہولی ہولی خیریں چھ مہینے دا ہو گیا سی۔ سماں وی سیال دا۔ لمیاں راتاں پالا وی چنگا پیندا سی۔ غریب گھر جے لیف جُلا چنگا نہ ہووے تے فیر بس مٹی خراب۔ اوکھے سوکھے ایس آس اُتے بھئی رحماں کماون گیا ہویا اے تے رب کیتا کُجھ لے ای مُڑے گا۔ نُوراں تنگی بھنگی نال دیہاڑے ٹپاندی رہی۔ دِن رات لنگھدے گئے۔ ہن پوہ دیاں لمیاں تے کالیاں راتاں اِنج لگے جویں سر تے کسے نے مناں بھار لدیا ہووے تے لِنگ گوڈے ٹر نوں رہ گئے ہون۔ فیر اوس ویلے ایہہ ای جی کہندا اے شرٹ دیو ایہہ پنڈ۔

کھائے کھسماں نوں۔ تے چھٹے اپنی جند پر متر وپھسی نوں پھٹکن کیہا۔

اِک رات سوچاں سوچدی سوچدی نوراں دی اکھ لگ گئی۔ بال وی گوہڑی نیند سون گیا۔ فیر نوراں اک سُفنہ ویکھن لگ پئی۔ کیہہ ویکھدی اے بھئی بوہا کھڑکیا اے۔ کسے نے آدن تے آواز دتی اے تے نوراں کہہ رہی اے آئی آں کون ایں ایس ویلے خیر نال۔ جواب ملیا۔" میں" رحماں" سُن کے بڑی خوش ہو گئی۔ تے باہر لوہے وَتے دوڑی، گُنڈھی کھولی۔ رحمے نوں ویکھ کے نوراں دیاں اکھاں وچ پیار دے اتھرو آ گئے۔ رحمے پچھیا بال دی سُنا۔ جی رب دا شکر اے سب ٹھیک ٹھاک اے۔ رحماں اندر لنگھیا تے نوراں نوں ہتھ والی پوٹلی پھڑا کے کہن لگا۔ ایہدے وچ چار چھلڑ وی نے نالے بال دے لیڑے وی نیں۔ اچھا بسم اللہ لنگھ اندر تے بال نوں لا سینے نال۔ اینے وچ مُلاں دی بانگ دی آواز نال نوراں دی اَکھ کھُل گئی۔

کرنے کم رب دے جس ویلے نوراں دی اَکھ کھُلی سی۔ لوہے دی کُنڈی کھڑکن دی آواز کن پئی۔ اُٹھ دوڑی پچھیا کون اے۔ جواب ملیا۔ میں رحماں۔ بسم اللہ بسم اللہ نوراں سُن دیاں پھُل کے پہاڑ ہو گئی۔ کُنڈی کھولی۔ رحمے نے ڈھیر سلام آکھیا خیر سُکھ پُچھی تے اندر لنگھ آیا۔ ہتھ پھڑی پوٹلی نوراں نوں پھڑا دتی تے اپنے بال نوں سینے نال گھُٹ کے لا لیا۔ ٹھنڈ پے گئی۔ اپنا خون سی نال۔ تے نوراں نے رحمے لئی اوس ویلے ان پانی دا آہر پاہر شروع کر دِتا۔

وڈا ویری

حمیدا وی اونھاں وچوں اک سی جیہڑے پوری فوج نال وَیریاں دے ڈھائے چڑھ گئے سن۔ لوکی کہندے نیں۔ کھینی کھسماں سیتی۔ پر جدوں کھسم ایں رکھوالے نہ بنن بیتاں بھیڑیاں ہو جان۔ فیر کسے تے دوش کی دینا۔ ایہہ جاندیاں بجھدیاں بھئی مسلمان جان دین توں کدی وی نہیں ڈردا۔ تے فیر جدوں پتہ ہووے بھئی بہشتاں ساہمنے نظر آوندیاں پیاں فیر کون ڈھِل کردا اے۔ گل ایہہ نہیں سی۔ بھئی فوج دل ڈاڈھا بیٹھی سی نیت پچھلیاں دی خراب ہوگئی سی۔ ایمان اوس اگو دے دِل وچوں نکل گیا سی بھئی بانھ ٹٹدی نظر آوندی سی پئی پر جدوں گل اصل توں بے اصل ہو جائے۔ کھوٹ دِل وچ آجائے۔ ایمان سینے وچوں نکل جائے تے باقی نُچڑے تہموواکوں بے رسا چھل ای چھل رہ جائے تے بس انھیر ہو جاندی اے۔

ایسے طراں اوس بے غیرت نیں اکھاں میٹ لیّاں۔ کہن لگا جوا ددھر مُنہ دا اے ہون دیوہ۔ ایتھوں کوئی اودھر مُنہ کہن والی گل نیں۔ وَیریاں دی اودھر چڑھ بنج گئی چیتا لالسیاں دے ڈھائے چڑھ گیا۔ جنھاں بھڑ اونھوں سر جُتیاں ماریاں۔ بانھ اک ٹٹ گئی۔ ایہہ ٹھنڈا ہو گیا۔ ساڈے وَیریاں پٹھیاں چھالاں ماریاں۔ اسلحہ گولہ بارود کروڑاں روپیاں دا اونھاں گھر اپڑ گیا۔ گدڑاں نے چیتے نوں پنجرے وچ بند کر لیا موٹیاں موٹیاں لوہے دی سیکھاں۔ شیر وی کدے اوہدے وچ بند ہو جاندا تے اُچی ساہ نہ لے سکدا۔ پر جیہڑا دُکھ ایدھر مسلماناں نوں ویکھنا پیا۔ ناں ایہہ اُکھ جھکی جیوندے رہے تے نہ کسے نال گل کرن جوگے۔ مارے گئے دوہاں پاسیاں توں۔ پر

ویکھو جدوں تقدیر پلٹا کھاندی اے اودوں قیدیاں نوں خلاصی دی مل جاندی اے
ڈبدے بیچ جاندے نیں۔ مرن کنارے اُٹھ کے بہہ جاندے نیں۔ اوہ تے مولا
جدوں کرم کرن لگدا اے۔ کھوہاں وچ سُٹیاں نوں چُک بادشاہ بنا دیندا اے اگ
وچ پیاں نوں پھُلاں واکوں بچا لیندا اے۔ اوہدے راہ بڑے نیارے نیں۔
سولی چڑھیاں نوں سدھا چک اسماناں تے لے جاندا اے تے دُنیا نوں مُھلاں
وچ پا دیندا اے۔ ایہہ گلاں اوہنیں اپنی کتاب وچ اپنے پیارے نبی نوں جیہڑے
کل نبیاں دے سردار تے رحمت اللعالمین بنائے گئے کھول کھول دس دتیاں تے
سانوں وی پتہ لگ گیا۔ اوہ رب بہت عظیم ایں۔ اللہ میاں نیں حمیدے دی سُن
لئی۔ اوہ وی اک کیمپ وچ وَیریاں دی قید وچ آ گیا سی۔ ماں پیو توں جُدائی۔
مسلماناں دی بے عزتی۔ قیداں وچ پھس گئے۔ اوہ روندا روندا رب اگے ہنتیاں
کردا سی۔ مولا کرم کر۔ ساڈے حال تے رحم کر۔ کوئی سبیل بنا۔ ایتھوں جان چھُٹے
دھوکھے وچ مارے گئے۔ اسلحہ گیا۔ عزت گئی۔ ایمان پھکا پے گیا۔ تے نموشی
ڈھیر ہو گئی۔ باقی جدوں اللہ کیتا۔ تے بُڈھیاں ماواں تے بھراواں دیاں بھینیاں
تے سوانیاں نیں رب سوہنے دے دھیان کیتا۔ اللہ نیں کرم کر دتا تے اوہ
فوجی وَیریاں دی قید وچوں چھُٹ کے آ گئے۔ ایہہ وکھری گل اے بھئی پھُلاں
چوں باشنا ختم ہو چکی سی۔ ڈلوے دی پتی سڑ چکی سی۔ ہُن تے بس ٹُکے سر پیر
ای اپنی جُوہ وَلے آندے نظر آئے تے اُنگ ساکاں لکھ شُکر کیتے چلو جیوندی جان
آ تے ملے نیں۔

باقی حمید دی گل بھُلّن والی نہیں اوہنیں لکھاں جتن کیتے بھئی کسے طراں ویریاں
دے پنجے چوں نکل جائیے۔ اوہنیں بہانے بہانے اوس ہندوراکھے کولوں
رات دے انھیرے وچ بندوق کھوہ لئی تے اپنے زور نال اوہدے ای

رومال نال اوہدا مُنہ بند کر دتا۔ تے مُودھیاں کر کے رسی لے کے جنگلے نال بنھ دتا اوہدی چیک وی نہ نکلن دتی۔ جانے رب کس طراں بجلی وانگوں اوہدے ای کوٹ وردی پا کے اوتھوں نس ٹریا۔ بھانویں پچھے فیر افراتفری پے گئی نس گیا نس گیا۔ حمیدا نس گیا۔ اک فوجی دی وردی پا کے۔ پر حمیدا اپنے چِت وچ ربّ دے کرنے چنگے ٹھکانے جا لگا سی۔ تے فیر ہولی ہولی ٹکدا ٹکاندا ٹیشن جا اپڑیا تے ہندو فوجی دے بوجھے وچوں ملے پیسیاں دی ٹکٹ لے کے امرتسر آ اپڑیا۔ کوئی شک نہیں سی کر سکدا۔ بھئی ایہہ کوئی بھگوڑا اے۔ فوجی چھٹی چلیا اے۔ بس ایہہ ای گل سی امرتسروں جیہڑے ویلے گڈی بٹی ٹیشن تے پہنچی اوہ گڈیوں تھلے لتھ گیا اوس ویلے شام ہو گئی سی۔ اللہ دلوں ویلا چنگا بن گیا تے نالے فوجی بنیا ہویا سی۔ ڈر ڈکر کا ہدا۔ اوتھوں تے نکل ای آیا سی۔ اللہ دے دھیان کیتی ٹھپ ٹھپ کردا پنڈ ول تریا گیا۔ اوہنوں اپناں پتہ سی بھئی کنھوں کر کے میں پاکستان دی حد وچ چھیتی جا وڑاں گا۔ رب آسرے تری گیا تے فیر جیہڑے ویلے پاکستان دی حد وچ وڑیا رینجر دے سپاہیاں سیٹیاں مارنیاں شروع کر دتیاں۔ ''ہینڈز اپ'' اک پاکستانی گبھرو دی آواز سُن کے اوسے ویلے ہتھ اُچے کر دتے تے نال ای بینتی کیتی میرا ناں حمیدا اے۔ میرے پیو دا ناں جلال اے۔ اسیں ذات دے ڈوگر آں تے مناواں پنڈ میرا گھر اے۔ میں ایس ایس طراں اوتھوں نسیاں اللہ واسطے مینوں گھر تک پہنچان لئی میری مدد کرو۔ ایہہ بندوق تسیں سانبھو۔ رینجر دا انسپکٹر رحیم۔ حمیدے دی گل سُن کے پنگھر گیا۔ ٹھیک اے۔ چل اُٹھ تے فیر اوہنوں فوجی جیپ وچ بٹھا کے ٹکانے پہنچا دتا۔ پنڈ وچ جا کے سیدھا ڈاک و ڈاک اپنے گھر دے بوہے جا کُنڈی کھڑکائی۔ اگوں اک بابا بوہا کھول باہر آیا پُچھیا پُتر کنھوں ملناں ایں۔ بابا ایہہ ساڈا گھر اے میں فوج وچ بھرتی ہو گیاں

سال تے وہنج ورھیاں پچھوں آیاں ۔ دراصل میں وَیریاں دی قید وچ پھس گیا ساں میرے پیو دا ناں جلال اے ۔ اسیں ڈوگراں میرا پیو کتھے ۔ کاکا اوہ ایتھوں چلے گئے نیں ۔ کتھے ۔ حمیدے نے حیران ہو کے پچھیا ۔ پُتر اوہ پرھاں جیہڑی کوٹھی نظر آوندی اے ناں ۔ اوہ جلال دی کوٹھی اے ۔ بابا میرے پیو کول اینی جائیداد ہُندی تے میں بھرتی ای کیوں ہندا ۔ اوہ پُتر اتوں پُرانی گل چھڈ ۔ جلال اجکل لکھ پتی اے ۔ کالا دھندا بڑا ایہدا چمکیا ہویا اے ۔ ٹرکاں دے ٹرک کنک دے اِنڈیا ایہہ گھلدا اے ۔ اودھروں وی بڑا سامان لیندا اے ۔ وارے نیارے نیں ۔ ہُن تے اوہدے کول اک وڈی ساری کار وی اے جدوں دی توں گل کرناں ایں اودوں تے اوہدے کول اِک کھوتا وی نہیں سی ۔ حمیدے نے اوتھے جاکُنی تے ہتھ رکھیا تے سوچیں پے گیا ۔ یا اللہ وڈا ویری اوہ سی جیدھی قید وچوں میں نس کے آیاں یا ایہہ جیہڑا ساڈے وَیریاں نوں اپنے مُلک دا دانہ پھکا گھلی جاندا اے ۔

مُلّاں دی بانگ نال

نصیرؔ نیں اپنی چھوٹی دِھی دی منگنی اپنے وڈے سالے دے پُتر نال کردتی سی۔ نصیر دا سالا اپنے چھ ست کِلّے زمین نال اپنا جی لائی بیٹھا سی۔ بس اوہدی اپنی گزر بسر ہو رہی سی۔ اِکو مُنڈا سی اوہ وی چھ جماتاں توں اگے ناں پڑھیا۔ گھر دے سارے جِنّے ای جی سَن۔ مرپڑے بندے اُناں کس طراں اُٹھ سکدے سَن۔ ایس کرکے اپنے چھوٹے جیہے پنڈ وچ وَس رہے سَن۔ سارے پنجاہ سٹھ تے مُھکے سن تے نالے نصیرؔ وی وچارا ایسے طراں لیسٹی سامی سی۔ باقی پنڈ تھاں کارن جماتاں ایہہ وی اٹھ پڑھ سکیا سی۔ بس اپنی کھیتی باڑی تے گھر دا خرچہ چلدا سی۔ باقی پنڈ وچ نصیر دیاں اٹھ پڑھیاں وی لوہت سن۔ اپنے وچ اوہ میاں نصیر مشہور سی۔ کسے خط پتر پڑھانا ہووے لکھانا ہووے دیہہ میاں نصیر دا بُوہا کھڑکا پینا۔ سبھا دا چنگا سی۔ ساریاں نال مٹھا بولدا سی تے جناں ادہرے وس وچ ہووے ہر کسے دا کم وی کری جاندا سی۔ خورشیدؔ تے صغراںؔ اودھیاں دو دِھیّاں سن۔ صُغراں وڈی سی تے خورشید چھوٹی سی۔ وڈی اپنے تائے ولے ویاہی گئی سی تے ایہہ نِکی مامے ولے

نصیر نیں شہروں چھوٹیاں موٹیاں اسلامی کتاباں جنھوں نماز روزہ۔ حج زکوٰۃ۔ کلمے شریف دا مطلب سِکّے لوے، لیاندیاں ہویاں سن۔ وِچے ای پکی روٹی تے نال ای لیسرنا القرآن وی۔ تے لوہڑے ویلے اوہ بالاں نوں پڑھا چھڈدا سی ثواب دا ثواب نے بالاں نوں دین اسلام دی سمجھ وی آوے۔ تے جے کِتے مسیت دے میاں جی کدے اگانہہ پچھانہہ ہوں تے نصیر جماعت وی کروا چھڈدا سی۔ چنگا لوکاں وچ رچیا مچیا سی۔ ہور اوتھوں اوتھوں دمڑی دا کوئی لوبھ نہیں سی۔

جدوں خورشید فوراً گھر سنبھالن جوگی ہوئی نصیر نے ویاہ دی گل پکی کر دتی تے فیر روجیاں توں اگے اگے شب رات دے چندای ڈولا دھی دی ٹور دتی۔ تے نال ای کہہ دتا بھئی برکت نے خورشید دے گھر والا آپے ای دو ہیں تیہیں دنیں ساڈے وّل آجائے گا۔ ایہہ ای ساڈا پہرا اے تے نالے گل کوئی دوسری تے ہے نہیں ناں۔ روجیاں توں اگے اک پھیرا ہو جائے گا۔ خیر نال فیر گھر بیہہ رہناں این ناں۔ برکت وی گاؤ منڈا سی۔ کوئی وّل چھل نہیں جاندا سی تے اوہنیں اپنے سوہریاں نوں ماپے ای بنا لیا سی۔ ویاہ توں چار دن وچھے اپنے ٹبر نوں نال لے کے سوہریاں تے آ گیا تے چار پنج دن رہیہ کے خورشید نوں نال ای لیکے اپنے ماپیاں تے چلا گیا۔

نصیر نے ہُن سوچیا بھئی عید آؤندی پئی اے تے پہلی عید دھی نوں دینی ایں۔ جناں ہُجیا سر یا پوٹلی بنھ کے اک چھوٹی ٹوکری باراں سیر سیویاں تے نکڑ شکڑے کے عیدوں اک ہفتہ پہلوں۔ پہلی واری دھی دے سوہریاں دے پنڈ گیا۔

برکت وی بڑا خوش سی بھئی پھوپھڑ ساڈے گھر آیا اے۔ خورشید وی بڑی خوشی سی۔ شاماں نوں جس طراں وی ہو سکیا چنگا چوسا پکا رِدّھا تے واہ واہ رامی کھاہدا پیتا۔ گرمیاں چاری وی تے فیر ساکا گیری دی۔ رات ڈھیر لنگھ گئی گلاں کر دیاں کر دیاں تے فیر سوندیاں سوندیاں وی دیر ہو گئی۔ سویرے مڑ سرگھی پکاندیاں کجھ دیر جیہی ہو گئی۔ پر نصیر نوں دیر دے نال کوئی فرق ناں پیا اوہ تے عادی سی مُلاں دی بانگ نال سرگھی کھان دا۔ اوہنوں پتہ سی بھئی سرگھی دیری نال ای چنگی رہیندی اے۔ خورشید نے آکھیا میاں جی روٹی کھالو۔ نصیر نیں اپنی عادت مطابق ایہہ گل آکھی خورشید تینوں پتہ اے بھئی میں مُلاں دی بانگ نال ای روٹی کھاناں تے اجے مُلاں بانگ آکھی نہیں۔ اس لئے جھٹ ٹھہر کے کھانے آں۔ خورشید تے برکت دو لویں کٹھے ای بول پئے بھئی میاں جی ساڈا پنڈ نکا جیہا اے تے ایتھے تاں مسیت ای کوئی نہیں نصیر سوچن لگ پیا۔ کمال اے یارا ایتھے مسیت ای کوئی نہیں۔

ڈوپریمی

شکیل دے مَن دی موج سی۔ بھٹی نوکری چھڈ کے اوہنے ٹھیکیداری وَل دھیان کرلیا۔ بَدّھی نوکری دو ترِن ہزار نال اپنے ہنگے سمیں وِچ تے خرچ وی پورا نہیں ہُندا۔ فیر اپنا ذاتی خرچہ، بُڈھے ماں پیو۔ تے نال دو ویاہیاں بھیناں جنھاں نوں عید شبرات تے ضرور گھلنی ہُندی سی۔ دھی بھین، بے شک گھروں سوکھی ہووے۔ پر ایہہ زمانے دی ریت اے۔ تے نالے دِھیاں بھیناں نوں دیندیاں تھوڑ نہیں پیندی۔ اللہ وادھا ای پاؤندا اے۔ مُورکھ نیں۔ اوہ لوک جیہڑے دِل چھوٹا کردے نیں۔ ایس طراں کوئی محل نہیں اُسَردے۔

شکیل نوں بھیناں نال پیار وی بڑا سی۔ کیوں جو دونویں ایں اوہدے کولوں وڈیاں سَن جدوں عید، شب برات آؤنی۔ اوہ دن دیہار لے کے بھیناں دے گھر اپڑ پیندا سی۔ بھیناں دی دُعاواں دیندیاں سَن تے فیر ماں دی آندر وی تے ٹھنڈی ہو جاندی سی۔ دُنیا وِچ شکیل ٹِلّے لگتی جاندا سی۔ جِدھر ہتھ پاؤندا سی وارے نیارے ہو جاندے سی۔ کر دیاں کردیاں اوہ اک دن وڈا ٹھیکیدار بن گیا۔ پیسے دھیلے دی تھوڑ اوہنوں ہُن کوئی نہیں سی۔ تے ہتھ وا تے اوہ پہلوں ایں کھُلا سی۔ دو ترِن کم ٹھیکے دے جدوں اوہنیں نیپرے چاڑھ لئے تے فیر اوہنوں نفع وی چنگا ہو گیا سی۔ سوچن لگ پیا۔ کار اِک ضرور لینی ایں۔ ایہہ وی تے بڑی لوڑ دی چیز اے۔ تے نالے اُچے اُچے افسراں نال واہ پین لگ پیا۔ دوجے تیجے کِتے نال کِتے۔ کسے ناں کسے افسر نوں رات دے کھانے دی دعوت دِتی ہُندی سی۔ ایہہ وی تے کاروبار دا اک حصہ سی۔ کیوں جو بوہتیاں گَھتیاں

گلاں فیر ہوٹل وچ ای ہُندیاں نیں تے ناں ہون والے کم فیر اوتھے ای ڈنڈی پا دے جاندے نیں۔ شکیل اک دن اپنے اک جگری یار ناں رَل کے مال روڈ۔ لاہور اُپڑ پیا۔ شوکیس وچ پئی "DATSUN" اوہنیں پسند کرلئی۔ تے ناں ای چیک کٹ کے مالک دے ہتھ پھڑایا تے آکھیا بھائی سویرے تائیں گڈی بالکل تیار ہووے۔ تے نالے کیش کرالینا۔ اینی گل کر کے شکیل شوروم وچوں باہر نکلن لگا سی۔ اودھروں اک پری اندر وڑی۔ ایدھی نظر پے گئی۔ شکیل نوں ہُن باہر نکلنا بُھل گیا سی۔ بہانے ناں کہن لگا چھوٹے یار چاہ ای پلا دے۔ جادوڑ۔ تے اوہ الٹھر مٹیار، مالک نوں گڈی دا پچھن لگ پئی۔ جیہڑی دا سودا شکیل کر بیٹھا سی۔ اوہ ای رنگ اوہنیں پسند کرلیا تے کہن لگی۔ ایہہ میرون رنگ مینوں بڑا پیارا لگدا اے تے پسندوی بڑا اے میں لوہتے سوٹ ایسے ای رنگ دے پاؤنی آں۔ مالک کہن لگا۔ جی ایدھا سودا ہو گیا اے۔ تُسیں باقی نِن کھڑیاں وچوں اک پسند کرلئو۔ اسیں ہُنے ریڈی کرا دینے آں۔ ایہہ گڈی شکیل صاحب پسند کر کے خرید بیٹھے نیں۔ تے جے ایہہ تہاڈے ناں کُھلا ورتارا کرلین تے ایہناں نوں پُچھ لئو۔ شکیل دے دل دیاں گُنڈیاں کھڑکن لگ پئیاں۔ سوچن لگ پیا۔ ایہہ نواں ایں سودا ہون لگا اے۔ جی تسیں گڈی پکی کرلئی اے۔ شکیل وَتے مُنہ کر کے اوس مٹیار نیں گل کیتی۔ معلوم ایہہ ہُندا سی بھئی ایہہ بینتی نوں موڑن نوں تھاں کوئی نہیں۔ سودا گڈی دا نہیں گڈی دے رنگ دا ہوون لگ پیا۔ مالک تے ہن دخل دے نہیں سکدا سی۔ چیک اوہنیں اپنا سیف وچ رکھ لیا سی۔ شکیل نیں گل موڑن والی نہیں گل مَنّن والی گل کیتی۔ اینے وچ اوہ اک بازی جت گیا

گڈی تے لینی سی، رنگ ناں کی فرق پیندا سی۔ اوہنیں سوچیا۔ تے جنھوں فرق پیندا سی اوہنیں سودا کرلیا۔ ٹھیک اے جی۔ تسیں ایہہ ای گڈی لے جاؤ۔ کاغذ پتر لکھیا گیا نمبر تے لبعد وچ لگدا اے۔

شکیل نوں اوہ مٹیار۔ جیہدا ناں زیبا سی کہن لگی چنگے موڑ تے جان پہچان ہوئی

اے۔ چلو گڈی دے بہانے ایں سہی۔ ایہہ سودا وی اک یادگار سودا اے۔

زیبا جاندی جاندی شکیل نوں اپنا اتہ پتہ کوٹھی نمبر بلاک نمبر سب کجھ دس گئی۔ تے نال ای کہہ گئی کل ٹھیک چار بجے ہلٹن ہوٹل کمرہ نمبر ۱۱۲۔ ملاقات انشاء اللہ اوتھے ہووے گی۔ چاہ دا گھٹ وی پیاں گے۔ تے نالے کجھ گلاں باتاں وی ہو جان گئیاں۔

اگلے دن شکیل چار بجے ہلٹن ہوٹل اپڑ گیا۔ زیبا اوہدی اُڈیک وچ سی۔ زیبا نیں شکیل نوں جی آیاں نوں آکھیا تے ہسدی ہسدی نے بیٹھن لئی کہیا۔ شکریہ۔ تے نال ای شکیل میز دے ساہمنے والی کرسی اُتے بہہ گیا اک پاسے زیبا تے دوجے پاسے شکیل۔ فاصلہ صرف دو فٹ دا۔

میں تہاڈی بڑی شکر گذار آں۔ بھئی تساں میری پسند نوں پسند کر دیاں ہویاں اپنی پسند دی قربانی دتی اے۔ ویکھو ناں میرے سوٹ دا رنگ وی میرون ایہہ۔ گڈی وی میرون خوب میچ کر گیا اے۔ مینوں اللہ کولوں ایس رنگ نال عشق اے۔ کل تسیں میرے گھر دوپہر دے کھانے تے آؤناں اے تے ویکھ لیناں میرے کمرے وچ سارے ای سیٹ میرون نیں۔ کی کراں ایس رنگ وچ میں رتوں ایں رنگی ہوئی آں۔ میں کالج وچ یونیفارم توں کتراندی رہندی ساں۔ پچھے وضرو کے ویلا ٹپا ای لیا۔ گریجوایشن ہو گئی تے بس۔ ہن اجکل سیر سپاٹے۔ ویسے میں اگلے سیشن وچ ایم اے وچ داخلہ لین لئی فارم داخل کروا دیتے نیں۔ مینوں کالجوں میرٹ اصل سائیکالوجی وچ ملے سن۔ میرا حوصلہ کافی ودھ گیا اے۔ پوزیشن چنگی بن گئی سی۔ ایس لئی SCHOLORی سو فیصدی مل جائے گا۔ اپنے چپ وچ بیرا چاہ لے کے آ گیا سی۔ اُچے ہوٹلاں وچ خرچہ ای خرچہ ہندا اے۔ ٹکے کی پنسیاں ہندا اے۔ گل صرف مال دی ہندی اے۔ جتھے جی کرے جا خرچو۔ جناں جی کرے کرو۔ وادھ گھاٹ کاہدی۔ بل پھڑیا۔ بیرے نوں پیسے دتے۔ پنج دس نال ٹپ دے دتی۔ بس اوس دن خوب رجھاں لاہ کے بے فکری نال دوہاں نیں گلاں کیتیاں۔ شکیل نے اوتھے

وس وتا بھئی میں ٹھیکیداری کرنا۔ خرچہ ورچہ میرا اپناں ایں ہندا اے۔ کسے دی کوئی پابندی نہیں۔ ہٹکن ورجن والا کوئی مسئلہ نہیں۔ ماں پیو دی دعاواں نال دُنیا تے اکلا دا پھرناں کدی کسے دا دِل نہیں توڑیا۔ ناں کدی کسے نوں تنگ کیتا اے۔ ہر کسے دا بھلا ای سوچی دا اے۔ ایہہ چار دن دا میلہ کیوں کسے نال وگاڑ پائیے۔ تے کاہدے لئی دِل چھوٹا کریئے ایہہ چار دن دا وَسّن چنگا ای ہونا چاہیدا اے۔

زیبا۔ شکیل دیاں گلاں بڑے گوہ نال سُنی جا رہی سی۔ شکیل شکل دا پیارا گورا۔ رنگ۔ بولن وچ مٹھاس تے حلیمی۔ وچھیاں پن۔ گلاں بڑے پیار نال ہولی ہولی کر وا رہیا سی۔ زیبا اودھی جوانی تے رنگ رُوپ نوں تکھل کے اودھے کھُلّے دِل تے قربان ہو گئی سی۔ اوہ پہلے دن تے گڈی دا سودا کر گئی سی تے اگلے دن ہوٹل وچ بیٹھیاں بیٹھیاں دِل دا سودا وی کر لیا۔

ایس توں اگلے دن شکیل زیبا دی کوٹھی جا اپڑیا۔ گھر والیاں نوں زیبا گل ساری دَس چکی سی۔ بھئی زمانہ ہن دھات پتھر دا زمانہ نہیں۔ ایٹم بم تے میزائلوں دا زمانہ ایں دنیا بڑی ترقی کر گئی اے۔ پُرانے طور طریقے تے رسماں مُک گئیاں نیں۔ نویں کھاتے شروع ہو گئے نیں۔

سہیلیاں، بیلیاں نوں ہُن کوئی روک ٹوک نہیں۔ جِدوں مرضی، جتھے مرضی ملو گِلو۔ ماپے سب کجھ جاندے نیں۔ پَر بچھدے نہیں۔ جوان بچیاں نوں ہٹکن کی۔ تے کس طراں اوہناں نوں موڑن۔ چھڈ دیوہ ایہہ گل۔ قدّاں مُک گئیاں نیں۔ واڑاں پئیاں نوں بچھا نہہ ہٹا دِتّیاں گئیاں نیں باقی رب جنھوں وادھ گھاٹ سمجھا دیوے۔ بس اوہ تر گیا تے پُور تَر رہ گیا۔ نہیں تے بیڑیاں ڈُب گئیاں۔ ڈونگھیاں پانیاں وچ۔ جنھے ناں کوئی ملاح ناں کوئی غوطہ خور۔ بس جیہڑا ڈُبّا۔ اوہ گیا سدھا سنسار دے مُنہ وچ۔ جنھوں ہڈی پسلی وی نہیں بچدی۔ زیبا جیہڑی راہ اُڈیک رہی سی۔ ہس پئی شکیل نوں ویکھکے۔ کمال اے جی تسیں تے ویلے دے بڑے پابند جے۔ وعدہ وی پکا ای کردے جے۔ بڑی آچی کوالٹی اے

شکیل وی زیبا دی خیر سُکھ پچھ کے کمرے وچ صوفے اُتے اڈول ای بہہ گیا۔ کمرہ زیبا دا واقعی بڑا سجیا ہویا سی۔ پر اوہ میرون رنگ دا سیٹ شکیل نوں انج لگا جویں اوہنیں خواب وچ ایہہ ای کمرہ۔ ایسے طراں سجیا ہویا فیر ملیا روی اوہ ای ویکھی۔ جیہڑی اج زیبا دی شکل وچ سامنے صوفے تے بہہ گئی۔ تے شکیل وَل پیار بھریاں نظراں نال ویکھی جارہی سی۔ شکیل ایہہ سوچن لگ پیا۔ بھئی شگفتے کسے ویلے کنی چھیتی سچے ہوجاندے نیں۔ شکیل۔ زیبا نے پُچھیا تہاڈا دھیان کدھر چلا گیا اے۔ ہاں زیبا۔ ایمانداری دی گل اے بھئی اج میرا شگفتہ سچا ہندا پیا اے۔ تے فیر نال ای سارا شگفتہ زیبا نوں سُنا دتا۔ زیبا تے اگے ای ڈُلھی پئی سی تے ہن اُکا ای شکیل دی اُنگلی دا چھلا بن گئی۔

بس اوس دن توں بعد زیبا شکیل زیادہ ہوٹلاں وچ ای بہن لگ گئے سن۔ ٹھیکیداری شکیل دی وی چنگی چل رہی سی۔ تے اودھر زیبا دے داخلے دی تاریخ وی نیڑے آرہی سی ماپے زیبا دے بڑے موڈرن سن وہی نوں پوری کھُل ملی ہوئی سی۔ باقی ایہہ کوئی گل نہیں سی بھئی حدوں ٹپ گئی ہووے۔

اک دن شکیل نیں زیبا نال شالامار دا پروگرام بنایا تے فیر ٹھیک ویلے نال دونویں اپنی اپنی گڈی وچ اپڑ پئے۔ اگست دا مہینہ۔ برکھا دی رُت۔ کدی بدل وائی کدی تِکھی دھپ۔ پر اوس دن سورج دیوتا چھُٹی منا رہے سن۔ تے بدلاں نوں پوری کھُل مل گئی سی۔ خوب گھلے ملے۔ گجے۔ وَسے۔ رنگ لگ گیا۔ باغ وچ لوٹے لوٹے اُچھل پھُل اُتوں مینہ دے قطرے ٹپ ٹپ ڈگن پئے۔ نال ای کوئل اپنیاں کوکاں کوکاں نال عاشقاں تے معشوقاں دے کالجے ہلائی جان تے فیر جیہڑی ٹیپ شکیل نے لائی ہوئی سی۔ سونے تے سہاگہ۔ نے گیت لگ پیا۔

ساون آیا۔ پی۔ تیرے ملن دی آس
چھم چھم لوے پھوہار۔ برکھا دی رُت آئی رے۔

زیبا اوس دن میرون ساڑھی پا کے آئی سی ۔ سیٹھ اونھیں خوب سجایا ہویا سی ایہہ سمجھ لو ۔ اک پری باغ وچ بغیر پراں توں شکیل دے ساہمنے بیٹھی ہوئی سی ۔ رمینہ وردمن کارن اُدھیں اوتھوں اُٹھنا ٹھیک ناں سمجھیا ۔ ساڑھی دی کیہڑی گل سی ۔ اک چھٹڑ وس مل جان گئیاں ۔ پر سجناں دے کولوں اُٹھ جانا ۔ نموشی والی گل سی ۔ اینے وچ رمینہ نیں تکیاں ہویاں چیزاں نوں اُجاگر کر دتا ۔ زیبا دا شباب اوس ویلے جارجٹ دی ساڑھی وچوں باہر جھاتیاں پاون لگ پیا ۔ ایہہ مینہ دی کارستانی سی تے پتلی جیہڑی ساڑھی دی اصلیت ۔ شکیل انج تگداسی جویں اوہ اک نہیں پورے چار گلاس لال پری دے پی بیٹھا ہووے ۔ سرور تے مزے نیں اودھوں مدہوش کر دتا ۔ زیبا سب کجھ ویکھدی جاندی سی ۔ تے گلاں گلاں وچ شکیل نوں کہندی جاندی سی ۔ ہشیار ہشیار ۔ کتے چور ناں پے جان ۔ سُدھ بُدھ نہ بھل جاوے ۔ اسیں اجے گڈیاں گھر وگھری لے جانیاں نیں ۔ شکیل نیندر والی گولی تے توں کوئی کھادی نہیں ۔ پر اکھاں ہریاں تے نیندر نال بھریاں پیاں نیں ۔ توں ہسدے جاگدیاں ایں نواں مکور کوئی شعفتہ ویکھن لگ پیا ایں ۔ شالا اوہ وی سچا ای تھیوے ۔ شکیل نے اپنے آپ نوں سمبھالا دتا نے بُرانھ کنٹین تے کھلوتے چھوٹے نوں چاہ لیاون دا آکھیا ۔ گرم گرم لیاویں ۔ پتی تیز پر مٹھا گھٹ ۔ بس نیندراں آپے ای اُکھڑ جان گیاں ۔ ہاں زیبا توں کوئی ست رنگی ۔ سستا اج تے مُکلے ای کھاتے نیں ۔ تے نالے کسے اک موڑ تے کھلون دی سوچ کر کیتے ۔ اساں کاراں وانگوں رنگ نہیں بدلناں کی بدلناں ایں دِل ناں دل ۔ تے کر لئے پکے قول اقرار ۔ سودا اندرول تے کھرا ہووے ۔ بے ایمان ہو مرے دھوکھا یاں فریب کرن والا ۔ رب ساڈا وکیل بنے تے ساڈے موڈھیاں دے فرشتے گواہ رہن زیبا نوں اج توں میری بن جانے میں تیرا ۔ تیری میری پکی سونہہ ۔ پلا ہتھ ۔ تے زیبا جیہڑی ۔ سودا پکا کرن لئی اپنے من وِچ اگے ای سوچی بیٹھی سی ۔ جھٹ دیکے اپنا مہندی والا ہتھ شکیل دے ہتھ وچ دے دتا تے اودھیں مخول مخول وچ ہتھ ذرا گھٹ دتا ۔ تے فیر دونویں ایس کھڑ کھلی مار

سکے ہس پئے۔ شکیل نے زیبا نوں باہوں پھڑ کے اپنے نیڑے کر لیا۔ ایس توں اگے سن اونھاں دوہاں دے وچکار لوکاں دیاں تیز تیز نظراں سن۔ نہیں تے شکیل نے زیبا نوں اوس ویلے گھٹ کے اپنے سینے نال لا لیناں سی۔

شکیل چلو یار جی۔ اج تے پکی ہوگئی اے ناں۔ ہن مینوں دو سال ہور کالج دی ہوا کھا لین دیوو تے فیر ایم اے دی ڈگری لیکے میں اپنا اچھیا تے پوری کر لاں گا۔ اوس توں بعد زیبا شکیل دے گھر دی رانی بن جائے گی۔ شکیل ہن سفنے میں وی ویکھ رہی آں۔ رب کرے سچا ہووے۔ تے میں نوں میرا من شاہدی دے رہیا اے۔ بھئی میرے سفنے ہن سچے ای ہون گے۔ ستارے دوہاں دے مل گئے نیں۔ دونویں روح قلبوت وی اک دوجے نوں مل پئے نیں۔ تے فیر دونویں چوہیں آئے سی اوو نویں ایں اپنی اپنی گڈی وچ اپنے اپنے گھراں نوں مڑ گئے۔

اونھاں دوہاں دی گل دوھاں دے ماپیاں نوں چنگی لگی۔ تے فیر اونھاں دو پریمیاں دے سفنے وی سچے کر دتے نے کدوں۔ جدوں زیبا ایم اے دی ڈگری لے چکی سی۔ تے شکیل ٹھیکیداری کردا کردا دونھ سالاں وچ وڈھیا کوٹھی بنوا چکا سی۔ اللہ دا دتا دوہیں پاسیں لوہت کجھ سی۔ زیبا دی اک سیشن جج دی وھی سی۔ ماپیاں اوہدیاں وی ریجھاں رج رج کے لاہیاں تے کوٹھی والا ای داج ڈا وان دیکے زیبا نوں شکیل دے نال خدا حافظ کہہ کے ٹور دتا۔ سدھراں ہن دوھاں دیاں۔ سہاگ رات ای پوریاں ہو یاں۔ جنھاں نوں دو سال گن گن کے دونویں ایں اپنے اپنے پلّو نال بنھ دے رہے۔

اوہ دونوں بہلوں کول ہو کے وی دور دور رہے۔ تے فیر جدوں رب نیں دوہاں نوں کول کر دتا۔ فیر اوہ دُوری سدا لئی مُک گئی۔ پر گڈیاں دوہاں دیاں وکھو وکھ چلدیاں رہیاں۔ اک ماپیاں گھر دُوجی سوہریاں گھر۔ پر جیہڑی پریم دی گڈی سی اوہ سانجھی شکیل تے زیبا دے دل اُتے۔ پیار تے محبت نال چلدی گئی۔ اوہ گڈیاں پیٹرول کھاندیاں سن۔ پر ایس پریم دی گڈی نوں

صرف محبت نال چلنا اوندا سی۔ جیہڑی سدا چلدی رہیا تے کدے وی پریم دی پٹڑی توں نال کتھی۔

اونھاں وی وہاں پریمیاں جیہڑیاں پیار نبھان دیاں قسماں کھادیاں سن اونھاں سیج کر وکھایاں تے اوہ اج وی ایسے طراں نظریں آؤندے نیں۔ جویں گرم گھیو شکر وچ رل جاوے تے فیر شکر گھیو نوں اڈ نہ ہون دے۔

پیو دی پیڑی

نواب دین دی جوانی اپنی رنگ برنگی سی۔ ہیٹی ویکھن والے انگلاں مُنہ وچ پاؤندے سن۔ ایہہ رنگ برنگی ہُندی کیوں نہ۔ نواب دین دا پیو تحصیلدار سی بھوڑکس گل دی چار پیسے دی ہٹلے۔ مجھ گا بو ہا ودھیا جویں رنجیت سنگھ والی حویلی سی۔ اوتھے سارے پنڈ دیاں جنجاں دا ڈھکا دی ہندا سی۔ جدوں پرے پنچایت ہونی تحصیلدار دی حویلی وچ ای ہونی۔ نواب دین اودوں اٹھاراں اُنی[18][19] ورھیاں دا چھیل چھبیلا کھلنڈرا۔ چنگا سوہنا جوان سی۔ جوانی جے نروئی ہووے تے فیر نچدی ٹپدی پھردی اے۔ پُچھ پرتیت کوئی ہے نہیں سی۔ کُھلیاں واگاں۔ جدھر مُنہ چکیا ٹُر پئے۔ یار متر وی پنڈ دے سوہنے منڈے۔ بڑے جی دار ہلا گُلا ہُندا ای رہندا سی۔ ساری ساری رات تاش چلدی رہندی سی۔ جے کیرم بورڈ شروع ہویا تے فیر لوپرا دن وی بیتے۔ روٹی پانی دی واری لگ گئی تے لگ گئی۔ نہیں فیر اٹھ پہرہ ای چلی جاندا سی۔ اصلی روزہ نہیں جعلی روزہ۔ جیدھے لئی تراویحاں کوئی ضروری نہیں۔ باقی پڑھائی ولوں اپنے طاق نہیں سن۔ سکول گئے اُسے ماری دیاں ڈنگ ٹپایا تے رڑھ کھڑکے پاس ہو گئے تے جدوں کالج جان دی واری آئی فیر ڈگھی ڈھاکے بہہ گئے۔ پیو دے آکھیاں ویکھیاں ایف اے کر لیا۔ بس فیر ٹُر دے ٹُر۔ منڈے سارے اکو جیہے رل گئے نیں۔ ویلیاں بیٹھیاں شیطانی کم سوچدے تے فیر رل ٹُردے۔ بھیڑیاں کماں ول۔ کرم دین ایہدا پکا جگری یار سی۔ کیوں جو نمبردار دا پُتر ہون کارن نواب دین دا گوڑھا یار بن گیا سی۔ کدے میلے ٹھیلے جانا تے فیر چنگا اُدھم چکنا۔ آسے پاسے ویکھا واکھی دی چلدی سی۔

پنڈ وچ ایہہ تے نہیں صرف منڈے ای منڈے سن۔ کڑیاں وی ماواں نے رب کولوں آئیاں قبول کیتیاں سن ایہہ تے دین والے دی مرضی جو دیوے اوہدی مرضی۔ اوتھے زور نہیں کسے دا چلدا۔ بس رب دے کرم دیاں گلاں نیں۔ جدوں چاہوے۔ جنھے چاہوے۔ نال چاہوے کر دیوے۔ مولا کریم دیاں حکمتاں تے اوہدی منشا۔ جویں کرے۔ کری جاندا اے۔ کری جائے گا۔

نواب دین۔ تے کرم دین دا یرانہ بہت پکا سی۔ بیلی تے سارے ای سن۔ پر ایہہ دونویں بہتے ای گوڑھے سن۔ کیوں جو جگری یار اک ای ہندا اے۔ باقی خیر اپنی اپنی تھاں یاری نبھا ہندے نیں۔

دوہاں دی گل سانجھی سی۔ کرم دین نوں ایس گل دا پتہ سی بھئی نواب دین دی رحمتے نال بڑی گوہڑی گل بات اے۔ تے اوہدے لئی نواب دین سب کجھ کر لیندا سی۔ اصل گل ایہہ سی بھئی رحمتے پٹواری دی وڈی دھی سی۔ تے اوہدا تحصیلدار دے گھر آنا جانا سی۔ بس ایس طراں دوروحاں دا میل ہو گیا تے فیر پیار دیاں پینگھاں ساون دی رُت وچ خوب چڑھیاں سوہنے ہلارے وی آؤندے سی ٹھنڈی ہوا دے بُلّے وی لگدے سی۔ سروں چُنّی وی اُڈ اُڈ جاندی سی۔ تے جوانی کُھل کُھل جھاتیاں پاندی سی۔ ویکھن والے دی چسکا لیندے سن۔ تے پینگھ جھٹاون والے دی نظارے لئی جاندے سن۔ تے فیر اُچیاں پینگھاں چڑھدیاں سارے پنڈ والیاں ویکھیاں گل ویلے ویلے دی ہندی اے۔ پادر وی ٹُٹدی اے۔ اَچے تیویں گھروی ہندے نیں۔ تگڑے ماڑے دی ہُندے نیں۔ تاں ایں نئیں کسے دا تے ایہہ گل کیتی "بھئی زوراں وراں دا سُت ویہاں دا سو"۔ پر غریب لئی تے پنج ویہاں دا سو ہُندا اے ناں۔ کوڈی دودھ نہیں ہو سکدی۔ پادر خو نہ ہوئی۔

گل نواب دین دی رحمتے نال ویاہ تے جا مُکی۔ پنڈ والیاں ویکھیا بھئی چنگے گھر دا

ویاہ دی چنگی طراں ہویا۔ گل پیسے دی سی۔ مال ٹکے ہوئے وی سی۔ اوس دن تحصیلدار دی حویلی ابج سجی سی۔ جویں تحصیلدار دے گھروں ڈولی جانی ہووے تے حویلی اک ووہٹی ہووے۔ چار پٹواریاں دی سیوہ نے حویلی نوں ملکہ بنا دتا سی۔ جناں وَدھ توں وَدھ ہو سکدا سی۔ سجا بنا کینا گیا۔ نواب دین اوس دن ایج معلوم ہندا سی جویں اندر راجہ فیر اک واری ایس دنیا وچ آ گیا ہووے۔ تے فیر جیہڑے ویلے گھوڑی شنگار کے لیانری گئی۔ لوکاں دیاں اکھاں کُھلیاں رہ گیاں۔ گھوڑی وی اوہ جیہڑے موچی دروازے بڑیاں دُھماں سن۔ پورے لاہور وچ اوہدی ریس نہیں سی۔ اوہ گھوڑی اوس دن اوس پنڈ گئی اک پاسے لوکاں نوں راجہ اِندر نظر آوے اک پاسے اوہ شنگاری گھوڑی۔

اللہ خیر کیتی ویلا بڑا ای سوہنا نبھ گیا۔ باقی جیہڑیاں عادتاں یاراں بیلیاں نال پے گیاں سن اوہ تے اوہناں یاراں میزاں دے ٹوں ٹوں وچ رچ وچ چکیاں سن۔ نِرے تاش تے کیرم بورڈ تک گل نہیں سی۔ مالٹے رنگیاں وی اکھاں وی میز دا شُغل سی۔ وڈے بندیاں دے کم وی وڈے ہندے نیں تے ٹکن والا کون ہووے۔

نواب دین باراں جماتاں تے پڑھ چکا سی پر اوہنوں رب رسول دی خبر کوئی نہیں سی۔ نہ کدے مسیت وڑیا تے نہ کدے نماز پڑھی۔ عید والے دن رات دی پینی جاگ آون ایں نہیں سی دیندی پر جیدوں رب کسے نوں جگا دیوے فیر اوہنوں تُھلاں دی نیند کدے وی نہیں آوندی۔

اللہ نے اپنا کرم کیتا تے رحمتے دی گود نوں اپنیاں رحمتاں نال بھر دتا۔ اوہدی اپنی تُھل سی بھئی نواب دین نوں دل دے بیٹھی سی۔ باقی گڈی پٹڑیوں نہیں سی لتھی۔ ماپیاں نیں نماز روزے دا وَل سکھا دتا سی۔ کجھ مسیتوں مولوی کول بہشتی زیور پڑھ لیا سی۔ اللہ نے ہدایت دے دتی سی۔ لیکھ اوہدے جنھے رب نے

رکھ دتے سن۔ کِسے بہانے اوہ اپنی پوڑی چڑھ گئی تے فیراوس نے اپنے نیک محمد نوں نیک بناون لئی بڑی کھیچل کیتی۔ پہلوں اوہنوں مسیتے پایا۔ اللہ دی کلام پڑھائی۔ فیر سکولے پادتا۔ تے جدوں دس پوڑیاں پوریاں ہوگیاں۔ ایہہ پوڑی مُک پاسے کیتی تے لمی پوڑی لادتی۔ اللہ نے چنگے بھاگ لادتے۔ نیک محمد رب رسول دیاں گلاں دے نال نال پوریاں چوداں جماتاں پڑھ گیا۔ دادا تحصیلدار ہون کارن اوہنوں بنک وچ چنگی نوکری مل گئی۔ تے اوہ شہر وچ آوسیا۔ جدوں اللہ کرم کرے دیوے فیر پہلی چنگا پھل دیندا اے۔

نیک محمد واقعی نیک سی۔ حق حلال دی روزی دے سِر چڑھ گیا۔ ماں نے چنگی جان ماری سی۔ اوہدے دوجے دو بھراتے بھین وی وڈے بھرا دی ریس کرن لگ پئے پڑھائی ولے اوہناں وی بڑا دھیان دے دتا۔ چنگی ٹور ٹری جارہے سن۔ رحمتے نیں اپنے نیک محمد لئی اپنے بھرا دے گھر ساک لئی سوال پادتا۔ کُڑی اوہ وی اپنی تھواواکن سوچ سمجھ والی تے رب رسول نوں منن والی سی۔ باقی اوہنیں دس جماتاں توں اگے پیر نہیں سی پایا۔ نیک محمد نے ماں دی گل نوں دِل نال من لیا ہاں ہوگئی۔ شگن لیا دتا گیا جس دن۔ دن مِتن گئے اوتھے گلاں گلاں وچ رحمتے دے نانے نیں ہاسے ہاسے وچ ایہہ گل کہہ دتی۔ جی اسیں تاں رب دا بڑا شکر کرنے آں بھئی اللہ نے رحمتے اُتے بڑا کرم کیتا اے تے اوہنوں بال بچے چنگے تے نیک دتے نیں۔ پر جیہڑا کرم نیک محمد تے ہویا اے ایہہ اوس مولا دی وڈی کرم نوازی اے۔ تے رب سب نوں ایہہ جئی چنگی اولاد دیوے۔ جیہدے نال سب دی سوبھا ہووے۔ نیک نامی ہووے ایہہ بڑا رب دا کرم ہویا اے۔ بھئی نیک محمد اپنے پیو دی پیڑی اُتے نہیں بیٹھا۔ نیک ماں دی کھیچل نیں مُنڈے نوں سوہنے رنگ وچ رنگ دتا۔

اک روگی

ایہہ دُنیا اللہ میاں نے بنائی ہوئی اے ایتھے بڑے لوکی وس رہے نے کوئی روندے تے کوئی ہس رہے ہین۔ کئیاں دی خوشحالی بے مثال اے تے کئیاں دی غریبی اوتھاں نوں لے ڈبی اے۔ وس کسے دے وی نہیں۔ مالک دیاں کھیڈاں نے کھڈائی آ رہیا اے۔ تے جھانیاں پائی جا رہیا اے۔

ایہہ اک ویلے دی گل اے تے جدوں ایہہ ویلا مُک جاوے گا اودوں اگے ہور کھیڈ شروع ہو جاوے گی۔ اوتھے مولا دی نگاہ سوتی ہووے تے بندہ بچ جاوے گا نہیں تے جاوے گا۔ ڈونگھیاں انھیریاں تے بلدیاں اگاں وچ۔ جیہڑی برداشت توں باہر ہووے گی پر جیہڑے روگ ایتھے لگدے نے اوہدا تے کوئی اوپا ہو جاندا اے۔ پر کوئی اپنے پُجدے تے اپنا علاج کروا لیندا اے۔ تگڑا بندہ تے دو سو۲ روپیہ فیس وی دے سکدا پر ماڑا او جاڑہ خیرائتی ہسپتال دا پتہ پچھ کے ٹُریا جاندا اے۔ کیوں جو کسے ویلے غریب کول فیس کی۔ داروُ دے پیسے وی نہیں ہُندے۔ کجھ اجیہے وی لوک نے جنھاں نوں سرکاری کھاتے علاج دیاں سہولتاں لبھ جاندیاں نیں اوہ وی رینک مطابق۔ عزیز وی اک سرکاری نوکر اے جیدھی آمدنی واہ واہ اے تے نالے اللہ دا فضل وی اے چنگے دیہاڑے ٹپائی جا رہیا اے۔ ویاہ دی گل اجے تمی اے۔ اُنج تے منگیا ہویا اے۔

۱۰ ارجون سویرے سویر گھیچے دا ناشتہ کر کے اٹھ وجے دفتر گیا تے اجے اوہنیں چار پنج فائلاں ایں کڈھیاں سن تے چپڑاسی نوں کہن لگا یار گھبرا جیہا پین لگ پیا اے۔ جاہ اک بینز لے آ۔ عیدا چپڑاسی بڑا تیز ہوشیار سی کہن لگا جی۔ گلا رکھ جنگل وچ چنگا نہیں لگدا۔ عزیز نے کہا۔ مطلب۔ کیہندا جی۔ اک نہیں دو۔ جا دفعے ہو جا۔ لے آ دو اپنا وی

کالجہ ٹھنڈا کر کے میرا وی مبتہ سار۔ عیدے دی عید ہو گئی۔ تنیں منٹیں دو ہاں دا کم ہو گیا۔

پر تھوڑی دیر بعد عزیز کہن لگا یار میرا جی کجھ بھارا بھارا ہون لگ پیا اے نالے سر نوں چکر آون لگا پئے نیں اوسے ویلے اوہدے سنگیاں رل مِل کے کار وچ بٹھایا تے مروس ہسپتال ایمرجنسی جا واڑیا۔ اوتھوں ای ڈاکٹر کمپاؤنڈر سر تے آکھلو تے ویکھیا بھئی دِل دی چال وِنگی ہو گئی اے ۔ تے دھک دھک وی جی جارہیا اے۔ اوسے ویلے ای سی جی کروائی گئی تے خون چیک واسطے ۱۵۔۲۰ قطرے دے دتے گئے تے نال ای کمرہ نمبر ۴ وچ داخل کرا دتا گیا۔ اِک ہفتہ نگرانی وچ لگا۔ عزیز ہسپتال توں کنی کترانداسی۔ پر کھیڈاں وچ دکھو وکھرے رنگ بھرے ہوئے ہندے نے ہویا کی بھئی جیہڑے ویلے نرس دوائی لیکے اندر آئی۔ عزیز نال ای ڈوکو کھا گیا۔ نرس دوڑی تے ڈاکٹر نوں بلا لیائی اوسے ویلے تیزی دا روکن دا اک ٹیکہ لایا تے دس منٹ بعد کجھ نارمل ہو گیا۔ ڈاکٹر صاحب تے چلے گئے نرس اوتھے اپنے فرض نوں پورا کرن لئی ٹھہر گئی سی۔ پچھیا جی ہن تسیں کجھ ٹھیک ہو گئے او۔ ایہہ دوائی رکھو تے میں۔ عزیز بولیا ذرا PLEASE روبی رُک گئی اوہنیں رُکنا سی۔ اوتھوں اک جوہری نظر پے گیا سی۔ غیب دا حال تے صرف اللہ ای جاندا اے پر اوہدا دل مچل گیا سی۔ اوہنیں بڑے پیار تے ہسدے بُلھاں نال پچھیا دسو میں ہن کی خدمت کراں۔ میں ہن دوسرے Room وچ دی جاناں ایں۔ اچھا جی تسیں فیر اپنا Round پورا کر کے آجانا۔ رُوبی اپنی ڈیوٹی دیندی دیندی عزیز دی صورت نوں دِل نال لائی جاندی سی۔ یار واہ سوہنا جوان Clean Shave قد پونے چھ فٹ، ہسدا متھا مکھڑے دی لالی امیری دی جھلک آپے ای پیندی سی پئی جکر توں وہل ملدیاں ای رُوبی کمرہ نمبر ۴ وچ۔ او تھے اگے ای اُڈیکاں لگیاں ہویاں سن۔

روبی اک سمارٹ جیہی نرس بڑی ہنس مُکھ گندمی رنگ۔ قد سوا پنج فٹ۔ چمکدیاں اکھاں بالکل Modern Style تے فر یونیفارم نے سونے تے سہاگہ دا کم کیتا ہویا سی۔

عزیز اوس ویلے اپنی منگنی بھُل گیا سی۔ اوہدے سامنے اوس ویلے حال سی۔ ماضی تے

ٹپیا ویلا اے تے آون والی گل کسے ویکھی نہیں تے ناں کوئی ویکھ سکے گا۔

جیہڑے ویلے اکھاں چار ہویاں تے اک دوجے دے کول ہو گیاں۔ فیر دل دی جیبھ نے مکھ والی جیبھ نوں ہلونا دتا۔ بول۔ بول چل توں۔ ڈیزل میں دیاں گی۔ پہلے اے دن پہلی ملاقات دو دِل پھٹڑ ہو گئے تے عزیز اپنا دفتر وی بھل گیا تے منگنی وی۔ گھر دے اطلاع ملن کارن ہسپتال پہنچ گئے۔ اوس توں پہلوں لفافے تے ٹکٹ لگ چکی سی تے ڈاک دے سپرد ہو چکا سی۔ ہلکارہ اپنی ڈاک وستی لے گیا سی۔ ناں مہر لگی ناں ڈاکیے تھیلا بھر لیا پر اوہ لفافہ پہنچ گیا۔ کمال اے۔ کدے کدے کمال وی کمال تک پہنچ جاندا اے تے کدے کدے زوال تحتوں لاہ کے نیل دیاں ڈونگھائیاں وچ ڈلو جاندا اے۔ واہ مالکا تیرا کمال۔ کمال تک پہنچ جاندا اے۔

عزیز گھر دیاں نوں مِل کے تھوڑے چر لئی بناوٹی ہاسے نال جی آیاں نوں آکھیا۔ ماں نے بڑیاں دعاواں دتیاں۔ بھیناں وی اللہ اگے بینتی کیتی۔ خیریں پھیر اگھر آوے۔ ویر دے سہرے بنھئیں۔ گھوڑی چڑھائیے۔ وَج دے واجیاں نال پری ورگی پر بھائی لیائیے۔ عزیز دے دل تے روبی دا پرچھاواں ڈاڈھا پکا ای پے گیا سی۔ باقی فیر وی اوہنے کوئی کسے نوں سرنہیں ہون دتا۔ دو گھنٹے بہہ کے دعاواں دیندے ہوئے گھر نوں پرت گئے اوس ویلے سوا دو وجے سن تے روبی ڈھائی وجے نکل جاندی سی۔ اڈول ای روبی اندر آ گئی تے پچھیا خیر نال گھروں جی آئے سن۔ ہاں روبی دفتر والیاں فون کر دتا سی۔ ہن توں دس ایہہ کی جادو ہو گیا اے۔ میں تے تیرے ولے رج کے ہکن دی آس لائی بیٹھا ساں پر توں پندراں منٹاں تائیں ٹر پیں گی۔ روبی توں رک نہیں سکدی، نہیں گل ملاں گی تے لوہا کھولا کے باہر عزیز دی حالت اوس مچھی وانگوں ہو گئی سی جیہڑی پانیوں باہر پیر پاؤندیاں سار ٹھاپون لگ پیندی اے۔ فیر کون سجن بنے تے کون پانی دے چھٹے مارے۔ یاد ڈاچیاں والے ٹر گئے تے سستی کرماں ماری تتیاں ریتاں تے رُل دی مٹی دا ڈھیر بن گئی۔

برصوں دے گھاؤ۔ کدے دوائیاں۔ دعاواں نال ٹھیک نہیں ہوندے۔ بس اوہناں دا اخیر جھناں دا دریا۔ فقیری لینی تے چندو ینی مجنوں بننا تے مُنک کے کاناں ہوناں۔

۱۱ جون نوں سویرے اٹھ وجے روبی کمرہ نمبر ۴ وچ ارج آئی جویں بہار دے موسم وچ کھڑیاں پھلاں دی باشنا آوندی اے۔ عزیز اک دم چنبے دی کلی وانگوں کھڑ گیا۔ بسم اللہ سرت بسم اللہ تے فیر وہاں پھلاں دی باشنا گھٹ گھٹ چھمیاں پائیاں ساڈھے اٹھ وجے روبی اپنے کمرے لئی باہر نکل آئی۔ جنیاں گلاں باتاں کر سکے کیتیاں۔ ہرے ہرے باغاں دے جھوٹے وی بہت پئے پر جھٹ دی جھٹ روبی پورے دس وجے فیر کمرہ نمبر ۴ وچ بابرے بابرے ہوئی تو نال ای Load shedding عزیز روبی نوں ویکھدا ای رہ گیا۔ گل ایہہ سی بھئی اوس دن روبی دے گھر کوئی اوپرے پروہنے آونے سن تے فیر گھر دے کماں وچ ہتھ وی تے ونڈاؤنا سی۔ ٹھیک چار بجے پروہنے آ گئے چنگی مہانداری ہوئی۔ روبی اوہناں لوکاں نوں پسند آ گئی تے ۲۴ جون نوں شگن دی گل بات پکی ہو گئی۔ روبی نے اگلے دن سویرے عزیز نال ساری گل ہولے ہولے کر دتی۔ تے ماپیاں دے فیصلے نوں اپنے دل نال من لیا۔ منڈا جیدھا سوال آیا سی سائیکالوجی MS گولڈ میڈلسٹ۔ شریف گھرانہ، منڈے دا پیو۔ عزیز دے محکمے وچ اوسے دفتر ڈائریکٹر لگا ہویا سی۔ کھان پین والیاں گلاں کجھ نہ پچھو۔ کوٹھی کار بنک بیلنس۔ اے سی ڈشی سی۔ سب کجھ کوٹھی وچ۔ بھکوڑ کوئی نہیں سی باقی روبی لوکڑی دے پہلے ای منڈے نوں تپک پئی سی۔ تے اودھر عزیز اتھے کھوہ وچ لوکڑی لبھن دی سوچن لگ پیا۔ روبی دی ملاقات روز ہو جاندی سی پر انج جویں کسے نوں کاغذ دا پھل سوغات دے ولیو تے کاغذ دی کورا تے پھٹا ہووے۔

۲۰ جون نوں عزیز نوں یاراں وجے کمرہ نمبر ۴ چوں فارغ کر دتا گیا۔ روبی اوس ویلے آخری ملاقات کرن گئی سی۔ کیوں جو فیر والی گل مک گئی سی۔ عزیز بالکل تندرست ہو کے

گھر چلا گیا۔ ناں اوس نے روگی دا پتہ پچھیا تے ناں ایس اپنا کجھ دسیا اک روگی۔ جیہڑے روگ دا علاج کروان دی خاطر گئے تے پکّے روگ دا روگی بن گیا۔ جیدھا ناں کوئی ایکسرے ناں کوئی ECG ناں کوئی BP دا جھگڑا تے ناں خون ٹسٹ۔ ایہہ اَولاّ روگ عزیز نوں لگ گیا۔ اوہنیں ایہہ ناں سوچیا بھئی جوئیں میں منگیا گیاں انج روبی دی ماپیاں کتے منگ دینی ایں۔ ایہہ ظالم برھوں جتھے ڈیرہ لا لیندا اے۔ اوہتے سب توں پہلوں عقل دا بوٹا پٹ کے اوہ سُنڈا اے۔ دیوانہ بنا دیندا اے۔ مجنوں بنا دیندا اے تے مرزے وانگوں کتے کتے دھون وی تُڑوا دیندا اے۔ عزیز بہت نموں جھانا رہن لگ پیا۔ گھر دے پچھن لگ پئے عزیز تینوں کی ہویا اے۔

اللہ دا شکر کر ہسپتالوں بالکل ٹھیک ٹھاک ہو کے گھر آیا ایں۔ اللہ نے بڑا کرم کیتا اے عزیز بولیا ماں جی۔ کوئی گل نہیں۔ بس اینویں دماغ تے ذرا بوجھ لگدا اے ٹھیک ہو جائے گا

۱۲ جون نوں عزیز دفتر گیا۔ یاراں دوستاں نے مبارکاں دتیاں۔ پارٹی شارٹی دا بندوبست کیتا گیا۔ خوب گہما گہمی ہوئی۔ میزاں خوب کھڑکیاں ٹھیک دو بجے ڈائریکٹر صاحب دے قاصد نے سٹاف نوں ڈائریکٹر صاحب دے بیٹے دی منگنی دی خبر دتی تے نالے آکھیا بھئی ۲۴ تاریخ نوں نکاح دی رسم تے تسیں ساریاں شامل ہونا ایہہ خوشی دا موقع اے سٹاف نے جا کے صاحب نوں بڑیاں بڑیاں مبارکاں دتیاں۔

۲۴ جون نوں رات اٹھ وجے پنج کاراں تے دو ویگناں۔ کل "پنجاہ بندے" اپڑ گئے کڑی والیاں دے گھر۔ اوتھے جا کر عزیز دے دل اُتے اسمانی بجلی ڈگ پئی جدوں اوہنوں پتہ لگا بھئی ایہہ اوہ ای روبی اے جیہڑی من موہنی نرس سی۔ تے نال ای دل اُتے ہتھ رکھ کے بہہ گیا تے بولن لگ پیا۔ ایس روگ دا کوئی دارو نہیں، ایس روگ دا کوئی دارو نہیں۔ یاراں نے پچھیا عزیز ایہہ تینوں اوا گت کی ہو گیا اے توں تے اجے ہنے ہسپتالوں تریا آؤنا ایں یارو میرے دل اُتے آری چل گئی اے۔ لوڑا اک پاسے رہ گیا ہے تے سجن اک پاسے وچارہ" ایہہ وی اک روگی جے"۔

کُکڑاں دی لڑائی

بُستے گوجر نوں مریاں اجے ست دن وی پورے نہیں سی ہوئے تے اوہدے دوہاں پُتراں نیں جائیداد وَنڈن دی سوچ شروع کر لئی اللہ ولوں بھین ایہناں دی کوئی نہیں سی۔ ماں وچاری تن ورھے پہلوں بھریا جُھگا چھڈ اللہ کول چلی گئی۔ ایدھر وی تے بُستے نیں ادھا دودھ تے ادھا پانی ویچ ویچ کے پکا کوٹھا بنا لیا سی۔ سیانے کہہ گئے نیں دودھ دا دودھ تے پانی دا پانی نتے گُجری ویچ کے پچھوتانی۔ اجکل پچھتاون والا زمانہ نہیں۔ ڈوراں سبھ دیاں ڈھلیاں۔ اللہ نے چھڈ چھڈیاں نیں۔ رب سہیڑ لوے دوزخ مُڑ کے دُنیا وچ کسے نیں جے آ دناں شیطان پٹیاں پڑھان والا تے بندہ اوھدے آکھے لگ حرام کمان تے کھان والا۔ مولا جے روکے نتے رُکے نیں تے فیر سنے پوتھل ای کھا گئے۔ کھریاں دی کوئی نہیں سُندا۔

شہیدا تے حمیدا مُنڈے بُستے دے دونویں گبھرو سن۔ ہُن پسھوڑی پے گئی ونڈائی دی۔ وڈا آکھے بیو دی گرم لوئی تے تلے والی چادر میں سانبھنی ایں۔ چھوٹا آکھے، ایہہ تے پیو دی خاص نشانی ایں مینوں دیہہ۔ جھگڑا لماں ہو گیا۔ گل وکیلاں تک اپڑ گئی۔ ایسے جھگڑے وچ سنتواں نے چالھیا فیر بنیرے چڑھیا۔ وکیلاں تے اپنیاں اپنیاں فیساں منشیانہ تے فیر کاغذاں دا خرچہ ورچہ دوہاں کول وکھ لیا۔ گل لمک گئی پر سرا کسے دے دی ہتھ وی ناں۔ اپنی داڑھی دُوجیاں دی مُٹھ وچ دے دتی۔ دونویں ایڈے مُورکھ۔ پر شیطان دوہاں نوں کٹھیاں ہون کدوں دیندا۔ اوہ تے دو پھیڑے پا کے دھمالاں پاندا اے۔ نچدا اے۔ شطو نگڑیاں نوں ہلا شیری کراندا اے۔ خوب

تھا پیاں دیندا اے ۔ باقی جنھوں اللہ بچا لوے ۔ اوہ ایدھے دا وچوں صاف نکل جاندے نیں۔ نہیں تے صاف ای لگے جاندے نیں۔ گل کو ٹھے دے وِکن تک جا اپڑدی توبہ توبہ ایہہ بیماری تے مقدمہ بازی کسے دے گھر اللہ نہ واڑ دیوے۔ جُھگے موہدے ہو جاندے نیں۔ لکھوں لوکی ککھ ہو جاندے نیں۔ تساں کدی واری ویکھیا ہووے گا۔ کوئی بٹیرے لڑائی جاندا اے، کوئی تتر لڑائی جاندا اے۔ کدی کُکڑ لڑائی جاندے نیں تے کدی بھیڈ و نال بھیڈو لڑائی جاندے نیں ۔تے فیر تسیں ایہہ وی ویکھیا ہووے گا بھئی ککڑاں دی لڑائی کنیج زوراں شوراں نال ہندی اے۔ چوگا دُگی گئے شتابا پُجرا۔ ماردے شیرا جانے نہ پائے۔ توڑدے چنج، بھَن دے دھون۔ مار پنجا۔ اک شور ہنداا اے دین دُنیا لوکی دیکھن والے اوس ویلے بُھل بہندے نیں۔ کسے لنگھدے پاندے دی خبر نہیں کوئی رکھدا۔ ایدھر بس اوہ گیا چینا۔ چترا لے گیا ،لے گیا۔ حمیدا شہیدا اپنے اپنے وکیلاں نوں پورا خرچہ دین لئی کوٹھے دا سودا کرن لئی تیار ہو گئے۔ ویکھو کیڈے مورکھ ونڈیا اے کجھ وی نہیں تے خرچہ حرام کھاتے اِی۔ سرپُھپ لیا۔ کھوپری جدوں پھر جائے بس آئی مت وی ماری جاندی اے۔ اودھر بستے دا دُور روں سا کوں ماماں لگدا سی اوہنوں کسے جا دسیا بھئی مُنڈے تہاڈے اُجڑ چلے جے۔ لوکی تماشا ویکھی جاندے نیں۔ کوئی کہندا جیتا گیا۔ چترا لے گیا بازی کوئی کہندا اے چترا گیا۔ چینا لے گیا بازی۔ وکیلاں نیں دوہاں نوں جوڑ پا لئے نیں۔ تسیں کجھ کرو تے ایہناں دیاں باھیاں جوڑ وچوں کڈھو نہیں تے ککڑ دونویں لڑ لڑ کے لہو لہان ہو جان گے۔ یار مالک تے دوہاں دا اکو ای اے۔ پر تماشا ویکھن والے کئی نیں۔ ایہہ نہیں بھئی اک ککڑ کسے دا اے تے دوجا کسے دا اے جھگا اکو ای اُجڑن لگ پیا اے۔ لگدا اے لڑائی دی واری آ دن توں پہلوں ایں ککڑ دی جان گئے تے کوٹھا وی نہیں رہے گا کوئی حیلہ کر لو۔ نیکی کھٹ لئو۔

بستے دا ماماں سوچیں پے گیا۔ بھئی دونویں اکھیں کھوہ وچ جا پین گے تے ڈُکنا

کسے دی نہیں ۔ لوکی تماشہ ویکھن والے نیں۔ سدھے راہ لان والے نیں۔ بڈھا اُٹھیا تے اک اپنی ہتھ پھڑی تے چھینتی چھینتی بسے دے گھروں ٹرپیا۔ رب نے بڈھے دی نیک نیت نوں بھاگ لا دتے سی۔ دوہاں منڈیاں نوں لال اکھاں وکھایاں۔ دو چار موٹیاں موٹیاں گاہلاں دتیاں۔ دوہاں نوں بانھوں پھڑکے اک دوجے دے گلے لا دتا۔ کنجرو ونڈائی توں پہلوں ای اُجڑ گئے جے۔ ایہہ سرکاری وکیل ککڑاں نالوں وی بھیڑی لڑائی لڑ دے پئے۔ تہاڈا جھگا برباد ہوندا جاندا اے تے اوہناں دا خانہ آباد ہندا جاندا اے۔ بندے دے پتر بن جاؤ۔ اپنیاں اپنیاں چھنجھیاں دھولو تے کھمباں توں مٹی لاہ لوؤ۔ نے فیر تماشا ویکھن والے اپنیاں دھوناں نیویاں کرکے آپے ای کھاڑے چوں نکل جان گے۔ بڈھے نیں وکیلاں تے ککڑاں دی لڑائی دا چنگا مکو ٹھپ دتا۔ تے لوکی مُنہ ایں ویہندے رہ گئے۔

غریب دی جوانی ڈاکوڈی مُل نہیں

ایہہ تے رب دی دین ایں جنھوں چاہے بک بھر بھر دیوے تے جنھوں چاہے انگل دی چٹن نہ ملے۔ ملک صاحب اوتھی مارکیٹ دے مالک تے چنگے رجے گھر دے بندے۔ اللہ جنت دے وَیسے دی نیک سن۔ کدے تسیں اودھروں لنگھو تے ویکھو بھئی مسیت اونھاں کنی کمال دی بنوائی ہوئی اے۔ ایس نیک کم وچ اونھاں دا بڑا ہتھ سی۔ بس اللہ دے کم۔ کن وچ کینسر ہو گیا۔ ایتھے کوئی ڈاکٹر حکیم نہیں سی چھڈیا۔ پر بیماری قابو نہ آئی۔ آخر اوہ امریکہ علاج کران لئی چلے گئے۔

ایسے طراں ساڈے اک وڈے بزرگ مولانا صاحب اپنا علاج کران لئی امریکہ پیج گئے۔ باقی عزرائیل نے تے اپنی ڈیوٹی پوری کرنی ایں اوہ عین موقعے تے پہنچ جاندے نیں۔ بس اللہ دے حکم دی تابعداری کمال دی اے۔

ہور کئی اُچے لوگ بھانویں کوئی تاجر ہووے۔ بھانویں فلم ایکٹر ہووے۔ امریکہ جان یا لندن علاج دی چھڈو۔ سیر سپاٹے ای نکل جاندے نیں۔ گل پکے مال ہوٹے دی اے۔ جانی یار نیٔوں میں حسنے ترکھان دی وی گل سنا دیناں اوہ ماپیاں دا کلا پتر سی۔ بھیناں دو چھوٹیاں سن۔ تیراں چوداں ورھیاں دا مُنہ چت لگدا۔ ہڈاں پیراں دا کھلا۔ پیو نال ساتواں کم کران لگ پیا سی۔ اک دن ماں نوں کہندا بے بے میرے ڈھڈ پیڑ ہوندی اے۔ پیو نے کہیا جا لوتل بانتل پی لے۔ کھان پین دی وادھ گھاٹ ہوگئی ہونی ایں۔ نالے برسات دا موسم

غریب دی جوانی دا کوڑی مُل نہیں

ایہہ تے رب دی دین ایں جنھوں چاہے بک بھر بھر دیوے تے جنھوں چاہے آنگل دی چٹکن نہ ملے۔ ملک صاحب ادھی مارکیٹ دے مالک تے چنگے رجے گھر دے بندے۔ اللہ جنت دے ویسے دی نیک سن۔ کدے تسیں اودھروں لنگھو تے ویکھو بھئی مسجد اونہاں کنی کمال دی بنوائی ہوئی اے۔ ایس نیک کم وچ اونہاں دا بڑا ہتھ سی۔ بس اللہ دے کم کن وچ کینسر ہو گیا۔ ایتھے کوئی ڈاکٹر حکیم نہیں سی چھڈیا۔ پر بیماری قابو نہ آئی۔ آخر اوہ امریکہ علاج کران لئی چلے گئے۔

ایسے طراں ساڈے اک وڈے بزرگ مولانا صاحب اپنا علاج کران لئی امریکہ پہنچ گئے۔ باقی عزرائیل نے تے اپنی ڈیوٹی پوری کرنی ایں اوہ عین موقعے تے پہنچ جاندے نیں۔ بس اللہ دے حکم دی تابعداری کمال دی اے۔

ہور کئی اُچے لوگ بھانویں کوئی تاجر ہووے۔ بھانویں فلم ایکٹر ہووے۔ امریکہ جاں یا لندن علاج دی چھڈو۔ سیر سپاٹے ای نکل جاندے نیں۔ گل پلے مال ہوئے دی اے۔ جانی یار نینوں میں شُنے ترکھان دی وی گل سنا دیناں اوہ ماپیاں دا کلا پُتر سی۔ بھیناں دو چھوٹیاں سن۔ تیراں چوداں ورہیاں دا مُنہ چت لگدا۔ ہڈاں پیراں دا کھلا۔ پیو نال ساتوال کم کران لگ پیا سی۔ اک دن ماں نوں کہندا بے بے میرے ڈھڈ پیڑ ہوندی اے۔ پیو نے کہیا جا لوتل باتل پی لے۔ کھان پین دی وادھ گھاٹ ہو گئی ہونی ایں۔ نالے برسات دا موسم

کچا پلڑ ہوندا اے ۔اجکل بنو مزور ورتناں چاہیدا اے ۔ ہاضمہ صحیح رہندا اے ۔
جسّنے بوتل پی لئی ۔ ڈکار آ گیا ۔ پر اوہ پیڑ وچ کوئی فرق نہ پیا ۔ ماں اُٹھی مُنڈے
نوں نال لیا تے سدھی میانے کول لے گئی ۔ پینڈو حکیم نے دوائی کی دینی سی
سونف دی پھکی تے کجھ چورن کھان نوں دے دتا ۔ ایہہ پیڑ ایسی نامراد ۔ بھئی
کوئی دوائی اثر نہ کیتا ۔ مُنڈا پیلا ہونا شروع ہو گیا ۔ روٹی پانی کافی گھٹ گیا کسے بندے
نے صلاح دتی بھئی اینہوں لاہور دے وڈے ہسپتال لے جاؤ اللہ کرے مُنڈے
نوں پیڑ توں آرام آ جاوے ۔ اوتھے وڈے وڈے ڈاکٹر چنگا سامان ودھیا دوائیاں
مل جاندیاں نیں ۔ ایہہ ان پڑھ ماپے وچارے پُتر دی شکل ویکھ ویکھ بڑے
پریشان ہوندے جاندے سی ۔ تے اوہناں کی پتہ بھئی لاہور دے ہسپتال وچ غریب
دی دال نہیں گلدی ۔ بچے دی خاطر دونویں جی مُنڈے نوں نال لیکے لاہور وڈے
ہسپتال اپڑ پئے ۔

منت ترلا کرکے اک منجی لبھ گئی ۔ پر جیہڑی گل صحیح علاج والی سی ۔ اوہ کسے نیڑے
نہ لگن دتا ۔ اک ڈسپنسر نے موقع تاڑ لیا تے ہولی جیہی جسّنے دی ماں نوں آکے کیہا ۔ مائی
تھوڑے پیسے خرچ کر ۔ میں ڈاکٹر نال گل کرناں تے کوئی دھیان نال مُنڈے دا علاج
کروایا جاوے ۔ ایتھے تہاڈی کسے گل نہیں جے سُننی ۔ کول بیٹھے پیو نے پُچھیا پُت کیناں
خرچہ پے جائے گا ۔ بس دو سو روپیہ دے دیوو تے ہتے کوئی نہ کوئی راہ بن جائے
گی ۔ جسّنے دا پیو ایہہ گل سُن کے ہکا بکا رہ گیا اوہ ۔ تے وچارا چار چھلڑ دال پانی لئی
لے آیا سی ۔ اوتھیں سُنیا سی بھئی ہسپتال سرکاری اے سب کجھ مُفت ہووے گا
ایہہ سفنے دیاں گلیاں نیں ۔ ڈسپنسر آکھیا ۔ نقد کڈھو تے فیر ڈاکٹر کجھ دھیان دین
گے نہیں تے فیر دھکے کھا کے اخیر پنڈ واپس چلے جاؤ گے ۔

ہن وچارا ترکھان نہ اگے جوگا نہ پچھے جوگا ۔ اودھر کمائی ٹھپ ہو گئی ۔ ایتھے دال

پانی دا گھر چنگا بھلا ہو جاندا سی۔ بڑا تنگ پے گیا۔ پر ایتھے گل کون سُنے آپو آپنی ہر کسے نوں پئی ہوئی اے۔

حُسنے دے بیبو کجھ حوصلہ کرکے وڈے ڈاکٹر نوں ملن دی کھیچل کیتی۔ پر وڈا ڈاکٹر چھڈ چھوٹا ڈاکٹر اودھے لئی بہت اُچا سی کسے دھیان نہ دتا۔ حسنا آپ دی دل چھڈ بیٹھا سی۔ کہندا اے ماں چل گھراں نوں چلیئے ایتھے کوئی دی ساڈی گل نہیں گولدا تے ایہہ سانوں کون دسے گا بھئی بیماری کی اے۔

اک خدا ترس بندے نے پنجاہ روپے دتے بھئی ایکسرے کراؤ تے پتہ چلے ایہہ ڈھڈ وچ پیڑ کاہدی اے۔ ایکسرے والیاں کینسر دسیا تے فیس ۴۰ روپے ایہہ دے بیٹھے سن۔ ڈاکٹر نے کیہا بابا ایہدا علاج ایتھے نہیں ہو سکدا تے امریکہ توں مُنڈے نوں گھل نہیں سکدا۔ رب آسرے جو چھوٹی موٹی دوائی ملدی اے صبر کرکے ایہنوں دئی جا۔ ماپیاں دیاں آساں ٹٹ گیاں۔

ارنھیاں دی دُنیا انھیر ہو گئی۔ کوئی دی ادنھاں دی بانہہ پھڑن نوں تیار نہیں سی مرکاری کھاتیوں اوتھوں اپناں خرچہ لے کے کوئی دے نہیں سی سکدا ادنھاں دیاں اکھاں دا چانن انھیریاں وچ ڈبن لگ پیا۔ بھیتاں وِیر دے تک تک کے اتھرواں دی جھڑی لا بیٹھیاں۔ گل ادنھاں دے دسوں باہر ہوندی جاندی سی۔ پانی سروں لنگھ چلیا سی۔ ماں نوں ڈوب پین لگ پئے۔ بیبو ہوکے لین لگ پیا۔ حسنا چار دن دا پروہنا بن گیا۔ ادنھاں دی کوک کوئی سُنن والا نہیں سی۔ سچی گل اے راہ جاندیاں کتے بلے سبھ نوں نظر آجاندے نیں پر پیراں دوچ پھردے کیڑے کدے وی نہیں نظر پیندے جنتی دا پیر پیا تے مُلیا میٹ ہو گئے۔ جے اوہ مُنڈا کسے ملک داہندا یاں کسے وڈے گھر دا تے فیر دیکھدے کس طراں رُلدا۔ موت تے اک دن آنی سی پر ایہہ گل ناں نہ ہندی بھئی ایہہ ڈلیوا تیل دی تھوڑ توں بجھ گیا اے۔

موت

اللہ پاک نے اپنے کلام وچ ایہہ فرمادتا "کل نفس ذائقۃ الموت" بھئی ہر جی دار
جو دنیا وچ آگیا بھانویں بندہ ہووے جانور ہووے۔ پرندہ ہووے۔ شیشہ نگھیاڑ ہووے
سب نے اک دن مرجانا ایں۔ جنھاں دا دانہ پانی ایس دُنیا توں مُک گیا اوہدے ساہ
وی نال ای مُک گئے تے اوہ اللہ کول پہنچ گیا۔ بھائی ایہہ دنیا چاروں دن میلہ اے میاں
ایتھے بیٹھ کسے نہیں رہنا۔ آئی واری تے ہر کوئی لگا جاندا تے کجھ چلے گئے نیں۔
روک ٹوک کوئی نہ۔ اللہ دے رسول تے نبی وی اپنا اپنا ویلا پورا کر کے مولا کول جا اپڑے
ایتھے فرعون، شہداد، ہمان ورگے سٹ دھوناں نیویاں لگے گئے۔ نمرود ورگے اگے
لگ کے ٹر پئے۔ مچھر نیں ایں کلا مروڑ چھڈی۔ عذرائیل دا کم آسان ہو گیا۔

ایہہ وکھری گل اے بھئی شیطانی روحاں نوں لے جان والے جیہڑے فرشتہ نیں
اونھاں دی ہیبت دا کوئی ٹھکانا نہیں اگے پچھے سجے کھبے اگ دے شعلے اگ ای اگ۔
دوزخ دے فرشتے اونھاں نوں جی آیاں نوں آکھن والے توبہ توبہ استغفراللہ۔ یا اللہ بچائیں
دوزخ دی اگ نوں موجاں جنتیاں نوں۔ حوراں، شراب طہورا۔ پھل تے دودھ دیاں نہراں۔
کمایاں جو نیک کیتیاں۔ رب رسول نوں راضی جو کر گیا۔

نارا پتہ نہیں کیہڑے کیہڑے جتن کر کے کویت چلا گیا۔ لوبھ ایہہ بھئی چار پیسے
اکٹھے ہو جان گے۔ بال بچیاں دے کم آون گے۔ دُنیا دے چار دیہاڑے تے عیش دے
لنگھ جان گے۔ ماپیاں نے بڑے چا نال ویاہ کیتا۔ دو تن بال وی رب نے دے دتے
خرچہ ورچہ پورا نہ ہون کارن باہر چلا گیا۔ گھر دیاں شکر کیتا۔ سُکھ دا ساہ لیا۔ رتا ایہہ چنگا
کیتا ای۔ غریباں دی سُن لئی اُو۔ منتاں غریباں نے جیہڑیاں منیاں سی اوہ لاہ دتیاں۔

کیوں جو تارے نے مہینے پچھوں چار چھلّڑ جو گھل دتے۔

واہ مالکا تیریاں توں ایں جانیں۔ کیڈا ایہہ ڈنیا دا کھیل تماشا رچایا ای۔ کوئی آئی جا رہیا کوئی پچھانہہ مُڑی جا رہیا اے۔ گئے کسے مُڑنا نہیں تے ایتھے آئے کسے پکا رہنا نہیں۔ ویکھیں تماشا چلو تے واری دی واری لگ جائے گی۔ پتہ کسے نہیں دسنا۔ نمبر تُہاڈے ہتھ نہیں آونا۔ ایہہ سب کجھ اوہلے اوہلے ای ہو رہیا اے۔ بےخبری وچ تارے ای تے آساں لوکی لمیّاں چوڑیاں لاندے نیں۔ پر کسے ویلے اینج ہندا اے بھئی ایدھر کتے انگوٹھا لایا تے اودھر عزرائیل نے آپھیرا پایا۔ وچے رہ گئے سارے شگن تے آساں ٹٹ گیاں۔ بس اینگ ساک گلاں ای کردے رہے۔

مہاجی تارے دے گھروں منجی تے پے گئی۔ اللہ دلوں دکھ آ گیا۔ ماپے تے سوہریاں رل کے سیانے نوں علاج لئی سد لیاندا۔ باباجی جو کجھ تسیں کر سکدے او کرو۔ اللہ ساڈے ایسں جی نوں تندرستی دے دلیوے منڈا تارا وچارا ایہناں جیّاں دی خاطر ای تے پردیس جا بیٹھا اے۔ ہُن اوہنیں کوئی چار چھلّڑ وی گھلے نیں۔ بال تے اوہناں دی ماں بڑے خوش ہو گئے نیں۔ اللہ کرے۔ چھیتی چھیتی مہاجی ٹھیک ہو جاوے تے خوشیاں مانیں۔ ماپیاں تے سوہریاں نے دعا تے دوا دوں کسر کوئی نہ چھڈی۔ پر مالکا تیریاں تقدیراں نوں کوئی وی نہیں موڑ سکدا۔ ہونی نوں کون ٹالے۔ موت دا علاج کوئی نہیں۔ بیماری دا دارو تے ہندا اے باقی جو کرے آسماناں والا۔ آخری گل اوہدی ہندی اے۔ مہاجی ساریاں نوں روندیاں کرلاندیاں چھڈ کے ٹر پئی۔ اوہدی بانہہ نوں چھوٹے بال وی نہ پھڑ سکے۔ بڑے کرلائے ماں توں رُس کیوں گئی ایں۔ ماں ساڈوں کون تکیسے گا۔ اسیں ہن ماں کنھوں آکھاں گے" ہٹکورے لیندے لیندے بال ماں نانی نال چمبڑ گئے۔ تے منجی چک لوکی باہر نوں چلے گئے۔ اوتھے چھڈ آئے جتھوں نہ کوئی آیا تے نہ آ سکے گا۔ آسماناں والے دی مرضی جس طراں چاہے۔ اوہ ای ہُندا اے۔

تارے نے اجے تھوڑے دن پہلوں کسے یار دے ہتھ بالاں لئی کوئی چیزاں گھلیاں سن ۔ اوہ مہاجی دے مرجان تے گھر اپڑیاں ۔ نے ماپے سوہرے ایہہ ویکھ کے چیکاں ماریاں ۔ ڈاڈاں مار مار روئے ۔ مہاجی تیری ایہہ سوغات ۔ دس کیتھے رکھیے ۔ کپڑے پاسے لائیے ۔ مہاجی بول ۔ اک واری تے مُنہ کھول ۔ تارے نیں تیرے لئی کی کجھ گھلیا اے ۔ اکھاں کھول ویکھ تے سہی توں آہندی سَیں تارا میرے لئے بڑیاں چیزاں گھلے گا ۔ اج توں کیہڑی گُھٹّھے لگ گئی ایں ۔ بال ایہہ ویکھ کے اُچی اُچی رون لگ پئے ۔ ماں ماں توں کیتھے چلی گئی ایں ۔

انج لگا جیویں مہاجی نیں مُنہ کھولیا اے نے آکھیا اے میں بڑی ڈونگھی تھاں تے چلی گئی آں ۔ موت بڑی ظالم ایں ۔ ایدھے کولوں بچنا کسے وی نہیں جے ۔ ہائے موت بڑی ظالم ایں ۔

زندگی کی اے

زندگی رب نے اپنی مخلوق نوں ایس واسطے دِتی اے بھئی اوہدے رنگاں نوں
چنگی طراں دیکھے، سمجھے، سوچے تے وچار کرے۔ پر کیہڑی مخلوق۔ جانور۔ پرندے،
چرندے، درندے یاں حضرت انسان فرشتے تے اللہ نے پیدا ای کیتے نیں اپنی
بندگی لئی۔ پر اصل گل انسان نوں پیدا کرنا سی۔ جنھیں دُنیا تے آکے اللہ نوں لبھن دے
بڑے جتن کیتے۔ تاں جو رب اپنیاں اصلی تے سچیاں صفتاں نال پچھانیا جاوے۔
تے فیر رب نیں وی اپنیاں قدرتاں انج وکھایاں جویں سوہنے پالش والے شیشے
وچوں ویکھن والے نوں اپنا مُنہ نظریں آوندا اے۔ سوہنے کوہجے والی گل وکھری اے
رب نیں جو کسے نوں بنا دتا سب ٹھیک اے۔ اُنگل چکن دی جاہ کوئی نہیں
پر ایہہ وی گل نہیں بُھلنی چاہیدی بھئی جناں شیشے دا پالش صاف ہووے گا۔ اوناں ایں
اپنا مُنہ صاف نظر آوے گا۔ شیشے پالش دی گل ای ہور ہندی اے۔ ایسے طراں زندگی زری
جُھری چھلاں دی سیج وی نہیں تے ناں ایں کنڈیاں دی واڑا اے۔ ایہنوں ہنڈاون
لئی جیہڑے جتن کیتے جاندے نیں اوہ جے تے حداں دے اندر رہن تے زندگی پھلاں دا
بوٹا تے جے حدوں ٹپ کے بوہتے اگانہہ وَدھ کے کجھ لین دین دا حیلا کیتا تے بس سمجھو
کنڈیاں وچ پھس گئے۔ ایس واسطے بھئی حدوں اگے وَدھیا۔ پکی گل اے کسے دا حق کھوہے
گا کسے دی شے تے ناجائز ہتھ مارے گا۔ بیگانیاں دیاں چیزاں نوں مُلو مُلی اپنی کری جائے
گا۔ جیدھا اوڑک فیر دوزخ ای ہووے گا۔ جیہڑی زندگی حداں دے اندر ہووے گی اوہ اخلاق
قدراں توں باہر نہیں جاوے گا۔ لوکاں دی بھلائی وی ہووے گا تے اپنی وی خیر ہووے
گی۔ رب رسول وی راضی ہووے گا۔ معاشرہ وی واہ واہ کرے گا۔ مترو چنگے دی

چنگیائی نہیں مُکی رہیندی تے بُرے دی بُرائی نہیں مُکی رہیندی۔

باقی زندگی ہنگامیاں دا ناں وی لوکی گن دے نیں۔ کسّں طراں بھبی ہر دم ڈھول ڈھمکا۔ کھیڈ تماشہ۔ واجے گاجے۔ رونق میلے سبھناں دیاں محفلاں۔ فیر محفلاں دے رنگ تے رنگاں نال ہور وی کئی رنگ رل جاندے نیں فیر کتنے اوہ وی زندگی نظریں آوے۔

کسے پاسے ایہہ وی زندگی اے بھئی کوئی راتاں نوں جاگ کے اپنے سوہنے تے سچے رب نال پیار دیاں گلاں باتاں کردے نیں۔ عاجزی دے اُپڑ دے نیں مولا کریم دیاں رحمتاں لُٹ لیندے نیں تے کوئی اوہ وی نیں جیہڑے راتاں جاگ کے ڈاکے چوریاں کرے جاندے نیں۔ ضمیر اپنا اپنا۔ واردات اپنی اپنی

بندے تے سارے رب دے ای نیں۔ فرق صرف چنگیاں تے مندیاں دا اے کوئی گھاٹے دا سودا کری جاندا اے۔ کوئی اپنی عاقبت سواری جاندا اے۔ ایہہ وی زندگی دا اک رنگ اے بھئی سویرے سویرے پھُلاں جیہے بال اپنے ہتھاں وچ سپارے قاعدے لے کے مسیت نوں ٹُرے جاندے ساہنوں نظریں آوندے نیں تے فیر مسیت وچ بچیاں دے قرآن سپارے پڑھن دی آواز سُن کے رُوح خوش ہندی اے فرشتے اللہ وَلوں رحمتاں گھلدے نیں پڑھن والیاں نوں تے پڑھاون والیاں نوں بہت آفریں اونھاں ماپیاں تے جیہڑے اپنے بچیاں دی اصل زندگی بناون لئی اینیاں کھیچلاں کردے نیں۔ تے فیر زندگی اوہ وی تُسیں ویکھدے او جدوں مُنڈیاں کُڑیاں دے کالج بھرے بھرے نظریں آوندے نیں جتھے بڑے بڑے علم، فلسفے، منطق، نفسیات دنیاوی تاریخ تے جُغرافیے پڑھائے جاندے نیں۔ تے دوجے پاسے بڑے بڑے دینی مدرسے وی تُہانوں نظریں آون گے جتھے رب تے رسول دے فرمان۔ قرآن حدیث صرف نحو پڑھائی جاندی اے۔ بابے سعدی دی گلستان بوستان دی پڑھائی جاندی اے۔ ایہہ سب کجھ ایہہ دسدا اے بھئی رب رسول کی نیں تے رنج رب نیں ایہہ ساری

کھیڈر رچائی ہوئی اے ۔ تے ایہدا اوڑک فیر کی اے ۔ سمجھو ایہہ گل وچارن والی اے
باقی زندگی تہانوں ٹیشناں تے لاریاں دے اڈیاں تے وی نظریں آؤندی اے۔ کجھ
افراتفری مچی ہندی اے۔ کوئی ٹکٹ لین نسیا جاندا اے کوئی لے کے گڈی ول نسی جاندا اے
کوئی قلی لبھدا پھردا اے۔ کوئی آپے ای بستر موڈھے شٹ کے اندر وڑی جاندے نیں
کوئی اپنی مرضی نال موٹر وچ وڑ بہندا اے تے کسے نوں کنڈکٹر ٹکٹوں جپھا پا کے لاری
وچ سٹ لیندے نیں۔ ایہہ سفراں دی زندگی وی اک زندگی اے۔ باقی جیہڑا سواد جہاز
دے سفر دا اے۔ اوہ اپنی تھاں تے۔ جیہڑا ایسینگڑے خرچے۔ مزا چکھ لوے۔

کدی تسیں ایدھروں ہٹ کے ذرا ہسپتالاں وَلے وی نظر مارو۔ روگیاں دے
روگ۔ درداں پیڑاں چیک چھاڑ۔ اوہناں کرلاندیاں دی آواز وی سنو۔ ہائے مر گئے
ہائے مر گئے۔ مولا اپنا فضل کر ساڈے حال تے۔ کِتے تہانوں ہڈیاں دے پنجر ای نظر
آون گے۔ کسے وارڈ وچ تہانوں تاپاں سراپاں دے مارے نظریں آون گے۔ ایتھے زندگی
ہر پاسے چھینے وانگوں کھلری ہوئی اے۔ اک تھائیں اِکو جیہی نہیں تے ناں ایں ایہہ چین
ناں سب پاسے بیٹھی ہوئی اے زندگی نوں کدے تسیں سینمیاں تے تھیٹراں وچ
ویکھو۔ اصل گل بھل کے نقل نوں ویکھن دی خاطر بھیڑ بھڑکے وچ ٹکٹ لین لئی
مار دھاڑ ہندی نظریں آؤندی اے۔ کِتے زندگی کاراں موٹراں وچ دوڑی پھردی اے
تے کتے فیکٹریاں تے کارخانیاں وچ شور مچائی بیٹھی نظریں آؤندی اے۔ کِتے ایہہ
عدالتاں تے دفتراں وچ پھنچی نسی پھردی اے بس ایہہ اک چکر اے۔ جیدھے ڈھِڈ
دی خاطر سارا چکر چل رہیا اے۔

زندگی اوہناں پیلیاں دی وی ویکھو جیہڑیاں پک کے تیار ہو گیاں تے اوہناں
پھلاں نوں ویکھو جنہاں پکیاں نوں ویکھ۔ منہ وِچ پانی آ جائے تے فیر کھرے پھلاں دیاں
بہاراں وی ویکھو۔ باقی اخیر کی اے۔ ناں اوہ فصل باقی رہندی اے نہ تے ناں اوہ

پھُل تے پھُل باقی رہندے نیں۔ گل ویلے ویلے نال ٹری جاندی اے تے ایسے طراں
آئی چلائی ہورہی اے۔ سدا والی گل ای کوئی نہیں۔ اَج تسیں کھڑے گلاب دے پھُل
نوں ویکھدے تے تہاڈی جان ٹھنڈی۔ تہاڈی نظر ٹھنڈی۔ پر اگلے ای دِن نال تہانوں
اوہ پھُل نظریں آوے گا تے تاں اوتھے باشناں ہووے گی۔ سبھنوں کدی انج وی ہو
جاندا اے بھئی کئی کلیاں بن کھِلے ای مُرجھا جاندیاں نیں تے فیر کئیاں دے آساں تے
سدھراں دے ڈِیوے ای گُل ہو جاندے نیں۔

مِتر دُمکدی گل ایہہ وے بھئی جے کِدھرے تسیں اپنی زندگی نوں چنبے دی کلی
بنا جاؤ تے فیر اوہناں پھُلاں دی باشناں تہاڈے جان توں پچھے آوندی رہے تے
لوکی کیہندے رہن سَت سَت رحمتاں اوس جیون تے جنھوں ڈِیوے نال ڈِیوا
بلدا جائے تے لوکی انھیریاں توں بچ جان۔ تہاڈے ڈِیوے دی لو نال تے
اوہناں دے جیون وِچ تہاڈے پھُلاں دی چھڈی باشناں رچ مچ جائے۔

ڈنڈی مار

دھوکھا فریب ہے سب گھاٹے دا سودا۔ ایہدا اخیر ای گھاٹا اے لوکی اپنوں فن کاری کہندے نیں۔ بھئی تکڑی ہتھ پھڑ کے فیر دغا دینا۔ گھٹ تولنا۔ پر مونہوں مٹھا بولنا۔ کسے نوں ایہہ شک وی نہ پوے بھئی کوئی ہیر پھیر ہو رہیا اے۔ اپنے ضمیر نوں مٹی وچ رولدے نیں۔ ایہہ گل اوہ بھل ای جاندے نیں بھئی اگے جا کے قبر وچ کی ہووے گا۔ اوس عذاب توں ایہناں ڈنڈی ماراں نوں کون بچاوے گا۔ ایتھے دنیا وچ تے چند ٹکیاں دی خاطر اپنا ایمان ضائع کر لیندے نیں۔ پر ایہہ دنیا دی مایا دنیا وچ ای رہ جانی ایں۔ نال جان والی صرف اللہ دی یاد تے اوہدے عذاب توں ڈر دیاں ہویاں جیہڑیاں نیکیاں کیتیاں ہون گئیاں باقی سب رشتے جنازہ چک کے جان نال ای ٹٹ جاندے نیں۔ کسے وی اوتھے کم نہیں جے آوناں۔ ایدھر منجی چک کے لوکی لے جاندے نیں تے اودھر ونڈیاں پین دیاں گلاں شروع ہو جاندیاں نیں۔ لوبھی۔ گٹے دی گل سامنے نہیں رکھدے تے ونڈاں نوں کاہل پا دیندے نیں۔ نال ای اوہ ایہہ وی سوچن بھئی اج ایہہ گیا اے تے کل اسیں وی چلے جاناں ایں۔ بس جھگڑے ای مک جان۔ کوئی کسے نوں لین دین تے جائداد دے جھگڑیاں تو وڈھ ٹک نہ کرے سارے بندے دے پتر بن جان پر شیطان کدوں ایہناں نوں چین لین دیندا اے اوہ کہندا رہندا اے۔ پھڑلو۔ پھڑلو۔ ایہہ ویلا مڑ کے نہیں جے لبھنا۔ جو کجھ کر سکدے جے چنگی طراں کرلو۔ جدوں اگے جاؤ گے ویکھی جائے گی۔ ایہہ جگ مٹھا تے اگلا کنیں ڈٹھا۔ ایتھے تے عیش بہاراں کر وکھاں۔ ایہہ لوکی سمجھدے نیں بھئی ڈنڈی ماریاں کی فرق پیندا اے۔ تولہ ماشہ گھٹ چیز گاہک نوں چلی گئی تے کوئی ایڈی گل نہیں۔ پر دھوکے دی مُہر

اہدھے سینے تے لگ گئی اہدھے عمل جے کوئی ہے وی سی تے بس اوہ وی داغی ہو گئے
رَدی ہے کسے قبول نہیں کرنی۔ چک بیگانے پُتر مُنہ تے مادن گے رُلدے جا ایتھے
ایہناں دا کوئی مل نہیں" بازی ہار کے اوتھے فیر ڈھائیں مارے گا۔ آکھے گا "کی میں کھٹی
کھٹ لئی" ایتویں مُفت وِچ دین ایمان گوا بیٹھا پر اوتھے پچھتایاں کُکھ وی نہیں لبھناں۔
ایہہ نہیں بھئی نِرے پساری والے ای ڈنڈی مار دے نیں۔ جیہدے ہتھ دے وی ہتھ تکڑی پھڑی
اے بھانویں لون تیل والا ہووے تے بھانویں قصائی بھانویں عدالت دا جج ہووے تے بھانویں
کسے محکمے دا وڈا افسر۔ ڈنڈی ہر کوئی ماری جاندا اے۔ فائدہ چند سکیاں دا۔ حق نوں حق
نہ دتا۔ تے چھابہ تکڑی دا دوجے پنے کر چھڈیا۔ بھانویں لکو کے چھابے تھلے مقناطیس
دی ٹنگیا ہووے۔ کھیہ کھان والے تے بڑے بڑے کارے کر جاندے نیں تے
لوکاں دیہندیاں دیاں اکھاں وِچ بھر بھر رُگ مرچاں دے پا دیندے نیں۔ تے اگوں کئی
گاہک وی تے اکھاں دے انھیں ایں ہندے نیں۔ پچھاں ایں لوکاں نوں وی کوئی نہیں
ہندی۔ رولا رپا پان نوں بڑے تیز تے -پر ڈنڈی کھان نوں سب توں پہلوں
نظراں جو اپنیاں تیز نہیں۔ تے مذہب دیاں عینکاں سانوں خریدن دی توفیق نہیں تے نہ
شیطان لین دیندا اے۔
اسیں تے سُندے آئوندے آں بھئی ہندو بنئیے بڑے ڈنڈی مار مشہور نیں۔ ایہہ
گل اساں مسلماناں نے جھوٹھ ثابت کر دتی اے۔ اوہ تے اسلام توں دور نیں۔ اوہناں
نالوں ایہہ مسلمان ہو کے ڈنڈی مار دے نیں۔ ایہہ وڈے شیطان تے مردود نیں۔ جنہاں
رب رسول دے طریقے نوں دِلوں بُھلا کے تے کافراں ناوں بھیڑے ہون دا ثبوت
دے دتا اے۔ تھاں تھاں تے، ہٹی ہٹی۔ عدالتاں۔ محکمے جتھے ویکھو ڈنڈی مار بیٹھے
نیں۔ کوئی پچھن والا نہیں بھئی کی ہوئی جا رہیا اے۔ جدوں رانکھے ای بیلی دا اجاڑہ کرن
لگ پین تے فیر اسماناں توں فرشتے اونہاں نوں آ کے ڈکنوں رہیہ۔

لوڑ ایس ویلے ایس گل دی اے کہ سبھ اسیں سب رل کے ایہناں ڈنڈی ماراں نوں قابو کرن دی کوشش کریئے۔ نہیں تے فیر یاد رکھو جتھے ڈنڈی ماراں دا اڈا ناہووے گا او تھے نال ای ساڈی وی پیڑی ٹکی ہووے گی۔ شراب بناون والا۔ ویچن والا تے پین والا۔ تناں دا ٹکانا اکو ای اے۔ ایہہ رب رسول دیاں گلاں نیں۔ ڈنڈی مارو خدا توں ڈر جاؤ تے اپنی عاقبت دی خیر بھالو۔

مکھن دا پیڑا

ملک صاحب ساڈے جگری یار نیں۔ جدوں اسیں اک دُوجے نوں ملنے آں۔
جپھیاں پا کے اپنے اپنے ہتھ فیر سینے نال لا لینے آں پیار محبت دیاں گلاں کرنا چاہت
نال ملنا۔ بال بچے دی خیر سُکھ پچھنی دسنی۔ تے فیر اپنے سجن متراں نوں مل کے تے
بڑی خوشی ہندا اے۔
اک دن گلاں گلاں وچ ملک صاحب کہن لگے۔ سجنو تہانوں کسے دن سرہوں دیاں
گندلاں دا ساگ تے مکھن کھواواں گے بھئی ایہہ تے بڑی مہربانی آر، ملک صاحب۔ اللہ دا کرم
ایں۔ اونہاں تے۔ زمین گھر دی۔ واہی بیجی بڑی سوہنی۔ رہن نوں چنگی کوٹھی۔ رب جھوٹھ نہ بلوائے
ادھے پنڈ دے مالک۔ بال بچہ مولا دی کرم نوازی۔ نالے فیر سرکاری نوکری، رب دیاں رحمتاں
ایں رحمتاں۔
جدوں وی کدے تھوڑا وہل لگ دا اے ملک صاحب میرے ول آ جاندے نیں۔
نالے جدوں میرا دا پھر جائے میں اونہاں نوں جا ملناں۔ سجنو مطلب دا ملنا چار دن ہندا اے۔
تے بے لوڑا ملنا ایہدے لئی بند ھش کوئی نہیں۔ تے نالے بے لوڑے ملن وچ بڑا
رس تے بڑی مٹھاس ہندی اے۔ جیہڑی کدے وی نہیں مکدی۔ کیوں جو ایہدے وچوں خرچہ
کوئی نہیں ہندا اک دوجے نوں مل کے خوشی ہندی اے۔ دل نوں سرور ملدا اے۔ اکھاں
ٹھنڈیاں ہو جاندیاں نیں گلاں باتاں وچ جھٹ چنگا لنگھ جاندا اے۔
اک دن واقعی ملک صاحب نے بڑا اُدھم کیتا۔ ایک چھوٹی بیٹی وچ چھوٹے
گوشت وچ پکیاں ہویاں سرہوں دیاں گندلاں دا ساگ تے اک چھوٹے سلور دے
ڈبے وچ تازہ مکھن گھر دا۔ پوری لویری دا۔ لے آئے ملک صاحب دے گھر

خیریں اوہ دوجی لویری اے ۔ بادشاہو گھر دا دودھ چاٹی وچ رڑکیا ہووے، دودھ دی اوہ جیہڑا وڈیویاں تے کھل دا ہووے ۔ جواب نہیں فیر اوس مُجھ دی سانبھ دا۔ تے اوس ہیرے جیہے مکھن دا ۔ جیہڑے ویلے ملک صاحب نیں پتیلی۔ ڈبہ تے نال ای مکئی دیاں روٹیاں والا کپڑا۔ لیا کے کہیا! لومترو، عیش کرو۔ رج کے کھاؤ تے گھر دے مکھن دے چٹخارے وی لوو۔

ملک صاحب اج تے تسیں کمال کردتی اے ساڈی قسمت بڑی تیز جاپدی اے۔ دیسی سرہوں دا ساگ۔ مکھن تے فیر مکئی روٹی۔ پڑھو بھئی بسم اللہ تے پھڑو ملک صاحب دے ہتھوں ہیں اپنے نال دیاں متراں نوں آکھیا: بھئی ملک صاحب دے خلوص دی داد دینی چاہیدی اے۔ کنی چاہت نال ساڈے لئی اینیاں چیزاں چک لیائے نیں تے فیر ملک صاحب زندہ باد دے ہولی ہولی نعرے لگ گئے۔ بس فیر رل مل کے ملک صاحب دی سوغات نوں اپنے اپنے ڈھڈاں وچ شکریے دے نال پنجے لا دتا تے نال ای نوکر نوں سپیشل چاہ سپیشل (دُودھ پتی مٹھا تیز) لیاون دا آڈر دے دتا رب جاندا اے جس ویلے سچی سچے سچی محبت نال مل جل کے کھاہدی۔ دل وچ اکو ای خیال آئی جا رہیا سی۔ بھئی سچی شئے صرف پیج نال ای لبھدی اے۔ کدوں جدوں دل دی سچے ہون تے پیار وی سچا ہووے۔

جدوں میرا ویاہ ہووے گا

فرمائشی

جوانی چڑھدے مُنڈے کُڑیاں نُوں نوّیں چا چڑھدے جاندے نیں کئی طراں دیاں سوچاں ایہناں دے ذِہناں وِچ آؤندیاں جاندیاں نیں۔ بڑیاں بڑیاں ریجھاں پلن لگ پیندیاں نیں۔جوانی دیوانی ہندی اے۔ نری دیوانی نہیں سگوں اَنھی ہندی اے تے کدے ڈنگوری دے سہارے پھردی اے۔

ویلے ویلے دے نال ہر کسے دا ویلا آپجدا اے۔ باقی گل لیکھاں نصیباں تے۔ کسے دا ہر داناں چیریاں لال ولال تے کسے دا کچّا کچّاہ۔ تقدیر نوں نہ کوئی ڈک سکدا اے تے نہ کوئی مقابلہ کر سکدا اے۔پر سجنوں واجیاں گاجیاں دے وَجن دا ویلا سِرتے آ پیندا اے۔ مولیاں مہندیاں رسماں تے شگن شروع ہو جاندے نیں۔ دونویں پاسے رَج کے ریجھاں لاہندے نیں۔ نہ کوئی وری وَلوں کسر رہیندی اے تے نہ داج وَلوں۔ ہور کئی لاگ۔ لین دین برات ولیمہ واہ واہ ہو جاندی اے تے وڈھیا ویلا ٹپ جاندا اے۔ مُڑ سارے لوکی رَل مِل کے ووہٹی نوں ڈولی پا دیندے نیں تے بڑے چاواں سدھراں تے نیک دعاواں نال اللہ راکھا کہہ کے وَڈے لوہے پچھا نہہ ہٹ جاندے نیں تے ڈولی لے جان والے چار پیسے سُٹ دے گھراں نوں پرت جاندے نیں۔

ایس ویلے نوں اُڈیکدے اُڈیکدے گبھرو تے مُٹیاراں گیننیاں وچ پے رہندے نیں۔ میں دی سوچیں پیا ہویاں ہاں بھئی اللہ کیتا تے اک دن ایہہ شگناں تے خوشیاں دا ویلا میرے لئی دے آدے گا۔ فیر گل بات پکی ہون توں بعد مِتھے دن تے ویلے اُتے

مہندی مَولی ہووے گی۔ جنج ڈھکن داویلا وی مِتیا جائے گا۔ شادی دے سدے لئی کارڈ گھلے جان گے۔ ڈھیر کٹھ ہوئے گا۔ وَڈھیاواجے دا سربندھ ہوئے گا سہرے بجھن گے۔ نوٹاں دے ہار پین گے۔ نیوندرا وی پئے گا۔ یار بیلی وی کھلاڈلھا وِتار کرن گے۔ انگ ساک وی وُدھ نوں وَدھ نیوندرا پان گے۔ مال چنگا چوکھا ہو جائے گا نیوندرا جو ہویا گھوڑی دے چڑھا نال بھیناں سُرمے دی کالوں چار ڈھن لئی پرچھائیاں نوں وی نال رلا کے گھیرا پاون گیاں۔ اکھاں وچ سرمہ پئے گا۔ بوجھے وچ ایہناں ساییاں دے ہتھ پین گے۔ پنہ لگ جائے گا جدوں تِن ہزار دی جھنڈی ہو جائے گی۔ تے جیھڑے جوڑے جاڑے ویاہ دے۔ وکھرے گُڈیاں چیڑیاں لے لین گئیاں۔ اونہاں دا لیکھا ای نہیں تے پھیرے جیھڑے ویلے ڈھک کے آون گے۔ ووہٹی ڈولی وچ ہووے گی۔ فیر سَس بُڈوھاں وچ تیل پئی چوے گی۔ نونہہ دے صدقے واری پئی جاوے گی۔ قرآن مجید دے تھلیوں دی نونھ پُت نوں لنگھاوے گی۔ سوہنا اللہ برکتاں والا بڑیاں برکتاں پاوے گا۔ چنگے بھاگ لاوے گا۔

اگلی سویر مُڑ ولیمے دا چکر ہووے گا دیگاں دے کھڑاک نائیاں دا شور شرابہ مصالحہ لیاؤ۔ دہی لیاؤ۔ ادرک تھوم چھنی لیاؤ۔ کونڈی ڈوری کتھے۔ چاول وی کڈھو باہر۔ مصالحہ رَاجواں ہووے۔ لکڑ بالن وافر ہووے۔ کڑیاں کر اندریاں ایہہ چھیلے دی مُک جان گے۔ مُڑ اسیں دونویں جی ہنی مون مناون لئی مری پہاڑ جاں گے کیوں جو گرمی دا موسم کرکے ہور جاگھاں کوئی نہیں اوتھے جا کے کمرہ کرائے تے لاں گے انیہی اندر سُٹاں گے۔ مُنہ ہتھ دھو کے۔ چاہ دی پیالی کھڑکا کے۔ کمرے نوں تالا لاکے پھرن ٹُرن لئی باہر نکل جاں گے۔ اوتھوں دیاں ٹھنڈیاں ہوا واں ٹھنڈڑاں پیاں پاون گئیاں۔ رَج رَج کے دونویں جی مزے لُٹاں گے کسر کوئی نہیں چھڈنی۔ پنڈی پوائنٹ، کشمیر پوائنٹ۔ کدے لوئر ٹوپہ کدے اپر ٹوپہ تے مُڑ مال مری۔

اوتھے اُنج وی تے گڈیاں دے وِچ جشن ہندے نیں۔ سینکڑیاں، ہزاراں وِچ
لوک اوتھے اُپڑدے ہُندے نیں۔ مال پَلّے ہووے تے فیر سوچ نہیں ہُندی، کھلے
کھاتے۔ مُنڈ فیر گھراں نوں واپسی۔ تے فیر اوہو دکان تے اوہ گاہک۔ اوہ دفتر تے اوہ
ای عملہ۔ کر دو مزدوری تے کھاؤ چوری۔ ماپیاں دی وی سیوہ کر دے تے نویں نکو روہٹی
دی دیکھ بھال وی۔ ہس کھیڈن تے چار دیہاڑے ای نال ہندے نیں۔ مُنڈ اوہ ای چکّی
تے اوہ ای راہا۔

کدے کدے مُوڈ بنے گا تے فیر کسے ہوٹل وِچ جا چسکے لواں گے۔ پکی پکائی کھان دا
ہور ای سواد ہُندا اے۔ ناز نخرے دی بڑے آؤندے نیں اک دوجے دی ہاں وِچ ہاں
دی ملاؤنی پیندی اے۔ تے فیر ویلے نال پھل دے بوٹے نال کلیاں لگنیاں شروع ہو
جان گیئاں۔ بابے آدم توں تری آؤندی اے تے قیامت تائیں انج چلدا رہے گا۔ مولا دے
رنگ نیں تے اوہدے کرم دی بات ہندی اے جیہڑا بوٹے نوں کلیاں تے پھل لا
دیندا اے۔

اللہ ساڈے بُوٹے نوں وی پھل لاوے گا۔ کھڑے گا۔ سوہنی باشنا دے گا دونویں
جی۔ کی۔ دادا۔ دادی۔ پھپھیاں اوس پُھل جیہے بال نوں ہتھو ہتھی چکی پھرن گے۔ آون
والیاں دے نصیب دی نال ای آون گے۔ وادھا ای وادھا ہوئے گا۔ گھر والے
شونقاں وِچ بچے نال سارے ای پیار دیاں پینگھاں پاون گے۔ کدے اک دی گودی
کدے دوجے دی تے کدی تیجے دی۔

اوہ جاتک جس ویلے پنج ورھیاں دا ہو جائے گا۔ اوتھوں مُنڈ سکول پڑھنے
پاواں گے۔ تے رَل کے دونویں جی اسیں اپنا دِی تو اہ رَج کے لاواں گے تے
منڈے نوں اپنے جیون دا انمُلا ہیرا بناون وِچ کوئی کسر نہیں چھڈاں گے تے اخیر
اوہ ۱۸ ورھیاں دی عمرے جد ایم اے پاس کر لے گا۔ تے اسیں تھوڑی ہور

ہمّت کرسے اوہنوں بیرسٹر بناواں گے۔ جیہڑا ترقی کردا کردا اک دن جج بن جائے گا۔ فیر بھوڑا چکر P C S دا ای رہ جائے گا۔ گل اِی کوئی نہیں۔ پورا پورا تعاون کراں گے۔ فیر ساڈا تنگیاں وچوں اک ہووے گا۔ تے فیر اوہدے سچے چانن نال ساڈے گھر دی کسے وی نُکّر وچ انھیرا نہیں رہے گا۔

سارے پاسے چانن ایں چانن
چانن ایں چانن ہوئے گا۔

نِم دی چھاں

وڈیاں وڈیریاں کولوں سُنی آ ڈ نے آں بھئی مانواں ٹھنڈیاں چھانواں۔ پر جدوں کدی گرمیاں دے سمے پنڈ وچ کسے کھُوہ دے کول لگی ہوئی وڈی ساری نِم دے رُکھ دی چھاں کتے ویکھیئے۔ تے فیر ایہہ پتہ لگدا اے جویں ایہہ کئی مانواں جِناں کم دے رہی اے۔ پنڈ دے لوکی دوپہراں نوں تھوڑا آرام کرن لئی اپنے سارے کم کاج چھڈ کے کھوہ کول دوڑ آؤندے نیں۔ کئی واری تے اینج وی ہندا اے بھئی نم دی چھاں تھلے دو۲ تِن۳ وڈے وڈے منجے وی ڈ ٹھے نظریں آؤندے نیں۔ تاں جو سیانے سیانے بندے اوہناں منجیاں تے جھٹ گھڑی آرام کرلیں۔ وڈیاں بندیاں دی حالی وی پنڈیں تھاں بڑی قدر کیتی جاندی اے۔ تے باقی لوک ایدھر اودھر چونکڑی مار بہہ جاندے نیں۔ کوئی اینج پیراں بھار ای نیوں جاندے نیں۔ تے فیر اوتھے کوئی باراں ٹہنی کھیڈنی شروع کر دیندے نیں کوئی حُقے دے گھُٹ لان لگ پیندے نیں۔ تے نال نال کوئی تاش دے پتّیاں دے آہرے لگ جاندے نیں۔ بال نُوں اپنے شور وچ پل گولی کھیڈن لگ پیندے نیں۔ گل کی بھئی کسے ناں کیسے طراں لوکاں نکھڑ دوپہر دی دھپ توں بچن لئی نِم دی چھاں تھلے بہہ کے جھٹ لنگھانا ہندا اے۔ تے فیر ایہہ وی تے ہے ناں بھئی ہل واہندیاں ڈنگروی تے ہالی وی تھک جاندے نیں۔ تے ہالی حالوں بے حال ہو کے مُڑ کے وچ نہاتا نم دی چھاں وَل ٹُر پیندا اے بندہ تے ڈنگر دونویں پھنگے تھک ٹٹ جاندے نیں تے خیر ہالی اپنے بلدنوں وی نال لیکے دونویں ایں نم دی چھاں تھلے آ جاندے نیں۔ ڈنگرنوں اوس ویلے پٹھے تازے مل جاندے نیں۔ پٹھے وی کھاوے تے ساہ وی کڈھ لوے۔ تے اودھر

ہالی دے سامنے اوہدی جناتی گھروں لیاندا ہویا اَن پانی تِن چار مَنّیاں کجھ سلونا کوئی دو پھاڑیاں انب دے اچار دیاں تے لسی دا بھریا ہویا کجا تے نال وڈا چھناں اوہدے اگے رکھ دیندی اے۔ ہالی بسم اللہ پڑھ کے کھان لگ پیندا اے۔ تے فیر وہلا ہو کے الحمد اللہ کہہ کے مُنہ تے ہتھ پھیرن دے نال نال کہندا اے یا اللہ تیرا شُکر اے۔ تے فیر اوہدا ہتھ چلدے حُقے دی نڑی وَل تے جاندا اے۔ دو چار گھُٹ کوڑے تمباکو دے لا کے تے نال ای موڈھے اُتوں صافہ لا سرہانے رکھ کے لَک سِدھا کرن لئی بغیر منجیوں ایں لیٹ جاندا اے۔ نیندر نُوں منجی نال کوئی غرض نہیں جدوں آجاوے تے فیر سب کجھ دیکھیوں بغیر ای آجاندی اے۔ اوہ نیندر جیہڑی تھکے ہالی نوں آوندی اے اوہ کدے ریشمی گدیاں تے نہیں آوندی۔ کیوں جو گدیاں تے سون والے غماں فکراں نوں بھُلن لئی اینویں کوڑی کہانی کردے نیں۔ پر ایدھر ہالی دی نیندر غماں فکراں توں خالی ہُندی اے تے بے فکری دی نیندر اصلی تے گوُڑھی ہندی اے تے مِٹھی نیند نصیباں والیاں دے نصیب ہُندی اے۔

باقی اوہ نِم دی چھاں تے۔ چند گھڑیاں شِکر دوپہر نوں ڈھکا دین لئی ہُندی اے پر عُمراں دی ٹھنڈڑی چھاں تے مترو ماواں ایں ہُندیاں نیں تے ایہدی قدر اوہ ای جان دے نیں جنھاں سُچیاں ماواں دا دُودھ پیتا ہُندا اے تے جے دُودھ رَلے دا ہووے تے فیر سجنوں گوڑھی چھاں لیکھاں تے نصیباں نال ای لبھدی اے تے کوہ تے ٹکراں ایں مار دے رہندے نیں۔ تے فیر رُلدیاں پُلدیاں اوہناں دے ساہ وی ایسے طراں جواب دے جاندے نیں تے گل مُک جاندی اے۔

مری دا جوبن

لوکی سچ ای کہندے نیں بھئی یاراں نال بہاراں ۔ کیوں جو سجناں توں بغیر باغ باغیچے وی وڈھ وڈھ کھاندے نیں ۔ سجناں دی پریت دی گل ای ہور اے ۔ جیہڑی پھلاں تے پھلاں نالوں وڈھ سواد دیندی اے ۔ بھانویں سکے جھناں دے کنڈھیاں اتے بیٹھیاں ایں عمراں بیت جان ۔ اک واری جون وچ متراں نال رل کے مری جان دا ساڈا وی پروگرام بن گیا ۔ کیوں جو جون وچ مری دی بہار خوب جوبن تے ہندی اے ۔ پنڈی توں اگانہ لنگھ کے جیہڑے ویلے گھوڑا گلی اپڑے تے ٹھنڈی ٹھنڈی ہوا نے ساڈے ساریاں نال گھٹ گھٹ کے جپھیاں پائیاں ۔ جویں اوہ سجناں باہج اودر گئی ہووے تے چراں پچھوں سجناں نال میل ہوئے ہون ۔ واقعی سانوں وی ٹھنڈی سیت پے گئی ۔ واہ مولا تیری شان تے نعمتاں دا کوئی انت ای نہیں ۔ فیر اوسے طراں ٹھنڈے ٹھار ای اگانہ نوں ودھدے گئے ۔ تے چڑھائی ہور اچی ہندی گئی ۔ اینی اچی پٹی تھلے نگاہ جاوے تے کلی نوں ڈر آوے تے فیر ڈر کولوں ڈر کے بے وسے منہ چوں نکل جائے "چھیتی رے کے آجا بالماں مینوں کلی نوں سنیاں ڈر آوے" ۔ تے اودھروں ماہی بے وسا دا جواب ایہہ دیوے "مینوں صاحب چھٹی نہ دے نیں تولا ہنسوآں نوں واہڑ کرنے"

لاری ہن اتانھ ایں اتانھ جا رہی سی ، اخیر اوہدا اڈہ آ گیا تے ساڈا سفر مک گیا ۔ لاری اتردیاں ساری آوازاں آون لگ پیاں ۔ بالو جی رینا ہوٹل وچ بڑا آرام جے ۔ بالو جی کسینو دا جواب ای نہیں ۔ مر بنا ہوٹل ۔ کھلے کمرے ودھیا فلش ۔ پانی دا آرام کھان پین ودھیا ۔ چاہ لاجواب ۔ اک گھبرو منڈے دی ایس آواز نے سانوں اپنی ول کھچ لیا ۔ اسیں تن یار ساں تے تن ای ساڈے کول وڈے اٹیچی کیس سن ۔ چار دن دا سارا پروگرام سی ۔ ایس لئی لماں کھل کھلارا کوئی نہیں سی ۔ اوہ سامان چکا کے ایس اوس گھبرو دے پچھے پچھے مر بنا ہوٹل جاوڑے گلاں اوس منڈے

دیاں ساریاں ایں سیج سن۔ پنجھی[۲۵] روپے روز دے حساب نال چونہہ دناں دا کرایہ سو روپے
اوسے ای ویلے جمع کروا دِتا۔ جیہڑے ویلے Reception والے نے ساڈا اَتہ پتہ
پورا اپنے رجسٹر وچ لکھ لیا۔

دو گھنٹے بہن کھلون دے کارن لگ گئے سے فیر تسلی کر کے اِک اِک پیالی چاہ
دی پی کے تے ہوٹل وِچوں باہر نکل آئے اوس ویلے شام دی بانگ ہو رہی سی تے
کافی لوگ مسیت وَل ٹُرے جا رہے سن۔ باقی جون دے مہینے جیہڑی کھڑمستی مری نوں لڑ
دی اے۔ اوہ ویکھن والی ہندی اے۔ بادشاہو پورے پاکستان وِچوں چنگے چنگے امیر لوگ
اپنے بال بچے سمیت ایتھے مری آڈیرے لاندے نیں۔ کِنیاں نے پورے پورے فلیٹ
پورے پورے سیزن لئی بُک کروائے ہندے نیں۔ تے اوہ تن تن چار چار مہینے ایتھے ای
عیش کر دے نیں۔ غریب وچارہ تے اجکل لاہوروں گوجرانوالا نہیں جا سکدا۔

شاماں پیندیاں نال ای پوری مری دیاں بتیاں بل پیندیاں نیں تے فیر ٹھنڈی ٹھنڈی وا ہور
چھیڑ خانیاں کر دی اے مستی بدو بدی چڑھدی جاندی اے۔ بھاویں کوئی پیوے تے بھاویں
ناں پیوے۔ مترو جوانی وِچ وی اِک نشہ ہندا اے تے ایس نشے لئی جام دی لوڑ نہیں پیندی
نے ناں ایں کوئی شیشے دی صراحی رکھنی پیندی اے۔ جوانی آپے ای آؤندی اے۔ نشہ
کراؤندی اے تے مُڑ مُکھ موڑ کے فیر سدا لئی رُس جاندی اے۔ فیر بھاویں لکھ معجوناں تے
کشتے کھاؤ۔ ناں جوانی نیں مُڑ آؤناں تے ناں مستی نیں چھاتی پاؤنی۔ ٹُک جاندی اے گل
باقی ویلے ویلے دی گل اے۔ فیر شاماں نوں اوس ویلے بڑیاں بڑیاں الھڑ مٹیاراں۔ وِچے
بال لڑیاں نے اپنے بال خوب بن ٹھن کے پوری ٹِس کڈھ کے مری دی مال تے اِنج نکلدے
نیں جویں ساون دے مینہ پچھوں گھنبیاں نکل دیاں نیں۔ تے کئی واری پیچ و وٹیاں وی
نہاں نوں نظریں پے جاندیاں نیں۔ دوہاں دا نکھار تے بہار ڈوکاڈ ہندا اے۔ جیہڑا بڑا
ای سوہنا لگدا اے۔ فیر جویں جویں شام ڈونگھی ہندی جاندی اے تیوں تیوں رونقاں وَدھیاں

جاندیاں نیں۔ جویں سُرودسے رُکھ۔ تے فیر اوتھے وَن سونے۔ تے وَدھ توں وَدھ لمے اُچے سوہنے تے ٹھنڈیاں چھانواں والے رُکھ۔ جنھاں نوں ویکھ کے رب آپے ای یاد آجاندا اے۔ تے فیر دُوروں ویکھ کے پہاڑیاں اُتے چھوٹے چھوٹے بوٹے تے ہریاں ہریاں جھاڑیاں۔ برف نال چٹیاں ہویاں پہاڑ دیاں چوٹیاں۔ بڑیاں بڑیاں اُچیاں۔ بڑا ای من کھچواں نظارہ ہندا اے۔ تھلے لہائی نظریں آوے تے اُتے نظراں اُتانھ ایں جان پئیاں ایہہ نظارہ اپنی تھاں تے فیر سارے چارچوفیرے بتیاں جگن نال جھیڑیاں روشنیاں ہو جاندیاں نیں تے فیر اوس ویلے لنگھدیاں پاؤندیاں مُٹیاراں دے سُنہری بانے اوہناں دیاں سوہنیاں سوہنیاں وینیاں تے چمکدیاں کچ دیاں ونگاں تے نگاں تے کوکے لشکارے مار دے سجنوں ایہہ نظارے ویکھیاں اصلی نظارے آؤندے نیں۔ تے فیر ناریاں دے ہسن دیاں آوازاں لنگھدے گبھرو مُنڈے سُن کے ایس طراں جام ہو جان جویں لوڈ شیڈنگ نیں اپنا کارا وکھا دتا ہووے۔ کئیاں دے پیر اوتھے ای جم جاندے نیں تے اوتھاں فیر کھوتے وانگوں ڈنڈے مار مار ای اگانہہ لے جانا پیندا اے۔ نہیں تے اوتھے پولڑے پین۔ بھئی میں کی دساں اساں اوس شام دی نماز پڑھی تے فیر رب دی قدرت دے نظارے ویکھن لئی تُر پئے۔ کی پنڈی پوائنٹ، کی کشمیر پوائنٹ، کی لورٹوپہ تے کی اَپر ٹوپہ۔ جتھوں تُوڑی واہ لگی اوس شام رَج کے آوارہ گردی کیتی۔ باقی نظارے وَدھ توں وَدھ۔ پر سچی گل اے جدوں رات دے دَس وجے اودوں اینج نظریں آرہیا سی۔ بھئی کسے وڈے گھر دی جنج آون والی اے تے اوہدے سواگت لئی کھان پین دا اچرج ای بندوبست ہو رہیا اے۔ آسیوں پاسیوں ہوٹلاں وچوں پک دے کھانیاں دی خوشبو۔ بھجدے گوشت تے چرغیاں دی خوشبو ایہہ ای لگدا سی بھئی ریاست فرید کوٹ دے راجے دا شاہی باورچی اپنے ٹولے نال ایتھے ای ڈیرے لائی بیٹھا اے تے اپنے فن وچ کامیاب ہون لئی سبھے جتن کیتی بیٹھا اے۔

دارے وارے جائیے ایہناں پروہنیاں دے تے اوتھاں گھروالیاں دے۔ جیہڑے

ہر سال ای او ہتھے جا کے رونقاں لائی رکھدے نیں۔ تے فیر لوکی ایدھروں اودھروں اپنے سجناں تے متراں نال مل کے کجھ ویلا کڈھ لیندے نیں تے فیر اوتھے اپڑ کے اپنے اپنے من دیاں ریجھاں رج لاہندے نیں۔ تے فیر اوددوں ایدھر مری دا جوبن ہر سال نویں ویاہی ووہٹی وانگوں اپنا جشن مناؤندا اے۔ گل تے ساری ہجے تے مال پلے ہونے دی اے تاں اس تے جنگل وچ منگل بن جاندا اے تے فیر اوہ ای سارے جا نجی گھڑی مڑی آؤندے جاندے رہندے نیں۔ طوطیاں نے واجے وی انج ای وجدے رہندے نیں۔ سگناں دیاں مہندیاں تے گانے انج ای چلدے رہندے نیں۔ مری دی بہار فیر پورے جوبن تے ہندی اے۔ ویکھن والیاں اکھیاں ویکھدیاں جاندیاں نیں۔ تے لکھن لئی ہتھاں وچ پھڑیاں قلماں فیر لکھی جاندیاں نیں۔

تے فیر اگست دے اخیر وچ ایہہ بھریا میلہ اجڑ پجڑ جاندا اے۔ کسے سچ آکھیا اے "چوگا مُچک دیاں نوں پچھا یاد آیا تے چُپ کیتیاں اُڈ اڈول گیاں" مجنوں الیس گورٹے جوبن مُحسن تے جوانی دا کی مان کرناں۔ جیدھا وساہ ای کوئی نہیں۔

سک سُرمہ

"مُنڈا موہ لیا تویتاں والا دمڑی دا سک مل کے"

ایہہ بول میں چراغاں دے میلے تے سُنیا سی۔ تے فیر سوچن تے مجبور ہو گیا بھئی سک دے وچ ایڈی کیہ کھچ کتھوں آ وڑی۔ بھائی سونے دیاں تویتڑیاں والا گبھرو کس طراں پھس گیا۔ تے اوہدے من نوں کنج اینی کھچ پے گئی۔ گل بن گئی اوس رنگ نال جیہڑا سک مل کے اوس مٹیار دیاں گُولیاں گُولیاں بلھیاں تے چڑھ گیا تے اوس رنگ نے فیر کنی مستی اونہاں بلھاں تے چڑھا دتی۔ بھئی اکھاں والیاں نوں ڈوروں ڈوروں ایں بہت کجھ نظریں پین لگ پیندا۔ تے فیر جس ویلے الھڑ اینہاں ہرنی ورگیاں اکھاں وچ سُرمہ پا لیندی اے فیر ایہہ معلوم ہندا بھئی ساون دی گھٹا لیندے پاسیوں چڑھی اے۔ جیہڑی اینی وسدی اے اینی وسدی اے بھئی کی دساں۔ چھوٹے موٹے کوٹھیاں دیاں چھتاں بہہ جاندیاں نیں۔ بڑے زور شور دی اوہ گھٹا وسدی اے۔ ایسے طراں جیہڑے ویلے اوہ سُرمے والی اکھ تے سک ملیاں بلھیاں نظریں پے جان فیر سمجھ لو۔ مارڑے دِلاں والے اوتھے کاہڈ نہیں کڈھ سکدے۔ ایہہ تے کوئی گبھرو جوان ایں سامنا کر سکدا اے۔ کیوں چوڑی ہک نال بھار لوہا چکیا جاندا اے۔ فیر گل اصل مال نال بن دی۔ "سُکے تے مل ماہیا" نہیں اینویں جھوٹھی تسلی اپنے آپ نوں دین والی گل اے۔ پلے مال ہون کارن بڑا اکجھ ہو سکدا اے۔ چنگے توں چنگا مہنگے توں مہنگا سودا خرید یا جا سکدا اے کتے بولی دینی پوے تے مرد پچھاں نہیں ہٹے گا۔ سگوں ودھ ودھ کے بولی دیوے گا۔ تاں ایں تے اوس بولی وچ "منڈا تویتاں والا" بول بن گیا۔ ایسے لئی بھئی کدے سجناں دی منگ پوری کرن لئی بوہت کجھ کرنا پیندا اے۔ کتنے پُٹھ دے کباب وی بنانے پے جاندے نیں۔ کتنے کچے گھڑے

نوں وی سینے نال لاؤنا پے جاندا اے۔ تے کدے تھلاں دیاں تپ دیاں ریتاں وچ لہو نچوڑنا پے جاندا اے۔ تے کتے انج وی ہندا اے بھئی جان تلی تے رکھ کے سجناں نوں بیلیاں وچ چوریاں اپنے ہتھیں کھوانیاں پے جاندیاں نیں. گل اپنے اپنے خیال تے سجناں دی منگ وی ہندی اے۔ تے فیر جیہڑا پورا اُترے اوہدی جت ہو جاندی اے. تے اودھروں سجن اپنی جند جان اونھاں دی جھولی گھت دیندے نیں. ایہہ گلاں اونھاں کچیاں دے ای پواڑے نیں جیہڑیاں سک والیاں لال ٹکھیاں تے سرمے والیاں اکھاں کالیاں نچ دیاں نپدیاں ٹہندیاں نیں. تے فیر ڈاکو اپنی واہ لا کے جان دی بازی لا کے سبھ کجھ لٹ کے لے جاندے نیں تے جاندی واری دل وی اگلے دے سینے وچوں کڈھ کے لے جاندے نیں بھئی آپے لبھن دی خاطر ساڈا پچھا کرن گے۔

وارث دی ہیر جیوندی اے

ہیر دا لفظ موہوں کڈھدے سار ہی رانجھے دی ہیر سوچ وچ آجاندی اے۔
بھابیاں نے رانجھے جٹ نوں طعنے دتے جا جے چنگا ہو کھانا ایں تے فیر ہیر ویاہ لیا بھابیاں رانجھے نوں بولی ماری۔ ایہہ بولی نہیں سی بندوق دی گولی سی جدھا رانجھے اُتے ڈھیر اثر ہو گیا۔ ایڈا وڈا طعنے لے کے رانجھا اُٹھ نسیا۔ تے کہہ گیا۔ بس ہن ہیر ویاں ہی پکیاں کھاواں گا۔ رنجے پیو دا پتر سی۔ اکڑ وی بڑی سی۔ سوہنا چھیل چھبیلا جٹ جنہوں مٹیاراں ویکھ واری واری جان۔ جٹ دی اکھ دی وڈی۔ جان جائے پر آن نہ جائے ——— کلا ہی میدان وچ گج پوے۔ بھانویں۔ ہڈی گوڈی ثابت ناں ایں رہوے۔

رانجھا اپڑ گیا سجناں دی جُوہ۔ جا ڈیرے لائے پتناں تے۔ اوتھے ہیر نوں ویکھ کے گھائل ہو گیا۔ اک دن لڈن توں موقع پا کے ہیر دے بیڑے وچ وچھی سیج تے دھرنّاں مار کے بہہ گیا۔ ہیر سکھیاں نال جدوں پتن تے آئی تے اک غیر مرد نوں سیج اُتے ویکھ کے ست تیہوڑیاں متھے پایاں۔ ایہہ ہووے کون میرے بیڑے وچ پیر پاون والا؟ اوتھے ہی لگ اڈھا گیا۔ جٹ نے تھڑک ماری۔ پتن کنب گیا۔ ہیر دیاں سہیلیاں ڈھل گیاں۔ لڈن نال ہی سہہ وٹ گیا۔ ہیر بڑی دلگیر ہو گئی تے جوان دی جوانی تے حسن ویکھ کے اوہنوں اگوں بولن دی جرأت ناں ہوئی۔ بھلا چندا اگے دیوا کی چیز اے۔

پھوک وچ تے دیوے دی پھوک نکل گئی۔ جٹ دا پتر زنانی کولوں کویں ہار من لیندا۔ ہیر ہار کھا گئی تے ہتھ بنھ کھلوتی تے پُچھن کون آ کھے

رائی اگما ڈھک۔ ہیر وی تے پریاں دی ملکہ سی ملکہ۔ روپ جوانی۔ دو نیناں دیاں کٹاراں۔ چمکدے موتیاں جہے دند۔ ہرنی ورگیاں اکھاں جوبن دیاں لاٹاں۔ حسن دیاں بے پرواہیاں ایتھے کوئی چیز اگے کھلو نہیں سکدی۔ پر رانجھے دیاں نظراں دا اکو ای تیر ہیر نوں شکار کر گیا۔ جنگلی ہرنی وانگوں بے بس کھڑی۔ رانجھے دی بے دام غلام بن گئی تے نظراں نیویاں کر لئیاں۔

رانجھا بازی جت گیا ہیر بازی ہار گئی۔ سہیلیاں سوچیں پے گئیاں ربا اج ایہہ کی دا پر گئی اے۔ ایہہ کی بن گیا اے۔ ہیر نے کسے نوں نک تھلے ای نہیں سی لیاؤندی اج مٹی دی مورت بن گئی اے۔

یارو جوانی دیوانی ہندی اے۔ جدوں ڈگ پوے سنبھالا نہیں آون دیندی بس قدماں وچ ڈھیہ پیندی اے تے نظارے لین والے فیر گھٹ نہیں کردے تقدیر وکھ کر دیوے تے کر دیوے نہیں تاں فیر سوہنی وانگوں لاج رکھن لئی مہینوال دے نال ای ڈب جاندیاں نیں کچے گھڑے دا تاں صرف بہانہ سی۔

رانجھے نوں ہیر نال تے ہیر نوں رانجھے نال چوکھا پیار ہو گیا تے فیر نت پتناں تے ٹاکرے۔

ہیر نے پیو نال گل کیتی بھئی سانوں مجھاں دا اک چھیڑو چاہیدا اے۔ تے ملیں اک تنک آئی آں۔ اوڑک رانجھا مجھاں دا چھیڑو بن کے آ گیا بابل دھی دا آکھا موڑ تے نہ سکیا پر وجہ وجہ نال سمجھاندا رہیا۔ بھئی مینوں ایہہ کوئی کاماں نہیں لگدا۔ گل کجھ ہور اے ایہہ تاں کسے اچے گھر دی مالا دا موتی۔ مالا وچوں ڈگا لگدا اے۔ تے ماں ہیر دی نے وی سورج دیکھدیاں بدل وائی سمجھی۔ ہیر دی ماں سی ناں۔ دھی دی جوانی ادھریاں آساں سدھراں۔ گڈے گڈی دے ویاہ۔ پیراں نال زمین تے دھمکاں پا کے چلنا۔ نچناں ٹپناں۔ سہیلیاں نال ٹک ٹک گلاں۔ ماں سب کجھ جان گئی سی۔ پر....

ایہہ گڈی رُکنی نہیں سی۔ پانی دے چھٹے ماریاں ایہہ چنگاں بجھنیاں نہیں سن۔ دُڑ وٹ گئی۔ پر گھر والے اگے گل دا نکھیڑا نہیں سی کر سکدی ڈر دی سی۔ جے گل نکل گئی تے اوہ ہیر نوں وی وڈھ دے گا تے رانجھے نوں وی مکا دیوے گا تے نموشی کون جھلے گا۔ پر تقدیر دے اگے سب نیوں جاندے نیں۔ دھونی ن لگ پئی۔ چینگاں نکل پئیاں بھانبڑ مچ پئے۔ لانبو نکل پئے تے فیر جنہیں نہیں سی ویکھیا اوہنے وی ویکھ لیا۔ مُجھاں چارن دے بہانے چور نے سنھ کیسی لائی۔

گل ڈوراپڑ گئی تے فیر کیدو نے بلدی تے تیل دے پیپے پا دتے۔ سارے جگ وچ ہیر رانجھا نشر ہو گئے۔ رانجھے نے کولے کولے ہتھاں نال پکیاں دیسی گھیو دیاں چوریاں کھادیاں۔ بیلے وچ گلاں پکیاں ہو گئیاں پر دھرگاہ دی لکھی کون موڑے۔ ہیر دے پیو نے آکھیا رکھ لیا ای مُجھاں دا چھیڑو۔ چکھ لیا ای سواد۔ مٹی وچ رُلا دتی اوہ میری پت۔ تے کھیہہ پا دتی او ساڈے سِر اُتے۔ وچ تنگ آ کے ہیر نوں کھیڑیاں وَلے ویاہ دِتا۔ تے جوگو بلی کر دتی۔ پر رانجھا جیہڑا ایہہ وچھوڑا جھل نہ سکیا۔ اوہ ڈاروں وچھڑی کونج وانگوں کرلاندا پھردا سی۔ اوہنے ہیر نوں ملن دا فیر اک جتن کیتا۔ تے جوگی بن کے کھیڑیاں دے جا وڑیا۔ تے کجھ ہور سبیل کر کے ہیر دی ننان نوں سوالی بن کے جا گنڈھیا۔ جدوں رانجھے آکھیا خیر پا دے سوالی نوں سہیتے مراد پاویں گی۔

بس اوہ رانجھے دی مریدنی بن گئی تے سپ دے ڈنگے دا روگ دُور کران لئی ہیر دا رانجھے نال ملاپ کروا دِتا تے آپ مراد نوں مل پئی۔ پر رانجھے نوں تقدیر نے نہ اکٹھن دِتا۔ رانجھا ہیر دے مرن دی خبر سُن کے اوہدے مگرے ای ٹُر گیا۔ پر مترو تسیں جے غور کرو تے تہانوں انج جاپے گا جویں

اصل کہانی اگے شروع ہوئی اے۔

کیوں جو ہیر فانی سی پر وارث دی ہیر جیوندی جاگدی جوانیاں ہنڈاوندی دکھائی نظریں پئی آوندی اے رانجھے دی ہیر نے اِک رانجھے نوں گل لایا۔ پر وارث دی ہیر نہ صرف پنجاب وچ سگوں پورے جگ وچ جگمگ جگمگ کر رہی اے۔

رانجھے دی ہیر نے ماپیاں دی پت لاہ سٹی اوہناں دی مٹی پلیت کر دتی پر وارث دی ہیر اج پورے سولہ ہار شنگار کر کے ہر پاسے لشکاں ماردی پھردی اے ہر بڈھے تے جوان دا گلے دا ہار بنی اپنی باشنا کھلاری جاندی اے ہیر جدوں پنڈ وچ بدنام ہوگئی اوہدیاں سہیلیاں نے دُکھ انگلیاں مونھاں وچ پائیاں پر بابے وارث دی ہیر نوں ہر کوئی جی آیاں نوں آکھدا اے سوہنا پلنگ وچھا کے اُتے سوہنے طریقے نال بٹھایا جاندا اے۔ تے فیر کھلے عام کنج گوہ نال اوہنوں سُنیا جاندا اے۔ وارث دی ایس ہیر نے وارث نوں ہمیش لئی چمکا دتا اے جویں چودھویں دا چن دنیا نوں ہنیریاں وچ روشنائی دیندا اے۔ ایسے طرحاں وارث دی ہیر اللہ رسول دیاں گلاں بڑیاں ویرورے نال کھوہل کھوہل دستی جاندی اے۔

رانجھے دی ہیر مناں مٹی تھلے دبی گئی۔ پر وارث دی ہیر جوانی تے جوبن اوہدا سُنھپ تے رُوپ سگوں روز روز چمکدا تے لشکدا جا رہیا اے۔ رانجھے دی ہیر نے صرف رانجھے نوں چوریاں کھوائیاں سن پر وارث دی ہیر ہر پڑھن والے تے سُنن والے دیاں بلھیاں نوں ایس طرحاں مٹھا کری جاندی اے جویں بال نوں شہد چٹائیے تے اوہ چپ چپ کر کے چٹی جاندا اے تے ڈھیر سواد لئی جاندا اے۔

گھاٹے دا سَودا

اڈے اڈے ای ٹہندے نیں بھانویں تانگیاں دا ہووے تے بھانویں موٹراں دا، ایہہ اڈا پاپاں دا گڑھ اے، گہنگاراں دیاں کرتوتاں دی کھالی جانے کتھوں کتھوں شیطانی روحاں کٹھیاں ہو جاندیاں نیں تے کتھوں کتھوں پلیت بندے چل کے آجاندے نیں تے فیر گندیاں نالیاں دا پانی پیندے جاندے نیں۔ ایہہ کم کسے کم عقل نوں وی آکھو اونھوں پلیوں پیسے وی دیو تے کدی وی اوہ گندی نالی دا پانی پین نوں تیار نہیں ہووے گا۔ ہن سَمّی۔ رانو شاداں تے شریفاں۔ ایہناں دی ریس کون کرے کتھوں کتھے پہنچ گیاں کوٹھے توں کم شروع ہویا تے کوٹھیاں تے جا مُکا۔

اوہ اڈے جتھے دن رج سوندے نیں راتاں جاگدیاں نیں، گھنگرواں دی چھنکار طبلے دی تھاپ جانے کِنّے کھاندے پیندے گھراں دے پُتر تے ہور تماش بین دی اوتھے چکر کٹدے نظر آوندے نیں تے فیر کوٹھیاں تے کنج نوٹاں دا مینہ ورھدا اے تے اخیر گل حقے دی چلم بھرن تک پہنچ جاندی اے مگروں گھر دے سمجھ دے نیں پتی کنے مر کھپ گیا ہووے گا اوہدے لیکھ تصیب دنیا توں مُک گئے ہون گے سوچن والی گل ایہہ دے پئی اوہ ٹولہ جیہڑے لوکاں دے گھراں وچوں ڈاکے مار کے، جوان جہان کڑیاں نوں لالچ فریب دے کے ایس بازار وچ لیا ویچدے نیں ہو سکدا اے کوئی زمانے دیاں سٹاں کھا کے یا در در دیاں ٹھوکراں کھا کے ایس اڈے تے اپڑ پیندیاں ہون، پاپی پیٹ دی اگ بُجھان لئی، پر مور کھا ایس حال وچ پھسیا پنچھی فیر قسمت نال ای بچ

نکلدا اے نہیں تے موت توں بغیر چھٹکارا نہیں ہو سکدا۔

مِترو! ایہہ چاٹ جنھوں لگ گئی اوہ شاہ توں گدا بن گیا عقلمند توں پاگل ہو گیا ایمان دی دولت گوا کے کافر ہو گیا۔ انسان توں حیوان بن گیا، اِنج دین وی گیا تے دنیا وی، مال وی گیا تے عزت وی، عقل وی گئی تے جوانی وی ذرا سوچو ایہہ سودا کِنّے گھاٹے دا اے تے ذلت دو جگ دی وکھری۔

حُقّہ

ایہہ حُقّہ نِرا بھُرا دو نڑیاں چلم تمباکو ای نہیں گِنیا جاندا۔ ایہہ تے جدوں تُسیں پر ہے پنچایت وِچ ویکھو تے فیر پتہ لگ جاندا اے بھئی ایہہ حُقّہ شے کی اے باقی پڑھے پڑھے دی وی گل اے۔

اک تے وچارے گوبھڑنے بیبے حُقّی نال ای کم سار لیندے نیں۔ اک چار بھراڑل کے اگ پُنّہا کے ٹُلّے لُٹی جاندے نیں۔ پر جے کِتے تُسیں اُچیاں پنچائتاں دے حقے ویکھو تے فیر پتہ لگدا اے پئی حقیاں دی ذات دی وکھو وکھ ہندی اے۔ بادشاہو نواباں دے حُقّے۔ سرداراں دے حُقّے وڈیریاں دے حُقّے کی شاناں اوہناں دیاں جِتھے تماکو وی وَدھیا۔ نیچے نڑیاں دی وَدھیا تے فیر چلماں وی وَدھیا۔ باقی سب تھائیں حقیاں وِچ فیر وی فرق بڑا بڑا ہندا اے۔

غریب دی حُقّی اک بندے لئی ہندی اے۔ ذرا اکٹھ ہو جاؤ تے فیر پنج ست بندے ٹولہ لئی بیٹھے ہندے نیں۔ کِتے وڈیریاں دے ڈیرے ویکھو تے اوہ وی تھاؤں تھائیں۔ فرق والی گل نِرے حُقّے وِچ ای نہیں۔ ہر پاسے فرق ہندا اے۔ تے کُماں ای فرق ہندا اے بھانویں کوئی سمجھے تے بھانویں ناں سمجھے۔

بھئی جِتھے دو چار بندے بہن گے اوہ گلی محلے دی گل کرن گے۔ ڈیرے والے پورے پنڈ دیاں چھوہن گے۔ پر جِتھے تھاں لوہت اُچے ہو جاندے نیں اوتھے حُقّے دی نڑی وی ڈُڈی ہندی جاندی اے۔ بھانویں

پلاسٹک دی نالی دا سہارا ناں لیناں پوے۔ کیوں جو وڈے گُٹھ وچ لوہتے بندے ہون کارن اُچیچ لوہتی کرنی پیندی اے تاں جو سارے ای واری لائی جان۔ بھانویں کسے دی واری گھنٹے پچھوں آوے۔ تے نالے اپنے وچ آدمی گل بات چنگی طراں چِتھ مِدھ لیندا اے تے ہُنگارا وی چنگا دے سکدا اے۔ ایس لئی بھٹی اُچیاں لوکاں کول اُچی جگہ بہہ کے گلاں وی اُچیاں اُچیاں کیتیاں جاندیاں نیں تے کم تاں نبھ دا اے بھانویں گل سارے شہر دی ہووے تے بھانویں پورے دیس دی۔ سوچ وچار تے یقیناً اُچی ای ہندی اے بھانویں نیپرے چڑھے تے بھانویں امباں دے بُور وانگوں ہولی جیہا بُلّا وی کیتی گتری تے پانی پا دیوے۔ ایہہ کھکھڑ کھیٹے یارجی جلدے ای رہندے نیں۔ پر کسے ویلے دی بے سوچی گل یا وڈیائی خوری گل بے کے بیہہ جاندی اے جس طراں چوہدری رحمت نال وَاپر گئی سی اوہ کس طراں بھٹی اک دن کھوہ دے لاگے دَھریّے بیٹھے پنج چھ بندے کٹھے حُقے دے سُوٹے لائی جار ہے سَن تے دُورَوں کچے راہ وَلوں اک بندہ اوہناں وَل تُریا آوے جنہیں سلوار کُرتہ تے گرم واسکٹ پائی ہوئی سی۔ معلوم ہُندا سی بھئی کوئی چار جماعتاں پڑھیا ہویا اے۔ ہولی ہولی نیڑے آگیا تے واہ واہ پیار محبت نال سُلام دُعا آکھی۔ آ بھئی جواناں رَحمت نے پُچھیا۔ بیٹھو بھئی، تے لاؤ حُقے دے گھٹ۔

اُوہ آون والا C.I.D دا اک گھاگ انسپکٹر سی۔ جیدھا ناں حُسن دین سی۔ اوہنیں آپنا آپ پوری طرح لکایا ہویا سی۔ گلّیں باتیں لگ پیا۔ رحمت ہوراں پچھیا میاں جی کدھر دا چکر اے۔ ساڈے گوچرا کوئی کم ہووے تے دَسّو۔ اسیں اپنے پنڈ پیر والے دے لُوہری بندے آں۔ ساڈے سوا ایتھے میاں جی

کوئی کھنگھ وی نہیں سکدا۔ بھڑک مار دیئیے تے پنڈ والے ڈر دے لوہے
ای نال کھولن۔ بھراؤ میں تے حقہ چلدا ویکھکے ایدھر مُنہ کر آیاں حسن دین نے
بڑے دھیمے لہجے وچ گل کیتی۔ جویں بھئی اک معمولی آدمی ہووے۔ گلاں
گلاں وچ رحمت اُچیاں گلاں وچ وڑ گیا۔ بولیا میاں جی اسیں کوئی ڈرن جھکن
والے بندے نہیں۔ جے ساڈی کوئی لوڑ ہووے تے ہنیں اسیں ہتھ وچ
گنڈاسہ تے کھونڈا ائے کے ٹُر پینے ہاں تہاڈے نال شاید تساں کسے کولوں
کوئی لینا دینا ہووے یا کوئی ہور مشکل ہووے۔

تُسیں ویکھن وچ اوپرے اوپرے جاپدے او۔ شاید پنڈ دا اُجھل گئے او۔
نہیں بھائی پنڈاں تھانواں تے نمبرداراں تے سفید پوشاں دا ہتھ ہندا اے
ایتھے کوئی وی اہلکار اوتھاں نوں ملن توں بغیر اپنے مقصد وچ کامیاب نہیں
ہو سکدا۔

اساں اک واری سُنیا سی بھئی ایس پنڈ وچ کوئی ست اُٹھ ورھے پہلاں
کسے لوہار دے مُنڈے دا قتل ہو گیا سی، خدا جانے اوہ گل کی سی تے کون قاتل سی
ابھی چپ چپاں ہوئی بھئی اج تک کوئی گل بات ای نہیں سُنی گئی میں اخبار پڑھن
دا بڑا شوقین آں۔ میرے پیو نے مینوں چار جماعتاں تے پڑھا دیتیاں نیں میں اپنے
آپ نوں اُردو ماسٹر دای سمجھن لگ پیاں یا تی اوس قتل بارے فیر کوئی اُگھ سُگھ ای نہیں
نکلی۔ لوہار تے وچارہ درڈوٹ گیا ہووے گا کون کیدے نال متھا لاوے۔ کچہریاں
دے چکر کون کٹے۔ وکیلاں دے بوجھے غریب کتھوں بھرے اوہ تے وچارا منشیانہ
دی نہیں دے سکدا اہناں۔ حسن دین نے بڑی ہولی ہولی ایہہ ساری گل کر دتی۔
رحمت اُچا ہو کے بولیا۔ بادشاہو۔ اوس لوہار دی کی اپسلی۔ میرے نال متھا لاندا۔
اساں تے اوہنوں وی غائب کر دینا سی۔ اوہ تے رب دا شکر کرے بھئی داتریاں

رہے بنائی جا رہیا اے تے ڈھنگ اپنا پٹیائی جا رہیا اے میرا ناں رحمت اے ذات دا میں گجر آں ۔ کدے کسے نوں اکھ نہیں پٹن دتی کوئی مائی دا لال نہیں جمیاں جیہڑا ساڈے نال متھا لاوے ۔

اوہ حسن دین جیہڑا کسے ہور کیس دی پڑچول لئی اپڑیا سی اونھوں اوتھوں ست سال پرانے کیس دا قاتل لبھ گیا سی پر اونھیں گل کوئی ظاہر نہیں ہون دتی چھڑے ہور بیٹھا رہیا : گلاں باتاں کر دا رہیا ۔ حقے دے گھٹ لائے تے فیر سلام دعا لیکے پچھانہہ نوں پرت گیا ۔

اگلے دن صبح دی اخبار وچ اک وڈی سرخی نے ہزاراں لوکاں نوں حیرانی وچ ڈوب دتا ۔ بھٹی ست سالہ پرانے قتل دا قاتل ۔ رحمت گجر موضع پیروالا ۔ پلس دے ہتھے چڑھ گیا اے تے ایہہ ساری کھوج لاون والے سی آئی ڈی دے اک پرانے انسپکٹر حسن دین نیں ۔ جنھاں نوں سرکار نے انعام وی دتا اے تے نال ای ترقی دے کے ڈی ایس پی بنا دتا اے ۔

قاتل دے خلاف پنج لوہے توڑ گواہیاں بھگت گئیاں ۔ کیس پلس دا کامیاب ہو گیا پنڈ دے نمبر دار توں نمبرداری کھس گئی ۔ رحمت دے ہور تن ساتھی نال ای ٹنگے گئے ۔ رحمت کوٹھی لگ گیا ۔ تے ساتھی اوہدے ست ست سال قید ہو گئے ۔

اوس کالے لوہار دا صبر جاپاں بدمعاشاں نوں لے لتھا ۔ پر سبھنوں سوچن والی گل ایہہ وے بھئی ایہہ کارستانی ساری مُحقے نیں کیتی یاں بے سوچیاں گلاں نیں ۔ بادشاہو تقدیر نوں تدبیر دی کوئی لوڑ نہیں ہندی تے اوہ بے پرواہ مالک مظلوماں دا بدلہ کسے وی ویلے کسے وی رنگ وچ لے لیندا اے ۔ کیوں جو اوہدی لاٹھی بے آواز اے ۔

لاوِیں گت

اِک دن جیمی۔ روزی نوں لے کے کشمیری بازار دوپہر ویلے تانگے وچ بہہ کے اپنی پسند دا پیر دا جوڑا خریدن لئی گھروں نکل آئی سی۔ روزی اوہدی گوڑھی سہیلی سی ایہناں دوہاں دا جوڑ میل بڑا پکا سی۔ اُٹھن بہن کھان پین سانجھا سی۔ جدوں وی کدے لیڑے لتے بناون دی واری آوندی۔ بس اکو رنگ اکو نموناایہناں دوویں کٹھیاں ہی بازار جاندیاں سن۔

اوس دن جُتی لین دا پروگرام بن گیا۔ جیمی دا دِل تِلے والی جُتی منگدا سی ایس لئی کشمیری بازار جا وڑیاں۔ چار پنج ہٹیاں وڑ گئیاں۔ دیکھ بھال کیتی۔ پر گل نہ بنی۔ جتھے جان کہن "بھائی کوئی نواں ڈیزائن وکھا۔ بالکل نواں" دکاندار وچارے تنگ پے گئے۔ ہَٹی چنگے گاہک اُج متھے لگے نیں۔ کوئی جوڑا ای پسند نہیں آوندا۔ کِتے کوئی بھیڑ کِتے کوئی بھیڑ جانے اسماناں توں فرشتے کوئی ایہناں لئی جُتیاں سُٹن گے۔ یاں فیر کوئی جِن کوہ قاف توں پریاں دیاں جُتیاں لیا کے دین گے۔ منگدیاں نیں۔ "تِلے والی وَدھیا تِلے والا کُھسا" نک تھلے کوئی چیز آوندی ہی نہیں۔ جیمی تے روزی دو ڈھائی گھنٹے ایسے طرحاں کھجل خوار ہوئیاں پر کوئی جُتی اوہناں نوں پسند نہ آئی۔

جتھے وی بہن۔ ڈبیاں دے ڈھیر لگ جان۔ ہٹی والا پچھلے دسو بی بی کھڑی پسند آئی اے۔ نہیں کوئی نہیں دوویں اِکو وار بول پین۔ اخیر اک ہٹی والے دے نویں نویں نوکر نے کہیا

بی بی اوہیں دوپہر دی بھیڑ پائی ہوئی جے لینا تُسیں کجھ وی نہیں۔۔

ویلا ٹپیا دن لئی ساڈا اسر کھان آ گئیاں جے۔ گھر جویں تہانوں کم ہی کوئی نہیں ہندا۔
جیمی نے ایہہ گل سن کے بڑی کاوڑ کھادی۔ تے اوا گت منڈے دے
مونہہ اُتے کھچ کے چپیڑ ماریا تے کہن لگی۔ "اُلو دا پٹھا" بکواس کرن لگ پیا اے
اصل وچ اوہ دوویں آپ دی پھر پھر کے تھک گئیاں سن! تے نوکر دی گل
نے بلدی تے تیل پا دتا۔ لاٹاں نکل پئیاں۔ ہٹی والا کُڑیاں دا مونہہ تکن لگ پیا۔
لوکی کٹھے ہو گئے پر منڈے نے بدلا لین دی خاطر جیمی نوں دھکا دے دتا
تے روزی نے اپنی سینڈل نال نوکر نوں کُٹ دِتا۔ تے فیر منڈے نے غُصے
نال جیمی دی گُت زور نال کھچ لئی۔ اینے زور نال کھچی پئی منڈا تے گُت دوویں
کاؤنٹر دے نال دھڑک کر دے جا وجے۔ سارے لوکی جیہڑے ایہہ ہتھوپائی
ویکھدے پئے سن۔ اک دم کھڑ کھڑا کے ہس پئے۔ بھئی گُت تے لاویں سی
تھوڑی کھچ پئی تے کھچی گئی۔ جیمی اوس ویلے مونہہ تھلے سُٹ کے، بڑ بڑ کر
دی روزی نوں کھچ کے ہٹی توں باہر نکل آئی تے ہٹی والے نے اوہ لاویں گُت
پھڑ کے دُوروں ہی جیمی دے موڈھے اُتے سُٹ دِتی۔

رُت بہار دی

سمے بہار دے۔ پھلاں دے نکھار دے تے رنگ برنگے پھلاں دے وڈھن پھلاں دے دیہاڑے۔ خزاں مُک جاندی اے تے فیر ۱۵ فروری توں بعد پھلاں دی بہار ایہہ نظریں پیندی اے جویں نواں نواں جوبن پھٹدا اے۔ تے فیر اوہدی کیفیت اوہ ای جان دے نیں جیہڑے جوانی دی پوڑی دا پہلا ڈنڈا اپنے پیراں ہیٹھ ویکھدے نیں احمد راہی ہوراں خُوب لکھیا اے۔ بھٹی چڑھدی جوانی نال چڑھ گیا بھادنی: نویں نویں جوبناں دے نویں نویں چاء سی
مارچ دے دناں وچ ہزاراں رنگ تے ہزاراں
قسماں دے پھُل خُوب کھڑے دے نیں تے کھڑ کھڑ کے آکڑ مٹیاراں نوں اونہاں دے جوبن دا واسطہ دے کے کہندے نیں۔ لُٹ لئو جوانی دی بہار ایہہ جویں دن چار جے تے رج کے اپنے ماہی نال پریم دیاں کہانیاں چھوہ لوو تے فیر کہانی وچوں ہر رنگ دے پھُل دی باشنا پئی آوے۔ تے سجناں نال پکّے قول اقرار کر کے اپنیاں سدھراں دے موتی محل بنا لئو۔ ایہہ دنیا چار دن دا میلہ اے۔ ایتھے کسے ہیٹھ نہیں رہنا۔

ایہہ پریم ایں بندے نوں نکھار کے تے مالک دا سوہنا بندہ بنا دیندا۔ تے ایہہ پیار ای اے جیہڑا گلیاں وچ چھیج نال چھڑٹ دیندا اے۔ سجنوں گل پیار تے پریم دی اے۔ باقی ڈنڈی اپنا اپنی جس طراں تازگی نیں باغ وچ پھردیاں پھردیاں اک موڑ اُتے سجے پاسے جیہڑے ویلے ویکھیا تے اک گھبرو اودھے وَ تے تاڑی لائی بیٹھا سی۔ نازی جھٹ دیکے اوہنوں پچھانہہ وَل مُڑی پیا وس گھبرو نے اپنا مٹھا تے رس بھری زبان نال آکھیا۔ مترو اسیں وی کلّے آں تسیں وی کلّے جے کیوں نہ دونویں مل بہہ کے بہار دے موسم وچ بہار دا اصل رُوپ ویکھ لئے۔ ویکھو تے سہی

چارے پاسے کھِڑے بہشتی۔ لال، چِٹے، پیلے، گلابی پُھل ای پُھل نیں تے سانوں دوہاں نوں واجاں ماری جاندے نیں۔ آجا ڈُ ساڈے وَل تے سب رَل کے بہہ جائیے۔ تُسیں تے حرف دو او تے اسیں ایدھر کِنّے آں سب دی ذات پات وکھو وکھ اے پر اسیں ہاں تے سارے پُھل تے فیر پُھل وی بہار دی رُت دے کیوں نہ اسیں اک دوجے نوں دل دا جانی بنا کے دلاں دی دھواڑ کڈھ لئیے۔ خورے اگلے سال ایہہ بہار ویکھنی نصیب ہووے کہ نہ ہووے ایہہ بہار آؤندی ای ایس لئی اے بھئی پچھلے گلے شکوے دُور تے اگانہہ لئی نویاں نویاں ریشمی ڈوری دیاں پکیاں گنڈھاں گھُٹ کے دے لئیے۔

نازی نے جواب دتا۔ "ایہہ چار دن دی چاننی ایں فیر انھیری رات آجانی ایں"۔ تُسیں کیہڑی چھوڑ ہمت دے آکھے لگ کے مینوں وی پٹن لگے جے۔ سلیم نے اگوں فیر آکھیا جی تسیں ساڈی گل تے سُن لؤ۔ لیناں دیناں تے نصیباں دا۔ ایس زنداں دی پریت سہی۔ ایہہ چار دیہاڑے اسیں وی پیار دے ناویں لادیئے۔ آؤ ساڈے کول بیٹھو تو سہی سجنوں گھیو اگ کول چھڈ کے چنگی دُھپ وچ وی رکھ دیو تے پنجیں منٹیں پنگھر جاندا اے۔ نازی کوئی پتھر دی مورتی نہیں سی۔ اوہدے سینے وچ وی اک نواں تے نکور چھوٹا جیا دل سی۔ سیک کھا کے پنگھر پیا۔ تے فیر سلیم نازی چار وجے تائیں بیٹھے گلاں باتاں وچ رُجھ گئے۔ تے نال دیاں کیاریاں دے رنگ برنگے پھُل جھاتیاں مار مار کے اونھاں نوں ویکھن لگ پئے تے ون سوَنّیاں بولیاں مارن لگ پئے پر اونھاں دیاں بولیاں نوں ناں تے نازی سُن دی سی پئی تے ناں سلیم نے کوئی گولیا کیوں جو بہار وچ آئی بہار نے پھُلاں دی باشنا نوں جھٹ لئی دب دتا تے عشق دی باشنا اونھاں نالوں ودھ گئی۔ اودھر اُن پکے وعدے ہون لگ پئے۔ ایہہ کسے وی نہ سوچیا بھئی چار دن دی جوانی لئی ساریاں عمراں دے پنجرے نہیں بنائی دے۔

گل ویلے ویلے دی ہُندی اے۔ تے فیر انج وی ہوجاندا اے بھئی چوگا چگ دیاں نوں پچھا یاد آیا۔ کونجاں مار اُڈاریاں چلیاں نیں۔

چلدے کھوہ وی اوتھے ای رہ جاندے نیں نے ٹنڈاں وی پانی کڈھدیاں ماہل توں باہر نہیں جاندیاں کیوں جو اوتھاں نوں پچھاہی تقدیر پکی پائی ہندی اے تے جیہڑے آزاد پنکھ پکھیرو ہُندے نیں اوہ کسے دے غلام نہیں ہُندے۔ جدھر رُوں آئی اُڈاری ماری تے گئے۔ تے ویکھن والے صرف طوطے دی ٹیں ٹیں سُنی جاندے نیں تے اوہ اُڈاری مار کے لمی لیہہ پے جاندا اے۔

سلیم تے نازی نوں گلاں دا چنگا ویلا لبھ گیا۔ رَج گلاں کیتیاں پَر ہن شاماں نظریں آرھیاں سن تے گھراں نوں دوہاں دے جان دیاں تیاریاں سن۔ رُک جان والی گل نہیں سی۔ اک دوجے نوں ٹاٹا کرکے اگلے دن اوسے تھائیں ملن دا پکا قول کر کے دونویں ایں پنچھی اپنی اپنی راہ پے گئے۔

اگلے دن ٹھیک مِتھے ٹائم نے دونویں ایں اوسے باغ وچ پُھلاں دی وڈی کیاری کول مِل پئے۔ خیر خیریت پُچھی۔ سلیم نیں تے دھڑا دھڑ ٹھیک ٹھاک دَسیا پر نازی کجھ انج ڈِھلی ہوگئی سی جویں گنڈھڑی بھار کارن ڈِھلی ہو جائے۔ نازی دی ساری رات سوچاں وچ لنگھ گئی سی تے جے کتے پل بھر اکھ لگی وی تے پُھلاں دیاں کیاریاں دے وچ سلیم کھڑا نظریں آیا۔ اوہدے سُفنے پیار دے سفنیاں نیں تھلے دب دتے سن۔ اوہ پہلی ملاقات اک انجانے بندے نال تے فیر گلاں گلاں وچ گھُل مِل جانا۔ گل تے بڑی حیرانگی دی سی۔ ایہہ سب کجھ کس طراں ہو گیا۔ کوئی اک دوجے دا جانو نہیں سی۔ کوئی انگ ساک نہیں سی۔ اگے کوئی ملاقات نہیں سی۔

ایہہ سارا کجھ بہار دے سمے دے پھلاں دی باشنا دا چکر سی۔ جنھیں دو انجھول بھنوریاں نوں اپنے گردے چکر دوا دتے تے بس اوہ پُھلاں جوگے ہو گئے

پتر و اونھاں دوہاں پریمیاں گلاں رَج کیتیاں۔ جویں صدیاں دے پرانے وچھڑے اَج ملے ہون تے دوویں رَج رَج کے ریجھاں پئے لاہن۔ گلاں گلاں وچ سلیم نے پچھیا نازی نیتوں ایس کیارے وچ سب توں کیہڑا پھُل پیارا لگدا اے۔ گلاب دا ہورچ تکھیا۔ لینتی، ولایتی گلاب، سچا گلاب، چٹا گلاب، پہاڑی پھُل۔ نازی یار بول تے سہی۔ نازی نیں اپنے سجے ہتھ دی اُنگلی وڈھائی تے سُہجے گلاب دے پھل اُتے رکھ کے کہن لگی سلیم تک تے سہی میری پسند تے نال ای اپنے سُرخی والے بلھاں وَ تے اشارہ کر کے کہن لگی۔ کیوں رنگ ملدا اے کہ نہیں۔ ٹھیک اے۔ کمال اے جھئی۔ مُڑ نازی نے پچھیا سلیم تینوں سب توں کیہڑا پھُل بوہتا پسند آیا آیا۔ دس خاں بھلا۔ سلیم نے اپنے سجے ہتھ دی اُنگلی نال اڈول ای نازی دی سجّی گلھ اُتے اپنا لوٹا رکھ کے آکھیا میری پسند تیرے نالوں بہت وکھری اے۔ بول۔ نازی نیں اپنے سجے ہتھ نال سلیم دا اکھبا ہتھ گھُٹ کے پھڑ لیا تے کہن لگی ایہہ لے بہار دی سوغات تے بہار ہمیش لئی مُک گئے۔

ایہہ پُت ہٹّاں تے نہیں وِکدے

اللہ بخشیں واساکرے تے اپنیاں رحمتاں وچ ڈوبی رکھے صوفی غلام مصطفیٰ تبسم ہوراں نوں جنھاں توحیدی تسبیح دا اِک دانہ چُن کے اِک نویں مالا پرو ون دا پورا پورا جتن کیتا اے تے ایہہ شعر کہہ کے رب نوں اوہدیاں اُچیّاں شاناں نال یاد کیتا اے بھئی اوہدیاں قدرتاں تے شاناں دا کوئی وی شریک نہیں ہو سکدا۔ بھانویں نبی ہووے۔ بھانویں رسول ہووے۔ باقی جنھوں اللہ پاک نے اُچے رُتبے دے دتے نیں اوہ دو جہاناں دے سردار تے رحمۃ اللعٰلمین بن گئے تے فیر اخیر ایہہ منیاں گیا بھئی رب توں بعد بزرگی صرف حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم نوں ملی اے تے بس۔

رب اپنی خدائی وچ بے مثال تے آخری نبی اپنی شان وچ بے مثال پر مترد خالق تے مخلوق والی گل اپنی تھاں تے قائم ایں۔ صوفی تبسم ہوراں ایہہ شعر پڑھ دتا۔ پر ملکہ ترنم نورجہاں نیں موسیقی دیاں سُراں تے رب کریم دی دِتی ہوئی مٹھی آواز نال ایس موتی نوں ایس طراں سنبھالا دتا جویں سپی موتی نوں۔ تے فیر اوہدی آواز نیں لوکاں تے خوب جادو کر دتا تے سُتیاں پیاں نوں ہلونا دتا۔ جگایا تے آکھیا بھئی غافلو کنھاں سوچاں تے کنھاں نیندراں وچ ڈُبے پئے جے۔ او سبھ نوں سب کجھ دین والی صرف اللہ دی ذات اے۔ جنھوں دِل آوے لوہتا دیوے جنھوں دِل آوے گھٹ دیوے نے ناں دیوے تے فیر سوہنیا سمندر وچوں پیاسے نوں اک قطرہ وی نصیب ناں ہووے۔ اوہدیاں ونڈاں حسابوں باہر اوہدیاں مرضیاں نوں کوئی نہیں جان سکدا۔ اوہ تقدیراں دا اصلی مالک اے اوہ تدبیراں دا اصلی آقا اے۔ سبب وی آپے بناوے تے رجا دی آپے دیوے۔ تے کدے اِنج وی ویکھنے آں۔ بھئی سامنے پئی تھالی وچ رکھیا

بھورا کھان دی ویہل ای نہیں دیندا۔ ساہ بند ہو جاندا اے۔ واہ مالکا تیری شان تے قدرت۔ باقی جیہڑے مُدھواں نیں اوہ اللہ پاک نوں پچھاندے نیں نے رب اوہناں نوں چنگی طراں نظریں آوندا اے۔ تے اِک اوہ وی نیں جیہڑے آکھاں کھُلیاں ہندیاں وی اَنھے ہو چُکے نیں مولا کریم۔ جیتھوں چاہوے چانن وکھا دیوے تے جے ناں چاہوے تے فیر بھانویں حضرت نوح دا پُتر ہووے تے بھانویں حضرت لُوط دی بیوی۔ پھڑکے ڈونگھیاں انھیریاں وِچ ڈوب دیندا اے۔ سبھنوں گل ساری مالک دے کرم دی اے بھانویں کسے نوں یاراں یاراں پُتر دے دیوے تے بھانویں کسے نوں ست ست دھیاں دیوے۔ اوس مالک آگے کسے دی کی ہستی اے۔

ایہہ صرف اوہدی قدرت اے بھانویں کسے نوں دھیاں دیوے بھانویں کسے نوں پُتر۔ تے جے ناں چاہوے تے فیر دوہاں پاسیاں توں جواب۔ ایہہ سب اوہدے حکم دی کھیڈ اے پیسہ ٹکا نہیں لگدا۔ تے فیر کِنے مُورکھ نیں اوہ لوگ جیہڑے قبراں تے مَڑھیاں تے دَھکے کھاندے دین ایمان ایں گوا لیندے نیں پر پُتر نہیں لبھدے۔ ایہہ ہٹاں دی وکاؤ چیز نہیں تے پاگل مُورکھ مِٹی دیاں ڈھیریاں تے پِتّل دیاں مُورتیاں کولوں پُت لبھدے پھردے نیں۔ سبھنوں کوئی اَکیسا دُنیا وِچ نہیں آیا جیہڑا مَکھی دا پَر ای بنا سکے۔ تے فیر بال بچے والی گل صرف اللہ پاک دے خاص اپنے ہتھ وِچ اے۔ تے مولا کریم دا کھُلیا قران پاک وی سانوں ایہہ ای دَسدا اے۔ اوہ ای قادرِ مُطلق اے۔ مِتر جیہڑی چیز ہٹاں تے وِکدی نہیں تے ناں ایس اوہدے مُل خریدن والی کوئی گل بن دی اے اوہ فیر اُتھار کون مُورکھ کِتھوں لبھے گا۔ ہے ناں مُورکھ دی عقل دا ماتم کرن والی گل۔ جانے رب تبسم ہوراں کس رَو وِچ آکے ایہہ شعر کہہ دِتا۔

"بھئی ایہہ پُت ہٹاں تے نہیں وِکدے :: انیں تُوں لبھدی پھریں بازار کُڑے"

تے فیر ملکہ ترنّم نور جہاں نے اپنی سُریلی تے مَن کھچویں آواز وِچ ایس شعر نوں خُوب ڈُوبا دِتا بھئی توحید دا رنگ رَج کے چڑھ جائے تے فیر گوُڑھا ای رَنگ چڑھ گیا

توحید دا کِناں کھلاّ ڈُونگھا ویروا پہلے شعر وِچ صُوفی صاحب نے کِیتا تے فیر ملکہ ترنم نیں گوُڑھا رنگ توحید دا چاڑھ دِتا۔ بھئی اکھاں تے دِل دے آکھے اپناں دین ایمان انیویں ایں ناں روڑھ لین تے اللہ کریم نوں قادر مطلق دِلوں مَن لین تے دوزخ دی اگ کولوں بچ جان۔

تیری کوئیں اکھ لگ گئی

سوہنے مالک نے ایہہ جگ بنایا تے فیر جگ دا جی پرچاون لئی وَن سوَنے جنس وی دس دتے۔ بھئی تسیں اپنے جیوں نوں نرے دُنیا دے رنگاں نال ناں رنگ لینا سگوں اگلے جہاں لئی۔ جیہڑا تہاڈے رہسن دا ہمیش دا ٹکانا ایں کوئی چنگا رنگ لے جانا بھئی تسیں اپنے سوہنے مالک دے سچے تابعدار تے پیارے رسول دی امت نظریں آؤ۔ باقی سبھنوں گل وچارن والی ایہہ وے بھئی رنگ تے للاری وی رنگ دے نیں۔ اوہ صرف لیڑے کتے تائیں بندیاں دے رنگ رنگن لئی اللہ پاک نے جدوں دی دُنیا بنی ایں ترون نوں لیکے اپنے سوہنے سچے محبوب دے آون تائیں اک لکھ تے چوہی ہزار نبی رسول بھیجے۔ جیہڑے اپنے اپنے ویلے دے نال نال اپنے فرض پورے کر کے چلے گئے ایہہ وکھری گل بھئی نوحؑ نبی نے ساڈھے نو سَو سال وعظ کیتے بھاویں بہتر بندے ای مسلمان ہوئے۔ اپنا فرض تے ضرور پورا کیتا۔ اونھاں دا کم سی وعظ کرنا تے ہدایت دینی مولا کریم دے ہتھ۔ باقی جنھاں نوں اللہ دی ہدایت مل گئی اوہ توحید دے رنگ وچ رنگے گئے باقی رہیہ گئے کافر دے کافر تے فیر ایہناں کافراں تے نافرماناں نال ای رب نے دوزخ بھر دینی ایں۔ اللہ کریم اپنے فضل و کرم نال اونھاں بندیاں نوں بخش دیوے گا جنھاں لا لئی اوہدے نال تے اپنے مالاں تے جاناں دے پکے سودے کر لئے۔ اوہ کیہ بھئی اللہ دے حکم اگے سیس نوا دتا تے اوہدے رسول دی گل من لئی۔ کیوں جو رسول دی گل اللہ دی گل اے تے اللہ دی گل نبی رسول اگے پہنچا دیندا اے ناں کولوں وادھا کردا اے تے ناں ڈنڈی ماردا اے۔ کیوں جو رسول اللہ دے سچے ایماندار تے صالح بندے ہندے نیں۔ تے فیر تابعداراں دی منزدوری اللہ پاک اونھاں

نوں جنت دے دیندا اے۔ جیدے وچ دودھ دیاں نہراں تے پھلاں نال لدے ہوئے رُکھ۔ پھل وی کئی قسماں دے۔ تے فیر گوریاں جنھاں نوں کسے بندے تے یاں جن نے ہتھ نہ لایا ہووے۔ پچھے وی ودھیا انگوراں دے۔ جیہڑے بالکل موناں دے موہناں اگے پئے لمکی گے۔ قربان جائیے اوس مولا دی ذات توں تے فیر اوہدے پیارے محبوبؐ توں جنھاں دی خاطر ایہہ سارا جگ مولا نے چھے دناں وچ بنا دتا۔ تے دُنیا وچ کروڑاں نعمتاں بندیاں لئی۔ بھاویں اوس سچے رب نوں دِلوں مَنن نہ بھانویں ریہسن کافر دے کافر۔

باقی مترو اصلی گل اللہ پاک نال سودے بازی دی اے۔ جنھیں اوس مولا کریم نال پریت لالئی اونھیں دُنیا تے دنیا دے بُت خانے توں اپنے آپ نوں بچا لیا۔ کیوں جو مالک دی نگاہ اوہدے تے سوٗی ہوگئی تے اوہ چنگی کھٹی کھٹ گیا ایس کوڑے جہاں وچوں رب کریم نال پریتاں پان والے نبیاں توں پچھے اوہ ای نیک بندے ہندے نیں جنھاں اپنے نفس نوں اپناں غلام بنا لیا تے آپ پاک پروردگار دے غلام بن گئے۔ تے فیر دُنیا والیاں نوں رب نے دس وی دتا۔ بھئی کویں تابعداراں نوں جنت مل دی اے تے کافراں تے کی کی عذاب نازل ہندے نیں۔

نوح علیہ السلام نبی دی قوم کویں پانی دے طوفان وچ غرق ہو گئی۔ لوط علیہ السلام دی قوم کس طراں تباہ ہوئی تے شدّاد ہاماں نمرود تے فرعون ایہناں کافراں نوں خدائی دے جھوٹھے دعوے کرن تے کس طراں اللہ پاک سچے بادشاہ نے تباہ تے برباد کیتا۔ ایتھے دی رُسوا تے اوتھے اگلے جہاناں وی رسوائی۔ شیطان ٹولہ ایتھے وی ذلیل وخوار تے اگلے جہان دی ذلیل وخوار ہووے گا۔ تے اوڑک اونھاں لوکاں دا جہنم وی پیکھ دی ہوئی اگ جیدھے لانبیاں دا کوئی حساب نہیں لا سکے گا۔ پر جیہڑے اللہ پاک دی رحمت دی چھانویں آ گئے اوہ دنیا نوں پیراں دے ٹھڈے مار مار کے بچ نکلے۔ کیوں جو اونھاں اللہ نوں

جدوں احد احد پکاریا تے فیر تپتیاں تے تپدیاں ریتاں اتے اپنے چمڑے سڑن دیتے تے سی نہ کیتی۔ اللہ احد اللہ احد پکاری گئے۔ کسے دیاں دوہاں کتاں دو اڈ و اڈ اوہناں ناں بنھ کے جسم دے ٹکڑے کیتے گئے۔ پر پریت وچ فرق نہیں آون دتا۔ بھکھدی اگ وچ سٹے گئے پر کی مجال بھئی توحید توں بھورا دی ایدھر اودھر ہوجاں۔ جسم وچ کیڑے پے گئے پر ایوب علیہ السلام نے لگی دی لاج رکھی تے قائم ریاہ اپنے رب نال کیتے قول تے اقرار تے قائم بالکل نہیں ہویا۔ یوسفؑ دانگوں سختی وچ جیہڑے ویلے پھس گئے رب کولوں قید منگ لی تے امتحانوں پاس نکلے ایسے طراں حضرت ابراہیم علیہ السلام دا خواب سچا ہوگیا کیوں جو اپنے رب نال پکا قول اقرار کر لیا سی۔ پکی لگ گئی سی اپنے سوہنے مالک نال تے فیر خواب وی پورا ہوگیا تے اسمٰعیلؑ دی جا تے دُنبہ قربان ہوگیا۔ واہ مالک تیریاں شاناں ایسے طراں تے ہور پکی لگ گئی دے پریمی تے رب دے سچے تابعداراں کس طراں۔ بدر، اُحد خندق تے ان گنت جنگاں وچ جاناں قربان کر دتیاں اپنے مولا پاک توں مزا آیا سچے سودے کرن دا تے سچی پریت لاون دا تے فیر لوکاں ایہہ وی ویکھیا بھئی کربلا وچ قربانی کیہ حضرت حسین نے دتی۔ نری اپنی نہیں اپنے خانوادے دی وی۔ مترو جنت دیاں سرداریاں ایوں نہیں لبھ جاندیاں۔ جاناں دیاں بازیاں لاکے ای لگی نبھائی جاندی اے تے فیر سوداگر کیناں سچا تے کھرا اے بھئی اک اک ذرے دا احساب کتاب ہووے گا۔ ناں کسے دی نیکی گواچے گی ناں کسے دی بُرائی بھُلے گی۔ تکڑی وچ تول اوس حشر دیہاڑے پورا پورا ای ہووے گا۔ تے ہر بندے دیاں کیتیاں دے پیتر ہر اک دے ہتھیں ہووے گا۔ قربان اوس ذات توں جنھیں اینا پکا بندوبست کیتا ہویا اے۔ تے فیر کسی اوہناں ٹیک بیندیاں نوں وی نہیں بُھل سکدے جنھاں مالک نوں راضی کرن دی خاطر نبی دی حدیث سچی کہن تے منن توں باز نہ آئے۔ بھاویں امام احمد بن حنبل دانگوں کھل ای لہہ گئی۔ شاہ شمس تبریز نیں وی گھٹ نہیں کیتی وڈیاں دی نقل کیتی تے اصل اصل ای کیتی۔ کھلڑی لہائی پرواہ نہیں کیتی۔

ندے ای ناں ایہہ گل کسے مونھوں کڈھدے کوراہے پیاں نوں بڑا وڈا ہلونا دِتا اے بھئی ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔

"لگی والیاں نوں نیند نہیں آوندی نی تیری کویں اکھ لگ گئی"

اونھاں لوکاں نوں نینداں بھل جاندیاں نیں جنھاں اپنے ۔ وہاں نال یارانے لا دیے یار وگل سوچن والی بھئی سامنے یار بیٹھا نظریں آدیں تے اوہ جاگدا دی ہووے فیر اوہ کیہڑا مورکھ جیہڑا اپنی اکھ لا لیوے گوہڑی نینداں سون جاوے ۔ ایہہ کدے ہو نہیں سکدا تے ہندا کدوں ایں جدوں سجن ولوں مُنہ موڑ لوّے تے کفر دے انھیریاں وچ جا گواچے تے فیر اوتھوں ڈھائیں مار دا تے دِھکے کھاندا دوزخ دا بالن بن جاوے ۔ گل اے عشق حقیقی دی اے ۔ تے مجازی عشق والے وی اپنی اپنی سوجھ نال اپنے اپنے محبوباں نال اکھاں لگیاں دی پریت نبھاؤندے نیں بھانویں مُڑ کے کچے گھڑے اُتے ترن دی بازی لا دین تے دُنیاتوں غائب ہو جان عاشق دی موت سُن کے آپ وی موت نوں گل نال لا لین تے لبعضے ایسے وی ہون جیہڑے لا کے آدھیاں راتیں کوچ کر جان بھانویں پچھوں سسی تھلاں وچ پُنوں پُنوں کر لاندی اس دُنیاتوں پار ٹپ جاوے ۔

سجنوں جنھاں پکیاں مولا نال پریتاں پا کیاں ۔ اونھاں اکھاں وچ ہر دیلے رب وس پیا تے فیر اونھاں اکھاں وچوں نینداں اُڈ جاندیاں نیں تے اکھاں فیر نہیں لگدیاں تے نینداں کاہدیاں پر مورکھا جے توں ناں سمجھیں تے رب کولوں دور ہو جاویں ایس لئی بھئی ناں رب دی مَنّی تے ناں اوہدے رسول دی مَنّی تے فیر توں رَدّیا گیوں اللہ دی درگاہ وچوں ۔ تینوں دنیا نال پیار تینوں پیسے نال پیار تینوں حسن جوانی نال پیار ۔ تینوں دُنیا دے جھوٹھے رنگاں نال پیار تے توں دنیا وچ ای غرق ہو گیوں تے جا رَلیوں فرعون دے نال تے جیہڑے ٹوٹے

تے مُورکھ بندے رب نال پریت نہ لا سکن اوہناں نوں گوہڑیاں نیندراں تے
مل جاندیاں پر جنت دے میوے تے پھل اوہناں دے کتھوں لیسیاں وِچ
بس ایہہ اوہ ای نامراد لوگ نیں جنھاں لئی دُنیاں وِچ وی ذلالت تے اگے
دی ذلالت بس فیر اوہ محبوب رَج رَج دنیا وِچ سُوں لیندے نیں کیوں جو نکیاں والے
بھانویں رب دے نال لگن تے بھانویں عشق مجازی وِچ ہون ۔ اوہناں دیاں راتاں
دیاں نیندراں اُڈ جاندیاں نیں ۔ بھئی نیک بندے نے راتاں جاگ کے اپنے سوہنے
رب نوں یاد کردے نیں پچھلی راتیں اوہدے نال گلاں کردے نیں تے فیر سب کجھ
اوسے ای کولوں منگدے نیں ۔ لوڑ اوہناں نوں اگلے جہان وِچ ہندی اے پر لُٹ
کے ایتھوں ایں لے جاندے نیں تے دُوجے اوہ وی ہندے نیں جیہڑے راتاں
جاگ کے اپنے یاراں دیاں جُدایاں وِچ اونسیاں پاؤندے نیں ۔ ہاڑے کڈھدے
نیں ۔ راتاں نوں تارے گن دے نیں تے دِنیں ٹھنڈے ساہ لیندے نیں ۔ اوہ اپنی
جان نوں روگ لالیندے نیں تے فیر ناں دُنیا جوگے تے ناں اگانہہ جوگے ۔ کیوں
جو اوہ رب دے دوارے توں ہٹ جاندے نیں فیر بھانویں اوہ مجھیں پئے چارن
بھانویں مٹی دے بھانڈے ویچن بیٹھے ۔ تے بھانویں کچّی دی سواری کر کے یار نوں
لئی پھرن ۔ فرق اوس ویلے پے گیا جدوں جنڈ تھلے اکھ لگ گئی پر اکھ لگی تے
بیگانے پُتراں سر لا کے اوہ سٹیا ۔ سجنوں پریت اوہناں ایں لوکاں دی ہووے گی
جنھاں دی رَب نال لگ گئی تے ایتھے اوہ کوڑیاں نیندراں توں بچ گئے تے جنھاں
دا رب وَلوں مُنہ مُڑ گیا ۔ باغی ہو گئے اوہ ایتھے ای اکھ لالین گے پر اگانہہ لے جگراتے
اوہناں دے لیکھاں وِچ ہو جان گے ۔ ناں فیر اوتھے جان چھُٹنی ایں تے ناں سُکھ دی
نیند لبھنی ایں ۔

بگھیاڑ

رَب دی مخلوق دا انت کوئی نہیں۔ کدے وی کوئی وی ایہہ گنتی وچ نہیں لیا سکدا۔ بھئی کیہڑی کیہڑی مخلوق تے کتھے کتھے پیدا کیتی گئی اے۔ جنگلاں دے جنگل بھرے پئے نیں۔ سپ شینہہ بگھیاڑ۔ رچھ۔ بگھیلے۔ چیتے تے جانے کی کجھ پنکھ پکھیرو تے رہ گئے۔ اُڈن پڈن والے۔ شیر تے ہویا جنگل دا بادشاہ۔ بھئی اوہنوں کون چھیڑے جنھیں جان اداگت گواؤنی ہووے۔ زورا وَرو شیر دی گرنج سُن کے مجھاں دے تھناں دا دُودھ شُک جاندا اے۔ جنگل دے جانور سہم جاندے نیں۔ تے چھوٹے موٹے جانور وچارے سِدھے رَب نوں پیارے ہو جاندے نیں دل جو چھوٹے ہندے نیں۔ پرواری جائیے ایس بندے دے۔ جنھیں شیر نوں وی ڈھیر کرن دا وَل سِکھ لیا۔ تے شیراں دیاں گھوہاں خالی کرا دِتیاں۔ پر جیہڑے دا لاکے بگھیاڑ غریب بھیڈاں داخون خرابہ کر دیندا اے۔ ایہہ کوئی وَڈے جیرے دی گل نہیں۔ چپ کیتیاں بلّی واگوں چھِہ مار کے مار کرنی کوئی مردانگی نہیں سوادا اے وِچ وچا کے گجھّاں تے شکار مارنا —————— اک پنڈ وچ ایسے طراں اک بگھیاڑ نے رات دے باراں وَجے سُنیاں بھیڈاں دے واڑے وچ اُچھال ماری تے اواگت چھیڑو نوں پھڑ کے بِتّے لا دتا لہو بندے دا مُنہ نوں لگ گیا ایہدا سوادا اوہنوں بھیڈاں دے لہو نالوں چنگا لگا۔ خوب چٹّی گیا۔ بھیڈاں نوں واڑے چوں باہر جان دی جگہاں نہیں سی لبھی۔ واڑے دا کھڑکا۔ چھیڑو نے اپنی ولوں چنگی طراں بند کیتا ہویا سی۔ باہر اندر کوئی نہیں سی آسکدا۔ پر ہونی نوں کون ڈکّے تے فیر گھلن والا آسماناں والا آپ ای ہووے۔ ایہہ تے وکھری گل اے بھئی ایس چھیڑو نے اوتھاں

بھیڈاں نوں بنّے لا دتا سی۔ جیہڑیاں ایہدی من مرضی دیاں نہیں سن۔ تے فیر لیکھا دینا پے گیا۔ اپنی جان گوا لئی۔ ممل اگلیاں کوڈی دی ناں پین دتا۔ کیتیاں دا پھل مل گیا۔ پر اودھرے سجناں مِتراں نوں جھٹ دی جھٹ کا ور چڑھی تے فیر چھیتی لہہ گئی۔ چھیتی گل مُکھا بیٹھے۔ اوس بگھیاڑ نیں واڑے تے قبضہ کر لیا۔ ہُن ڈر دا کوئی اگے نہ ہووے۔ اودھرے مُنہ نوں بندے دا خون لگ گیا سی۔ اونہیں اپنے لُوٹے نوں نال رلا کے واڑا قابو کر لیا سی۔ ہُن پنڈ والے سوچیں پے گئے۔ یا اللہ ایہہ کی ہو گیا اے۔ بگھیاڑ تے اک ای مان نہیں سی۔ ایہہ ٹولہ۔ خوف نال لوکی کنب دے آگے آن دی ہمت ای نہیں سی کردے۔ دوروں سوچاں کری جان۔ متا پکائی جان بھیت بھیت دیاں بولیاں بولی جان پر اگانہہ کوئی نہ ہووے۔ بھئی کوئی بندوق دی گولی دوروں ایں مار دیوے۔ گولی تے اک چلی ایں پر اوس سارے لُوٹے نیں اودھرا بی ناس ای مُکا دینا ایں۔ بگھیاڑاں نیں بھیڈاں دا لہو چوسنا شروع کر دتا۔ گل اخیر تے پہنچ گئی۔ لوکی ڈردے اوس واڑے وَ تے مُنہ نہیں سی کردے۔ دُوروں اُنگلاں کر کر آیاں گیاں نوں دکھا چھڈن تے آکھی جان۔ رَب ایہناں نوں تباہ کرے۔ ایہناں ویریاں نوں رَب ای چکّے۔ پر زبانی گلاں نال کجھ نہ بنیا۔ تے فیر جدوں ظلم دی اخیر ہو گئی۔ بھیڈاں دا خون نچڑ گیا۔ پنڈ والیاں دیاں ہاواں عرش دے نیڑے جا پُجیاں بچیاں کُچیاں بھیڈاں دے لُوں لُوں وچوں مولا کرم کر مولا کرم کر دیاں آوازاں اللہ پاک نے منظور کر لیاں تے فیر ایسا ڈھو ڈُھکا۔ بھئی بندہ کتھے سوچ سکدا اے خیدوں اسماناں والا کرم کرن لگے فیر سچی گل اے سُکے کھجور دے رُکھ نوں ہلونا دتیاں تھلے کھجوراں دے ڈھیر لگ جان۔ بلدی اگ وچ حضرت ابراہیم نوں ذرا دی سیک نہ لگے۔ چھُری کدے وی حضرت اسماعیل دی گردن توں اک، وال دی نہ کٹے۔ حضرت یُونس نوں مچھی دے ڈھڈ وچوں خیریں سلامتی باہر لے آندے تے حضرت سلیمان نوں مچھی اودھی سلیمانی انگوٹھی واپس کر دیوے تے حضرت

عیسیٰ علیہ السلام نوں سولی توں بچا کے اسماناں تے چک منگوالوے ۔ تے یار وسب نوں
وڈی گل اوس دے کرم دی اے بھئی اپنے پیارے حبیبؐ نوں راتو رات ستاں اسماناں
دی سیر وی کروا دیوے تے دوزخ جنت دی اصل تے سچی تصویر وی وکھا دیوے ۔
ایہہ تے اوس مولا کریم دی شان ایں نال بھئی کھوہ ڈگے یوسف نوں مصر دا بادشاہ بنا دیوے
اودھر دی غیب ولوں لوکاں نوں آواز آئی کٹھے ہو جاؤ ایکا کرلو۔ اپنے دل دیاں گنڈھاں
کھول دیو۔ اک دوجے دی من لو۔ تے فیر سارے کٹھے ہو کے چارے پاسیوں گھیرا پا لو۔
اپنیاں بندوقاں تلواراں، ڈنڈے سوٹے اپنے ہتھاں وچ گھٹ کے پھڑ لوؤ تے اکدم
ہلّہ بول دیو ۔ بگھیاڑاں دے ٹولے نوں کوئی اُسر نہ آون دیو ۔ جیہڑیاں بھیڈاں دی
تقدیرا بچ لکھی ہوئی سی اوہ تے گیاں مک تے باقیاں نوں بچا لوؤ۔
تے فیر سارا کجھ اک گھنٹے وچ ہو گیا آلا دوالا بُجھیا گیا۔ کوئی بگھیاڑ وی نہ بچ سکیا۔
لوکاں نے قیمہ کر چھڈیا بھیڈاں دا خون ایہناں بگھیاڑاں دیاں رگاں وچ کڈھیا یار تقدیراں
کدے اینج دی بدل جاندیاں نیں۔

آزادی دے پُھل

اللہ تعالیٰ نے اسماناں تے ہمیش رہن والی جنت بنائی ہوئی اے پر دُنیا
دوح دی دو چار خطے اجیہے نیں جنھاں نوں دنیا دی خوبصورت جنت آکھیا جاسکدا
اے۔ ایہناں وچوں اِک خطہ لبنان اے۔ جیہڑا دُوھ تے شہد دی دھرتی دے ناں
نال مشہور اے۔ ایہہ ہری بھری تے رنگاں بھری دھرتی اپنے قدرتی نظاریاں اُچیاں
اُچیاں تے وڈیاں وڈیاں عمارتاں پاروں اپنی مثال آپ اے۔ ایتھے اِک مُدّت توں
لکھاں فلسطینی بے وطنی دی زندگی گذاردے پئے نیں۔ پر اسرائیل ایتھے وی ایہناں مہاجراں
کولوں جیین دا حق کھوہ رہیا اے۔ ایہناں مظلوم تے بے یارومددگار فلسطینیاں
دے کیمپ اسرائیلی درندیاں نے تباہ و برباد کر چھڈے نیں۔ بلکہ اوہناں نوں
ایتھے رہن توں وی بے دخل کیتا جا رہیا اے۔

اسرائیلی درندیاں نے ہوائی جہازاں نوں بمب سُٹ کے تے توپاں دے
گولے مار کے ہزاراں معصوم جاناں ختم کر دِتیاں نیں۔ ویریاں نہ دن ویکھیا نہ رات
گولے بارود دا مینہ گھول دِتا۔ ماواں بچے تے مرداں گل پائے لیرڑے نہ سنبھالے
جھاد ٹھاہ ہوئی۔ دھوئیں دے کالے بدل بن گئے۔ سُورج دی روشنی موہنہ لُکا کے
اِک پاسے ہوگئی۔ تقدیر دا مقابلہ کون کرے۔ ہونی ورت کے ای رہنی سی۔ تے
فیر ظالماں نے رہندی کھوہندی کسر ٹینک چلا کے پوری کر دتی۔ گھراں نوں کھیت بنا دتا
تے کھیتاں نوں بنجر زمین۔ پر اوہ لہو دی لیک نہیں مٹا سکے۔ جیہڑے بہادر تے
جی دار فلسطینیاں نے اپنے خون نال کھچی سی اوہ لیک سگوں ہور نکھر گئی اے۔

رب دی ذات سبھ کجھ ویکھی جا رہی اے بےقصور مسلماناں دا اپنا وی اے
پئی اوہ اِک دُوجے نال رل کے نہیں چلدے تے دشمناں ہتھے چڑھ کے
کرچی کرچی ہو رہے نیں۔ سوچن والی گل اے پئی جیدوں مسلماناں رب دی رسی
مضبوطی نال نہ پھڑی تے فیر آسرا کاہدا تے، مدد کتھوں۔ یاد رکھنو! جہڑا ظلم اسرائیل
نے فلسطینیاں تے کیتا اے تاریخ اوس نوں کدے وی معاف نہیں کرے گی ایہناں
مظلوماں دا لہو جدھیاں گوڑھیاں لیکاں اوس دھرتی تے پے گئیاں نیں اوہ کدے
نہیں مٹ سکدیاں ظلم اک نہ اک دن مُک کے ای رہنا ایں شہیداں دا لہو اَج
نہیں تے کل ضرور رنگ لیائے گا۔ تے اوتھے آزادی دے پھُل کھڑ کے رہن گے۔

واہ مولا تیرے رنگ

ویکھ مولا دے رنگ۔ اک کھاندے پیا ٹھے اک ٹکیوں وی تنگ الله میاں
نے ٹکڑی نہیں لائی ہوئی ۔ جیہنی تول تول کے لوکاں نوں ونڈی جائے ۔ اوتھے کوئی
ڈلپو دا چکر وی نہیں ہے گا ۔ بس لیکھاں بن جاندیاں نیں ۔ کدوں ۔ حُسن خیرات نوں
جنھوں نصیباں والی رات وی آکھدے نیں ۔ ایہہ شعباں دی پندرھویں رات کہاوندی
اے ۔ دُنیا تے جنے وی جاندار نیں بھانویں بندے ہوں ۔ جانور ہوں ، درندے ،
چوپائے ۔ سمندر دی مخلوق ہووے ۔ ہوا وچ اُڈن والے پنکھ پکھیرو ۔ یا و ہر اک
دا دانہ دُنکا تے چوغا سب لکھیا جاندا اے ۔ کمال مولا تیری شان تے قدرت ۔
ایہہ پوری کائنات دا سال دا لیکھا تے پتر ۔ اکو رات وچ پکے لیکھ لکھے جاندے نیں ۔
پر گل ایہہ وے جے اک اوہ وی صورتاں روز ویکھدے آں جنھاں کول
لمیاں لمیاں کاراں ۔ وڈیاں وڈیاں کوٹھیاں تے اُچیاں اچیاں حویلیاں ۔ وڈے وڈے
کوٹھے تے جانے رب ہور کناں کجھ اے ۔ دُوجے پاسے پہنے اوہ لوگ نے جنھاں کول
چھوٹیاں چھوٹیاں کوٹھیاں کوٹھے ۔ تے سواری وی چھوٹی موٹی بھاویں سکوٹر ہووے تے
بھاویں سائیکل موٹر ۔

کجھ ایسے وی ہے گے نیں جنھاں دا کم ڈنگ ٹپانگی چلدا اے ۔ اوہ کس طراں
سویرے اُٹھے ٹوکری پھڑی ۔ دیہاڑی لائی ۔ شام نوں گھر آئے تے بالاں بچیاں نوں
آٹا دانا لیا دتا ۔ گنھ پکایا تے کھا لیا ۔ پھل فروٹ دی گل سکنے پے گئی ۔ ایہناں دے نصیب
ایڈے چنگے نہیں ہوندے ۔ اوہ تے وڈیاں لوکاں دے لیکھاں دیاں گلاں نیں جیہڑے
رج کھا کے ودھیا فرج دی باری کھول کے اندر ٹکا دیندے نیں ۔ کل فیر سہی ۔ بس

پنج گیا اے۔

کہی واہن والا تے کدے سوچ وی نہیں سکدا۔ چپڑاسی وچارا۔ خواب وچ دی دس روپے سیر والے انب دی شکل نہیں ویکھ سکدا۔ ونڈ نصیباں دی اے۔ کسے نے گلہ نہیں۔ جے کتے تسیں نیویں نظر مارو تے ویکھو۔ ایہہ نکھی واس سڑکاں دے لاگے۔ شہراں دے کول وی تے کسے شہروں ہٹ کے۔ پرانے پرانے کپڑیاں تے لیراں نوں وانساں نال بنھ کے کس طراں دھپ مینہ توں بچن لئی جتن کیتی بیٹھے نیں یار ایہناں رب نوں کوئی بہتا ناراض کر لیا ہویا اے۔ تے اُچیاں حویلیاں تے وڈیاں کوٹھیاں والیاں نے رب نوں ہر ویلے راضی کیتا ہویا اے۔ توبہ توبہ استغفر اللہ ایہہ گل ای نہیں۔ سو ہتے مالک دے کم نیں۔ کتنے ایناں مینہ وسا دیوے بھی ہڑ آجاوے تے کتنے ایناں ترسیواں پا دیوے بھئی لوکی پانی دی اک توند نوں ترسن۔ کسے دے گھر ست اٹھ پتر دے دیوے تے کسی نوں ست اٹھ دھیاں۔ چاہوے تے دونویں دونویں نعمتاں دے دیوے تے بھانویں کسے نوں کجھ وی نہ دیوے تے فیر یار و حضرت زکریا وانگوں اللہ کولوں منتیاں کر کے بڈھے ویلے اک پتر مل جاوے جیدھا ناں یحییٰ تے اوہ نبی دی ہووے۔ اک اوہ وی تیں جنھاں کدے روگ نہیں ویکھا۔ سدا جوانی ہنڈاندے آئے نیں تے اک اوہ وی نیں جنھاں چار دن تندرستی ویکھی تے باقی زندگی منجی تے پے کے کٹ لئی۔ موت آئی تو چھٹکارا کر گئی۔

پر جے کدے حضرت ایوب صابر دی بیماری دا نقشہ سامنے لیاندا جاوے تے ایمان فیر اللہ دین والا سارے سر بیہ وچ کیڑے ای کیڑے۔ بھاگاں والی جنت دی باندی) نبی دی وفادار بیوی۔ اک کیڑا تھلے سٹ دی تے چار اگے ہور نظر آ جاندے۔ مولا کریم تیرے فضل کرم دی بات اے۔

سبھ کجھ دھو دھا کے سوہنے ایوب نوں پہلیاں بہاراں فیر وکھا دتیاں۔ تے پیارے نوں صابر دا خطاب وی مل گیا۔ سبحان تیری قدرت۔ کتھے کوٹھیاں کاراں۔ بنگلے تے کتھے اچیاں حویلیاں تسیں ایہہ وی دیکھدے او گھر جاندیاں راہ وچ۔ ٹیشناں تے۔ اڈیاں تے منڈیاں۔ بازاراں وچ ہتھ ودھا کے مانگت کنے پھردے نظر آندے نیں۔ کسے دا رب کرایا تو پیسہ ٹکا دے دنا نہیں تے اللہ بیلی کنے رات نوں بھکھے سوندے نیں۔ کنے اِٹ دا سرہانہ بنا کے تے کنے بالکل بے نیاز ننگی زمین اُتے بھادیں کوئی اکھوں نہاں سپ تے زہریلا کیڑا لڑ جائے۔ بس اللہ تیری یاری پے لمے جاندے نیں۔ جنہوں رب رکھے۔

ایہہ گل بندے دی سمجھ نہیں آسکدی بھئی نواب صاحب دے ٹبھی کُتے واسطے دو کلو بکرے دا گوشت کافی نہیں۔ دودھ کیک بسکٹ وی اوہدے منہ دا ذائقہ بدلن لئی دتے جاندے نیں۔ امیر لوکاں دی عیاشی دی حد کوئی نہیں تے اودھر غریب دا بال ایس گل نوں ترسدا اے بھئی روٹی دا ٹکڑا نرم کرن لئی دال دا شوراای مل جائے۔ اوہ ٹکھا ای کیڑ کیڑ کر کے اندر لنگھائی جاندا اے تے گھٹ گھٹ پانی پیتی جاندا اے۔ تاں جو گلے وچ ٹکا ٹوٹا پھس کے اُتھرو نہ آجائے۔

مولا تیرے رنگ۔ تیریاں قدرتاں۔ ایہہ بھید توں ای جاندا ایں۔ نہ ایہہ کسے دی نیکی دا پھل اے تے نہ ایہہ کسے دے گناہ دی سزا اے۔

دِل دریا

"دِل دریا سمندروں ڈونگھے تے کون دِلاں دیاں جانے ہو"

دِل دی کیفیت ویکھی نہیں جا سکدی۔ کجھ محسوس کیتی جاندی اے پر کسے ویلے ایہہ وی ہندا اے بھئی دِل آپے ای بول جاندا اے۔ جدوں ایہہ گوشت دا چھوٹا جیہا لوتھڑا خوش ہووے تے بے وساہو جاندا اے۔ فیر طوطے وانگوں بڑی ٹیں ٹیں کردا اے پر کسے ویلے اِنج معلوم ہندا جویں ایہدیاں اندر دیاں تاراں ہل گیاں ہون تے بے قابو تے بے وساہو کے چپ رہیا ہووے پر ویکھن والے جنھاں دیاں نظراں عقاب وانگوں تیز ہندیاں نیں اوہ اوس دل دی مورت چنگی طراں پرکھ لیندے نیں۔

رب دے بندے دُنیا وِچ کروڑاں اربان آئے گئے تے آن جان چل وی رہیا اے پر جنھاں دی کو اللہ نال لگ جاندی اے اوہ دوجیاں دے دِل دی کیفیت بڑی آسانی نال ویکھ لیندے نیں۔ کیوں جو اونھاں دے اپنے دِل مولا دے کرم نال بڑے سوہنے نکھر گئے ہندے نیں۔ مَیل دی اک رائی وی اوتھے نہیں ہندی تے ایہہ سب کجھ اللہ پاک تے فضل تے کرم نال ای ہندا اے۔ باقی گل سودے بازی والی اے بھئی اک ہتھ دے تے دُوجے ہتھ لے لے۔ قرآن پاک وِچ وحدہٗ لا شریک تے فرما دِتا جنھاں مولا کریم نال جان دے سودے کر لئے اونھاں ہتھ اللہ تے جنت دیاں چابیاں دے دتیاں۔ سودا ویچن والا وی کھرا تے سودا خریدن والا وی کھرا۔

قرآن پاک وِچ تریہہ سپارے تے ایک سو چوداں (۱۱۴) سورتاں موجود نیں تے ایہدے وِچ سورۃ یٰسین نوں قرآن پاک دا دل فرمایا گیا اے جس طراں دِل دا تعلق پورے وجود نال اے۔ نالے پورے وجود دا تعلق دل نال اے۔ ایسے طراں

پاک پروردگار دے فرمان تے کلام پوری دی پوری شریعت محمدی اے تے شریعت وچ عمل دخل عملی اے۔ خالی زبانی نال اقرار کرلین نال بندہ مسلمان نہیں ہندا جد تک تصدیق بالقلب نہ ہو جائے۔ شریعت نال ایں عمل دا اے۔ اقرار کرن نال تے صرف حد دے اندر لنگھدا اے۔ مقام کوئی نہیں بن دا۔ حضرت سلطان باہوؒ۔ اللہ دے نیک بندیاں چوں نیں۔ جنھاں توحید نوں چنگی طراں سمجھیا تے فیر لوکاں نوں سمجھان لئی۔ اپنی پوری پوری کوشش کیتی۔ ہُن سوچن والی گل ایہہ اے بھئی سمندر تے ڈونگھ ناپن لئی اج کل بڑے پیمانے نکل پئے نیں۔ تے فیر دِل دی ڈونگھان کس پیمانے نال ناپی جائے۔ نالے جس دل وچ رب وسدا ہووے اوہدی تے گل سوچی ای نہیں جاسکدی۔ رب تے بہت ای وڈی ذات ہے جیدھی کوئی حد ای نہیں۔ تاں ایں تے حضرت باہوؒ فرما گئے نیں

دِل دریا سمندروں ڈونگھے تے کون دِلاں ۔۔۔۔۔۔

تے جے کدی تسیں عشق مجازی وَلے دھیان مارو تے تہانوں ایہہ نظریں آوے گا بھئی جویں رب نوں (نعوذ باللہ) پچھانہہ کرکے اپنے محبوب دے وچ عاشق جذب ہو گیا ہووے۔ اوتھوں مجازی کیفیت اپناں بنھ کے رکھ دیندی اے۔ بھئی کسے پاسے عاشق ہلن جُلن جوگا نہیں رہندا۔ اوہدا دین ایمان اوہدا محبوب ہندا اے۔ دُنیا وی گل اوہ رَد کرے گا پر محبوب دے آکھے لگ کے پہاڑ چوں دودھ دی نہر وگان لئی تیشہ پھڑ لئے گا۔ سوہنی نوں اپنا عشق سچا کرن لئی سجے پٹ دے گوشت دے کباب تیار کرکے دین لئی تیار ہو جائے گا ویکھو جدوں بندہ مُورکھ بن جاندا اے۔ اوہدی سرت ہوش ماری جاندی اے پر جدوں اللہ نال لَو لا لیندا اے فیر لوکائی اوہدے مگر نسی آوندی اے۔ اوہ پلا چھڈاون دی کوشش کردا اے۔ پر خلقت نوں اوہدے اندر چانن نظر آوندا اے تاں ایں تے اوہدے مگر مگر دوڑ دے نیں۔ اوہ چانن دل وچ پیدا رب ای کردا اے۔ کدوں۔ جدوں بھن والا جان دی بازی لاکے بھن چڑھ لوے فیر راہ دے کنڈے پتھراں والی زمین۔ تپدیاں

ریتاں۔ وسدے مینہ۔ چلدیاں انھیریاں اوس بھن والے دی راہ نہیں ڈک سکدیاں
کیوں جو ایہہ عشق حقیقی ہندا اے۔ بھئی ایسے طراں دوجے پاسے وی اوہ دل وچ
چنگ جیہڑی رنگ پیندی اے اوہ بجھدی نہیں جد تک وصال یار نہیں ہندا۔ عشق مجازی
دیاں مورتاں نیں صورتاں نیں تے فیر جانے رب بھئی سجن ملے یا نہ ملے دل دیاں
ڈنگھایاں دا انت کوئی نہیں۔ پر عشق مجازی دا رب دے گھر مُل وی کوئی نہیں۔ مترو
کدے اسیں وی سودا سچا تو کھرا اپنے گھرے مالک دے نال کرلئے تے فیر دوہاں
جہاناں دیاں رحمتاں ساڈا مقدر بن سکدیاں نیں۔ کیوں جو دلاں دے سودے جیہڑے
مالک نال ہو جاندے ہین۔ اوہ دلاں والے مولا کریم دے وَلی بن جاندے نیں تے
جیہڑے وَلی بن جاندے نیں اونھاں نوں رتبے وی بہت اُچے مل جاندے نیں۔ گل
صرف سُچے موتیاں دے پیار دی اے جے کتے وڈے تے سچے جوہری نال
ہو جائے۔

پھاٹک بند ہو گیا

اَج توں ٹھیک پینتی[۳۵] ورہے پہلے دی گل یاد آ گئی اے۔ اللہ قریشی دا بہشتاں وچ واسا کرے دا ّمین، بڑا ہس مُکھ تے مخولیا۔ عاشقاناں مزاج۔ خُوب گپ شپ ہوندی رہندی سی۔ سرکاری مُلازمت۔ کدی لاہور، کدی پشور۔ بھیجی کرنی سرکاری نوکری تے فیر نخرا کاہدا۔ حاکماں دا حکم۔ اسیں منّ لین والے۔ ساڈی ڈیوٹی گجرات لگ گئی۔ اک دن سویرے سویرے ناشتہ کرکے اسیں دونویں ایں بجلی گھر توں شہر آ رہے ساں تے رستے وچ سڑک اُتے ساڈے کولوں دی اک ٹانگہ سواریاں دا بھریا ہویا لنگھیا۔ کنجاہ کوئی دُور نہیں۔ ایس لئی کافی لوکی ٹانگیاں تے وی آؤندے جاندے رہندے نیں۔ اوس ٹانگے دی پچھلی سیٹ اُتے تن جنانیاں بیٹھیاں ہویاں سن۔ وچلی واہ واہ سوہنی مٹیار۔ جوانی دی بہار دِیاں باشناں آ رہیاں سن۔ اَنگ اَنگ لشکاں مار رہیا سی۔ چٹا رنگ موٹیاں اکھاں۔ سُوتواں نک۔ چوڑا متھا تے گُت بڑی ٹھوکویں کیتی ہوئی سی۔ جیہڑے ہتھ نال بُرقے دا نقاب پھڑیا ہویا سی مہندی نال خُوب بھریا ہویا سی۔ انج لگدا سی جیویں ایہہ اپنے رانجھے کول جا رہی اے۔ یار اُپنی تیری۔ خالی بازار آ دن لئی تے نہیں ہوندی۔ ایہہ پھب پھبا، سُرخی پاؤڈر تے ہتھاں وچ مہندی دا چُوڑا۔ اپنی جوانی توں چند نال رلان دی پوری کوشش سی واقعی حُسن جوانی تے بہار دا موسم قیامت یار قیامت۔ میں لولیا قریشی یار پری نوں تے اُڈ کے جاناں چاہی دا سی۔ ایہہ ٹانگے وچ بیٹھن دی کی تُک اے۔ اوہدے روپ دی جھلک اَساں ویکھی تے اپنی ٹور اِی بُھل گئے۔ ٹانگہ کولوں دی لنگھ گیا تے اساں گل اِی کردے رہ گئے۔

رب دے کرنے کم۔ اوسے سڑک تے اگوں ریلوے پھاٹک آوندا اے تے پھاٹک بند ہو گیا۔ لاہوروں کوئی ریل گڈی آؤن والی سی۔ اساں چھیتی چھیتی پیر پٹدے تے پھاٹک کول پہنچ گئے۔ اوہ ٹانگہ چھیکڑ تے رُکیا ہویا سی۔ کیوں جو اگے وی ٹانگے رُکے ہوئے سی۔ قریشی ویکھ یار۔ دوبارہ ویکھن دا موقع مِل گیا اے۔ اوس مٹیار نے اپنی گل سُن لئی۔ اوہدا دھیان بالکل ساڈے وَل سی۔ تکن تکن وچ فرق ہوندا اے۔ ساڈی تکنی کوئی انیویں نہیں سی۔ کم کر گئی سی۔ پر اوہنے اپنے نال دِیاں کولوں ڈریاں پَلّہ مُنہ اُتے سُٹ لیا۔ قریشی یار پھاٹک اِی بند ہو گیا اے۔ تے اسیں اک دوجے وَل تکن لگ پئے تے اوہ مٹیار پتلی جہی چار جٹ دی نقاب وچوں ساڈی وَل تک رہی سی۔
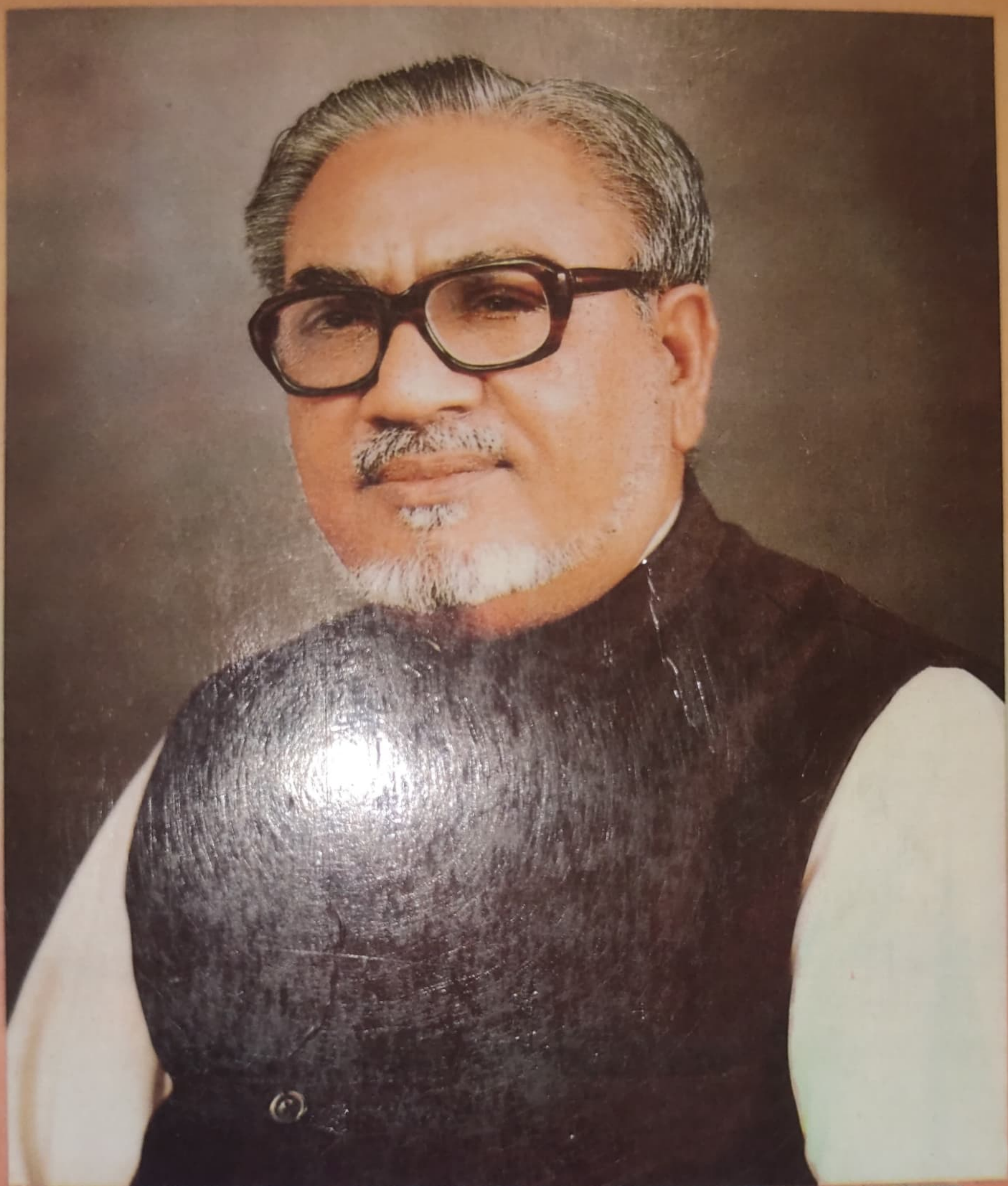
بشیر شیخ

۱۹۱۸ء وچ ایناں دے وڈ وڈیرے امرتسر توں قصور آ وسّے تے ۱۹۲۵ء نوں شہر قصور وِچ جمے ، ۱۹۴۴ توں سرکاری چاکری کیتی ، اٹھارہویں گریڈ توں ۱۹۸۵ء وچ محکمہ برقیات (WAPDA) نے عزت آبرو تے خیر نال فارغ کیتا

ہن لاہور مال روڈ تے پینورا ما سنٹر وچ اپنا کاروبار کردے نیں

بچپن توں ای لکھن دا چاء سی تے کوئی ویلا ہتھوں جان نئیں دِتا تے حالی تیکن اپنی ماں بولی پنجابی وِچ لکھن دا ٹھرک اے ۔

پنج دیاں ونگاں کٹھیاں کر کے کتاب دی وینی وِچ پرو کے پیش کر رہے نیں